

INTEGRALE TOEKOMSTVISIE

DE COLATEUR OF DE GRACHT

Deze integrale toekomstvisie is in opdracht van de Provincie Antwerpen, Dienst Integraal Waterbeleid, opgesteld door Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete. Ze kwam tot stand in een nauwe samenwerking met de betrokken gemeenten (Dessel, Retie, Arendonk en Mol), het Agentschap voor Natuur en Bos, diverse provinciale diensten en stakeholders. Verder willen we iedereen bedanken die in grotere of kleinere mate een bijdrage heeft geleverd tot dit rapport.

REGIONAAL LANDSCHAP KLEINE EN GROTE NETE VZW

Polderstraat 33, 2360 Oud-Turnhout - 014 85 25 14 - info@rlkgn.be - www.rlkgn.be

Maatschappelijke zetel: Lichtaartsebaan 45, 2460 Kasterlee

Ondernemingsnummer 0810.764.897 - RPR - Nederlandstalige Ondernemingsrechtbank Antwerpen (afdeling Turnhout)

INHOUD

1	Inleiding.....	4
1.1	Situering	4
1.2	Aanleiding	4
1.2.1	Probleemstelling	4
1.2.2	Kader	6
1.2.3	Aanpak	6
1.3	Opbouw van de visie	7
1.4	Uitgangspunten en randvoorwaarden	7
2	Historiek.....	9
2.1	Het ontstaan van het landschap	9
2.1.1	De ontginning	9
2.1.2	Beken en kanalen	11
2.2	De Colateur	12
2.2.1	De aanleg.....	12
2.2.2	Het verhang.....	14
2.2.3	De Colateur doorheen de tijd.....	16
3	Bestaande toestand – gebiedsbeschrijving.....	18
3.1	Juridisch-beleidsmatige context.....	18
3.1.1	Ruimtelijke bestemming	18
3.1.2	Waterbeleid.....	24
3.1.3	Publieke eigendommen	33
3.2	Abiotiek	35
3.2.1	Reliëf	35
3.2.2	Bodem	37
3.2.3	Bodemgebruik	40
3.2.4	Hydrologie/ werking watersysteem	42
3.2.5	Water- en Bodemkwaliteit	57
3.3	Biotiek	60
3.3.1	Groenstrook langs de Colateur	60
3.3.2	Kruisende waterlopen	61
3.3.3	Aangrenzende natuurgebieden.....	62
3.3.4	Provinciaal prioritaire soorten	64
3.3.5	Aanvullend vleermuizenonderzoek.....	67
3.4	Landschap	69
3.5	Recreatie	70

3.5.1	Wandelen	71
3.5.2	Fietsen	74
3.5.3	Paardrijden	76
3.5.4	Dag- en verblijfsrecreatie	76
4	Kansen, knelpunten en ontwikkelingen	77
4.1	Integraal Waterbeheer	77
4.1.1	Algemeen	77
4.1.2	Geografisch (van Noord naar Zuid)	79
4.2	Natuur- en landschapsbeheer	89
4.2.1	Algemeen	89
4.2.2	Geografisch (van Noord naar Zuid)	91
4.3	Recreatie	98
4.3.1	Algemeen	98
4.3.2	Geografisch (van noord naar zuid)	98
5	De toekomst (Visie)	102
5.1	Integraal waterbeheer	102
5.2	Natuur- en landschapsbeheer	106
5.3	Recreatie	107
6	Actieplan	109
6.1	Leeswijzer	109
6.2	Mogelijke subsidiebronnen	110
6.2.1	Water/ Blue Deal middelen	110
6.2.2	Landschapsmiddelen	110
6.2.3	Natuur (Subsidies ANB)	111
6.2.4	Recreatie/ Maatschappelijk	112
7	Bibliografie	113
8	Bijlagen	117
8.1	Bijlage water-bodem-kwaliteit	117
8.2	Bijlage: Kaart Kansen en knelpunten	120
8.2.1	Integraal waterbeheer	120
8.2.2	Natuur- en landschapsbeheer	121
8.2.3	recreatie	122
8.3	Bijlage: uitvoeringsprogramma	123

1 INLEIDING

1.1 SITUERING

De Colateur of - in de volksmond - de (Grote) Gracht is een door de mens gegraven waterloop die gevoed wordt via een tappunt aan het kanaal Dessel-Schoten in Mol. Van daaruit doorkruist de gracht van noord naar zuid 4 gemeentes: Mol (over een lengte van 270 m), Arendonk (2,2 km), Retie (5,5 km) en Dessel (4,3 km) (*Figuur 1*). Vóór 2014 was de Colateur een waterloop van 1e categorie en viel het beheer bij de VMM (Vlaamse Milieumaatschappij). Sinds de herklassering van de waterlopen in 2014 is de Colateur, mits uitzondering van het meest opwaartse traject, een onbevaarbare waterloop van 2e categorie en valt daarmee onder het beheer van de provincie Antwerpen. Het meest stroomopwaartse stuk van de Colateur, op Mols en Arendonks grondgebied, is niet gecategoriseerd en valt onder beheer van de rechtstreekse aangelanden.

Aangezien de natuurlijke afwatering in de omgeving oost/west georiënteerd is en de Colateur dus niet het natuurlijk reliëf volgt, kruist hij heel wat natuurlijke waterlopen (*Figuur 39*). Deze zijn in hoofdzaak onbevaarbare waterlopen van 2e (in beheer bij de provincie) en 3e categorie (in beheer bij de gemeente Retie) die onder de Colateur sifonneren.

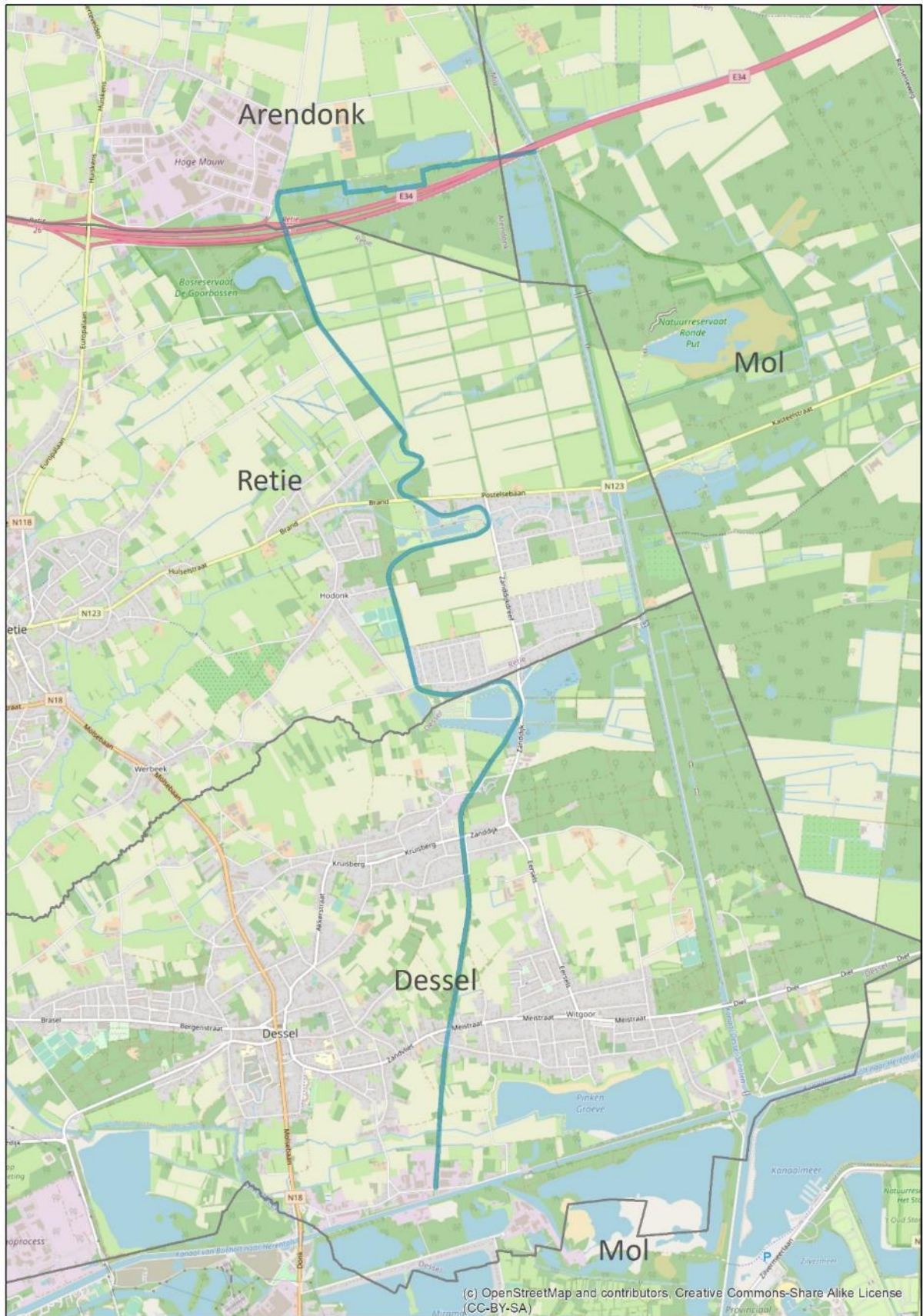
1.2 AANLEIDING

1.2.1 PROBLEEMSTELLING

De Colateur heeft slechts gedurende een korte periode de functie kunnen vervullen waarvoor hij oorspronkelijk is aangelegd. Hij werd gegraven rond 1850, met als doel het overtollige irrigatiewater vanuit het kanaal Dessel-Schoten af te voeren naar het kanaal van Bocholt-Herentals. Al kort na de aanleg bleek echter het beheer van de Colateur lastig uit te voeren en duur te zijn; er bleek namelijk te weinig water om de bevoeiingen te doen die men oorspronkelijk in gedachte had. Door gewijzigde kanaalpeilen in de periode 1929-1935, werd de verbinding met het kanaal Bocholt-Herentals verbroken en liep de afvoer sindsdien via de Achterste Neet (zie alinea 3.2.4.16). Daarmee verloor de Colateur ook de doorvoerfunctie van kanaalwater. Hij is steeds een vreemde eend in de bijt geweest: lastig tot niet te beheren en een onduidelijke functie. Het is niet voor niks dat het beheer steeds overgedragen werd (zie alinea 2.2 en 2.3).

Ook anno 2022 blijft de voeding van de Colateur onzeker en is kanaalwater tot in Dessel niet meer te garanderen. De huidige klimaatontwikkelingen resulteren nl. in een toenemende droogte, waarbij scheepvaart en drinkwaterproductie de voorrang krijgen op inlaatwater/tappingen. Bovendien wordt het Colateurwater gebruikt voor het voeden van verschillende vijvers, waardoor hij nog sneller droogvalt. Ten slotte, kampt men bij lange, droge zomers met de toxische blauwalg in het kanaalwater.

Ondanks het snel wegvallen van zijn oorspronkelijke functie en de toenemende droogteproblematiek, blijft de Colateur echter een markant landschapsrelict met sterke landschapsecologische en recreatieve potenties. De opmaak van een integrale toekomstvisie voor de Colateur is dan ook relevant. Op basis van een grondige landschapsanalyse en kennis over de ecologische, klimatologische en maatschappelijke noden, zijn nieuwe functies van de Colateur geïdentificeerd en uitgewerkt.

Figuur 1: Situering (in blauw weergegeven): De Colateur ligt in 4 gemeenten: Mol, Arendonk, Retie en Dessel.

1.2.2 KADER

Deze integrale toekomstvisie voor de Colateur kadert binnen het Strategisch Project II 'Méér veerkracht in de vallei van de Kleine Nete'. In 2015 keurden heel wat betrokken actoren in de Kleine Netevallei een intentieverklaring goed met de ambitie om de vallei van de Kleine Nete zo in te richten en te beheren dat ze de toekomstige schokken inzake klimaatverandering kan opvangen en tegelijkertijd kan blijven instaan voor voedsel-, water- en energievoorziening, waterberging en behoud van biodiversiteit, erfgoed en landschappelijke kwaliteit. Het eerste strategisch project 'Veerkracht in de vallei van de Kleine Nete' bleek een belangrijke hefboom met heel wat extra dynamiek en concrete realisaties als resultaat. Niettemin blijven de uitdagingen in de vallei groot.

Daar ligt dan ook meteen de ambitie van het tweede Strategische Project 'Méér veerkracht in de vallei van de Kleine Nete'. De aanpak van het tweede strategisch project krijgt vorm via de 4 klimaatprogramma's:

1. Aanpak verdroging en ontharden
2. Herstellen bodemsysteem
3. Bebossen en groenblauw dooraderen
4. Recreatief ontsluiten en verbinden

Figuur 2: Logo Strategisch Project Kleine Nete.

Drie concrete focusgebieden, waaronder dit van de Bovennetes, worden vervolgens ingezet als katalysator en voorbeeld voor een verdere geïntegreerde gebiedsontwikkeling in de vallei. Het projectgebied van het focusgebied Bovennetes beperkt zich tot het stroomgebied van de bovenlopen van de Kleine Nete waar onder andere de Desselse en Zwarte Neet toe behoren. Dwars op de stroomrichting van deze waterlopen doorsnijdt de Colateur het landschap.

1.2.3 AANPAK

Deze visie is in opdracht van de Provincie Antwerpen uitgevoerd door Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete. Zie ook onderstaande figuur met de schematische opmaak van de visie. Voor de uitwerking van de toekomstvisie zijn een kernteam en stuurgroep opgericht waarin naast de opdrachtgever en -nemer ook de gemeente Retie en Dessel en verschillende provinciale diensten hun inbreng konden leveren. De kernteam- en stuurgroepleden zijn betrokken tijdens de verschillende fases (zie ook opbouw visie) van de totstandkoming van deze visie. Daarnaast zijn gedurende het traject verschillende belanghebbenden geconsulteerd.

Figuur 3 Schema opmaak visie.

1.3 OPBOUW VAN DE VISIE

Bij de opmaak van de integrale toekomstvisie voor de Colateur met bijhorend actieplan wordt gestreefd om voor het gebied:

- Verschillende functies op elkaar af te stemmen;
- De wensen van de verschillende gebruikers, beheerders en eigenaars met elkaar te verzoenen.

Daartoe wordt in de visie vooreerst de historische en bestaande toestand voor de ruime omgeving van de Colateur beschreven in respectievelijk hoofdstuk 2 en 3. Hieruit zijn knelpunten en potenties afgeleid (hoofdstuk 4). Voor zover gekend, is ook rekening gehouden met toekomstige ontwikkelingen.

De ruimtelijke visie is terug te vinden in hoofdstuk 5 en is opgebouwd op basis van de volgende thema's:

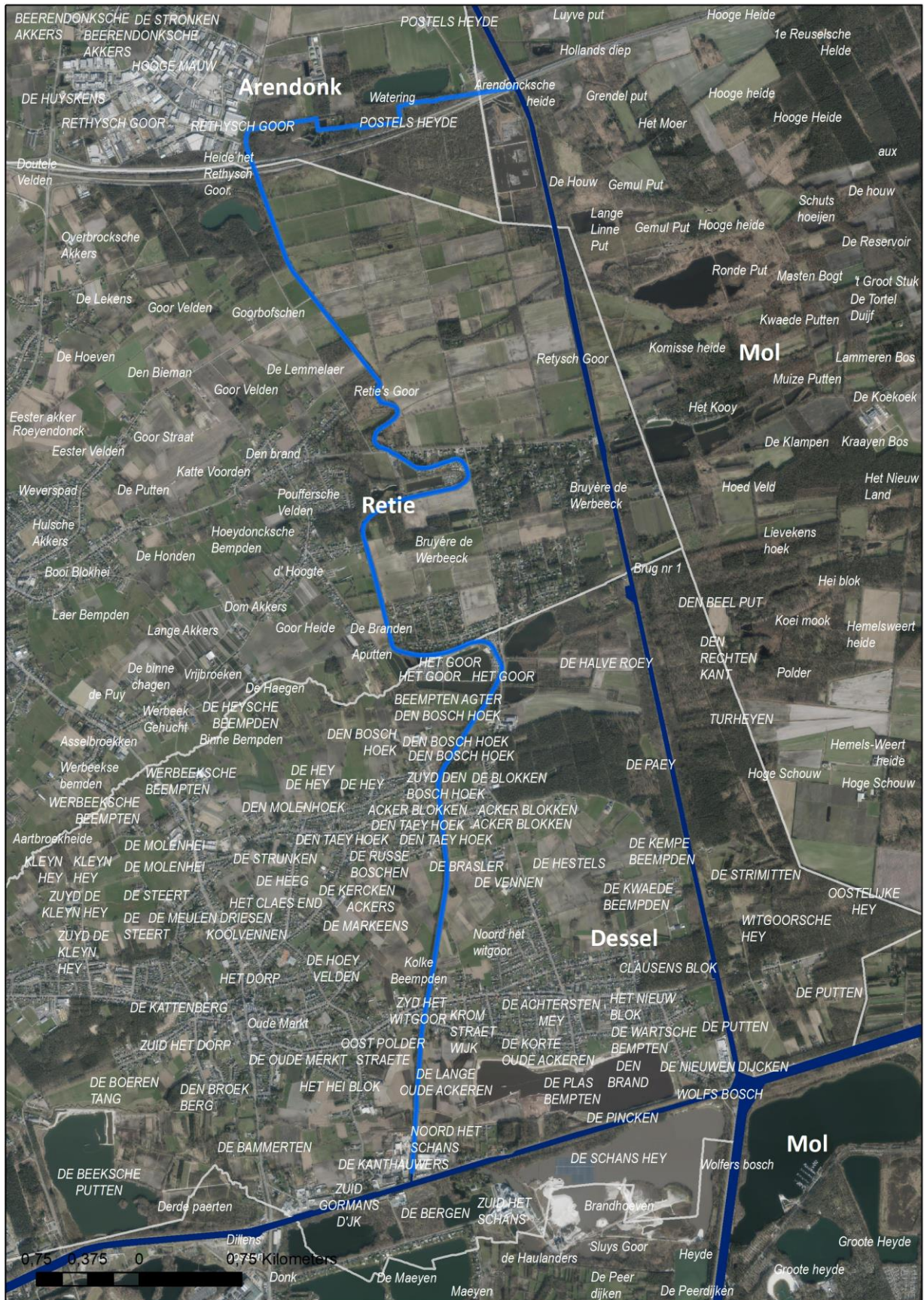
- Integraal waterbeheer
- Natuur- en landschapsbeheer (incl. cultuurhistorie)
- Recreatie

De visie is te beschouwen als een langetermijnvisie met een bijhorend actieplan (zie hoofdstuk 6). Tijdens het proces zijn er op basis van de randvoorwaarden keuzes gemaakt, immers niet alles is mogelijk, en prioriteiten gesteld. De randvoorwaarden zijn in de volgende alinea weergegeven. Gezien er gestreefd wordt om drie functies (integraal waterbeheer, landschapsecologie en recreatie) op elkaar af te stemmen, impliceert dit ook dat er meerdere initiatiefnemers zullen zijn om finaal de visie op het terrein te realiseren.

1.4 UITGANGSPUNTEN EN RANDVOORWAARDEN

Bij de opmaak van de toekomstvisie werd rekening gehouden met volgende uitgangspunten en randvoorwaarden:

- Hydrologisch herstel als verbindingskanaal tussen het kanaal Dessel-Schoten en het kanaal Bocholt-Herentals is fysisch niet meer mogelijk.
- Er moet rekening gehouden worden met beperkte (of tijdelijk geen) voeding vanuit het kanaal Dessel-Schoten (tapping) tijdens langdurige droogteperiodes. Tappingen worden geknepen of dichtgezet om onder meer de scheepvaart op het kanaal te garanderen. Door klimaatverandering kan verwacht worden dat dit steeds vaker zal voorkomen.
- Slibruiming is budgettair niet aan de orde, onder andere vanwege het voorkomen van zware metalen.
- De toestroom van Colateurwater naar natuurlijke waterlopen moet geoptimaliseerd worden, rekening houdend met zowel droge als natte periodes om wateroverlast te voorkomen en tijdig te anticiperen op droge periodes.
- Herstelling, vervanging of aanpassing van sifons van kruisende waterlopen wordt bepaald door de conclusies van deze visie.
- De Colateur wordt behouden en versterkt als groene, recreatieve verbinding.
- De Colateur is geen natuurlijke waterloop en heeft geen functie meer m.b.t. integraal waterbeheer. De focus ligt op de recreatieve en landschapsecologische functie en het vermijden dat kanaalwater en grondwater ongewenst/versneld worden afgevoerd naar natuurlijke waterlopen.
- De groenstroken langs de Colateur zijn geen Natura 2000-gebied. Ze zijn dus geen focusgebied voor ANB. Landschapsecologie en recreatie zijn wel belangrijk in deze groenzones.

Figuur 4: Toponiemen.

2 HISTORIEK

2.1 HET ONTSTAAN VAN HET LANDSCHAP

Het gebied kenmerkt zich door een opvallend grote dichtheid aan beken en wordt doorsneden door verschillende kanalen; Dessel-Schoten en Bocholt-Herentals. Deze kanalen speelden een belangrijke rol in de ontwikkeling van landbouw op zandgronden en zorgden later voor de industrialisatie. Volgens het beleidsplan van de IOED k.ERF (de voorloper van de intergemeentelijke onroerend erfgoeddienst Stuifzand) wordt de regio getekend door water en zand. Deze twee landschappelijke elementen lopen ook als een rode draad doorheen de geschiedenis van het gebied. Een aantal ontwikkelingen, die hieronder beschreven worden, zijn nog herkenbaar aanwezig in het landschap; de relict en sporen uit het verleden zijn opgenomen in de provinciale landschapskaart die opgenomen is in hoofdstuk landschap 3.4.

2.1.1 DE ONTGINNING

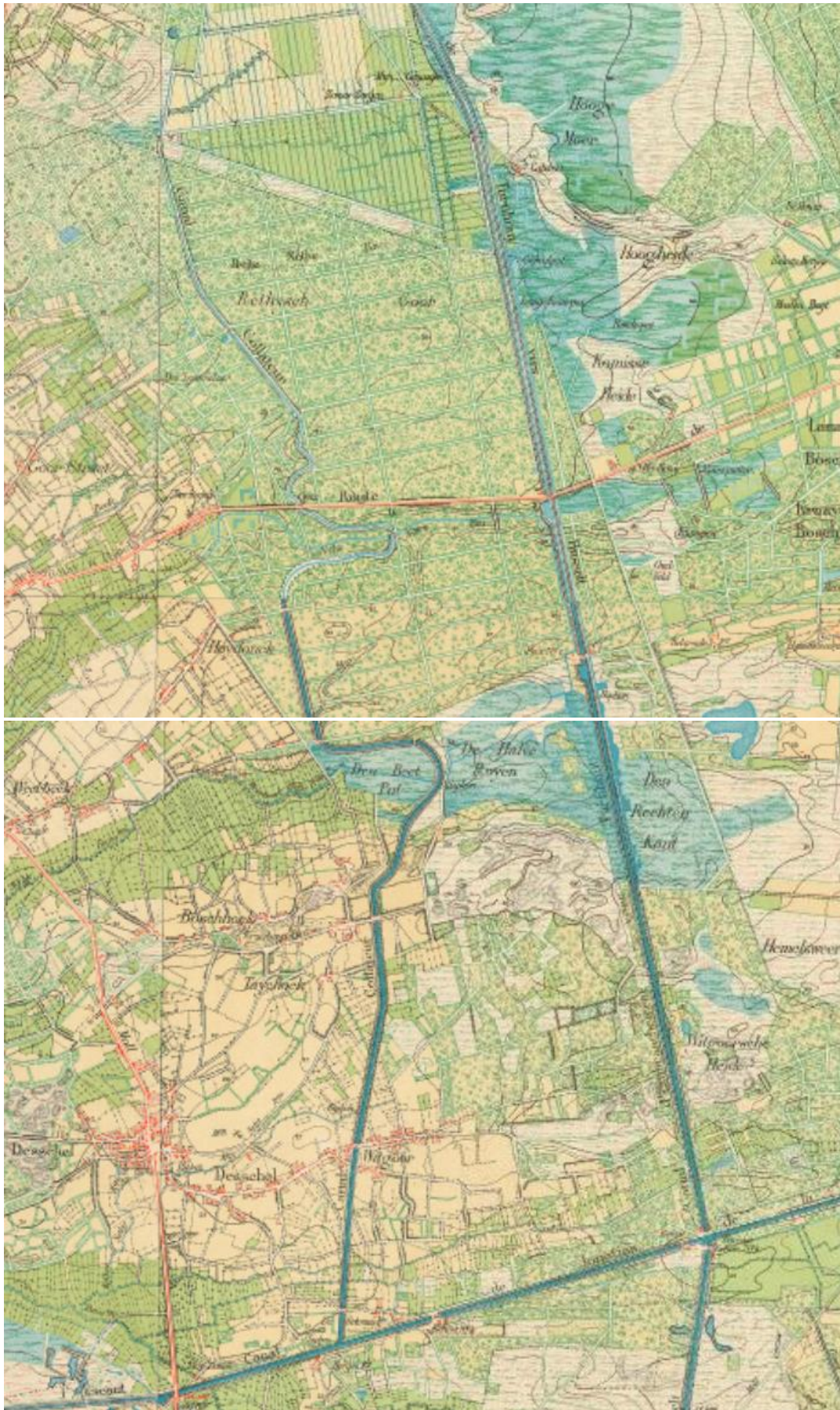
Kenmerkend voor de Kempen is het lange gebruik van 'gemene gronden'. Het vee kon er weiden, de hei leverde strooisel voor de potstal, maar ook brandhout, turf en bouwmaterialen. Het systeem van de gemene gronden houdt grotendeels stand tot het einde van de 18e en zelfs tot een eind in de 19e eeuw. De Kempen ondergaan in de 19e eeuw grondige veranderingen. Diverse processen liggen aan de basis, maar één element staat centraal: de regio wordt als achtergesteld beschouwd en daar moet iets aan gebeuren.

Vooraf in het midden van de 19e eeuw spelen veel dingen tegelijk: de Wet op de Ontginning van de Woeste Gronden (1847), de aanleg van het kanalenetwerk (1843 – 1858) en de bijhorende effecten op de landbouw en de industrialisatie van de Kempen doen de Kempen grondig veranderen. De heidelandbouw en dus de heide verdwijnen en maken plaats voor boscomplexen en er ontwikkelt zich een intensief industrieel weefsel. Het gaat veelal om industrie met een behoorlijk sterke impact op de omgeving. Sommige auteurs spreken over de regio (en bij uitbreiding de Kempen) als een 'dumpregio', waar een reeks zware en vervuilende industrieën bij elkaar gebracht zijn. De kanalen spelen een belangrijke rol in de opkomst van de industrie, maar initieel hebben ze een ander doel. Ze moeten bijdragen tot het verbeteren van de bodemvruchtbaarheid: via een systeem van watering kunnen de kanalen kalkrijk kanaalwater aanbrengen en niet veel later kunnen schepen via de kanalen mest uit de steden Antwerpen en Luik aanvoeren. De kanalen vormen de basis van een sterke toename van landbouwontginningen, soms individueel, soms gestructureerd. Door de uitvinding van kunstmest op het einde van de 19^e eeuw is het systeem van bevoeiing echter al snel overbodig en achterhaald.

Koning Leopold I en Graaf Filips van Vlaanderen waren twee opmerkelijke en grote investeerders in de ontginning van de Kempen. Een deel van het gebied heet vandaag 'De Graaf', een verwijzing naar de titel Graaf van Vlaanderen, die het gebied kocht en ontwikkelde. Het karakteristieke ontsluitingspatroon met bijhorende dreven is vandaag nog goed herkenbaar. Zie foto *Figuur 6* en historische kaart *Figuur 7*.

Figuur 6: Een karakteristieke dreef in De Graaf, Bart Van der Moeren.

Figuur 7 Topografische kaart Retie en Dessel Krijgsdepot 1868-1872 of NGI Basemap 1873.

Er werden doorheen de geschiedenis verschillende grondstoffen uit de Kempische bodem gewonnen: turf, wit zand en spriet (een soort bruinkool). Kenmerkend voor het landschap van onze regio zijn dan ook de vele waterputten, een gevolg van het graven en winnen van deze grondstoffen. Enkele voorbeelden in de omgeving van de Colateur:

Turf, veen of moer werd al in de middeleeuwen als brandstof gewonnen. Heel wat oude toponiemen zoals 'goor' (moerassig land met venige bodem) en 'moer' verwijzen naar het voorkomen van veen in de ondergrond. Bijvoorbeeld het huidige gebied De Graaf noemde Rethysch Goor en ook het gehucht Witgoor. **Figuur 4** geeft de toponiemen weer. In het Goor in Dessel werd in de 19de eeuw veel turf gestoken met 'Den Beet Put', nu Campinastrand, als gevolg. Op de historische kaart (**Figuur 7**) is 'Den Beet Put' goed herkenbaar.

Wit zand, het kwartzand werd in de 19de eeuw gevonden bij het graven en verbreden van de kanalen. Eens men besepte welke industriële waarde dit wit zand had, ontstond er een 'zandkoorts' die zowel binnenlandse als buitenlandse 'witgoudzoekers' aantrok (Figuur 8). Doorheen de jaren fuseerden veel van die bedrijfjes tot grotere ondernemingen. Na WOII schoot enkel nog SCR-Sibelco over, vandaag nog steeds actief in de regio Mol-Dessel, met o.a. de actieve zandgroeve Pinken in Dessel.

Figuur 8: Ontdekking van wit zand bij verbreding kanaal Bocholt-Herentals te Lommel, Mol, Dessel. IOED k.ERF.

2.1.2 BEKEN EN KANALEN

Een opvallend landschapkenmerk is de grote dichtheid aan beken. Dat dichte netwerk aan beken heeft een zeer belangrijke impact gehad op de ontwikkeling van de streek. Water en de alluviale bodems daarbij waren immers cruciaal voor de hooiproductie in de heide-landbouweconomie. De omvang van die hooiproductie bepaalde de omvang van de kuddes, die in de winter gevoed konden worden.

De Belgische Staat ziet de Kempen als een achtergesteld gebied dat dringend ontgonnen moet worden en dat dus grote investeringen vereist. De uitbouw van een kanalenennetwerk is daarbij cruciaal. De Kempische Vaart of het Kempisch Kanaal was een kanaal in België dat de haven van Antwerpen met Bocholt verbond. Het was in 1846 klaar en ging in de jaren 1930 grotendeels op in het Albertkanaal en het Kanaal Bocholt-Herentals. Voorloper van de Kempische Vaart was het Grand Canal du Nord (1810), dat Antwerpen moest verbinden met Venlo en Neuss. De voltooiing van het Belgische gedeelte begon in 1843 en was binnen drie jaar klaar.

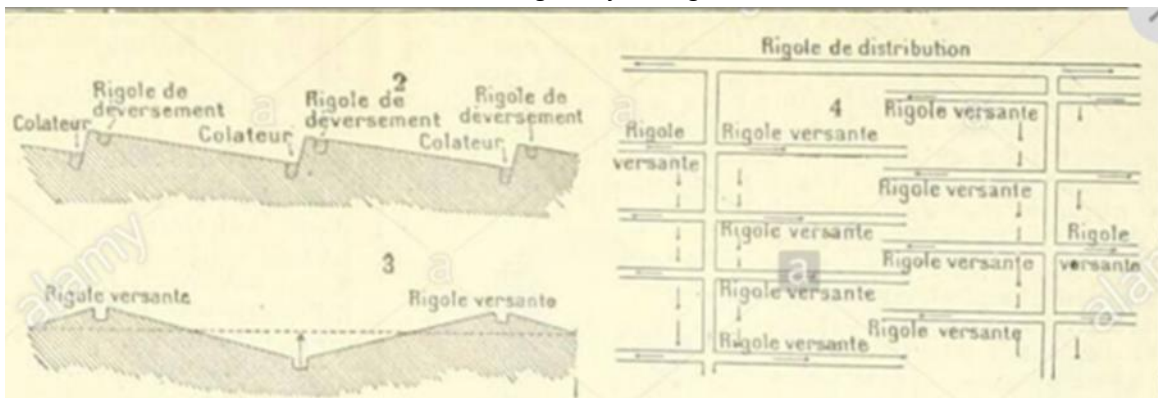
De Kempische Vaart vormde, samen met de Zuid-Willemsvaart en het kanaal Luik-Maastricht, een cruciale verbinding tussen Antwerpen, Maastricht en Luik. Bovendien voerde ze Maaswater aan waarmee in de Kempen uitgestrekte vloeiveides werden aangelegd, zoals De Watering rond Lommel-Kolonie.

Al die kanalen hebben uiteraard een belangrijke rol gespeeld in de industrialisatie van de Kempen, maar in eerste instantie hadden ze ook een landbouwtechnisch doel: het aanbrengen van kalkrijk en voedselrijker water voor de omzetting van heidegronden naar landbouwgronden. Daaruit volgt een uitgebreid netwerk van wateringsystemen. De Colateur, is aangelegd als afwateringsgracht van de wateringen in Arendonk.

2.2 DE COLATEUR

2.2.1 DE AANLEG

Colateur komt van het Latijnse colare, wat filteren betekent en staat volgens de Larousse Universelle voor een 'kanaal dat dienstdoet als afwatering bij irrigatie'. Zie ook onderstaande figuur.

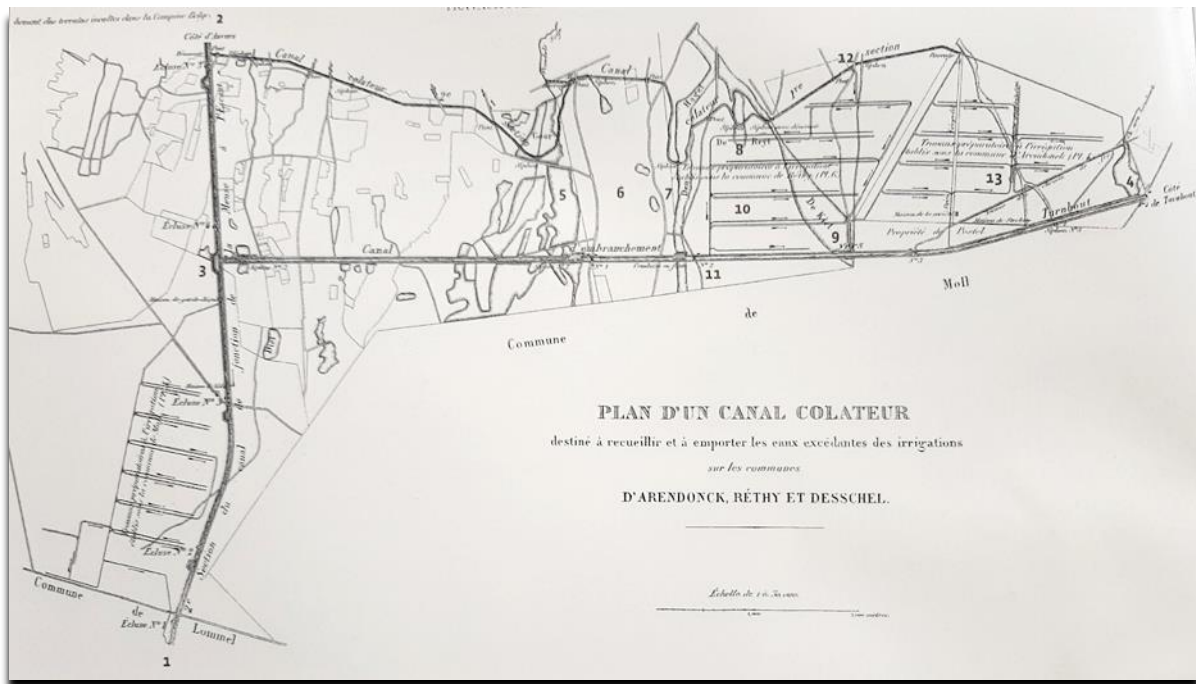
Figuur 9: Schematische weergave van de werking van irrigatie en de plek van de Colateur daarbinnen. Uit Nouveau Larousse illustré - Dictionnaire universel encyclopédique.

Collateur met dubbele 'l' verwijst naar het Latijnse collatus, wat bijdrage betekent. Meer bepaald 'degene die het recht heeft een bijdrage op te halen ten voordele van de kerk'. In het geval van het kanaal moet het dus duidelijk Colateur met één 'l' zijn. Toch wordt in diverse artikels Colateur met dubbele 'l' geschreven.

Met de aanleg van wateringen waarvan de Colateur het afwateringskanaal vormt, wou men het verouderde Kempische landbouwsysteem van potstallen moderniseren. Vermits het kanaal op veel plaatsen hoger lag dan de omgeving, konden hele percelen via een natuurlijk verloop gemakkelijk bevoeid worden, met als doel er productieve hooilanden van te maken. In Arendonk, net tegen de grens met Retie legde de maatschappij "De Kempische Watering" 300 ha watering aan. Om het gebruikte water af te leiden legde de maatschappij in april 1848, zonder voorkennis en zonder toestemming van de gemeente, een afwateringsgracht over Reties grondgebied aan, met als gevolg dat een groot deel van Obroek onder water liep. Het gemeentebestuur tekende onmiddellijk verzet aan met als gevolg dat 2 jaar later de Gracht of Colateur tot 2,5 m verbreed werd.

De plannen waren bij aanvang veel grootser (**Figuur 10** Plan Arendonkse watering en Colateur). Ter hoogte van de valleien van het Zuidelijk Goorneetje, de Zwarte en Desselse Neet kent de Colateur een golvend verloop, met als doel het afwateringskanaal, om de valleien, boven de hoogtelijn van 25 m te houden.

Van de 'bevloeiende heide' in Reties Goor kwam nooit iets in huis. De toenmalige Retiese burgemeester en schepenen waren immers niet tuk op de nieuwerwetse watering: de oorspronkelijke plannen waren boven hun hoofd gesmeed en strookten niet met het traditionele gebruik van de heiden en het Goor, zoals de Retienaren het al eeuwen gewoon waren. Bovendien had de gemeente Retie noch de middelen noch de kennis om zelf watering en aan te leggen en ondervonden zij van de Arendonkse watering en enkel de nadelen (wateroverlast).

Figuur 10 Plan Arendonkse watering en Colateur Delacroix, 1860. Uit Van der Veken d.(2010).

Op **Figuur 10** is links het Kempisch Kanaal vanaf De Watering van Mol-Maat (onderaan) (1) tot aan de uitmonding van de Colateur in Dessel (bovenaan) (2) opgenomen. De Turnhoutse Vaart is getekend vanaf het begin in Witgoor (Dessel) (3) tot aan de Hooyput in Arendonk (uiterst rechts) (4). Centraal op de figuur de moerassen van het Dessels Goor in de vallei van de Werbeekse Nete (5). Rechts daarvan komen we, na de Werbeekse Heide (ter hoogte van het woord d'embranchement) (6), in de vallei van de Warme Nete (aangeduid als Hagel) (7), die van het Goorneetje (De Reyts) (8) en die van de Koude Nete (De Kiel) (9). De Colateur maakt er allerlei vreemde bochten om boven de hoogtelijn van 25 m te blijven. Rechts van den Hagel werd een watering voorzien in het Reties Goor (10), waarvoor het bevoeiingswater zou afgetapt worden van de Turnhoutse Vaart iets voorbij Brug 2 (11) en het overtollige water zou afvloeien in de Colateur ter hoogte van de Goorbrug (links van de woorden section en siphon) (12). Uiterst rechts staan de wel gerealiseerde Arendonkse Wateringen (13) getekend.

Bij aanleg was de bodem van de Colateur 2 tot 2,65 m breed en 1 m dieper dan de afwateringsgracht van de Arendonkse Wateringen. De Colateur mondde uit in het Kempisch kanaal precies stroomafwaarts van Sas 5 en was 15 km lang. Hij diende om het overtollige water op te vangen van de bevoeiingen.

Na 1860 werden er geen nieuwe watering en meer aangelegd omdat het enthousiasme van de ingenieurs en de geldschietters weg was. Er werden namelijk 3 zaken onderschat:

1. De benodigde hoeveelheid irrigatiewater bleek groter dan de maximale hoeveelheid water die men kon aftappen zonder de diepgang voor de scheepvaart in de problemen te brengen. Dit probleem stelde zich met name tijdens droge zomers. Er kwam bovendien meer scheepvaart dan gepland, onder andere door de ontdekking van wit zand in Mol en Lommel en de vestiging van de fabrieken langs de nieuwe kanalen.
2. Kalk bleek geen wondermiddel voor de schrale Kempense zandgrond; men moest nog steeds bijmesten met materiaal dat aangevoerd werd via de kanalen. Bovendien kon men er geen weiden van maken omdat koeien de greppels zouden vertrappelen.
3. De grootschalige wateringen bleken arbeidsintensief in het onderhoud en de uitbating.

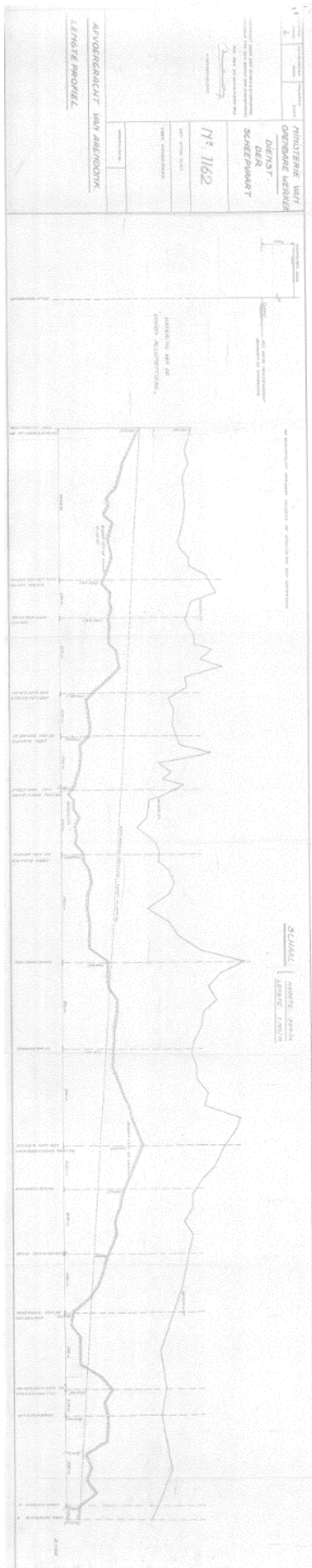
De Arendonkse Watering werd al in 1887 beplant met populieren. Hooiproductie loonde immers niet meer door de komst van de trein en de auto die in de plaats kwam van paard met wagen.

De Colateur kon dus al snel zijn oorspronkelijke functie niet meer vervullen, namelijk de afvoer van overtollig kanaalwater. Hij was wel nog van belang in het voeden van verschillende vijvers.

Op het stroomafwaartse Desselse gedeelte ligt de Colateur dieper in het landschap ingesneden. Daar is de gemiddelde breedte van de waterloop 8 m. (Van der Veken D., 2010 en Van Audenhove, 1987).

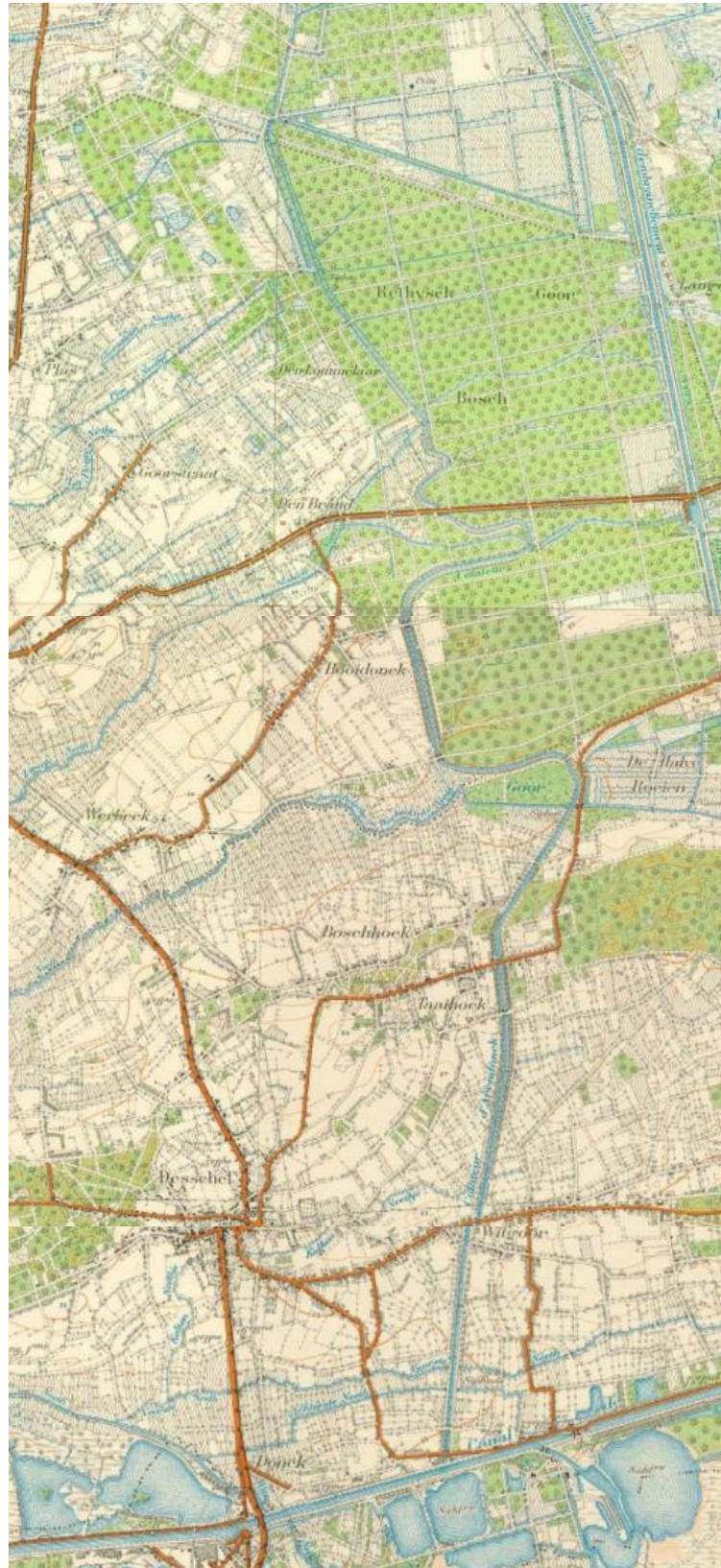
2.2.2 HET VERHANG

Zoals eerder beschreven is de Colateur dwars op het natuurlijke reliëf van beekdalen, maar toch boven de hoogtelijn van 25 m, aangelegd. Op het lengteprofiel (*Figuur 12*) van de “afvoergracht van Arendonk” is duidelijk te zien dat de verhanglijn van zowel de oever (bovenste lijn) als de bodem van de gracht (dikke lijn) niet onder een gelijkmatige helling ligt, maar een grillig verloop kent. Met een rechte stippellijn is de gemiddelde helling van de gracht aangegeven. Deze bedraagt 0,0001 m of 0,1 mm per m of 0,1 m per km. Dit is een zeer beperkt verhang. Ter vergelijking heeft de vallei van de Kleine Nete een topografisch verhang van 0,2 á 0,3 m per km wat naar Vlaamse normen al erg klein/laag is (De Becker P., ANB 2019/34). Onderaan de figuur zijn de tussenliggende afstanden en kruisingen van de Gracht met wegen en waterlopen opgenomen. Wat daarbij opvalt is dat de namen van de verschillende wegen en waterlopen in het verleden gewijzigd zijn. Zie ook de historische kaart uit 1939 (*Figuur 11*) die erlangs geprojecteerd is. Het Klein Neetje heette bijvoorbeeld het Goorvelden Neetje, het Goorneetje de Springenloop en de Desselse Neet het Werbeeksche Neetje. Het Kolkenneetje doorkruiste ook nog de Colateur. Ter hoogte van de Hooidonkbrug (waarschijnlijk een brug tussen de huidige Grachtstraat en Zanddijkdreef) en net voor de duiker van de Desselse Neet ligt de oever van de Colateur het hoogst. De bodem van de Colateur lag het hoogst ter hoogte van de duiker onder de Desselse Neet.

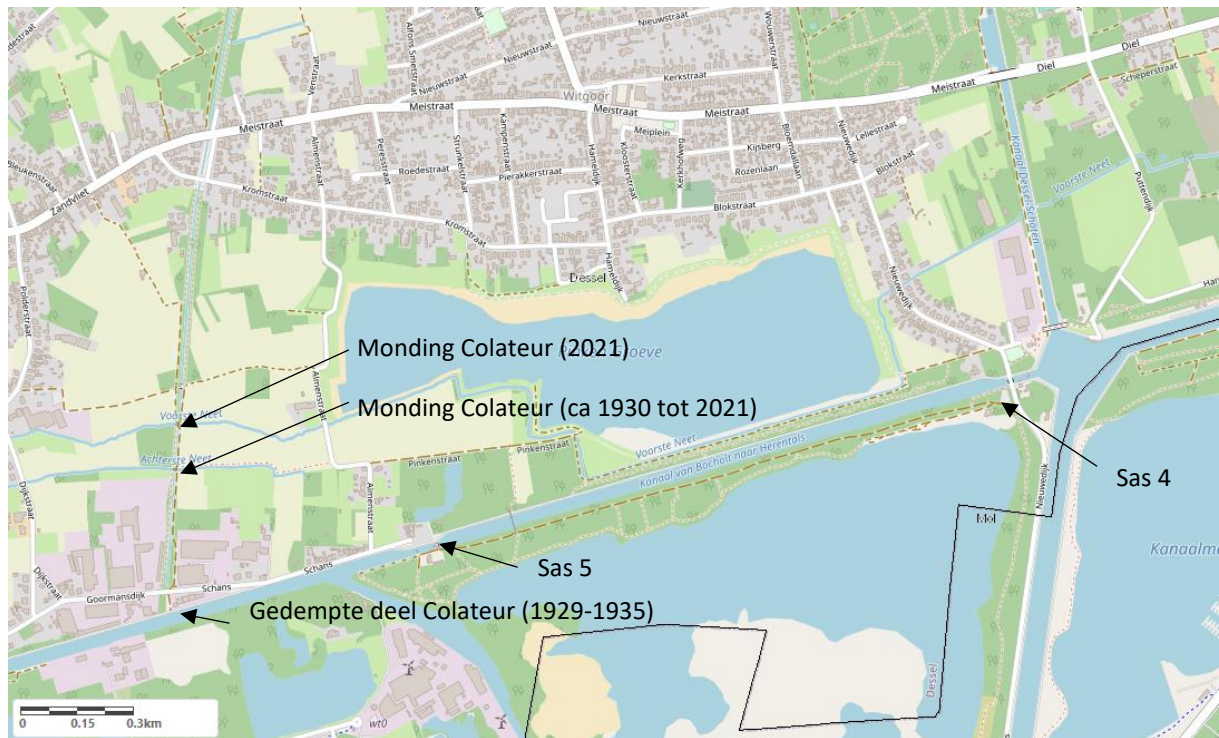
Figuur 12: (Links) Lengteprofiel Colateur 1947 van Dienst der Scheepvaart.

Figuur 11: (onder) NGI Basemap 1939.

2.2.3 DE COLATEUR DOORHEEN DE TIJD

De Colateur werd tussen 1848 en 1851 gegraven. Tijdens de uitvoering van het ‘Fonds der grote werken’ in de periode 1929 – 1935 waarin het Albertkanaal gegraven is, is ook het peil tussen sas 5 en 6 van het kanaal Bocholt-Herentals aangepast (verhoogd) waardoor gravitair afwateren van de Colateur naar het kanaal niet meer mogelijk was. Sas 6 ligt ca 4,5 km stroomafwaarts van sas 5. Op dat moment is dat laatste stuk van de Colateur tussen de Goormansdijk/Schans en het kanaal Bocholt-Herentals, dichtgemaakt. De afvoer van de Colateur verliep sindsdien via de Achterste Neet door overstorting in die waterloop. In 2021 zijn de sifons onder de Voorste en Achterste Neet opgeheven waardoor de Colateur nu ontwaterd via de Voorste Neet (Figuur 13).

Figuur 13: Situeringkaart, stroomafwaarts deel Colateur.

Initieel was de waterloop in beheer bij De Scheepvaart (de Vlaamse Waterweg NV), gezien het oorspronkelijk een verbindingskanaal was tussen het kanaal Dessel-Schoten en het kanaal van Bocholt-Herentals. Van 2004 tot 2014 was Vlaamse Milieumaatschappij beheerder van de Colateur en was dit een onbevaarbare waterloop van 1^e categorie.

Figuur 14: De Colateur doorheen de tijd: Foto 1 en 2 ca. 1960, foto 3 1974 en foto 4 2021 (uit archief De Griffioen Dessel vzw).

Sinds 2014 is de Colateur, met uitzondering van het meest opwaartse traject, een onbevaarbare waterloop van 2^e categorie en valt daarmee onder het beheer van de Provincie Antwerpen. Het meest opwaartse traject, vanaf het tappunt van het kanaal Dessel-Schoten (de inlaat) tot industriegebied de Hoge Mauw, is de Colateur een niet-geklasseerde waterloop (en is het beheer de verantwoordelijkheid van de aangelanden). Tot 2020 stortte de Colateur over naar de Achterste Neet. Gekoppeld aan de verdere exploitatie van de groeve Pinken werden de sifons van de Voorste en Achterste Neet opgeheven en watert de Colateur sinds 2021 af naar de Voorste Neet. Waar de Colateur een onbevaarbare waterloop van 2^e categorie wordt, is er links en rechts een strook, die eigendom is van het Vlaams Gewest, en in beheer bij het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Daarnaast is er nog een strook van ca 12 m in eigendom en beheer van Agentschap Natuur en Bos.

Na aanleg waren de oevers van de Colateur slechts beperkt begroeid met bomen. Vanaf de jaren 60 ontwikkelde zich op de oevers langgerekte bossen. Momenteel vormen de oevers van de Colateur een landschapslint met grote bomen en een ondergroei van struiken. De evolutie is mooi te zien op de onderstaande foto's (*Figuur 14*).

Figuur 15: Recreatief gebruik van de Gracht (uit Stuijzand en de Griffioen Dessel zonder datum, foto onder N. Verreyt).

Dikkopjes vangen bij moemoe (Louisa Nijs) aan de gracht (Carine, Nicole, Els, Frans).

De Colateur kenden vele recreatieve gebruiken. Sommigen leerden in het kniediepe water zwemmen. Tijdens strenge winters kon men erop schaatsen en er werd ook weleens in gevestigd.

3 BESTAANDE TOESTAND – GEBIEDSBESCHRIJVING

3.1 JURIDSCH-BELEIDSMATIGE CONTEXT

In dit hoofdstuk wordt het ruimtelijke en beleidsmatige kader van de Colateur geschetst.

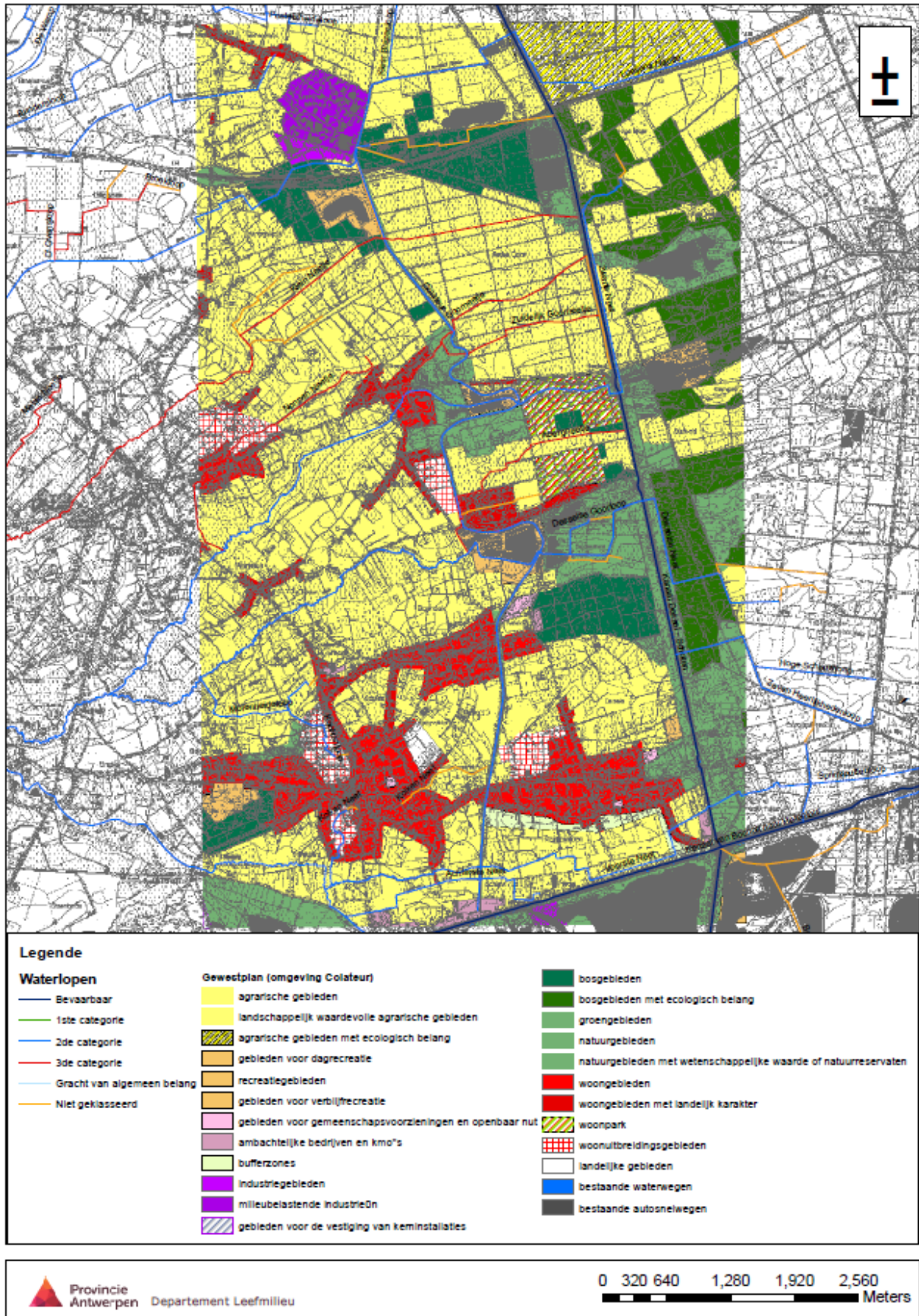
3.1.1 RUIMTELIJKE BESTEMMING

3.1.1.1 GEWESTPLAN

De Colateur grenst aan diverse gewestplanbestemmingen. Onderstaande tabel bevat een overzicht van de bestemmingen, de locaties en een beknopte samenvatting van de bijhorende voorschriften. De bestemmingen zijn ruimtelijk weergegeven op de kaart (*Figuur 16*).

Code	Bestemming	Locaties	Voorschrift gewestplan
0701	Natuurgebied	Colateur ten zuiden van E34 (grotendeels), omgeving Colateur aan Berkenstrand en N123, Het Goor	<i>Hier kunnen jagers- en vissershutten gebouwd worden, maar permanente bewoning is er niet mogelijk.</i>
0702	Natuurgebied met wetenschappelijke waarde of natuureservaat	Tappunt Colateur	<i>In dit gebied zijn volgens het gewestplan enkel handelingen en werken toegestaan die nodig zijn voor de actieve of passieve bescherming van het gebied.</i>
0800	Bosgebied	Niet-geklasseerde deel Colateur ten noorden van E34; omgeving Goorvijver	<i>Bebouwing kan er enkel in functie van de exploitatie en/of toezicht van de bossen, evenals eventuele jagers- en vissershutten. Bewoning kan er niet of enkel tijdelijk.</i>
0900	Agrarisch gebied	Colateur en omgeving tussen Campinastrand en Boshoeek; omgeving Colateur tussen Heide en Dessel/Witgoor en verderdoor richting kanaal Bocholt-Herentals	<i>De agrarische gebieden zijn bestemd voor landbouw in de ruime zin. Behoudens bijzondere bepalingen mogen agrarische gebieden enkel voor het landbouwbedrijf noodzakelijke gebouwen bevatten (incl. woning voor de exploitanten en schuilhokken voor dieren).</i>
0901	Landschappelijk waardevol agrarisch gebied	Groot deel omgeving Colateur tussen E34 en N123; tussen Grachtstraat en wijk Groenvinklaan-Nachtegallaan	<i>De landschappelijk waardevolle gebieden zijn gebieden waarvoor bepaalde beperkingen gelden met het doel het landschap te beschermen of aan landschapsontwikkeling te doen. In deze gebieden mogen alle handelingen en werken worden uitgevoerd die overeenstemmen met de in grondkleur aangegeven bestemming, voor zover zij de schoonheidswaarde van het landschap niet in gevaar brengen.</i>
0401	Gebied voor dagrecreatie	Goorvijver	<i>Een gebied voor dagrecreatie kan recreatieve en toeristische accommodatie bevatten, maar verblijfsaccommodatie is er niet mogelijk.</i>
0402	Gebied voor dag- en verblijfsrecreatie	Camping Berkenstrand & Camping Campinastrand & Visclub Goudkarper (incl. Colateur)	<i>De gebieden voor dag- en verblijfsrecreatie zijn bestemd voor de recreatieve en toeristische accommodatie alsmede de verblijfsaccommodatie met inbegrip van de kampeerreinen, de gegroepeerde chalets, de kampeerverblijfparken en de weekendverblijfparken.</i>

Code	Bestemming	Locaties	Voorschrift gewestplan
1100	Gebieden voor ambachtelijke bedrijven en de gebieden voor kleine en middelgrote ondernemingen	Industriezone Schans (incl. Colateur)	<i>Deze zijn bestemd voor de vestiging van industriële of ambachtelijke bedrijven. Ze omvatten een bufferzone. De gebieden voor ambachtelijke bedrijven en de gebieden voor kleine en middelgrote ondernemingen. Deze gebieden zijn mede bestemd voor kleine opslagplaatsen van goederen, gebruikte voertuigen en schroot, met uitzondering van afvalproducten van schadelijke aard.</i>
1201	Uitbreidingen van ontginningsgebied en (overdruk)	Ontginningszone Sibelco ten zuiden van Witgoor (o.a. groeve Pinken)	<i>De uitbreidingen van ontginningsgebieden zijn bestemd om te voorzien in de noodzakelijke grondreserves voor de ontginning. Ze mogen pas aangesneden worden wanneer de in exploitatie zijnde ontginningsgebieden uitgeput zijn. In afwachting van hun exploitatie, zijn deze uitbreidingsgebieden onderworpen aan de voorschriften die gelden voor het in de grondkleur aangegeven gebied, mits de toekomstige bestemming daardoor niet in gevaar wordt gebracht.</i>
0600	Bufferzone	Tussen Witgoor en ontginningszone Sibelco	<i>De bufferzones dienen in hun staat bewaard te worden of als groene ruimte ingericht te worden, om te dienen als overgangsgebied tussen gebieden waarvan de bestemmingen niet met elkaar te verenigen zijn of die ten behoeve van de goede plaatselijke ordening van elkaar moeten gescheiden worden.</i>
0100	Woongebied	Heide, Dessel, Witgoor	
0102	Woongebied met landelijk karakter	Wijk Groenvinklaan-Nachtegaallaan	<i>De woongebieden met een landelijk karakter zijn bestemd voor woningbouw in het algemeen en tevens voor landbouwbedrijven.</i>
0104	Woonpark (code 0104)	Wijk Anemoonlaan-Tulpenlaan	<i>De woonparken zijn gebieden waarin de gemiddelde woningdichtheid gering is en de groene ruimten een verhoudingsgewijs grote oppervlakte beslaan.</i>
0105	Woonuitbreidingsgebied	Aan Groenedijk; aan Venstraat	<i>De woonuitbreidingsgebieden zijn uitsluitend bestemd voor groepswooningbouw zolang de bevoegde overheid over de ordening van het gebied niet heeft beslist, en zolang, volgens het geval, ofwel die overheid geen besluit tot vastlegging van de uitgaven voor de voorzieningen heeft genomen, ofwel omtrent deze voorzieningen geen met waarborgen omklede verbintenis is aangegaan door de promotor.</i>
0200	Gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen	Begraafplaats Zanddijk	

Figuur 16: Bestemmingen in de omgeving van de Colateur volgens het gewestplan.

3.1.1.2 RUIMTELIJKE STRUCTUURPLANNEN

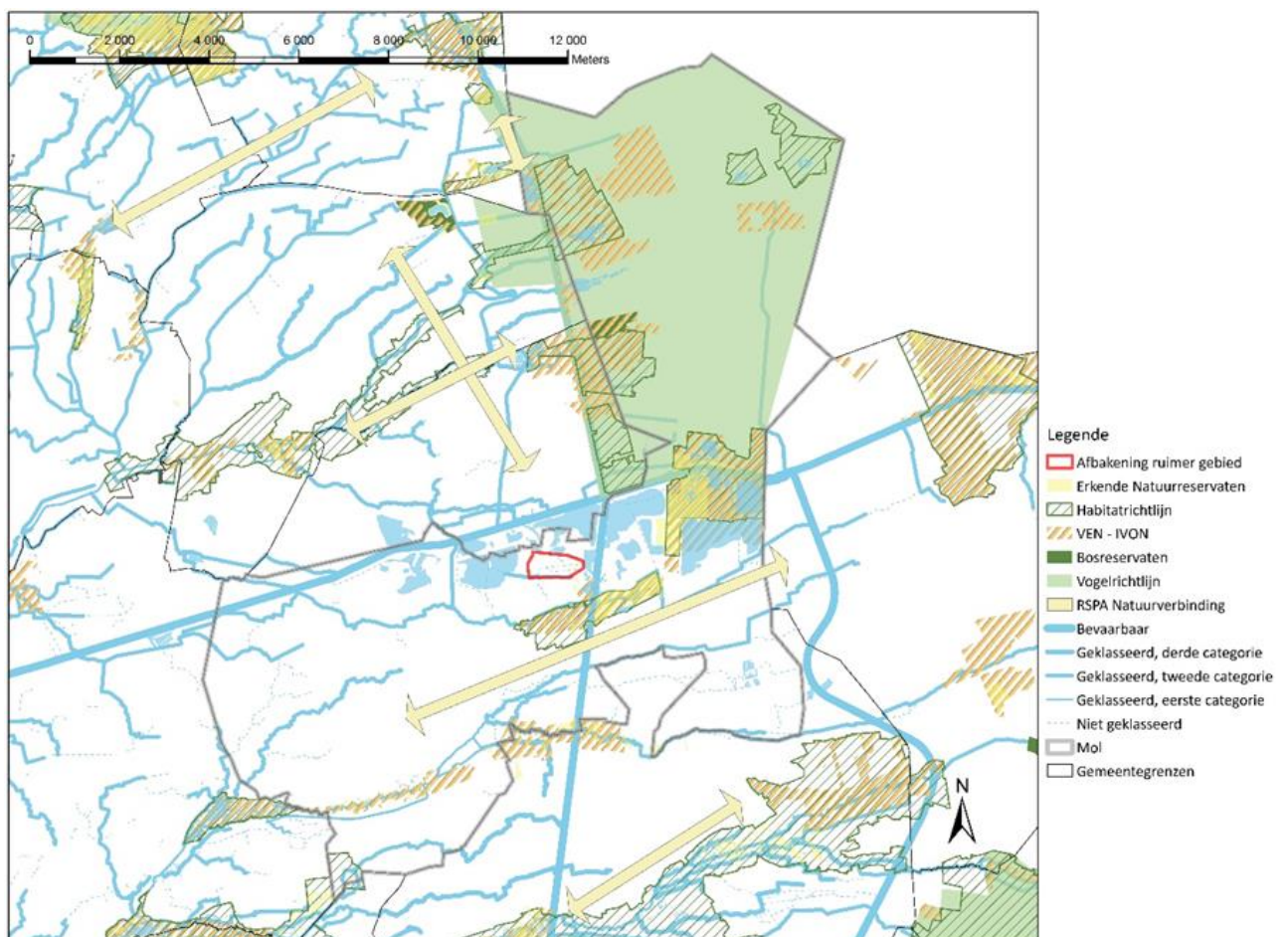
In een ruimtelijk structuurplan (RSP) legt de Vlaamse, provinciale of gemeentelijke overheid haar visie vast op het toekomstige ruimtelijk beleid dat ze wil voeren. Een ruimtelijk structuurplan geeft het ruimtelijk beleidskader weer waaraan de concrete beslissingen getoetst kunnen worden.

3.1.1.2.1 RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN (RSP) PROVINCIE ANTWERPEN (2001)

In het RSP geeft de provincie Antwerpen aanduiding van ontwikkelperspectieven voor natuurverbingsgebieden. Ook worden gebieden geselecteerd met een ecologische structuur van bovenlokaal belang.

De gebieden gekoppeld aan de (bovenlopen) van de Vallei van de Kleine Nete vormen een te versterken aaneenschakeling van grotere natuur- en boscomplexen. De vallei van de Kleine Nete zelf wordt gekenmerkt door hoge grondwaterstanden en belangrijke kwel. Deze zijn verantwoordelijk voor de aanwezige natuurwaarden en het typisch te behouden landschap: een open hooilandgebied met een hoge dichtheid aan sloten en houtkanten.

Als natuurverbindingen zijn de Colateur (verbinding 42) en de Desselse Neet (verbinding 43) aangeduid (*Figuur 17*).

Figuur 17: De gewenste natuurverbindingen volgens het RSPA (Ruimtelijk Structuurplan Provincie Antwerpen).

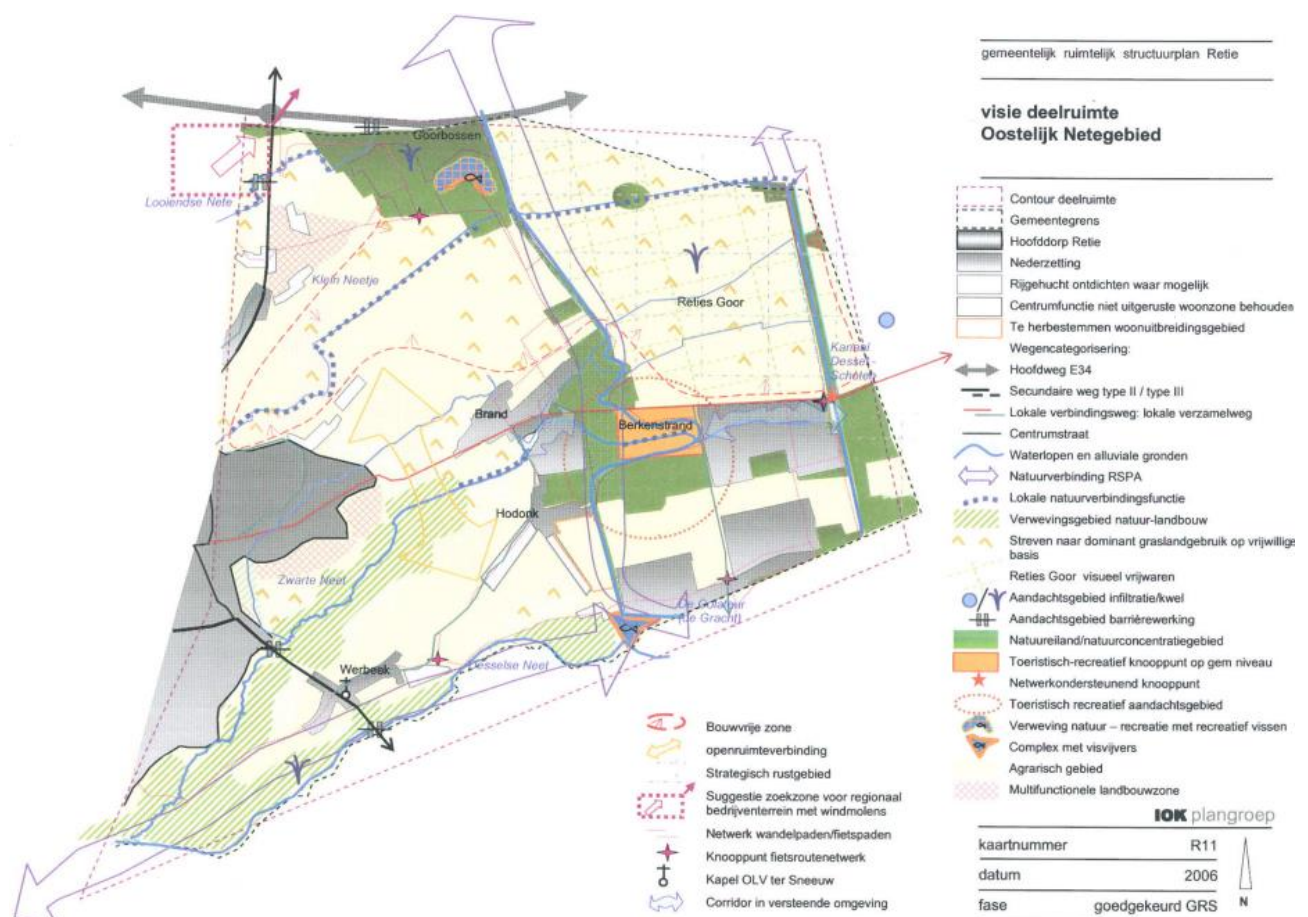
3.1.1.2.2 GEMEENTELIJK RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN (GRS) ARENDONK (2004): KWALITEITSOBJECTIEVEN VOOR OPPERVLAKTEWATER

Bij Besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 1998 (B.S. 29/1/99) werden de viswaterzones, schelpdierenzones, drinkwaterzones en badzones aangeduid waarbinnen specifieke kwaliteitsobjectieven van toepassing zijn. Het kanaal Dessel-Schoten-Antwerpen wordt volledig aangeduid als oppervlaktewater met bestemming drinkwater. Het Loeijens Neetje te Arendonk, het Klein Neetje en de Colateur te Arendonk-Retie worden aangeduid als oppervlaktewater met bestemming viswater voor karperachtigen.

3.1.1.2.3 GRS RETIE (2006): DE COLATEUR EN HET KANAAL DESSEL-SCHOTEN EEN PLAATS GEVEN IN HET LANDSCHAP EN DE NATUURLIJKE STRUCTUUR.

De Colateur vormt een langgerekt landschapselement dat beeldbepalend is en dat als beelddrager behouden/versterkt dient te worden. Door gepaste inrichting kan tevens de natuurverbindingsfunctie conform het RSPA gerealiseerd worden. Er dient afstemming te gebeuren met het milieubeleid, gelet op mogelijk verontreinigd slib.

Het kanaal Dessel-Schoten is ten noorden van Retie door de provincie aangeduid als natuurverbinding. Op grondgebied Retie zelf is geen natuurverbinding aangeduid, maar de omgeving (met o.a. Reties Goor) leent zich door de rust wel uitstekend tot recreatief medegebruik, zonder dat er gestreefd wordt naar het maximaal "benutten" ervan. Dit recreatief medegebruik dient gepast gekanaliseerd te worden om de hoofdfunctie landbouw niet in het gedrang te brengen. Recreatief medegebruik moet hier eerder geleid in plaats van actief gestimuleerd worden (Figuur 18).

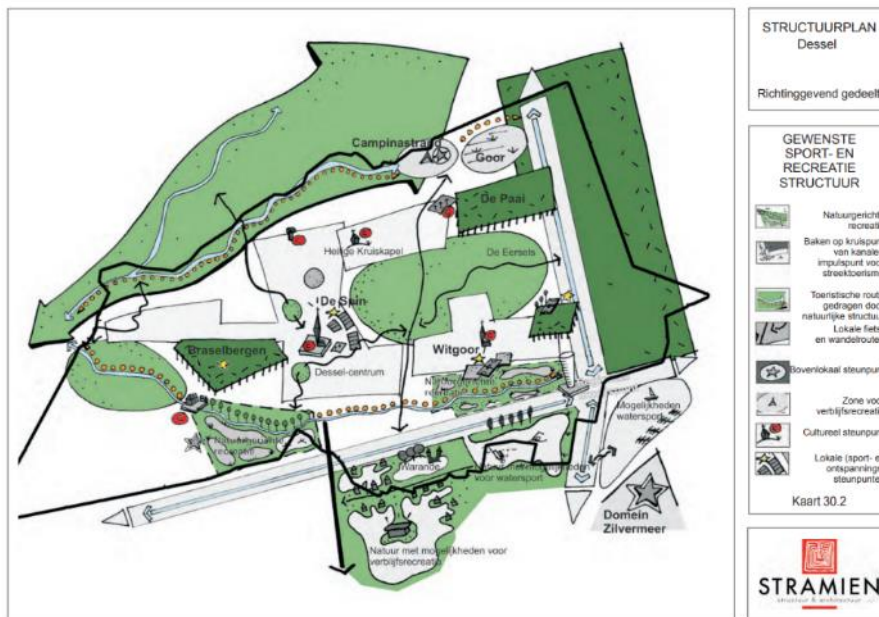

Figuur 18: RSP Retie, visie deelruimte Oostelijk Netegebied (2006).

3.1.1.2.4 GRS DESSEL (2010): NOORD-ZUID STRUCTUUR: ALS GELEIDING EN ONTSLUITINGSSYSTEEM – AANDACHT GEVEN

Om te voorkomen dat de oost-west structuur volledig dichtslibt, dient in belangrijke mate ook aandacht uit te gaan naar de noord-zuid verbindingen. Door onderbouwing, structurering en aandacht voor inpassing en aansluiting kunnen deze structuren functioneren als geleidings- en ontsluitingssysteem. Zij verbinden als het ware de verschillende oost-west structuren met elkaar en zorgen tevens voor de nodige ritmiek. Enkele belangrijke ontwikkelingsperspectieven kunnen binnen deze structuur gekaderd worden: de Colateur als groene ader en het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten als recreatieve as.

Binnen de gewenste ruimtelijk-natuurlijke structuur wordt de Colateur omschreven als één van de structuurbepalende elementen met een doel als groen lint en natuurverbingsgebied op provinciaal niveau met tevens recreatieve mogelijkheden binnen de noord-zuidstructuur.

Figuur 19: RSP Dessel: gewenste recreatieve structuur (2010).

Figuur 20: RSP Dessel: gewenste natuurlijke structuur (2010)..

3.1.1.3 BPA'S EN RUP'S

Bijzondere plannen van aanleg (BPA's) zijn verfijningen van het gewestplan. Ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) geven uitvoering aan de ruimtelijke structuurplannen. Door het opmaken van een RUP concretiseert het betreffende bestuur (Gemeente, Provincie of Vlaams gewest) haar ruimtelijk beleid. De gemeentelijke RUP's vervangen de vroegere gewestplannen en BPA's. Maar tot zolang blijven de bestaande bijzondere plannen van aanleg rechtsgeldig.

Bijzondere plannen van aanleg (BPA) zijn bestemmingsplannen die vroeger werden opgemaakt op gemeentelijk bestuursniveau ter verfijning van het gewestplan. Na de goedkeuring van het Ruimtelijk Structuurplan Antwerpen worden er geen nieuwe BPA's meer gemaakt. Vanaf dan worden in de provincie Antwerpen provinciale of gemeentelijke RUP's opgemaakt. De bestaande BPA's blijven wel rechtsgeldig tot ze worden vervangen door een RUP. De voor de Colateur relevante BPA's en RUP's worden hieronder besproken.

Gemeentelijk RUP 'Hoge Mauw' (Arendonk, 2008). Uitbreiding van de bestaande industriezone Hoge Mauw met een lokaal bedrijventerrein in westelijke richting. De Colateur loopt in het zuid-oosten over enkele tiental meter langs het bestaande industrieterrein.

PRUP 'Kempense Meren' (in opmaak) De provincie Antwerpen zoekt met het Provinciaal Uitvoeringsplan (PRUP) Kempense Meren II naar een nieuw evenwicht tussen recreatie, (zand)ontginning, landbouw en natuur. Het gebied bevat het Zilvermeer, zijn ruime omgeving en enkele zones in Postel-Zuid. De uitwerking past binnen het Kaderplan 'Kempense Meren' (2009). De groeve de Pinken valt hieronder. Het overgrote deel van de plas Pinken kan een nabestemming recreatie krijgen. Gezien de ligging van de Colateur langsheen de groeve Pinken is het wenselijk de ecologische en recreatieve mogelijkheden van zowel de groeve Pinken als de Colateur op elkaar af te stemmen.

PRUP 'Pinken' (2016). Het PRUP 'Pinken' in Dessel werd op 26/02/2016 definitief vastgesteld door de provincie. Dit plan heeft betrekking op het oostelijk deel van de groeve Pinken (lopende ontginning) en betreft een wijziging van de nabestemming. Initieel was de nabestemming 'landbouw', maar de lopende ontginning zal resulteren in een permanente waterplas. Met dit PRUP werd de nabestemming deels herbestemd naar 'gemengd openruimtegebied' en deels naar natuur. Dit laatste ter hoogte van de (verlegde) Voorste Neet. Gezien het PRUP enkel betrekking heeft op de actieve ontginning, heeft dit planologisch geen interactie met de Colateur.

BPA Schans (Dessel, 1990). Het laatste stukje van de Colateur ligt, samen met de flankerende houtkanten, in industriegebied.

3.1.2 WATERBELEID

3.1.2.1 KWALITEITSOBJECTIEVEN OPPERVLAKTEWATER

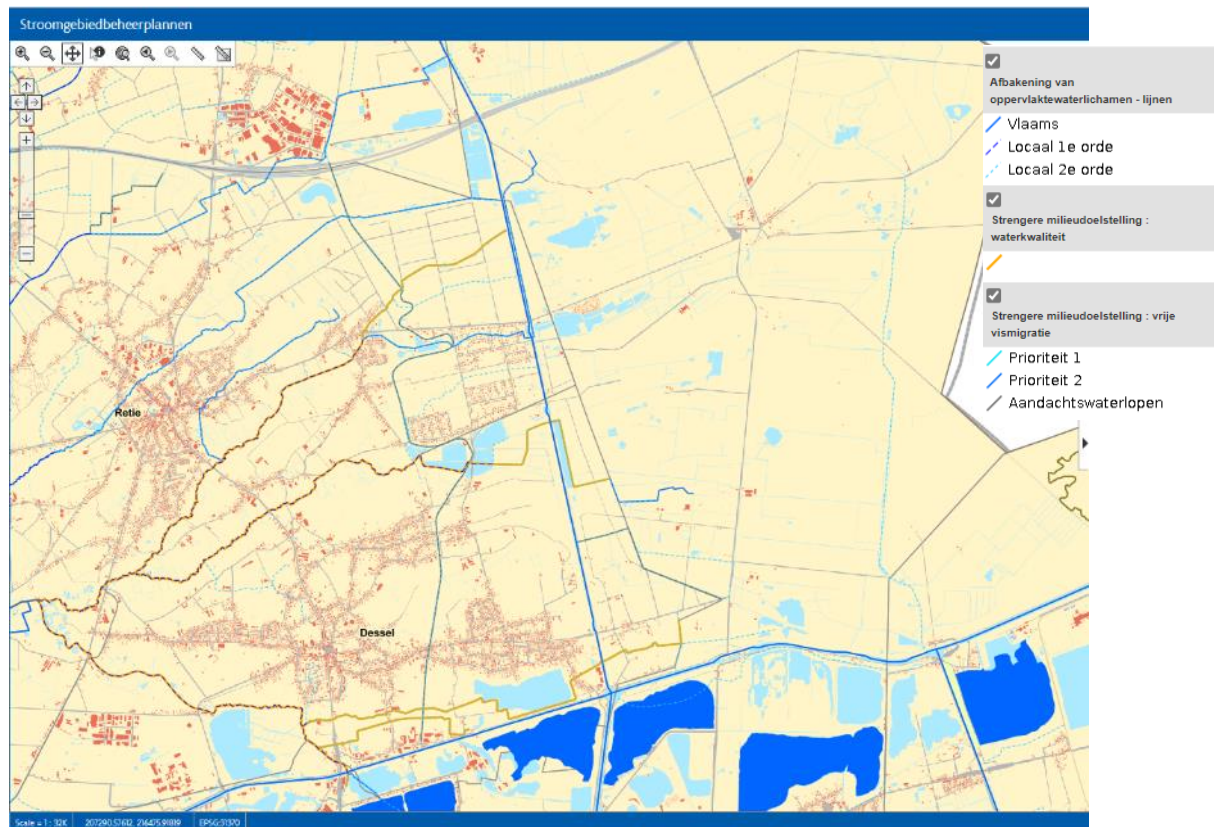
Bij Besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 1998 (KB 29/01/99) werden de viswaterzones, schelpdierenzones, drinkwaterzones en badzones aangeduid waarbinnen specifieke kwaliteitsobjectieven van toepassing zijn. Voor de waterlopen rondom de Colateur zijn de volgende kwaliteitsdoelstellingen geldig:

- Kanaal Dessel-Schoten: drinkwaterkwaliteit en viswaterkwaliteit
- Kleine Nete: viswaterkwaliteit
- Zwarte Neet: viswaterkwaliteit
- Desselse Neet: viswaterkwaliteit
- Loeijens Neetje, Voorste en Achterste Neet: viswaterkwaliteit
- Colateur: viswaterkwaliteit

De overige waterlopen hebben een basiskwaliteitsdoelstelling.

3.1.2.2 Decreet op het integraal waterbeheer

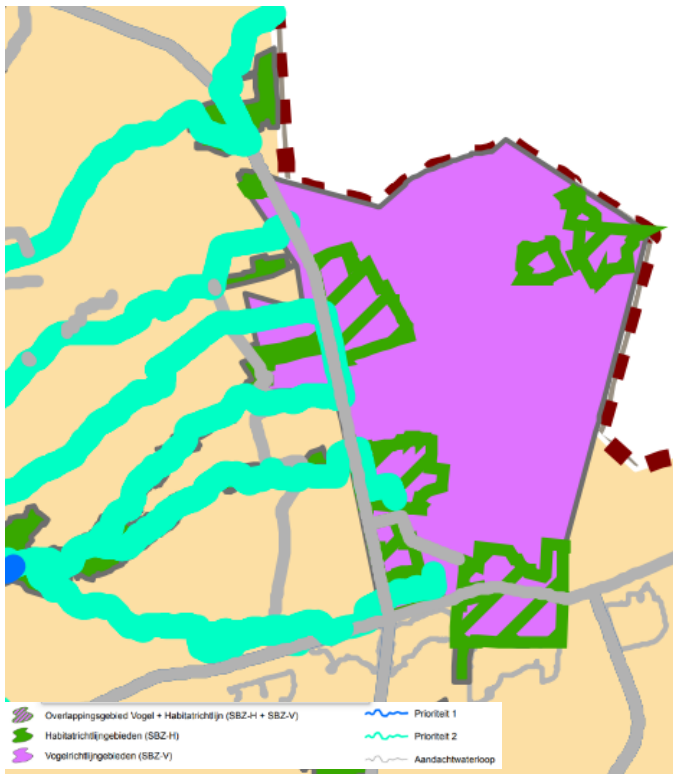
Het decreet van 18 juli 2003 betreffende het Integraal Waterbeleid (DIWB) biedt de basis voor de omzetting van de Europese Kaderrichtlijn Water. Het doel van deze richtlijn is in de eerste plaats de duurzame bescherming van onze kostbare watervoorraden voor de huidige en toekomstige generaties, maar ook de bescherming van de ecosystemen die ermee samenhangen en het garanderen van voldoende water voor de menselijke gebruiksfuncties. Op een aantal punten gaat het DIWB verder dan de Kaderrichtlijn, onder meer op het vlak van de band tussen het waterbeleid en het beleidsveld van de ruimtelijke ordening.

Figuur 21: Afbakening oppervlaktewaterlichamen en hun kwaliteitsdoelstellingen, Coördinatiecommissie Integraal waterbeleid (z.d).

Via de omzetting van de Overstromingsrichtlijn in het decreet Integraal Waterbeleid, op 16 juli 2010, koos Vlaanderen ervoor om de overstromingsrisicobeheerplannen te integreren in de stroomgebiedbeheerplannen.

De Colateur is een aandachtwaterloop in het kader van strengere Milieudoelstellingen voor speciale beschermingszones vrije vismigratie. De aandachtwaterlopen vergroten het potentiële leefgebied van de doelsoorten. Het spreekt vanzelf dat op aandachtwaterlopen geen bijkomende vismigratieknelpunten mogen ontstaan. Een timing voor het wegwerken van vismigratieknelpunten op deze waterlopen is er nog niet (*Figuur 21* en *Figuur 22*).

Figuur 22: Prioritering waterlopen vrije vismigratie, Secretariaat Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (2016).

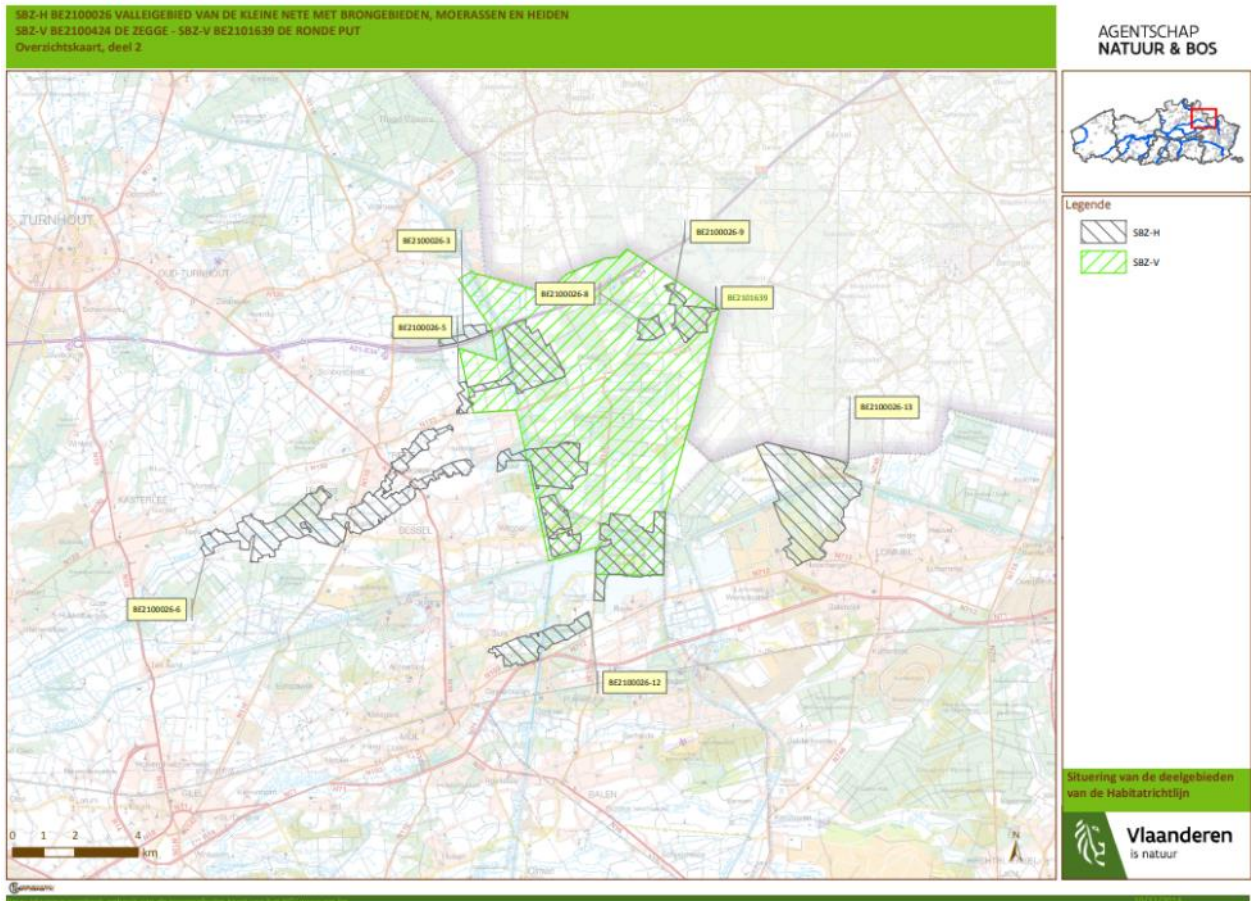
3.1.2.3 SPECIALE BESCHERMINGSZONES (NATURA 2000) – VEN-GEBIEDEN

3.1.2.3.1 HABITATRICHTLIJNGEBIEDEN

De Colateur kruist enkele deelzones van het habitatrichtlijngebied “Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden – BE100026” (Figuur 23). De Kleine Nete is één van de meest natuurlijke rivieren in Vlaanderen en een groot deel ervan werd in het stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde als natuurlijk oppervlaktewaterlichaam aangeduid. Het rivierlandschap bestaat uit een laaglandrivier met een natuurlijke waterhuishouding en een vallei met een mozaïek van graslanden, ruigtes, vijvers en bossen. Het omvat de Europese habitattypes laaglandbeken met goed ontwikkelde waterplantenvegetaties (3260), elzenbroekbossen (91E0), mesofiele hooilanden (6510), veldrusgraslanden (6410), alluviale ruigtes (6430), vijvers en meren (3150), en overgangsveen (7140). Deze natuurcluster is leefgebied voor aanwezige habitatrichtlijnsoorten als bittervoorn, kleine modderkruiper, rivierprik, rivierdonderpad, beekprik, spaanse vlag, rosse vleermuis, en ruige dwergvleermuis, maar ook voor vogelrichtlijnsoorten als porseleinhoen, ijsvogel, blauwborst en bruine kiekendief. Ten slotte zijn er nog een groot aantal habitattypische soorten (vissen, amfibieën, libellen, sprinkhanen, ...) die kenmerkend zijn voor deze natuurcluster.

Daarbij vormt de Colateur een verbinding tussen deelgebied 3, 5 en 6 van het habitatrichtlijngebied (Figuur 23):

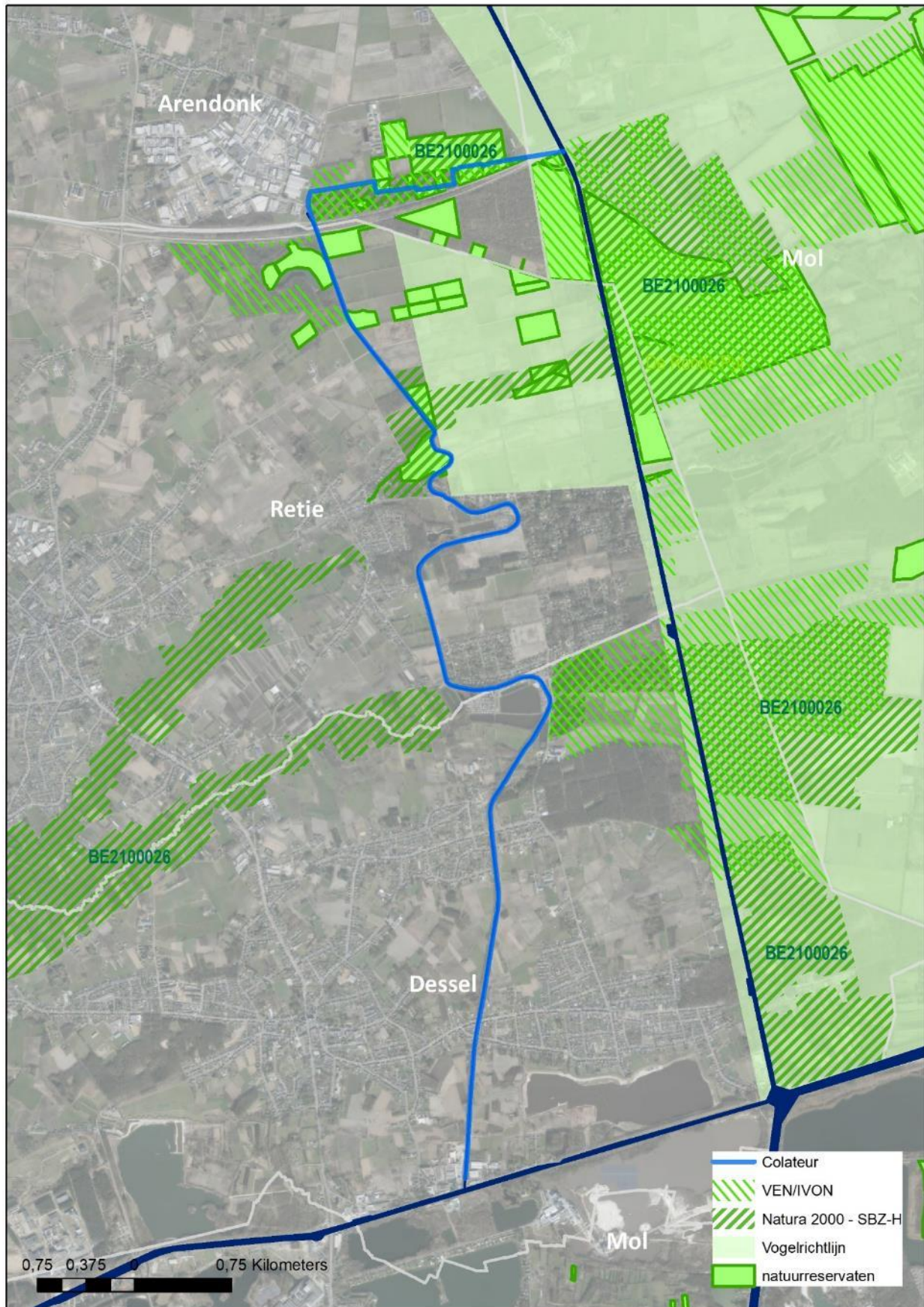
- Deelgebied 3: Ten noorden van de E34. Het betreft de ruime omgeving van het niet-geklasseerde deel van de Colateur / De Arendonkse Watering (45,5 ha);
- Deelgebied 5: De “vallei” van het Goorneetje (waterloop van 3^e cat., gemeente Retie) als onderdeel van Ronde Put en Hoge Moer (328,7 ha);
- Deelgebied 6: De “vallei” van de Desselse Neet (waterloop van 2^e cat., Provincie Antwerpen) als onderdeel van de Maat, de Diel, Harde putten en Koemook (1493,8 ha).

Figuur 23: Vogel- en habitatrichtlijngebieden (Agentschap Natuur en Bos, 2014).

Europese habitattypes en soorten waarvoor de gebieden zijn aangeduid:

- Colateur met aanpalende groenstrook is aangeduid als oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur* 9190 (bron geopunt natura 2000 Habitatkaart). Ten noorden van de E34 aangeduid als habitat; vanaf de snelweg tot en met Berkenstrand en vanaf Zanddijk tot Meistraat als zoekzones.
- Het Loeijens Neetje, Goorneetje, Desselse Neet stroomafwaarts Campinastrand en de Zwarte Neet afwaarts Hodonk zijn aangeduid voor het habitat 3260: submontane en laaglandrivieren met vegetaties behorend tot het *Ranuncion fluitantis* en het *Callitricho-Batrachion*. Het betreft ondiepe beken en rivieren met goede structuur en watervegetaties.
 Dit habitatype bestaat uit ondiepe, zowel relatief snel als traagstromende, rivieren en beken, respectievelijk submontane en laaglandbeken, met helder water en een goed ontwikkelde waterplantenvegetatie.

Figuur 24: Natura 2000, VEN en reservaatgebieden.

3.1.2.3.2 VOGELRICHTLIJNGEBIEDEN

In de noordoostelijke hoek van het kanaal Dessel-Schoten met het kanaal Bocholt-Herentals ligt het Vogelrichtlijngebied van de Ronde Put (BE2101639). Een zeer klein stuk ligt in Retie, ook ten westen van het kanaal Dessel-Schoten en reikt daar tot tegen de Colateur. Dit deelgebiedje omvat de bovenlopen van het Klein Neetje, Goorneetje en Zuidelijk Goorneetje en omvat tevens een vijvercomplex in de hoek van de E34 met het kanaal Dessel-Schoten. Dit vijvercomplex vormt het zuidelijke deel van de Arendonkse Watering en is door ANB ingericht i.f.v. het soortbeschermingsplan Roerdomp. Het project verkeert in een afrondingsfase (2022).

3.1.2.3.3 VEN-GEBIEDEN

Het Vlaams Ecologisch Netwerk is het geheel van gebieden met een actuele of potentiële hoge natuurwaarde waarin een specifiek beleid inzake natuurbehoud gevoerd wordt. Het spreidt zich als een lappendeken over Vlaanderen uit en bestaat uit grote eenheden natuur (GEN) en grote eenheden natuur in ontwikkeling (GENO). Natuur heeft in VEN een hoofdfunctie (*Figuur 24*).

Een aanzienlijk deel van het gebied ten noorden van de E34 met daarin het niet-geklasseerde deel van de Colateur (gebied De Watering) ligt in het GEN De Ronde Put – Goorken (VEN-gebied 314). Waar het Klein Neetje de Colateur kruist, ligt ook een deelzone van dit VEN-gebied (omheen de gemeentelijke vijver). De ruime omgeving van de Desselse Neet, stroomopwaarts van de Colateur, maakt eveneens deel uit van dit VEN-gebied.

3.1.2.4 BIOLOGISCHE WAARDERINGSKAART (BWK)

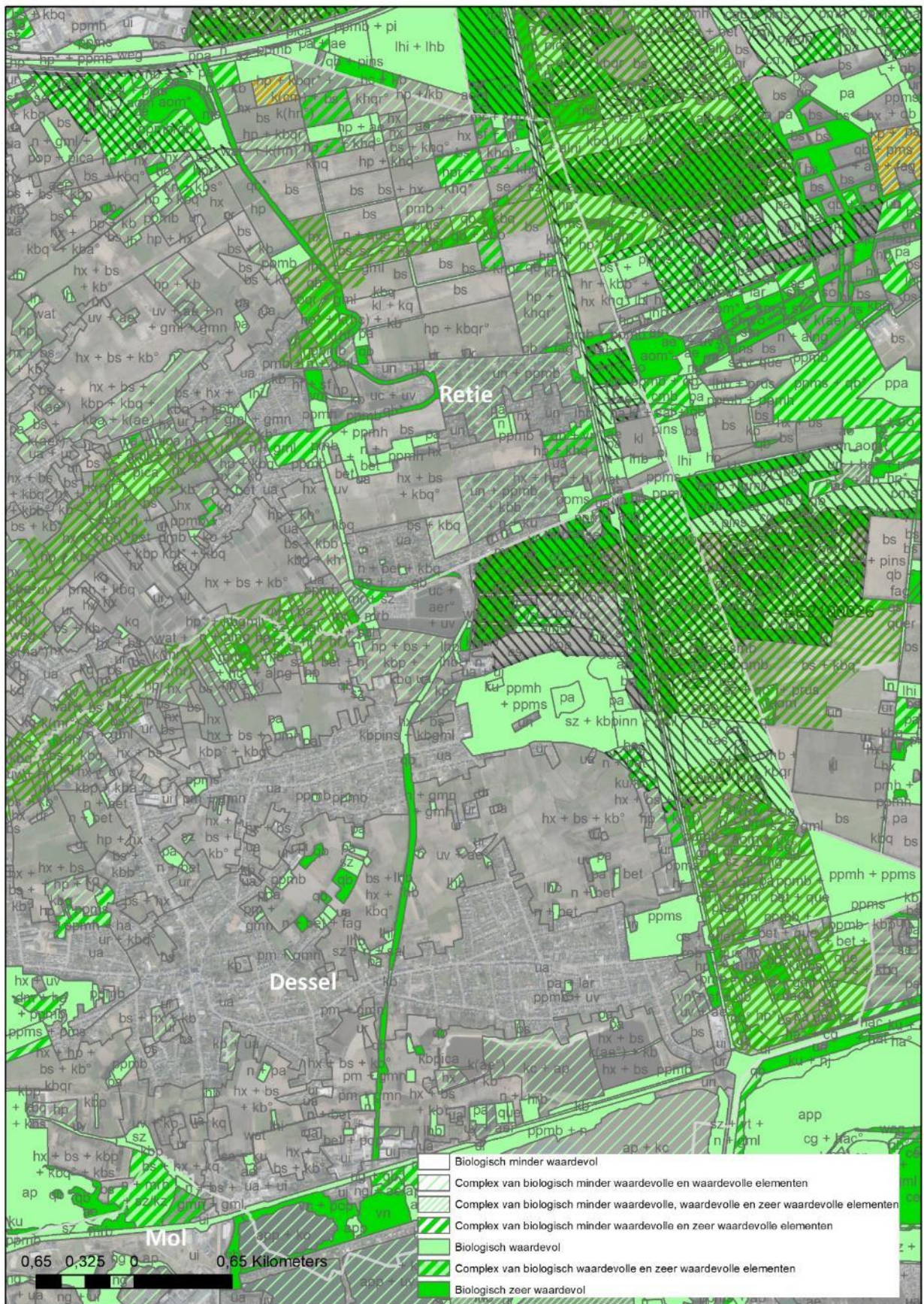
De biologische waarderingskaart (*Figuur 25*) maakt aan de hand van een uniforme lijst van karterings-eenheden een inventaris op van de voorkomende vegetatie. Op basis van vier criteria (zeldzaamheid, biologische kwaliteit, kwetsbaarheid en vervangbaarheid) krijgt ieder ecotoop een waardering van biologisch zeer waardevol tot biologisch minder waardevol.

Volgens de biologische waarderingskaart is het grootste deel van de Colateur aangeduid als biologisch zeer waardevol.

Het geklasseerde deel van de Colateur is grotendeels aangeduid als biologisch zeer waardevol met de volgende karteringseenheden:

- Goed ontwikkeld eiken-berkenbos (qb+) nabij Berkenstrand en eiken-berkenbos (qb) ten noorden van Campinastrand, tussen Zanddijk en Zandvliet in Dessel en vanaf Kromstraat tot Goormansdijk;
- Tussen de campings Berkenstrand en Campinastrand biologisch waardevolle bomenrij met dominantie van zomereik (kbq);
- Stroomafwaarts Desselse Neet: biologisch waardevol populierenbestand op vochtige bodem met ondergroei van bomen en struiken (lhb).

Er zijn langs de Colateur ook een aantal gebieden aangeduid als faunistisch belangrijk gebied. Een aantal gebieden krijgen een specifieke 'rode' arcering omwille van de aanwezige fauna. Voor de aanduiding van deze gebieden is rekening gehouden met soorten die 1. op Vlaams niveau van belang zijn (Rode Lijstsoorten); 2. vermeld worden in de bijlagen van de Europese Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn en/of 3. waarvoor Vlaanderen internationaal van belang is.

Figuur 25: Biologische waarderingskaart.

3.1.2.5 LANDSCHAPSATLAS

De landschapsatlas is de inventaris van de relictten van de traditionele landschappen in Vlaanderen. Het gebied ten oosten van het kanaal Dessel-Schoten en ten zuiden en ten noorden van de E34 maakt deel uit van de ankerplaats/ het vastgesteld landschapsatlasrelict 'Abdij van Postel en de Ronde Put' (27/04/2009). Het kanaal vormt echter de meest westelijke grens van dit landschapsatlasrelict, zodat de Colateur hierbuiten valt (*Figuur 28*).

3.1.2.6 BESCHERMD CULTUURHISTORISCH LANDSCHAP

Het Goor, gelegen aan de Goorstraat/Zanddijk in Dessel, is beschermd als cultuurhistorisch landschap. Het Goor betreft een voormalig heide- en moerasgebied, dat nu wordt gekenmerkt door de afwisseling van grote vijvers, graslanden en akkers, Canada- en dennenbossen, elzenbroekbos, dreven, beken en paadjes met rietgordels. De vijvers werden tijdens het interbellum (tussen WO I en WO II) aangelegd. De Desselse Neet stroomt doorheen deze beschermde zone. De Zanddijk vormt de westelijke grens van dit gebied. Aan de andere kant van de straat ligt de Colateur (en het Campinastrand). Aan de noordkant van Het Goor ligt ook een als monument beschermde kasseiweg (*Figuur 26*). De kasseiweg werd in 1904 aangelegd en valt samen met de gemeentegrens tussen Retie en Dessel en grenst niet aan de Colateur.

Figuur 26: De beschermde kasseiweg (Zandstraat- Grensstraat).

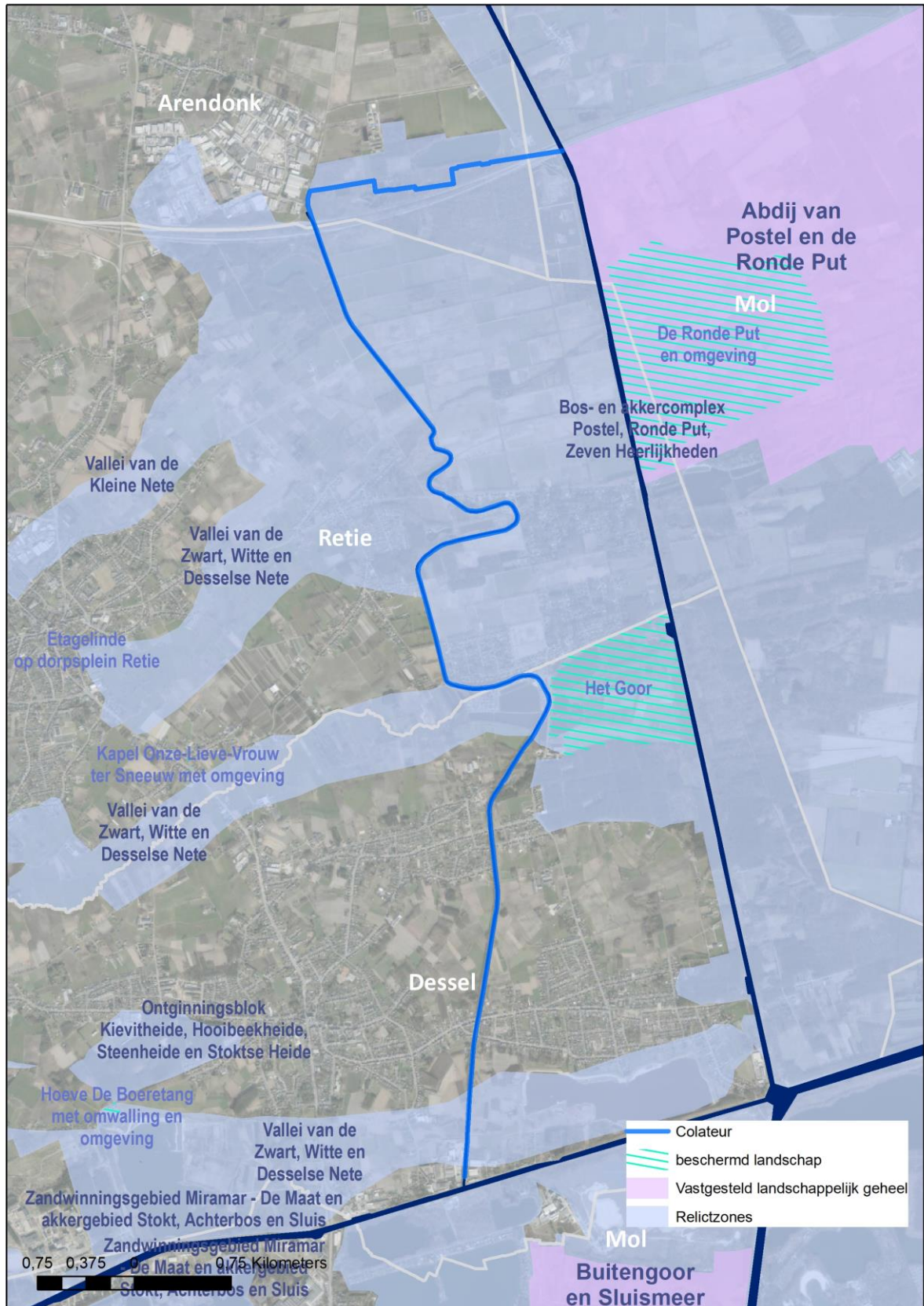
3.1.2.7 VASTGESTELD BOUWKUNDIG ERFGOED

- Watering 20, Arendonk: Hoeve Zomerczorg was een zogenaamde modelhoeve gebouwd bij de aanleg van deze watering door de Kempische Wateringen (1849-1863). Door Agentschap Onroerend Erfgoed Vlaanderen werd ze in 2004 omschreven als een modelhoeve met rondom het erf gegroepeerde, onderling door poorten verbonden vleugels, met name een boerenhuis met aansluitende lage stallingen aan oostzijde, een grote schuur en wagenhuis aan westzijde en een varkensstal aan noordzijde. Er is in principe geen interactie met het niet-geklasseerde deel van de Colateur.
- Watering 23, Arendonk: Sint-Niklaaskapel bij hoeve. Er is in principe geen interactie met het niet-geklasseerde deel van de Colateur.
- Kromstraat 17, Dessel: langgestrekte hoeve. Het driehoekig perceel waarop deze hoeve staat, grenst aan de groenzone parallel aan de Colateur (in eigendom van ANB).

Figuur 27: Bouwkundig erfgoed. Uit inventaris.onroerenderfgoed (z.d).

Op basis van bovenstaande info heeft de Colateur m.b.t. erfgoed juridisch-beleidsmatig geen bescherming of randvoorwaarden.

Figuur 28: Erfgoedbescherminen.

3.1.3 PUBLIEKE EIGENDOMMEN

Het bovenstroomse, niet-gecategoriseerde deel van de Colateur, daar waar die evenwijdig aan de weg Watering loopt, is in eigendom (en beheer) bij de aangelanden. Het overige deel van de Colateur (2^e categorie) zelf staat foutief in het kadaster als eigendom van de Vlaamse gemeenschap of Vlaamse Milieumaatschappij (VMM); eigendom en beheer zijn bij de herklassering in 2014 overgedragen aan de Provincie Antwerpen. Aan weerszijden van het gecategoriseerde deel van de Colateur is er een strook van enkele meters in eigendom en beheer van het Vlaams gewest, meer bepaald Agentschap Natuur en Bos. De totale breedte van deze strook varieert van enkele meters tot lokaal wel 60 m. Dit is goed te zien op de detailkaart (Figuur 29).

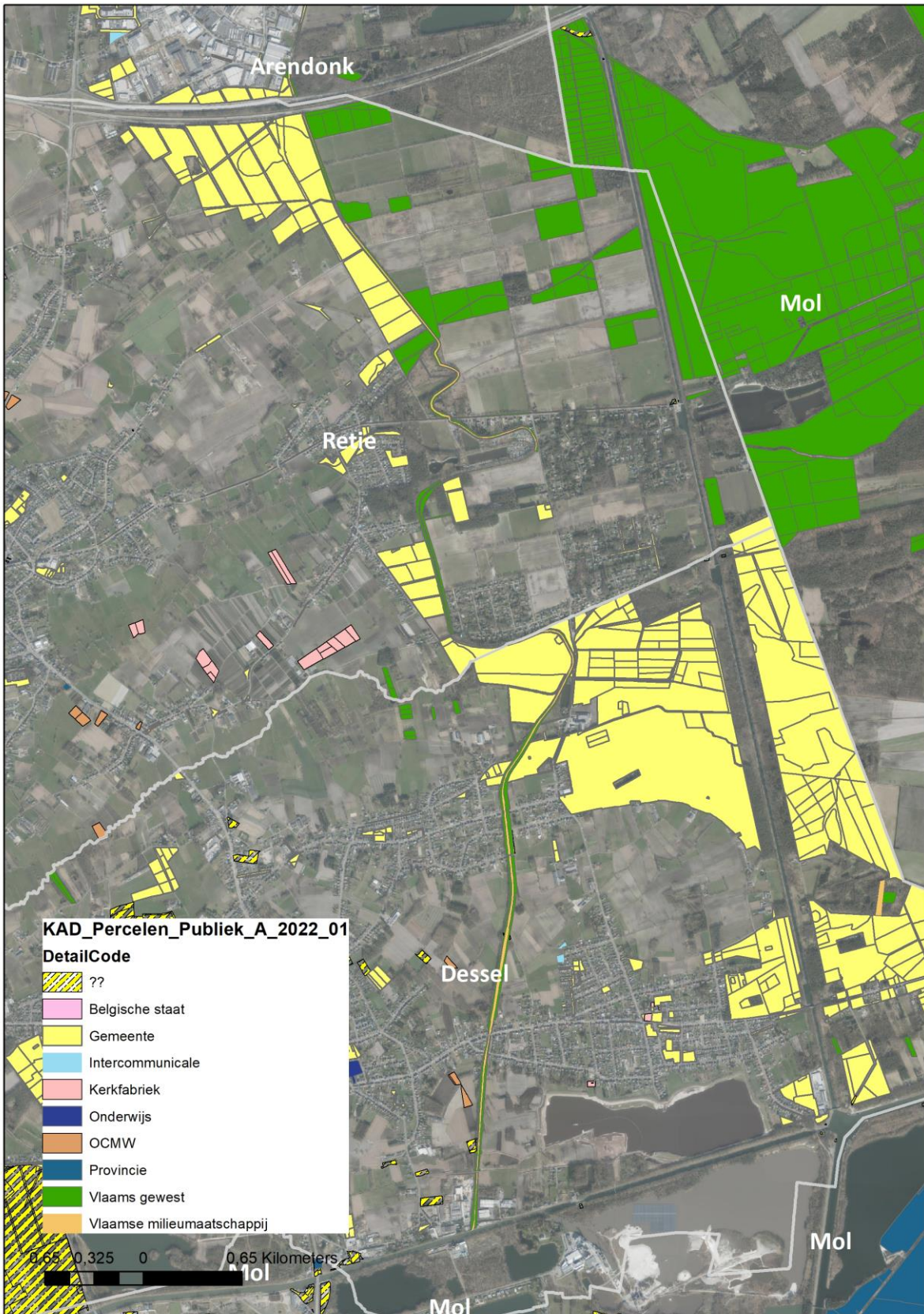
Grenzend aan of in de onmiddellijke omgeving van de Colateur zijn er heel wat percelen in eigendom (of huur) bij een openbaar bestuur en organisaties met een zeker publiek karakter zoals bijvoorbeeld Natuurpunt. Dit is relevant in relatie tot de drie functies nl. integraal waterbeheer, landschapsecologie en recreatie waar deze visie op focust. De publieke eigendommen zijn op Figuur 30 weergegeven.

Figuur 29: Detail eigendomskaart.

De voornaamste eigendommen (niet-limitatief) van diverse instanties worden beknopt gesitueerd (van noord naar zuid) en opgesomd. Het betreft hier de meest recente eigendomstoestand zoals beschikbaar op het kadaster (versie 01/01/2022):

- Natuurpunt:
 - Ten noorden van de E34, in De Watering van Arendonk. Meerdere percelen grenzend aan het niet-geklasseerde deel van de Colateur;
 - Meerdere percelen in de vallei van het Klein Neetje (het Reties Goor);
 - De hoek gevormd door het Goorneetje en de Colateur (met daar doorheen het Zuidelijk Goorneetje);
- Agentschap voor Natuur en Bos (ANB):
 - Vanaf de E34 tot aan de Goormansdijk heeft ANB een strook van 5 tot 60 m breed, parallel aan de Colateur, in eigendom;
 - Ten zuiden van de E34 in De Watering van Arendonk;
 - De hoek tussen de E34 en de Colateur omheen de Goorvijver (De Goorbossen);
 - Meerdere percelen in de vallei van het Klein Neetje (Het Reties Goor);
 - Meerdere percelen in de vallei van het Goorneetje;
 - Meerdere percelen in de vallei van de Desselse Neet (stroomopwaarts van de Colateur);
 - Zone tussen het kanaal Dessel-Schoten en Zanddijk;
- Gemeente Retie:
 - Percelen tussen de straat Langedijk en de Colateur;
 - Percelen tussen de straat Groenedijk en de Colateur (sportterreinen);
 - Percelen tussen het Abergneetje (3^e cat.) en de Colateur;
- Gemeente Dessel:
 - Campinastraat en daarop aansluitend de vallei van de Desselse Neet / Het Goor;
 - Zanddijk.

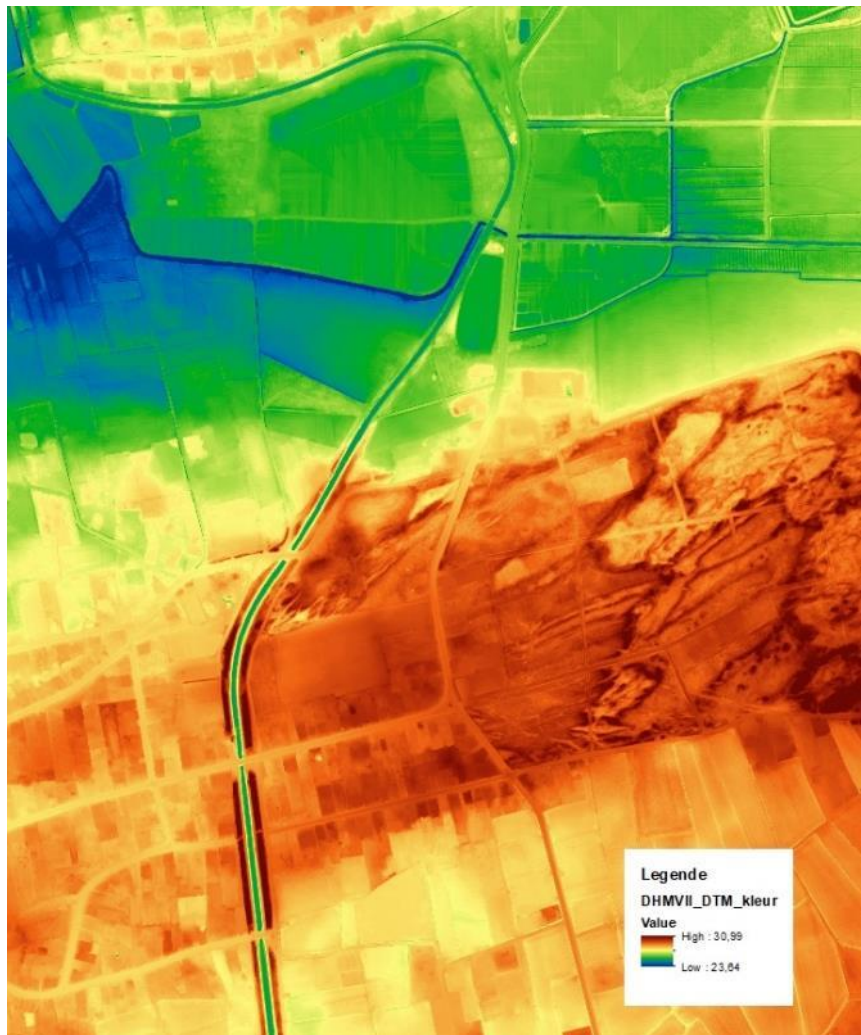
Figuur 30: Eigendomssituatie Colateur en omgeving (toestand op 01/01/2022).

3.2 ABIOTIEK

3.2.1 RELIËF

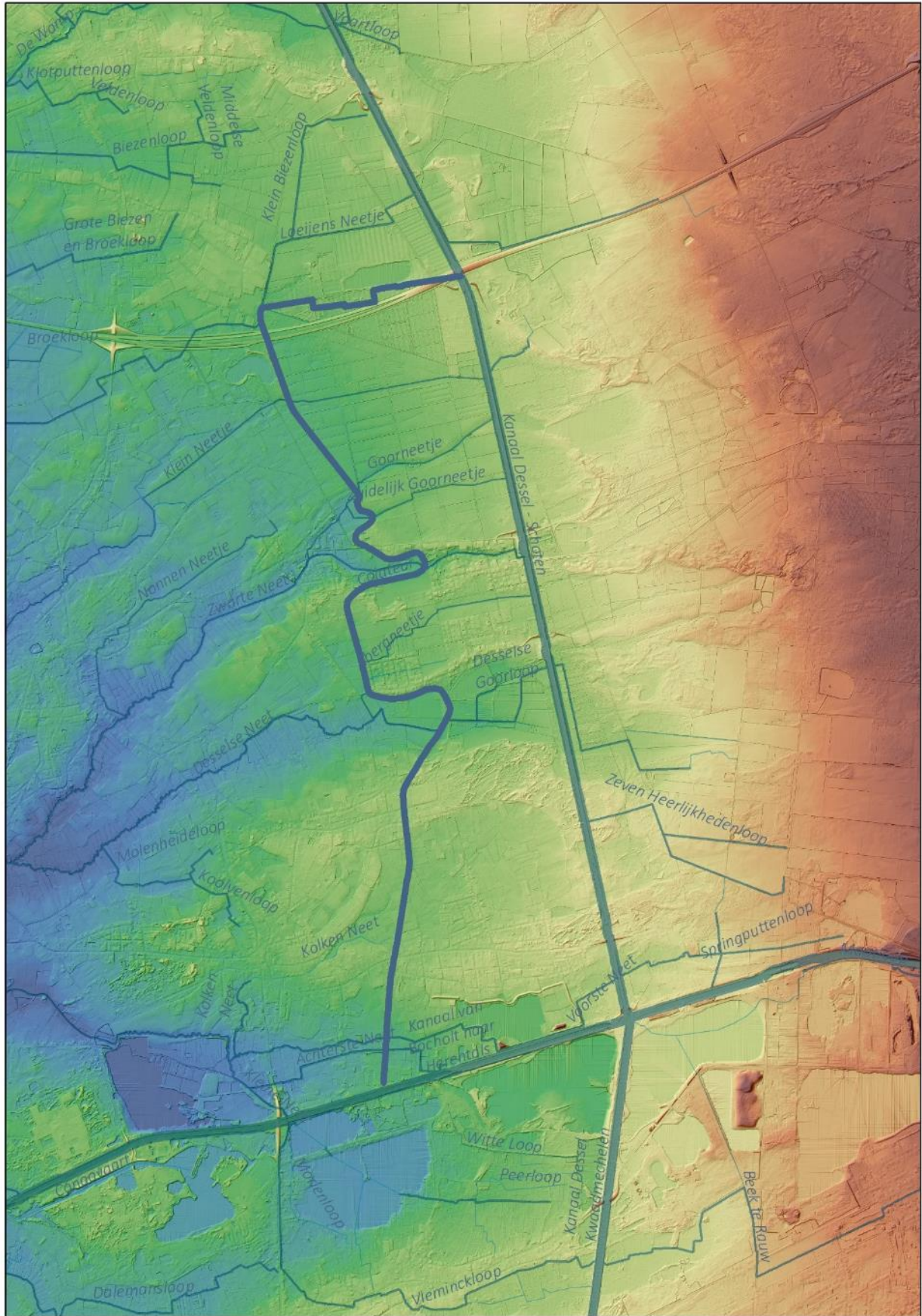
Het reliëf helt globaal af van oost naar west (*Figuur 32*). Het oosten van het gebied leunt aan bij de overgang naar het Kempisch plateau dat ongeveer reikt tot Postel en hoger is dan het westelijk deel, wat afwatert richting de Kleine Nete. Het kanaal Dessel-Schoten ligt op bijna 30 mTAW. De Colateur, 1,5 km verderop, ligt op 25 mTAW. Het reliëf heeft weinig uitgesproken hoogteverschillen en bestaat vooral uit een afwisseling van interfluvia en valleien; zoals dit frequent voorkomt in de zandige laagvlakte van de Kempen. Met name op Dessels grondgebied komen enkele meer uitgesproken reliëfvormen voor, daar doorsnijdt de Colateur enkele landduinen (*Figuur 31*).

Op Arendonks grondgebied volgt de Colateur het reliëf en stroomt van hoog naar laag. Op Reties grondgebied heeft men de Colateur net boven de 25 mTAW aangelegd, wat de

Figuur 31: Detail hoogtekaart op basis van Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (DHM) II met weergave van de kruising van de Colateur met de Zwarte Neet en de landduin ter hoogte van de Zanddijk te Dessel.

bochten rond de valleien van onder andere de Zwarte en de Desselse Neet verklaart. Net ten zuiden van de Zwarte Neet doorsnijdt de Colateur een eerste zandrug van 27,60 m. Na de kruising met de Zwarte Neet wordt een zandrug van 28,50 m doorsneden. Bij het uitgraven van de Colateur is de grond in de zone langs de Colateur afgezet. Hier zijn lokaal ruggen van ongeveer 30 mTAW, met toppen tot 31 m hoogte opgeworpen. Dit is goed te zien op de detail hoogtekaart (*Figuur 31*). Een natuurlijke waterloop helt af van bron tot monding; voor de Colateur is dit niet het geval. Met name op Dessels grondgebied is hij diep door enkele zandruggen uitgegraven.

Figuur 32: Hoogtekaart (op basis van DHM II).

3.2.2 BODEM

Twee geologische formaties beheersen de ondergrond, nl. de zanden van Mol en de zanden van Brasschaat. De zanden van Mol zijn het dikst in het zuiden en domineren daar de ondergrond. Ze liggen dieper en zijn dunner in het westen en het noorden van het gebied. Ten zuiden en ten westen van dit gebied domineren de zanden van Brasschaat (Wouters en Vandenberghe, 1994).

In de laatste ijstijd, enkele tienduizenden jaren geleden, kwam dekzand aanwaaien uit de droogliggende Noordzee. Het transport via deze noordelijke wind gebeurde met natuurlijke sortering. De zwaardere zandkorrels landden in de Kempen, de lichtere leem waaide neer in Haspengouw. Zand kan moeilijk voedingstoffen of water vasthouden. Dat maakt de zandbodem tot een arme bodem, met een lage vruchtbaarheid. Na de laatste ijstijd, zo'n 13.000 jaar geleden, veranderde de dominante windrichting van noord naar west, waardoor de aanvoer van dekzand stopte. De aanhoudende wind boetseerde de aanwezige dekzanden tot paraboolduinen en langgerekte oost-west georiënteerde duingebieden (Van der Veken, D. et al. 2023). Deze duinen zijn met name te vinden ten oosten van het kanaal Bocholt-Herentals en ook op Dessels grondgebied langs de Colateur. In de valleigebieden en de uitgestoven vlakten eromheen bestaat de ondergrond uit lichtlemig zand (*Figuur 33*).

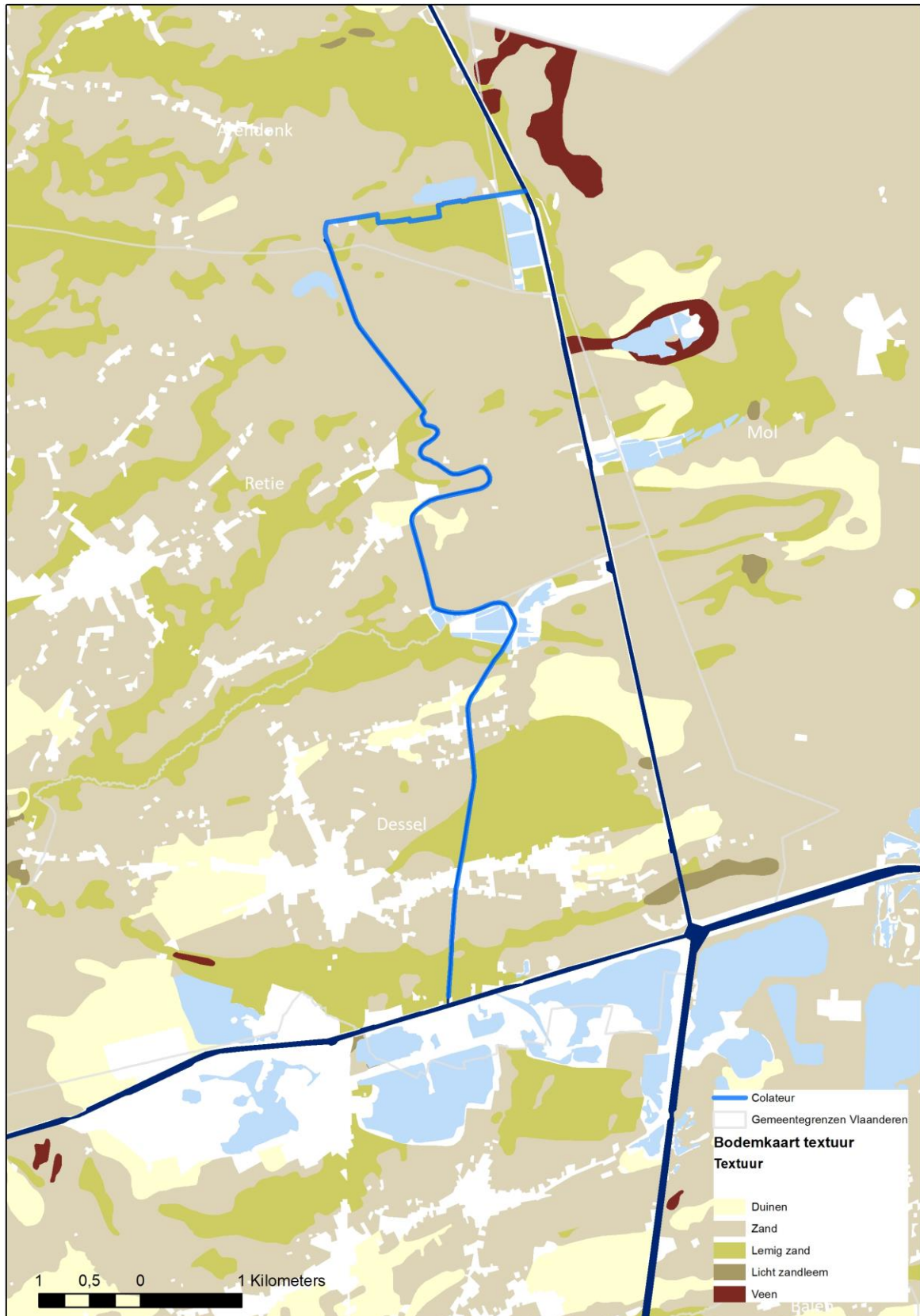
Een dicht netwerk van beekvalleien afgewisseld met ruggen (interfluvia) typeert de streek. De vele beken (Neetjes) stromen allemaal min of meer van noordoost naar zuidwest. Tussen de 'valleien' van de Neetjes ('Uiterst nat') komen ruggen ('Zeer droog en droog') voor (*Figuur 34*). De hoogteverschillen zijn overwegend minimaal (0,5 à 2 m), enkel tussen de vallei van de Zwarte Neet en de duin onder de Zanddijk in Dessel betreft het hoogteverschil bijna 6 m over een afstand van 1 km.

De Neetjes worden gevoed door de kwelgebieden ('Nat en zeer nat' tot 'uiterst nat') aan de voet van het Kempisch Plateau in Postel en het oosten van Retie en Dessel. Kwel ontstaat door insijpelend regenwater op de vlakke hoogten van het Kempisch Plateau wat onderaan de helling weer opwelt.

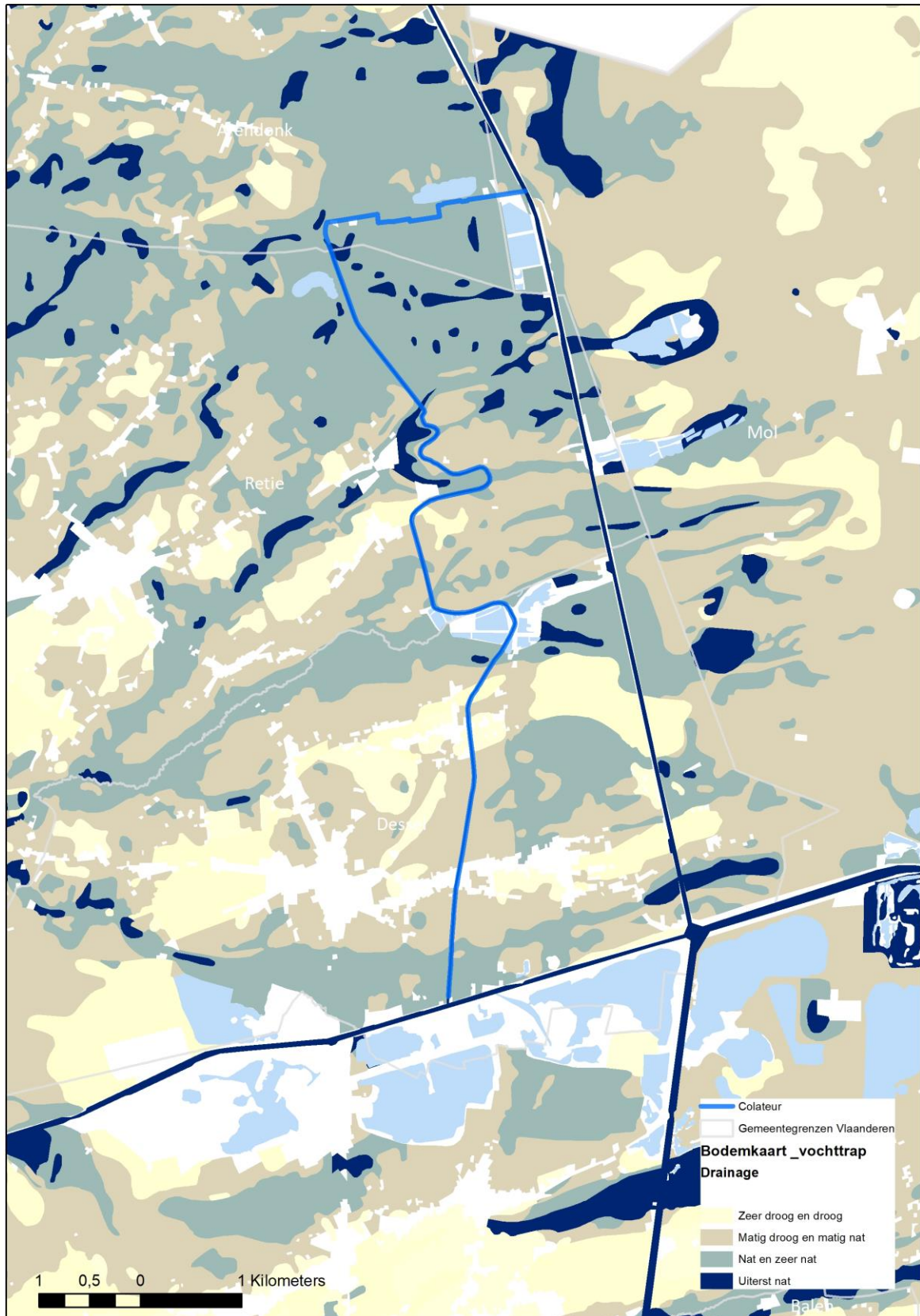
De kwelgebieden vormden oorspronkelijk grote moerassen (Postelse Moeren, Reties Goor, vallei van de Breilloop), die door hun hoge bergingscapaciteit de afvoer van het regenwater vertraagde. Het waren enorme sponzen die de neerslag en de kwel opslochten en die slechts mondjesmaat lieten afvloeien. Dat gaf dan weer aanleiding tot veenvorming in de laagste delen en later turfwinning. Door het graven van een netwerk van grachten is de mens er in de loop van de eeuwen in geslaagd de natuurlijke afvloeit te verhogen (Van der Veken, D. et al. 2023).

Op Arendonks grondgebied ter hoogte van De Watering bestaat de ondergrond uit valleibodems. Deze gronden zijn ook iets meer stroomafwaarts in de valleien terug te vinden. Het waren de betere gronden om aan landbouw te doen. Vaak stonden ze in de winter onder water, maar de invloed van het rijke mariene zand en de afzetting van nutriënten en fijne bodempartikels door de rivieren en de beken (bij overstroming en in vloeivelden) maakten de valleigebieden historisch belangrijk als hooilanden en weidegrond.

Op Reties grondgebied was de omgeving van de Colateur voornamelijk een afwisseling van Arenosols en Podzols. Arenosols zijn typisch voor recente zandverstuivingen en bestaan uit een dun humuslaagje op grijzig tot gelig zand. De Podzol is de meest typische bodem van de Kempen. Hij kan duizenden jaren oud en bont gekleurd zijn (zwarte, witgrijze en bruinrode tinten). Dit zijn zandige bodems bedekt met weinig verteerd organisch materiaal in gebieden die lange tijd onder heide liggen of gelegen hebben. De bodem is er uitgeloozd. Dat wil zeggen dat het grootste deel aan organische stof en mineralen massaal naar beneden spoelde, dieper de grond in of zelfs weg met het grondwater. Wat achterblijft, is zuur en schraal.

Figuur 33: Indeling van de bodems naar textuur. De korrelgrootte/samenstelling van de grondsoorten bepaalt de textuur van de bodem. De Colateur ligt op grote lappen zandgrond en doorsnijdt een aantal duinen. In De Watering, met kruising van beekdalen en bij Eersels bestaat de ondergrond uit lemig zand (Databank Ondergrond Vlaanderen, bewerking RLKGN).

Figuur 34: Bodemkaart volgens de indeling van de drainageklassen. In het noorden is de ondergrond zeer nat tot nat. De zandgronden variëren van zeer droog tot zeer nat. In het zuidelijk gedeelte van de Colateur is de ondergrond merklijk droger: matig droog tot matig nat en waar duinruggen doorsneden worden zelfs droog tot zeer droog. Uitzonderingen hierop vormen de kruisingen met beekvalleien. (Databank Ondergrond Vlaanderen, bewerking RLKGN).

Op Dessels grondgebied komen onder het huidige landbouwgebied Eersels over een grote oppervlakte bodems voor die kleirijker worden met de diepte. Deze gronden hebben een groter aandeel leem. Ze zijn landbouwkundige betere gronden. Aansluitend komen ook plaggenbodems voor. Dit is donkere, humushoudende grond ontstaan door de eeuwenlange bemesting van akkers met heideplaggen vermengd met dierlijke mest. De akkers lagen vooral rond de oude woonkernen, de dorpen en hun gehuchten, en de abdijen.

Figuur 36 geeft de vereenvoudigde weergave van de bodemkaart van België weer.

Overzicht van de meest typerende bodems in de Kempen.

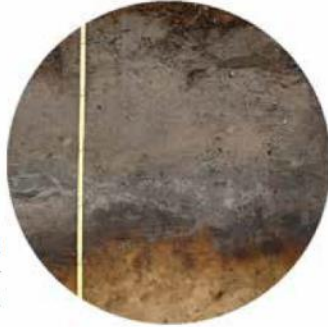
Foto's Regionaal Landschap
Kleine en Grote Nete,
Karen Vancampenhout

Podzol
uitgeleogde bodems
onder heide of bos

Arenosol
weinig ontwikkelde
zandbodem, o.a. stuifduinen

Anthrosol
plaggenbodem onder
historisch akkerland

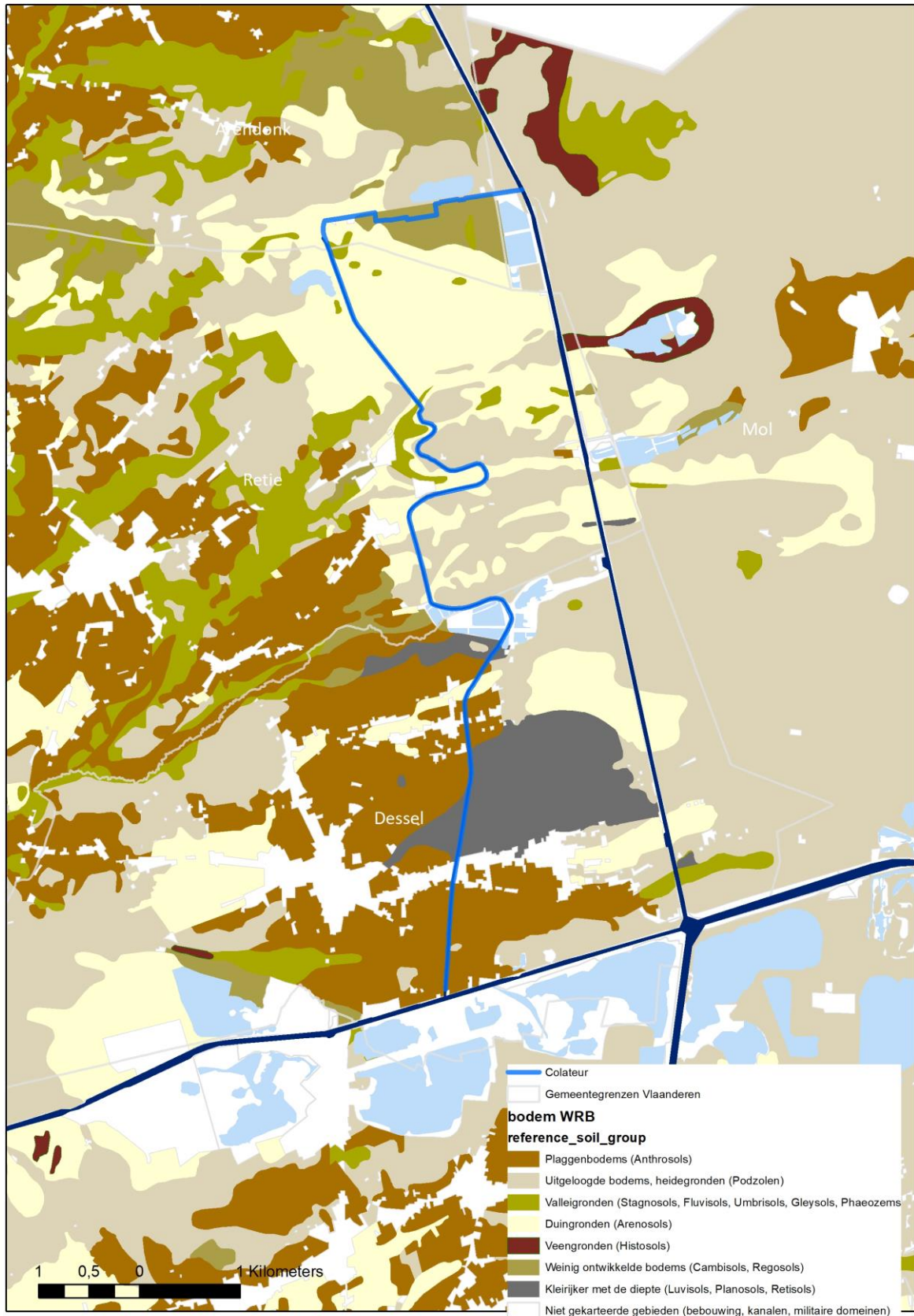
Histosol
veengrond

Figuur 35: De meest typerende bodems van de Kempen.

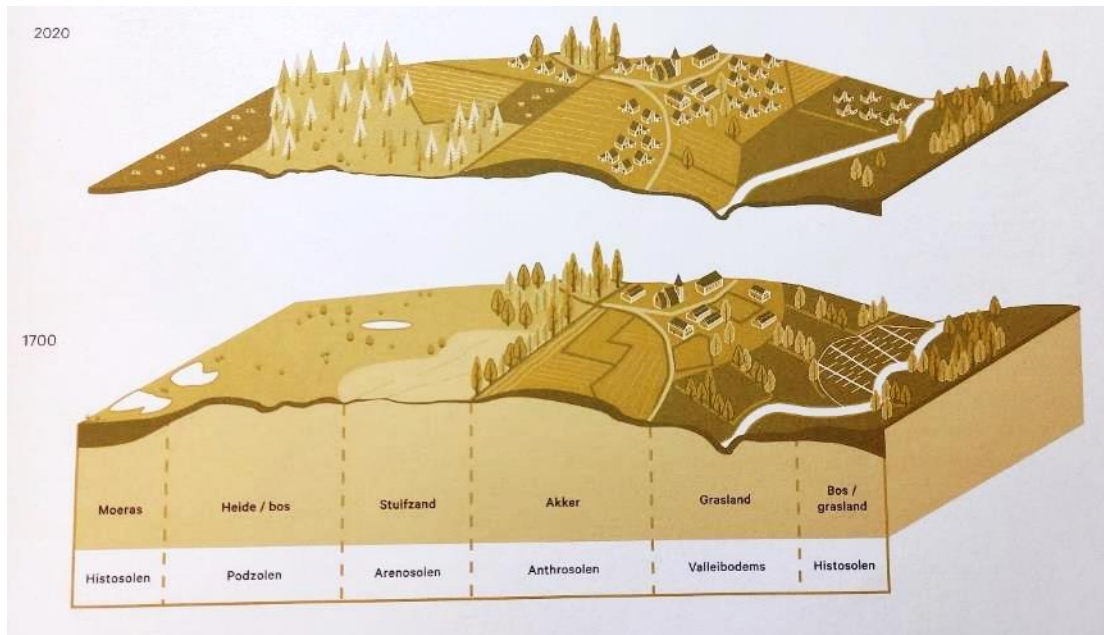
3.2.3 BODEMGEBRUIK

Eeuwenlang werden er op kleine en grote schaal pogingen ondernomen om de arme zandgronden productiever te maken. Overheden, abdijen, lokale heren en privé-investeerders, bosbouwers en keuterboeren: ze dreineerden de waterzieke gronden of zetten zandduinen en heide om tot landbouwgronden en productiebossen met wisselend succes. Op de laatste restanten heide, maar ook daarbuiten, speelt verzuring en vermisting een belangrijke rol. Merkwaardig hoe de Kempen evolueerde van een streek met veel te weinig mest naar een streek met veel te veel stikstof en fosfaat.

De bodemkwaliteit van de verschillende bodems gaat achteruit. Enerzijds door verlies van mineralen en structuur als gevolg van snelle ontwatering en anderzijds verdwijnen de bodems steeds meer onder bebouwing en infrastructuur. Het landschap van de Kempen is de voorbije eeuwen ingrijpend veranderd. Het landgebruik verliest steeds meer zijn historische relatie met de bodem (*Figuur 37*).

Figuur 36: Vereenvoudigde weergave van de bodemkaart van België volgens de World Reference Base (Databank Ondergrond Vlaanderen, bewerking RLKGN).

Figuur 37: Bodemtypes in relatie tot het landgebruik vroeger en nu (Van Acker, M. et al., 2017)

3.2.4 HYDROLOGIE/ WERKING WATERSYSTEEM

Het gebied wordt ontwaterd door een aantal bovenlopen van de Kleine Nete. De beken ontspringen in de westelijke flank van het Kempische Plateau. Daardoor stromen de waterlopen in westelijke tot zuidwestelijke richting. De valleikenmerken van bovenlopen zijn niet zo uitgesproken, het gaat om eerder smalle valleien die niet zo zeer onderhevig zijn aan winteroverstromingen, maar aan plaatselijke kwelfenomenen.

Met uitzondering van het niet-geklasseerde deel binnen de Arendonkse Watering is de Colateur een van noord naar zuid-afstromend kanaal. In het noorden en zuiden is het kanaal nagenoeg recht. Daar worden nauwelijks natuurlijke beekdalen doorsneden. De middensectie daarentegen maakt enkele grote bochten ter hoogte van de kruisingen met de Goorreetjes, de Zwarte Neet en de Desselse Neet. De bochten zijn er bij aanleg gekomen om op die manier boven de hoogtelijn van 25 m te kunnen blijven.

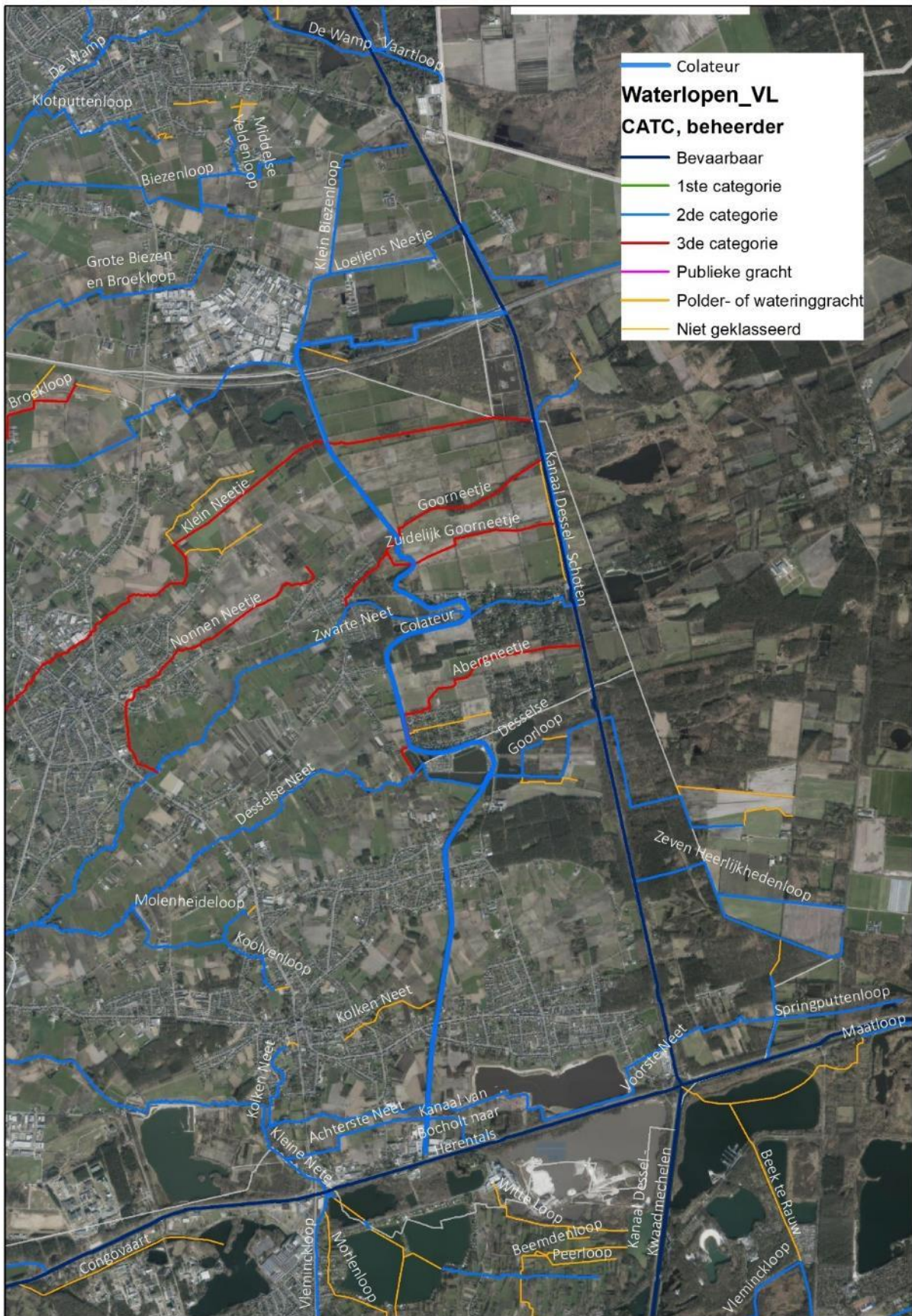
Hieronder wordt de werking van het watersysteem van de Colateur met de stroming mee beschreven. Alle inlaten en kruisingen met beken komen, van noord naar zuid, aan bod.

3.2.4.1 HET TAPPUNT

De Colateur wordt gevoed door het kanaal Dessel-Schoten. Tot de aanleg van de E34 (begin jaren '70) verliep de voeding vermoedelijk ook via tappunt 49. Dit laatste is niet zeker omdat er ook reeds een tappunt 50 was. Met de aanleg van de snelweg is er toelating gegeven door de Dienst der Scheepvaart (13/09/1971) om tappunt 50 te verplaatsen naar een nieuw punt ten zuiden van de E34. Tappunt 50 situeert zich momenteel ter hoogte van kilometerpaal 7.471 op het kanaal Dessel-Schoten. Deze toelating en de eerdere toelating voor tappunt 50 werden verleend aan de NV Union Allumettiere (~Union Match) uit Geraardsbergen voor de bouw van een irrigatiewatervang. Het tappunt 50, zoals ontworpen in 1971, lijkt nu nog steeds het huidige tappunt te zijn (en wordt ook wel benoemd als de samengevoegde watervangen 49 en 50).

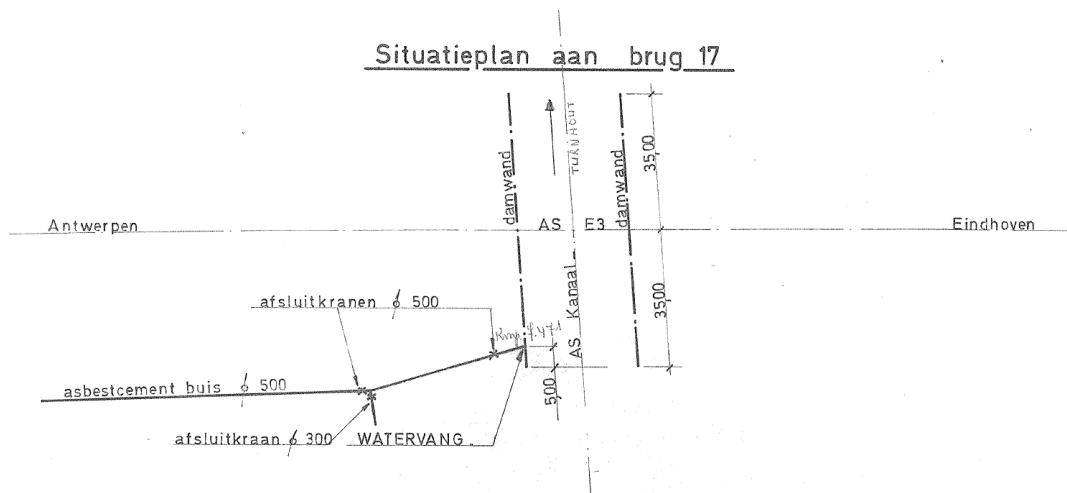
Figuur 38: Bovenaanzicht tappunt 50.

Figuur 39: Situering Colateur (dikke blauwe lijn) en naamgeving kruisende waterlopen (Vlaams Hydrografische Atlas).

Het huidige tappunt bestaat uit een asbestcementbuis (diameter 500 mm) met een verdeelpunt voor voeding van de vijvers ten zuiden van de E34 (asbestcementbuis diameter 300 mm) en voeding van de Colateur (asbestcementbuis diameter 500 mm) ten noorden van de E34. De BOK (binnenkant onderkant buis) van de inlaat zit op 28.90 mTAW, terwijl het kanaalpeil daar 29.70 mTAW is. Het ANB is in principe beheerder van dit verdeelpunt.

Opmerking: op basis van eerdere plannen (van 20/12/1970) was het nieuwe tappunt voorzien 180 m ten noorden van de gemeentegrens van Retie met Arendonk, maar het huidige tappunt ligt ruim 1.000 m ten noorden van de gemeentegrens (en op grondgebied van de gemeente Mol).

Figuur 40 Situatieplan van tappunt 50 t.h.v. kilometer 7,471 op het kanaal Dessel – Schoten (Ministerie van Openbare Werken – Bruggen en Wegen, 13/05/1971).

3.2.4.2 DE VIJVERS VAN DE WATERING

Iets stroomafwaarts het tappunt is er een T-splitsing; een deel van het water gaat richting de vijvers van De Watering in beheer bij ANB en een ander deel gaat onder de snelweg door naar het niet-geklasseerde deel van de Colateur. Er wordt geen permanente voeding/doorstroming van de vijvers voorzien. Water uit de vijvers van De Watering kan uiteindelijk ook doorstromen naar de Colateur gezien het aflaten van de vijvers gebeurt via de Colateur. Op de T-splitsing plant ANB een debietmeetinfrastructuur in kader van het project rond De Watering.

Figuur 41: Situering van tappunt en verdeelpunt (T-splitsing) ten opzichte van de vijvers De Watering.

3.2.4.3 HYDROGRAFIE TEN NOORDEN VAN DE E34

Figuur 42: Kunstwerk waar de Colateur onder de E34 vandaan komt.

Figuur 43: Colateur stroomt door de voortuin van een woning.

De hydrografie ten noorden van de E34 in relatie tot de Colateur is complex: er zijn diverse grachten, die met elkaar in verbinding staan, diverse aftappunten voor vijvers en (relicten van) kunstwerken. Dit houdt natuurlijk verband met het feit dat dit een relict is van de Arendonkse Watering, waarbij er een irrigatienetwerk was om de arme zandgronden te bevoeien met kalkrijk Maaswater. Op historische kaarten (*Figuur 7*) is de ligging van De Watering als groene driehoek nog goed herkenbaar. De snelweg (E34) is er later dwars doorheen aangelegd, wat de complexiteit van de hydrologie niet ten goede kwam.

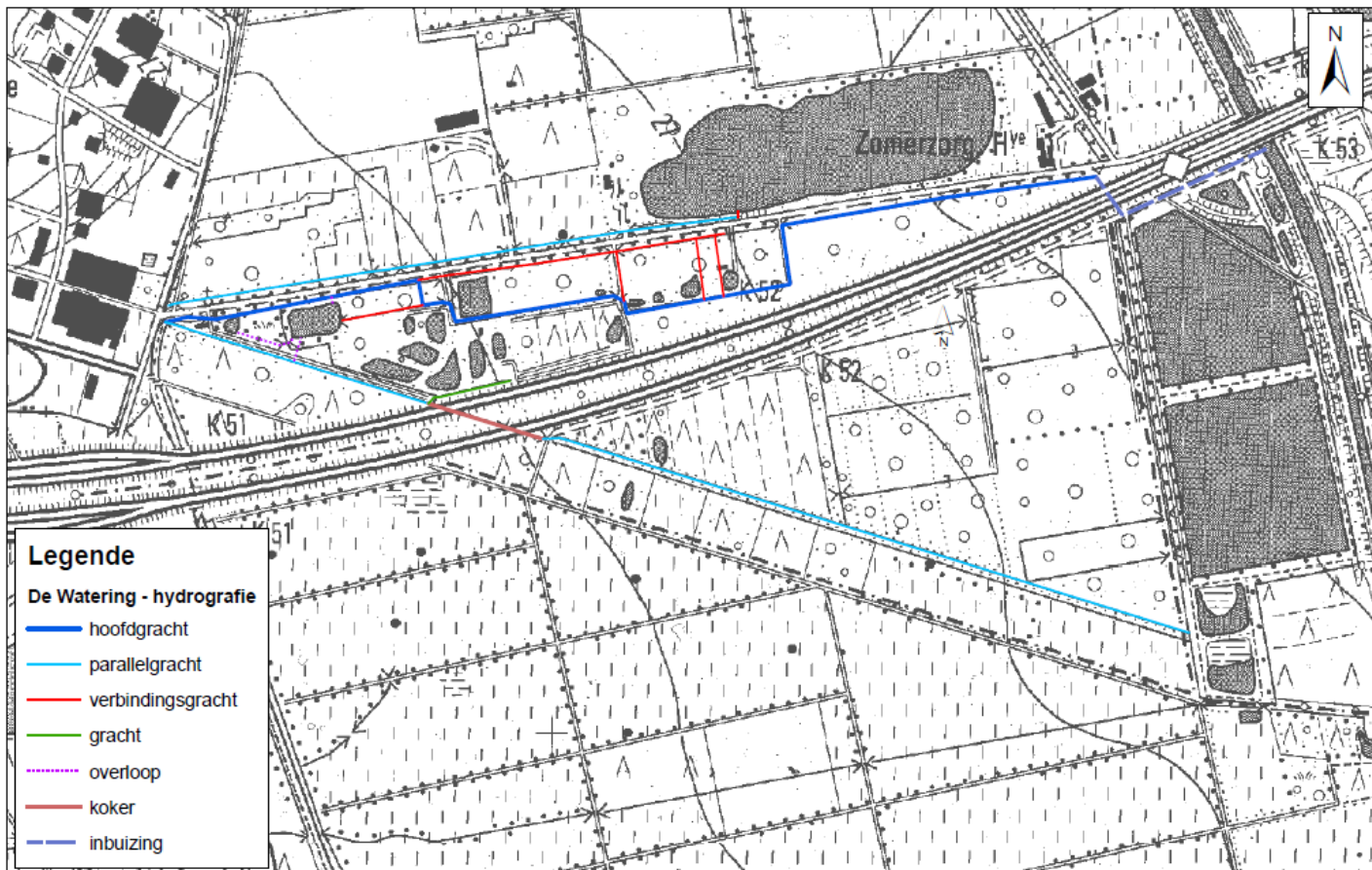
De ligging van de Colateur, zoals ingetekend op de VHA, is dan ook eerder indicatief. Aangezien de Colateur hier een niet-geklasseerde waterloop is, staat deze niet apart ingetekend op het kadaster. De Colateur en ook de weg De Watering is hier in eigendom van de aangelanden.

Vanaf het kunstwerk onder de E34 stroomt de Colateur eerst over een afstand van ongeveer 600m parallel met de onverharde weg De Watering. Op dit traject zitten een 3-tal vervallen kunstwerken (relicten van stuwjes). Vervolgens maakt deze een bocht van 90° naar het zuiden. Er zijn nog relicten van een gracht, die verder parallel stroomt aan de weg, maar deze verbinding is op dat punt momenteel verbroken. Hier liggen er meerdere vijvers, die gevoed worden door de Colateur en ook weer overstorten in grachtjes, die terug uitkomen in de Colateur. Het grachtennetwerk is in een sterk vervallen toestand. De hoofdgracht loopt tussen de vijvers door en buigt vervolgens terug af naar de straat De Watering. Over een afstand van ongeveer 450m stroomt de Colateur dan terug parallel aan de weg om ter hoogte van het Loeijens Neetje naar het zuiden af te buigen. Op dat punt stroomt de Colateur door de voortuin van een woning en komt er nog een gracht uit. Deze

laatste is een relict van de bevoeiingsgracht (of eerder overloopgracht), die de zuidelijke grens vormde van De Watering. Ook ten zuiden van de E34 ligt nog een stuk van deze gracht. Onder de E34 zit een koker waardoor beide stukken bevoeiingsgracht met elkaar in verbinding staan. De gracht watert dus af van het zuidoosten naar het noordwesten en mondt uit in de Colateur.

De grote vijver ten noorden van de straat De Watering (zandwinningspunt ontstaan bij de aanleg van de E34 ook wel Ravagovijver genoemd) heeft een overloop naar een gracht, die parallel stroomt aan de straat De Watering. Deze gracht mondt uit in het Loeijens Neetje (open verbinding). Deze vijver wordt enkel gevoed met grondwater en ontvangt geen water vanuit de Colateur of het kanaal Dessel-Schoten.

Het Loeijens Neetje en de Colateur staan niet met elkaar in verbinding, maar lopen gedeeltelijk parallel naast elkaar.

Figuur 44: voornaamste hydrografische structuren binnen de Arendonkse Watering (inventarisatie september 2019).

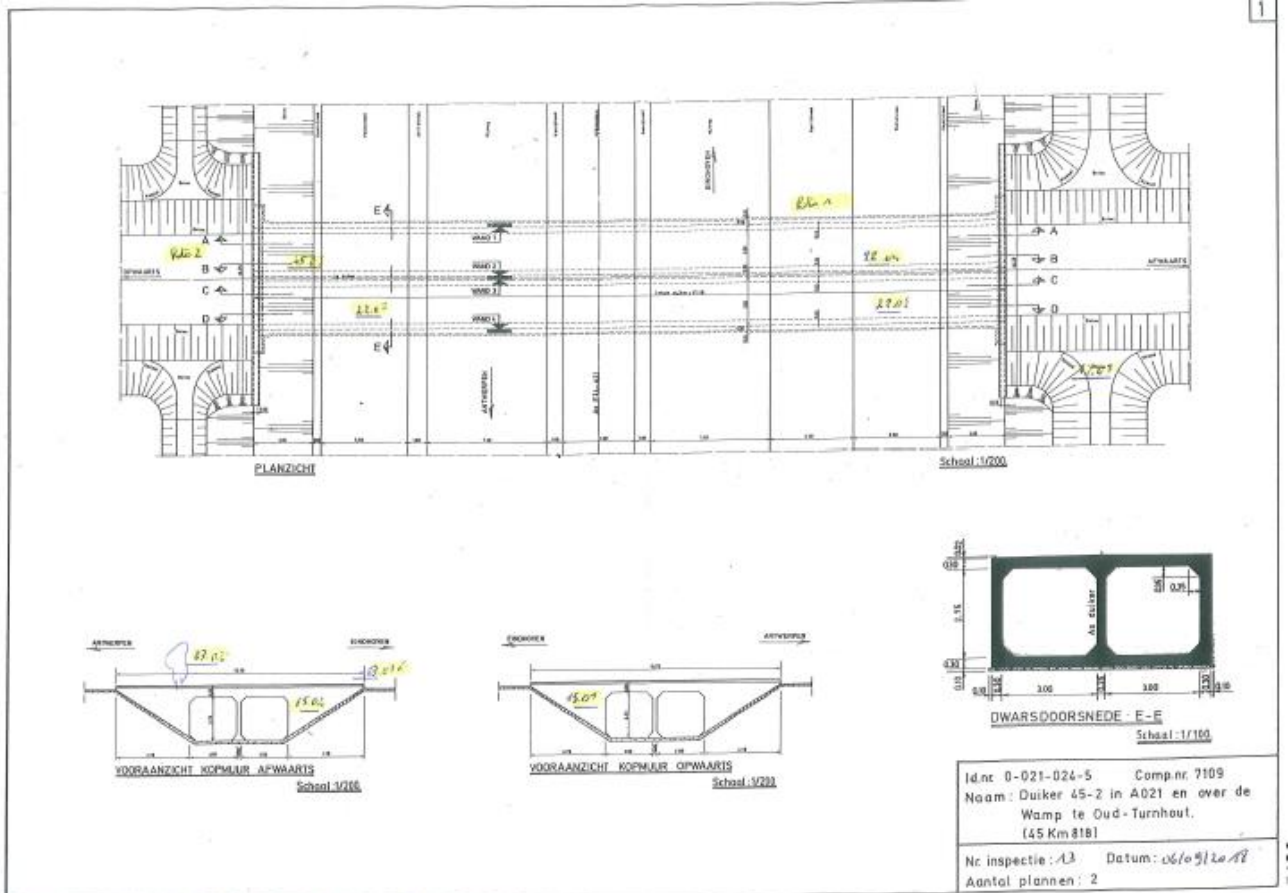
3.2.4.4 KRUISSING VAN DE COLATEUR MET DE E34

Figuur 45: Onderdoorgang snelweg E34 met keermuur; Links Colateur, Rechts afwateringsgracht naar het Loeijens Neetje.

Waar de Colateur onder de E34 doorgaat (Figuur 45), zijn op- en afwaarts twee betonnen keermuren gemaakt, die zorgen dat er een scheiding is tussen de Colateur en de twee langsgrachten (teengrachten). Ten noorden van de E34 stroomt de teengracht van de Colateur in noordelijke richting en mondt uit in het Loeijens Neetje. Bij hoge afvoeren blijkt het Loeijens Neetje ook in de teengracht te stromen.

Ten zuiden van de E34 stroomt de langsgracht in zuidelijke richting en mondt uit in het Klein Neetje. De Colateur duikt samen met de teengracht van de Colateur onder de snelweg door, elk in een gesplitste onderdoorgang. Volgens de informatie van Agentschap Wegen en Verkeer en hun opmetingen uit 2020 gaat het hier om een gesplitste onderdoorgang met een koker van 1m breed (westzijde) en een 2de koker van 2,50m breed (oostzijde, Colateur). Beide kokers zijn 1,50m hoog. De betonnen wand tussen beide kokers is 30cm dik. Zie foto *Figuur 45* en plantekening *Figuur 46*. Het is onduidelijk of de betonnen wand volledig doorloopt onder de E34 en er geen interactie is tussen beide.

Figuur 46: Plantekening onderdoorgang snelweg E34 (AWV).

3.2.4.5 TEN ZUIDEN VAN DE E34 (RETIES GOOR)

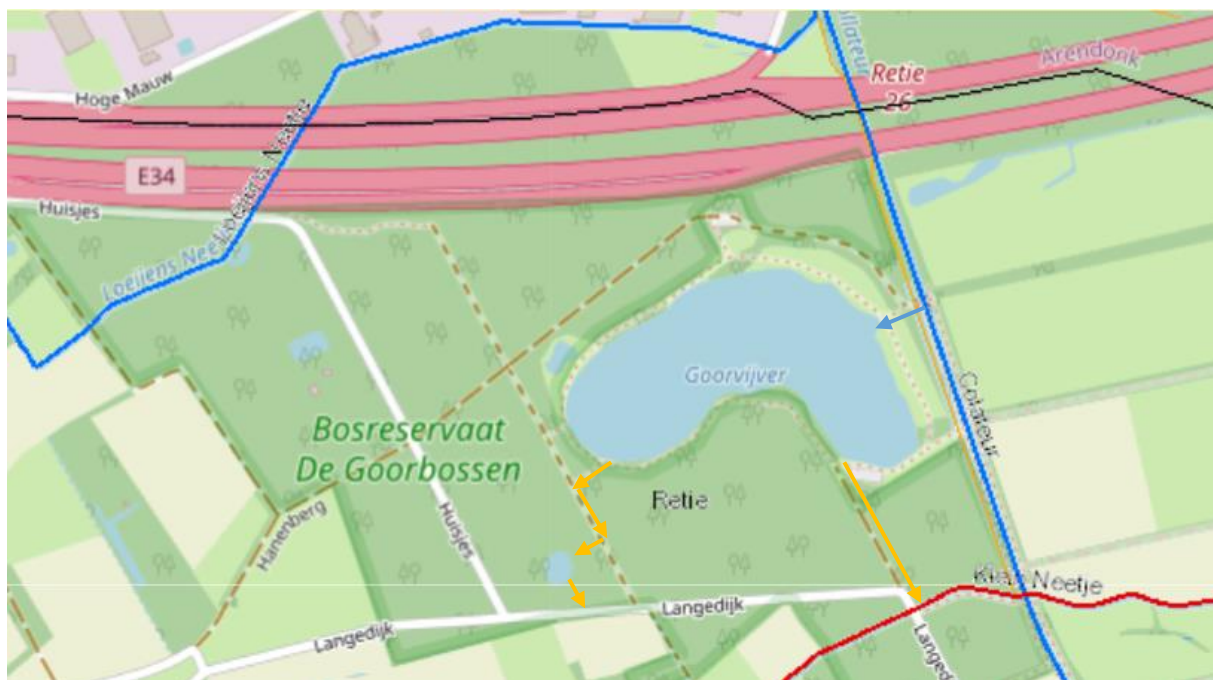
Ten zuiden van de E34 gaat de Colateur in zuidelijke richting. De Goorvijver of E3-put, ten westen van de Colateur gelegen, wordt op peil gehouden met water uit de Colateur. De vijver is in beheer en eigendom van de gemeente Retie. Op basis van advies van Universiteit Antwerpen is deze deels als natuur ingericht als antwoord op lokaal verzet tegen de zandwinningen. Momenteel is de put half in gebruik als visvijver en half als natuurgebied. In de winter is waterinlaat belangrijk voor buffering (natuurfunctie) en in de zomer zijn wellicht vissers/gemeente vragende partij voor het op peil houden van de vijver ten behoeve van de visfunctie. Waarnemingen van lisdodde moeras op de oever in de zomer duidt op een eutrofiërende werking.

Figuur 47: Links: Inlaatpunt Colateur richting E3-Put, Rechtsboven: Westelijk uitlaatpunt Colateur, Rechtsonder: Overloop uit pool.

De gemeente Retie bedient dit kunstwerk en heeft de inlaat in de zomer van 2022 tijdelijk volledig dicht gezet om instroom van blauwalg uit het kanaal Dessel-Schoten te voorkomen. Er zijn 2 overlopen vanuit de vijver. Het water uit de eerste overloop loopt parallel langs het zandpad Langedijk en mondt uit in het Klein Neetje; de andere overloop stroomt eerst naar een pool in het zuidwesten van de E3-put voor het overloopt naar het Klein Neetje (Figuur 48).

Tussen de E34 en het Klein Neetje is er op linkeroever een teengracht van de Colateur, die uitmondt in het Klein Neetje (oranje lijn parallel aan de Colateur). Ten zuiden van het Klein Neetje is de teengracht grotendeels verdwenen.

Figuur 48: Situering in- (blauw) en uitlaten (oranje) vanuit de Colateur naar de Goorvijver of E3-put.

3.2.4.6 HET KLEIN NEETJE (3^E CAT.)

Figuur 49: Klein Neetje stroomafwaarts Langedijk.

De eerste natuurlijke waterloop, die de Colateur kruist, is het Klein Neetje (3^e cat.). Deze werd vroeger ook wel Plasneetje genoemd. Tijdens natte periodes met hoge afvoeren loopt de Colateur over de dijk richting het Klein Neetje. De sifon onder de Colateur is in slechte staat.

Ter hoogte van het Reties Goor wateren de perceelsgrachten af naar de teengracht van de Colateur op rechteroever. De noordelijke teengracht mondt uit in het Klein Neetje. De overlopen van de Goorvijver komen ter hoogte van de kruising met de Langedijk en verder stroomafwaarts uit in het Klein Neetje.

3.2.4.7 TUSSEN HET KLEIN NEETJE EN DE POSTELSEBAAN

Op- en afwaarts van de kruising met het Klein Neetje is de Colateur een recht kanaal. Vanaf de kruising met het Goorneetje zijn er grote bochten die de Colateur boven de 25m hoogtelijn te blijven. Er is overstorting van de Colateur naar het Goorneetje, maar niet naar het Zuidelijk Goorneetje.

Figuur 50: Vallei van het Goorneetje afwaarts de Colateur.

3.2.4.8 HET GOORNEETJE (3^E CAT.)

Figuur 51: Afsluiter van de Colateur naar het Goorneetje vanuit het Goorneetje gezien (24-02-2022).

De Colateur stort over naar het Goorneetje, waardoor er kanaalwater rechtstreeks in het natuurlijk watersysteem komt. Dit is een aandachtspunt bij hoge afvoeren gezien dit extra debiet kan bijdragen tot wateroverlast stroomafwaarts. Het Goorneetje mondt uit in de Zwarte Neet ter hoogte van de weg Brand. De gemetselde sifon onder de Colateur is in slechte staat en dient vervangen te worden. Er is duidelijk infiltratie van water door de voegen waarneembaar. Ook de val- en stijpputten zijn in slechte staat en dienen vervangen te worden (Sweco, 2019).

3.2.4.9 HET ZUIDELIJKE GOORNEETJE (3^E CAT.)

De Colateur heeft geen overstorting naar het Zuidelijk Goorneetje. Niet zo ver afwaarts de sifonering mondt het Zuidelijk Goorneetje uit in het Goorneetje. Uit camerainspectie blijkt de sifon in slechte staat, er is indringing van wortels en insijpelen van water door de bestaande voegen vast te stellen. Daarnaast is er een verzakking aanwezig. Ook de stijp- en valputten zijn in slechte staat (Sweco, 2019).

3.2.4.10 DE ZWARTE NEET (2^E CAT.) - BERKENSTRAND

De interactie tussen de Colateur en de Zwarte Neet kan niet los worden gezien van het vijverbeheer op camping Berkenstrand. Er is geen overstorting van de Colateur naar de Zwarte Neet. De sifon van de Zwarte Neet was in slechte staat en is volledig vernieuwd in de zomer van 2021 (*Figuur 54*).

Figuur 52: Relatie tussen de Colateur, de Zwarte Neet en de vijvers van camping Berkenstrand (inventarisatie juli 2019).

Camping Berkenstrand heeft 2 tappingen op de Colateur voor de voeding van de vijvers: één naar de meest noordelijke vijver en één naar de zwemvijver (*Figuur 52*). De tappunten bestaan uit betonnen schuifconstructies (oud) waar nu een inox vuilrooster in zit (*Figuur 53*). Het peil is niet regelbaar. De langgerekte vijver (de "Roest") wordt gevoed vanuit de zwemvijver via een buis door de Zwarte Neet. De 3 vijvers van het Berkenstrand storten allemaal over naar de Zwarte Neet; de zwemvijver: overstortconstructie met schotbalken; noordelijke vijver: buis (diameter 200mm) met L-bocht (peilregeling door te kantelen); roestvijver: type van uitstroomconstructie is niet gekend. Volgens het zwemwaterprofiel van de VMM (Pelikaan J., 2009) is de verbinding van de zwemvijver met de Colateur afgesloten en kan die enkel overlopen naar de roestvijver. De roestvijver zou grond- en oppervlaktewater gevoed zijn. Dit is anders dan in het veld waargenomen in juli 2019 (*Figuur 52*).

Figuur 53: Links: Tapping noordelijke vijver Berkenstrand vooraanzicht, Midden: Tapping zwemvijver bovenaanzicht en Rechts: inlaatconstructie zwemvijver (inventarisatie juli 2019).

Onrechtstreeks komt er kanaalwater in de Zwarte Neet doordat de vijvers van camping Berkenstrand overlopen naar de Zwarte Neet.

Figuur 54: Vernieuwde kruising van de Zwarte Neet met de Colateur en met drainerende teengracht.

de Colateur is nog een oude vervallen constructie te zien richting klein vierkant vijvertje op kaart, maar deze lijkt volledig vervallen te zijn en niet meer functioneel te zijn.

Stroomopwaarts de sifon van de Zwarte Neet komt de “teengracht” op linkeroever van de Colateur uit in de Zwarte Neet. Deze teengracht draineert een zeer groot landbouwperceel en is vermoedelijk in functie daarvan verdiept (Figuur 52 en Figuur 54). De teengracht vervult niet meer de functie van teengracht; vermoedelijk vroeger ook al niet, want de Colateur ligt hier niet boven maaiveld tussen dijken zodat een teengracht niet nodig is.

Het is niet geweten of er een verbinding is tussen de vijver van domein Silberberk en de Colateur en de Zwarte Neet. Gegeven het vijverpeil kan aangenomen worden dat deze toch op één of andere manier wordt gevoed. In de bedding van

3.2.4.11 TRAJECT TUSSEN BERKENSTRAND EN CAMPINASTRAND

Zowel ter hoogte van Berkenstrand als ter hoogte van Campinastrand wordt de Colateur gekenmerkt door enkele grote bochten, de bochten lopen respectievelijk rond de vallei van de Zwarte en Desselse Neet. Het tussenliggende stuk is terug een noord-zuid georiënteerd kanaal. Op dit traject kruist het Abergneetje (waterloop van 3^e cat.) de Colateur twee maal, zie verder.

Op de rechteroever van de Colateur, stroomopwaarts van het Abergneetje is een constructie aangelegd om de voetbalterreinen van Retie t.h.v. Groenedijk droog/bespeelbaar te maken of houden. De voetbalterreinen zijn gedraineerd. De drains komen uit in een vroegere teengracht van de Colateur, die in functie hiervan werd voorzien van betonnen grachtelementen. Op het einde van de voetbalterreinen (zuidwestelijke hoek) zit een

pompconstructie met een ingesteld aanslagpeil. Deze constructie verpompt het water verder afwaarts in de teengracht, die minder diep is dan de opwaartse teengracht (juist afwaarts van de pompconstructie komt nog een zijgracht in de teengracht, die op kaarten ook het toponiem Abergneetje heeft) (Figuur 55). De teengracht mondt vervolgens uit in het Abergneetje t.h.v. de nieuwe sifon. Deze constructie resulteert in een versnelde afvoer van grondwater naar het Abergneetje.

Figuur 55: Drainage van de voetbalvelden van Retie t.h.v. Groenedijk.

3.2.4.12 HET ABERGNEETJE (3^E CAT)

De kruising van het Abergneetje met de Colateur is een complexe situatie. Het Abergneetje sifoneert 2 maal onder de Colateur: De meest opwaartse sifon is in de jaren 90 geplaatst en dit vermoedelijk na wateroverlast in de aanpalende, stroomopwaarts gelegen woonwijk. De opwaartse sifonput heeft diagonaal een overstortmuur. Bij basisafvoer is er geen overstorting en wordt er geen water afgevoerd via deze sifon. De teengracht op de rechteroever van de Colateur en tevens geklasseerd als 3^e cat. waterloop, is afgestemd op deze sifonering en uitgediept (**Figuur 56**). Bij hoge debieten voert deze immers een deel van het Abergneetje af. Door de uitdieping werkt de teengracht ook drainerend op het aanpalend perceel wat resulteert in een versnelde afvoer van grondwater.

Beide kruisingen zijn in 2019 door Sweco geïnspecteerd. Beide sifons blijken in goede staat te zijn. Het metselwerk van de val- en stijpputten van de zuidelijke kruising is niet meer in goede staat. Er ontbreken stenen in het metselwerk en er komt begroeiing tussen de voegen.

Doorheen de woonwijk stroomt een niet-geklasseerde gracht, die in het Abergneetje uitmondt.

Figuur 56: Kruising Colateur en Abergneetje.

3.2.4.13 VISVIJVER DE GOUDKARPER

Figuur 57: Tappunt visvijver de Goudkarper.

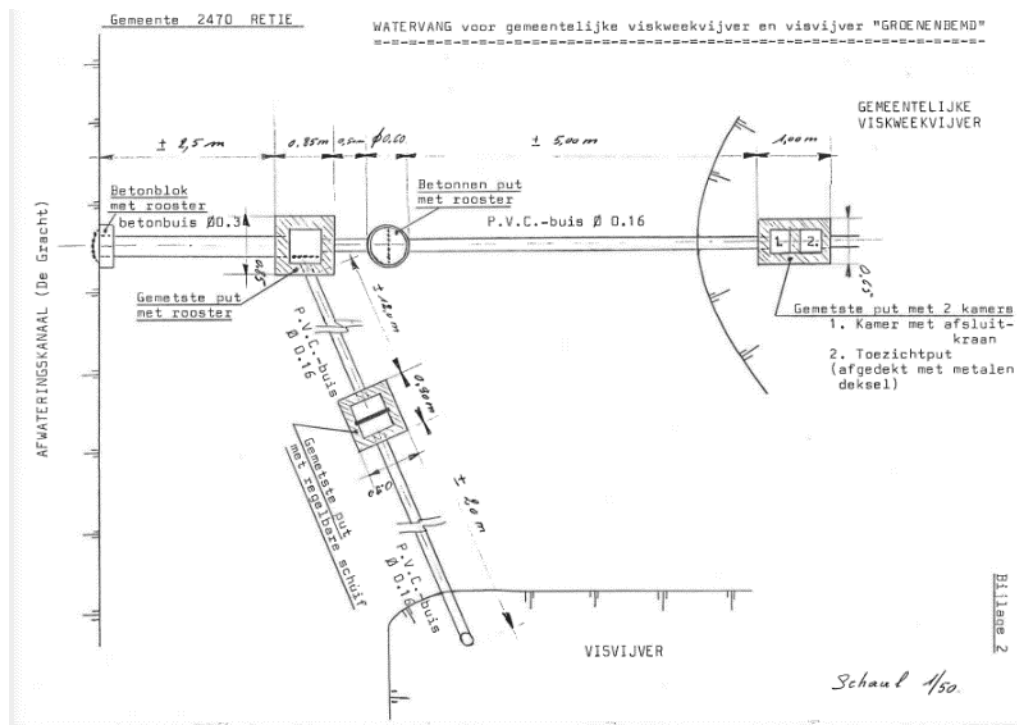
Juist afwaarts van de Abergstraat – Nachtegaallaan zit in de rechteroever van de Colateur een tappunt naar de vijver “Groenenbemd” van visclub De Goudkarper (**Figuur 57** en blauwe pijl op **Figuur 58**). De overloop van de vijver zit hoofdzakelijk op de Desselse Neet (volle oranje pijl). Er zitten ook nog drie noodoverlaten vanuit de visvijver; twee richting het Abergneetje en één richting de Desselse Neet (holle oranje pijlen). Deze overlaten komen enkel in actie bij hoge vijverpeilen, dit gebeurt niet jaarlijks. In de vergunning uit 10 februari 1992 is er sprake van een afsplitsing van het tappunt vanuit de Colateur naar de gemeentelijke viskweekvijvers (blauwe stippelpijl op **Figuur 58** en **Figuur 59**). De verdeelconstructies/putten zijn op het terrein nog zichtbaar, de werking ervan is niet gekend. Deze voormalige viskweekvijvers liggen tussen de Colateur en de vijver van visclub De Goudkarper. Het betreft een 3-tal kleinere vijvers, gelegen binnen een omheind terrein dat enkel bereikbaar is vanaf de camping (zie groene pijl). Het eerste deel fungeert als hondenlosloopzone. De vijvers zijn in eigendom van de gemeente Retie en in concessie bij camping Campinastrand.

Op het perceel staan een aantal caravans van de camping. De campinguitbater heeft wel aangegeven dit niet (of beperkt) te gebruiken en hiervoor dan ook geen concessie te willen betalen aan de gemeente. In dat geval kan een herinrichting overwogen worden zodat de vijvers een natuurlijke stapsteen kunnen worden in de ecologische

verbinding die de Colateur vormt. Op dat moment kunnen ook de in- en uitlaten onder de loop genomen worden om lekverliezen uit te sluiten. Zie verder 4.2.2. kansen en knelpunten.

Figuur 58: Vijvers op de rechteroever van de Colateur, stroomafwaarts Abergstraat-Nachttegaallaan.

Figuur 59: Situatieschets van de inlaatconstructie van de Colateur naar viskweekvijver Groenenbemd en visvijver voor de vissersclub "De Goudkarper" uit vergunning van 10 februari 1992. Blauwe pijlen op figuur 58.

3.2.4.14 DE DESSELSE NEET – CAMPING CAMPINAstrand

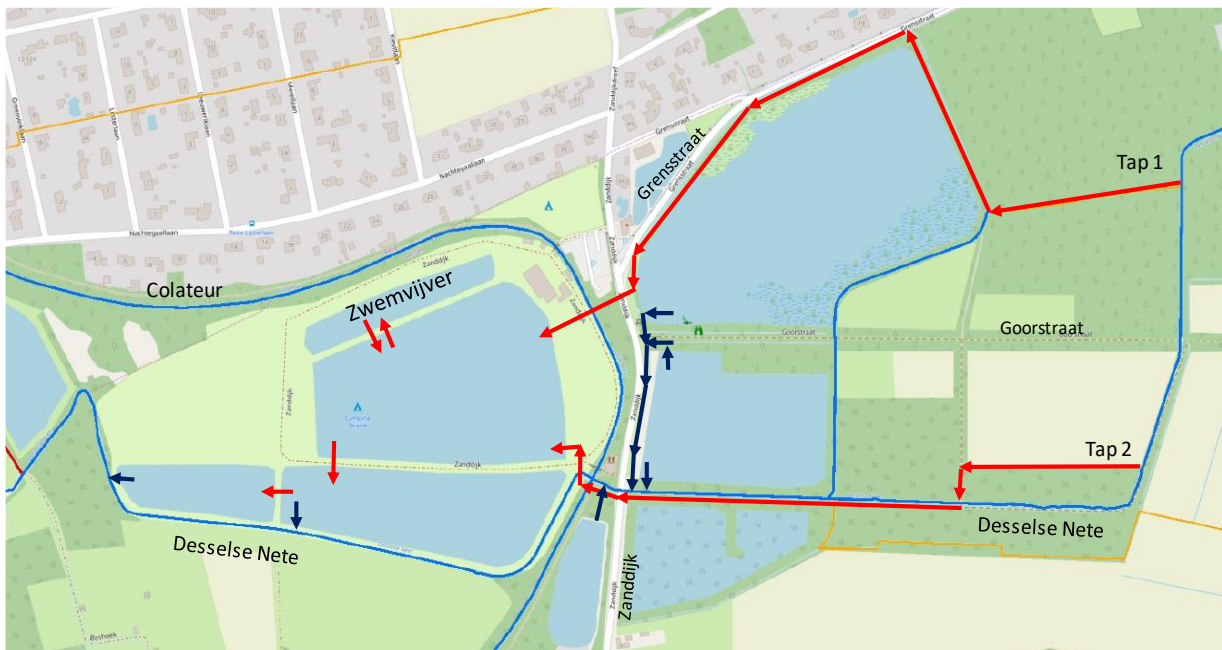
De voeding van de vijvers op camping Campinastrand is complex. De vijvers worden indirect gevoed vanuit de Desselse Neeten niet vanuit de Colateur (**Figuur 60**). De afloop van de vijvers is eveneens via de Desselse Neet. Ook ten oosten van het Campinastrand zijn meerdere vijvers die in relatie staan tot de Desselse Neet. Op de Desselse Neet zijn er twee tappunten (Tap 1 en Tap 2 op **Figuur 60**), waarbij het water via voedingsgrachten naar de vijvers wordt geleid. In functie van deze tappingen werd in 2013 een vispassage aangelegd op de Desselse Neet bestaande uit 18 vistrappen. Deze vistrappen zijn onderloops en dienen aangepast te worden. In 2022 is overleg tussen de Dienst integraal Waterbeleid (DIW) van Provincie Antwerpen en de gemeente opgestart om te bekijken of de aanpassing van de vispassage kan gecombineerd worden met de aanpak van de tappingen. De tappingen zijn in slechte staat; minstens de helft van de tappingen moet vervangen worden.

De eerste tapgracht buigt af naar het noorden richting de Grensstraat, omheen een grote vijver. Waar de Grensstraat samenkomt met de Zanddijk, kruist de tapping de straat en vervolgens ook de Colateur om in de grote vijver van camping Campinastrand uit te komen (zie rode pijl op **Figuur 60**).

De tweede tapgracht ligt juist opwaarts de eerste vistrap (vroegere stuw op de Desselse Neet) en stroomt eerst in westelijke richting om vervolgens een bocht van 90° te maken. De tapping kruist de Desselse Neet afwaarts de laatste vistrap en maakt terug een bocht van 90°. De tapgracht stroomt nu parallel aan de Desselse Neet; kruist Zanddijk en vervolgens ook de Colateur en nogmaals de Desselse Neet om uiteindelijk ook in de grote vijver van camping Campinastrand uit te komen.

Vanuit de grote vijver worden de andere vijvers op de camping gevoed. De twee meest zuidelijke vijvers hebben een overloop naar de Desselse Neet. De vijvers ten oosten van Zanddijk hebben ook allemaal een overloop naar de Desselse Neet.

Het betreft niet enkel een complexe, maar ook zeer kunstmatige situatie. Vermoedelijk krijgt de Desselse Neet vanuit de vijvers heel wat nutriënten te verwerken.

Figuur 60: Voeding (oplopen) en aflopen van de vijvers t.h.v. Campinastrand.

3.2.4.15 TRAJECT TUSSEN DESSELSE NEET EN VOORSTE NEET

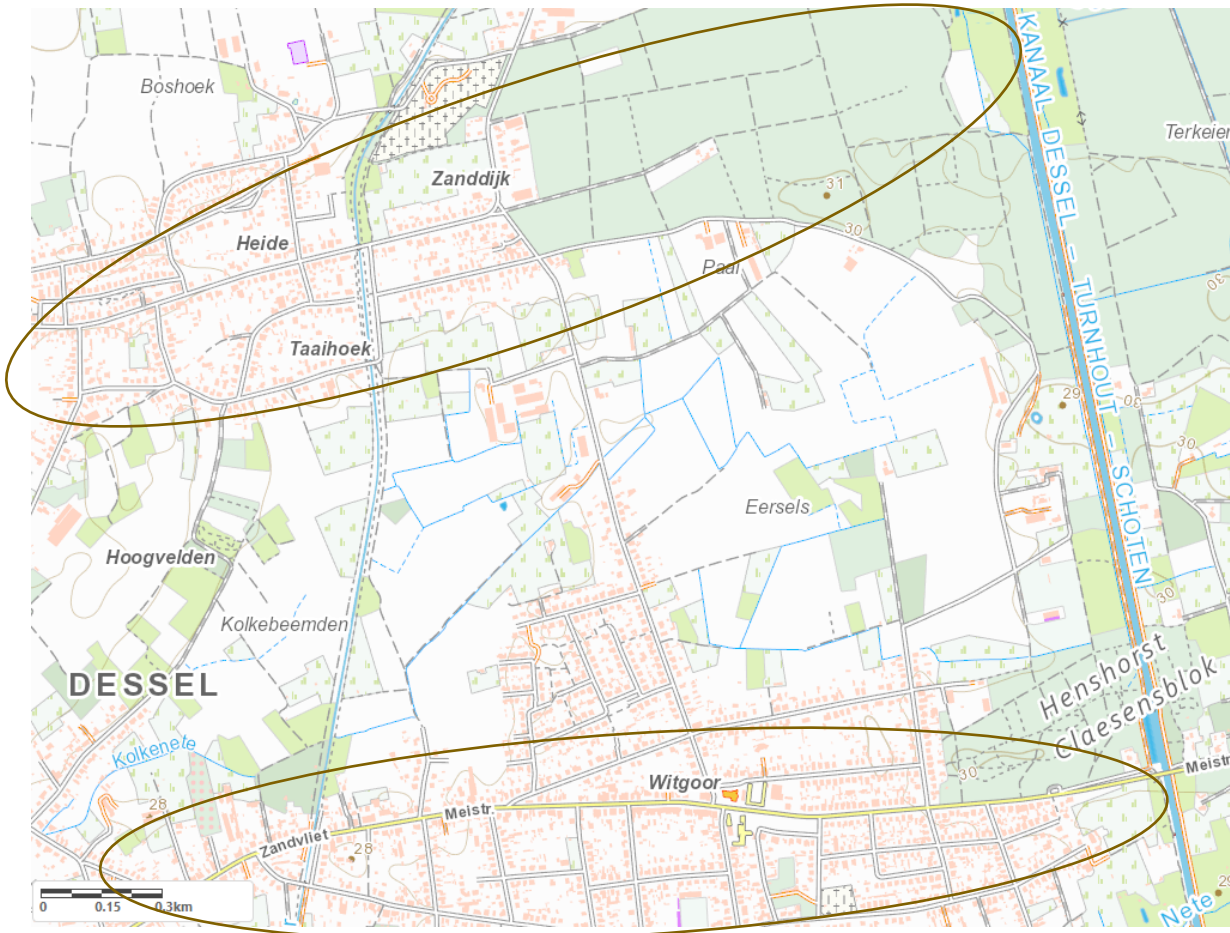

Figuur 61: Links: Perceelsgracht die uitkomt in de Colateur (linkeroever), tussen monding Desselse Neet en Boshoeek (maart 2023). Rechts: Locatie perceelsgracht (donker blauwe lijn) en foto (groene pijl).

Kort na de kruising met de Desselse Neet mondt er een perceelsgracht in de Colateur uit (**Figuur 61**). Daarna doorsnijdt de Colateur een zandduin. Het hoogste kruispunt van de Colateur met deze landduin ligt ongeveer ter hoogte van de Zanddijk (zie **Figuur 31** detailhoogtekaart). Het water kleurt hier oranje doordat de Colateur door zijn diepe insnijding in het landschap grondwater aantrekt en afvoert, ijzerrijk grondwater heeft van natuur een oranjebruine kleur (**Figuur 63**). In droge periodes komt het kanaal-(en regen)water niet tot hier. De stroomrichting van de Colateur is dan lokaal omgedraaid; van zuid naar noord in plaats van noord naar zuid. Het kwelwater uit de zandduin zorgt op dat moment voor stroming. Als het nog droger wordt, valt ook de Colateur droog.

Op basis van de bodemkaart (een zandige ondergrond en droger wordend richting zuiden) kan aangenomen worden dat er in droge periodes veel kanaal en regenwater onderweg infiltreert.

Op de zandduin is de stedelijke ontwikkeling groter en liggen er een aantal straten met bebouwing kort bij elkaar. Vervolgens loopt de Colateur door het landbouwgebied Eersels. Daar monden twee perceelsgrachten, uit het landbouwgebied, uit in de Colateur. Waarna de Colateur een volgende kleinere zandrug doorsnijdt ter hoogte van de Zandvliet-Meistraat. Daarna ligt de Colateur weer minder diep in het landschap wanneer hij richting de valleien van de Voorste en de Achterste Neet stroomt.

Figuur 62: Topografische kaart met situering zandduinen (bruine ovalen) en ontwatering tussenliggend landbouwgebied de Eersels (NGI).

Figuur 63: De Colateur ter hoogte van de Zanddijk ligt diep in het landschap en het water kleurt oranjebruin door grondwater (augustus 2022).

3.2.4.16 VOORSTE EN ACHTERSTE NEET

Voor de verdere uitbating van groeve Pinken diende een deel van de Voorste Nete verlegd te worden. Samen met deze verlegging investeerde Sibelco in 2021 mee in het openleggen van de Voorste en Achterste Neet. Voorheen doken ook deze Netes via een sifon onder de Colateur. Doordat de Colateur al sinds de jaren 30 niet meer kan afwateren via het Kanaal Bocholt-Herentals is ervoor gekozen om de natuurlijke waterlopen weer de ruimte te geven en zo het vismigratieknelpunt dat de sifons vormden op te heffen. Sinds 2021 watert de Colateur hierdoor af via de Voorste Neet en niet langer via de Achterste Neet.

Figuur 64: Overlooppunt van de Colateur naar de Voorste Neet.

3.2.4.17 TRAJECT TUSSEN ACHTERSTE NEET EN KANAAL BOCHOLT-HERENTALS

Het traject van de Colateur tussen de Achterste Neet en de Schans watert sinds 2021 van zuid naar noord af richting de Achterste Neet. Het traject tussen de Schans en het kanaal Bocholt-Herentals is gedempt door gewijzigde kanaalpeilen. In de periode 1929-1935 is die verbinding met het kanaal verbroken (zie **Figuur 13** met de situering van het stroomafwaartse deel).

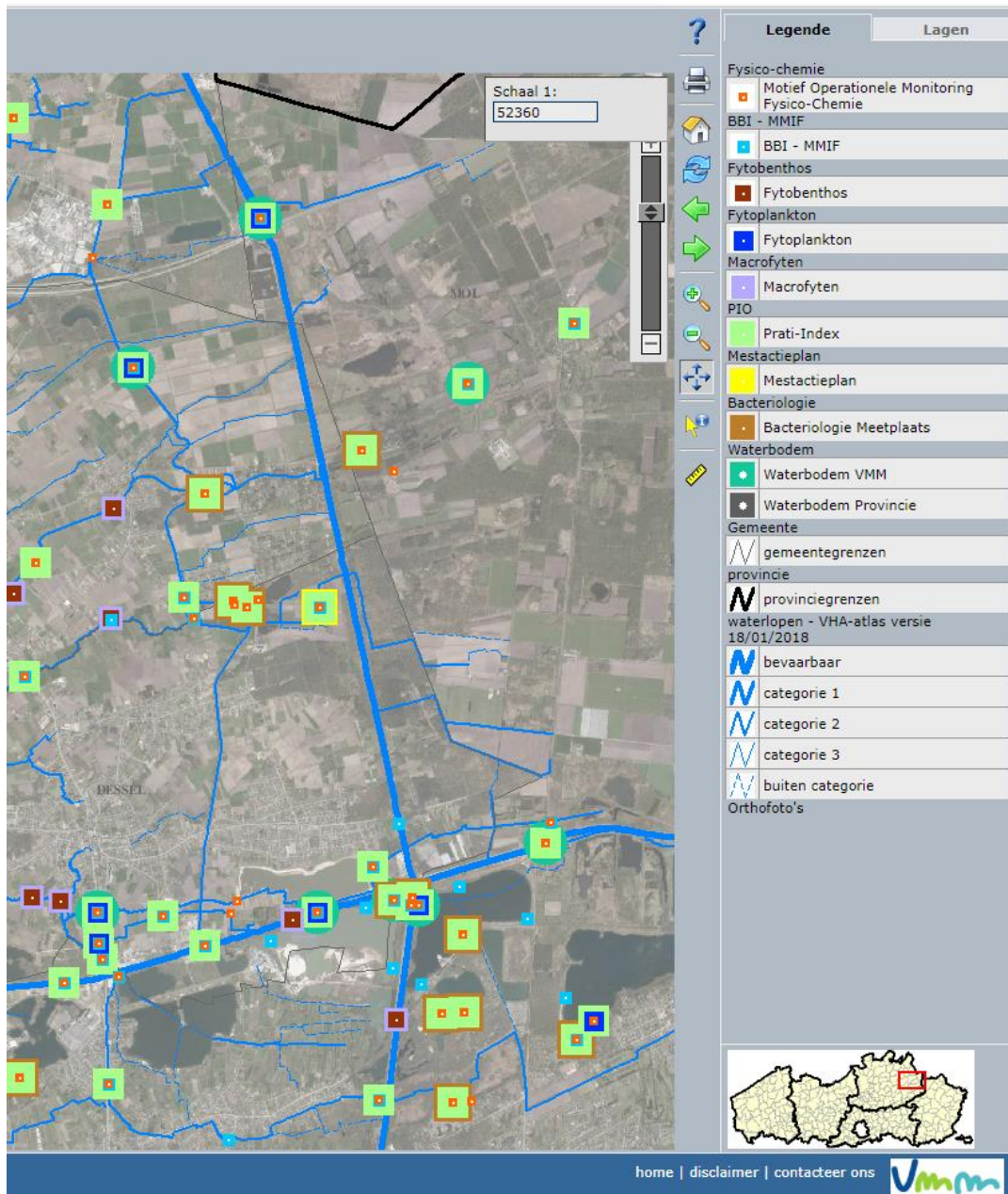
3.2.5 WATER- EN BODEMKWALITEIT

3.2.5.1 WATERKWALITEIT

3.2.5.1.1 MEETCAMPAGES

Op de Colateur zelf is één meetpunt waar zowel de waterbodem als de waterkwaliteit (fysicochemie en biologisch) gemeten werd. In 2007 en 2006 gebeurde dat voor fysicochemie nog maandelijks. In het kanaal Dessel-Schoten worden dezelfde parameters gemeten ter hoogte van de inlaat van de Colateur. De gegevens zijn te raadplegen in het geoloket van VMM. De meetstrategie en dus ook de meetpunten zijn in de loop der jaren drastisch afgebouwd bij VMM. De Colateur heeft geen prioriteit.

Daarnaast worden de fysicochemie en de bacteriologie en de zuurstofhuishouding (Prati-Index) bepaald voor de zwemvijvers van het Berkenstrand en het Campinastrand.

Figuur 65: Locaties meetpunten (geoloket VMM, september 2022).

3.2.5.1.2 BLAUWALG

Tijdens warme zomers treedt er blauwalgenbloei op in het kanaal. Doordat dit water gebruikt wordt voor de voeding van de vis- en zwemvijver is er een vergrote kans op blauwalgontwikkeling op die plekken. Ze vormen een blauwgroene, soms roodbruine, olieachtige laag op het water en houden gezondheidsrisico's in voor mens en dier. Ze ontstaan als er een (te) hoog gehalte aan voedingsstoffen (nutriënten) in het water aanwezig is, de watertemperatuur hoog is en er een gebrek aan stroming is waardoor de bacteriën lange tijd ter plaatse blijven. Daarom treedt de blauwalgenbloei vooral 's zomers op in stilstaand of traag stromend water.

Drijfslagen van blauwalgen zien er vaak ook vies uit en kunnen ernstige geurhinder veroorzaken. Omwille van dit risico wordt bij de vaststelling van een blauwalgenbloei vaak een captatie- en/of recreatieverbod ingesteld.

3.2.5.2 WATERBODEMKWALITEIT

3.2.5.2.1 HUIDIGE WATERBODEMKWALITEIT

In 2004 is een deel van de Colateur gesaneerd. Daartoe heeft over de hele lengte een waterbodemonderzoek (1999) en een slibonderzoek (2001) plaatsgevonden. De conclusie van het waterbodemonderzoek was: "Het sediment van de Colateur is over de ganse lengte verontreinigd. Tussen Goorstraat en Goorneetje is de verontreiniging beperkt tot een te hoog cadmiumgehalte. Ter hoogte van de Hoge Mauw is de waterbodem ernstig verontreinigd met zware metalen en PCB's. Deze verontreiniging neemt stroomafwaarts af. Op de meest stroomafwaarts gelegen punten tussen Campinastrand en Achterste Neet is de waterbodem verontreinigd met arseen. Op andere plaatsen zijn dan weer PAK's aangetroffen."

Deze verontreinigingen hebben als gevolg dat de ruimingsspecie van de Colateur niet als bodem kan gebruikt worden. Dit betekent dat de ruimingsspecie moet afgevoerd worden naar ofwel een monostort voor ruimingsspecie of naar een bouwwerk waar het als niet vormgegeven bouwstof kan toegepast worden.

De hoge arseen-, cadmium-, zink- en loodgehalten van een deel van de monsters, maken dat de reiniging van de ruimingsspecie door een gespecialiseerd bedrijf voor een deel van de Colateur niet mogelijk zal is (Aminal, 2004).

Geconcludeerd kan worden dat de waterbodem over de ganse lengte verontreinigd is met zware metalen. Het betreft vooral cadmium, zink en arseen. Ook de PCB- en PAK-gehalten overschrijden op de meeste punten de VLAREA-voorwaarden voor hergebruik als bodem. De aard van de verontreiniging varieert van punt tot punt. Op geen enkel punt voldoen de resultaten aan de VLAREA-voorwaarden voor het hergebruik van baggerspecie als bodem. Een volledige ruiming van de verontreinigde waterbodem werd in 2000 geraamd op 3.200.000,00 € excl. BTW.

3.2.5.2.2 BRONNEN EN AANPAK WATERBODEMVERONTREINIGING

Het grootste deel van de gekende grondwaterverontreiniging met zware metalen is ontstaan op bedrijfsterreinen van de non-ferro industrie door indirecte lozing en uitloging. Door opwaaiend stof en atmosferische depositie is een grote hoeveelheid metalen vanuit de bedrijfsterreinen in de omgeving terechtgekomen. Door uitloging komt deze verontreiniging terecht in het grondwater. De restproducten van de non-ferroactiviteiten (metaalslakken en assen) werden in de loop van de geschiedenis als verharding gebruikt voor de aanleg van wegen en de ophoging van terreinen. De veroorzakende praktijken zijn grotendeels stopgezet, wat de verbetering van de toestand in de hand zou moeten werken, maar uitlogings- en transportprocessen van zware metalen in het grondwater zijn traag.

De puntbronnen van verontreiniging met zware metalen worden lokaal aangepakt. Ter hoogte van de betrokken fabriekssites (Pelt en Balen) is de bodemsanering opgestart. Voor zinkassen op het openbaar domein (wegen) werd een beleid voor milieuverantwoord hergebruik bij wegenwerken uitgewerkt. Het programma voor verwijdering van zinkassen op terreinen van particulieren en scholen werd uitgevoerd. Maatregelen voor de verdere verbetering van de grondwaterkwaliteit (en de oppervlaktewaterkwaliteit) in de wijdere omgeving zijn in evaluatie.

Hoge arseenconcentraties zijn in veel gevallen een gevolg van natuurlijke processen, maar kunnen ook een direct of indirect gevolg zijn van menselijke activiteiten. Lozingen van arseen naar de lucht of het oppervlaktewater en stortplaatsen met arseen-houdend afval zijn de belangrijkste puntemissies. Gekende (voormalige) grootschalige industriële bronnen van arseen bevinden zich vooral in de Kempen en Limburg: Olen, Balen, Reppel (Bocholt) en Tessenderlo.

De cadmium- en zinkproblematiek is het meest urgent rond de zinkverwerkende fabrieken in Lommel, Overpelt en Balen. De metaalindustrie beïnvloedt op twee manieren de regionale grondwater- en waterbodemkwaliteit. Ten eerste is er een uitstoot naar de lucht: grove deeltjes door stofopwaaiing vanaf stortplaatsen, kleine deeltjes

langs schoorstenen. De deeltjes kunnen een eindje met de wind meegevoerd worden, verderop op de grond belanden en daar naar het grondwater uitspoelen.

Naast de uitstoot naar de lucht is er een tweede weg waarlangs arseen, zink en cadmium verspreid is geweest. De slakken en assen uit de fabrieken – die ook cadmium, arseen, zink, koper en lood bevatten – zijn gebruikt geweest bij de aanleg van wegen in de provincies Antwerpen en Limburg. Mogelijk zijn in de kruisende wegen met de Colateur zinkassen en metaalslakken verwerkt bij aanleg. Bij heraanleg van wegen is het in daarom raadzaam om te handelen volgens het beleid voor milieuverantwoord hergebruik bij wegenwerken.

3.3 BIOTIEK

De Colateur is een groenblauw, lijnvormig landschapselement met haakse ligging op de natuurlijke beekvalleien (Klein Neetje, Goorneetje, Zuidelijk Goorneetje, Zwarte Neet, Abergneetje, Desselse Neet, Voorste Neet en Achterste Neet). Hierdoor worden groengebieden, doorheen woon- en landbouwgebieden, op een natuurlijke manier met elkaar verbonden. Op verschillende locaties grenst of maakt de Colateur deel uit van Natura 2000-gebieden, zowel vogelrichtlijngebied (BE2101639 De Ronde Put) als habitatrictlijngebied (BE2100026 Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heide).

3.3.1 GROENSTROOK LANGS DE COLATEUR

Historisch is de groenstrook langs de Colateur geëvolueerd van een hoofdzakelijk grazige vegetatie naar een strook die overwegend uit oudere bomen bestaat. Men zou kunnen spreken van een lijnvormig bosbestand. Dit lint van zowel naald- als loofhout is van grote ecologische waarde voor tal van faunagemeenschappen (zoogdieren, insecten, amfibieën, ...), die het bosbestand gebruiken als jacht- en leefgebied, maar ook als migratieroute.

Enkele bossen, ten noorden van de snelweg E34 en bepaalde stroken langs de Colateur, worden op de biologische waarderingskaart (zie 3.1.3.4) opgenomen als zeer waardevol eiken-berkenbos (qb). Verder stroomafwaarts zijn ze gekarteerd als minder goed ontwikkeld (qb*). De dominante bomen zijn veelal zomereik (*Quercus robur*) en ruwe berk (*Betula pendula*). In de struiklaag vinden we sporkehout (*Rhamnus frangula*) en wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia*) als veel voorkomende soorten terug. Plaatselijk domineren Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*) en Amerikaanse eik (*Quercus rubra*) in de struiklaag. Tussen de twee campings, Berken- en Campinastrand, is de groenstrook langs de Colateur gekarteerd als een biologisch waardevolle bomenrij met dominantie van zomereik (kbq). Ten zuiden van camping Campinastrand tot aan de weg Boshoeck wordt de groenstrook gekarteerd als biologisch waardevol populierenbestand op vochtige bodem met ondergroei van bomen en struiken (lhb). Van de straat Boshoeck tot aan de Zanddijk betreft het een bomenrij met dominantie van grove den (*Pinus sylvestris*). Vanaf de Zanddijk tot aan de Goormansdijk is de groenstrook opnieuw een zeer waardevol eiken-berkenbos (qb). Enkel waar de Colateur evenwijdig loopt aan de Grachtstraat is de groenstrook smaller en gekarteerd als biologisch waardevolle bomenrij (kb). Op de biologische waarderingskaart wordt het gedempte deel van de Colateur niet gekarteerd.

De eigenaar en beheerder van de groenstrook is het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Doordat de meeste zones langs de Colateur machinaal niet bereikbaar zijn, beperkt het beheer zich momenteel tot het voorkomen van overlast (b.v. verwijderen nesten processierupsen) en het vermijden van gevaarlijke situaties (b.v. verwijderen van gevaarlijke en dode takken). Een jaarlijks weerkerende beheeractie is het openhouden van de recreatieve paden op zowel Reties als Dessels grondgebied.

“Een wandeling langs de gracht levert idyllische plaatjes op. Hier overwoekeren in het vroege voorjaar de botergele dotterbloemen de oevers. Later op het jaar tooit het water zich massaal met gele plomp. Daaronder wemelt het van het kleine grut. Dit is het jachtterrein van de geelgerande watertor: kikkervisjes in overvloed. Hier leidt de larve van de eendagsvlieg haar jarenlange, verborgen bestaan. Hier verstopt de koker haar weke achterlijf in een hol stengeltje. Hier zijn libellen- en waterjufferlarven thuis. Hier maakt het schrijvertje zijn onleesbare gedichten op de waterspiegel. Het water van de gracht is zo zuiver dat hier nog snoekbaars, paling, blik, baars, grondeling en bittervoorn rondzwemmen. Het betoverende ijsvogeltje en de gracieuze blauwe reiger komen hier dan ook geregeld vissen. Wilde eend en waterhoen broeden vlak onder de beschuttende oeverwal. De brede oeverstroken zijn door de jaren heen dichtgegroeid met allerlei inheemse houtgewassen: sporkehout, Gelderse roos, ruwe berk, zomereik, ratelpopulier...kamperfoelie en hop slingeren zich er tegen omhoog. In de winter zijn de sijen verzot op elenzaden. Kramsvogels en koperwieken komen zich te goed doen aan vlier – en lijsterbessen. Ze vinden hier rust. Maar pas op: de sperwer is op jacht! In de lente concurreert hier een zangvogelorkest van fitissen, tijtjaffen, nachtegalen, mezen, roodborstjes, merels... De koekoek verleid hier elk vrouwtje, dat altijd wel ergens een winterkoninkje, heggenmus of witte kwik vindt voor haar kroost. En onder de varens en het struikgewas ritselen bosmuizen, rosse woelmuizen en egels koortsig over het mostapijt. Hogerop springt een eekhoorn acrobatisch van tak naar tak. En in de verte roffelt een specht. Kortom dit is een brok pure natuur!

Voor al deze dieren vormt de Gracht een onmisbare verbindingsweg tussen de ‘oasen’ die natuurgebieden tegenwoordig zijn in de ‘woestijn’ van het cultuurlandschap. Zo is er bijvoorbeeld van vleermuizen geweten dat ze nooit een grote wei of akker recht oversteken. Zij oriënteren zich in het donker met een soort radarsysteem en uit zo’n groot leeg veld krijgen ze geen signalen terug. Voor hen moet dat zo het einde van de wereld zijn. Wegblijven dus...

Van der Veken, 2009

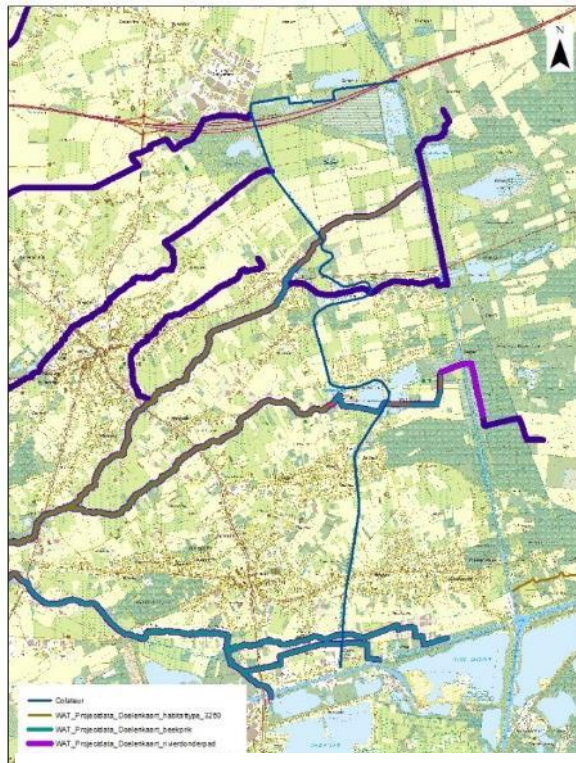
3.3.2 KRUISENDE WATERLOPEN

Verschiede kruisende beken zijn aangeduid als ondiepe beken en rivieren met goede structuur en watervegetaties, ze vallen onder het habitattype 3260. Het betreft: het Goorneetje, de Zwarte Neet, Desselse Neet en de Voorste Neet. Dit habitattype bestaat uit ondiepe, zowel relatief snel- als traagstromende, rivieren en beken, respectievelijk submontane en laaglandbeken, met helder water en een goed ontwikkelde waterplantenvegetatie. De samenstelling van de vegetatie kan sterk variëren naargelang voedselrijkdom, (variatie in) stroomsnelheid, waterdiepte en bodemsubstraat. Ook de mate van beschaduwing speelt, vooral bij smallere waterlopen, een rol. Sommige waterlopen kunnen 's zomers gedeeltelijk droogvallen. Kenmerkend zijn ondergedoken of drijvende waterranonkelvegetaties (vooral vlottende en grote waterranonkel), naast andere waterplanten zoals diverse soorten sterrenkrozen en fonteinkruiden.

Dit habitattype is, in goed ontwikkelde vorm, niet alleen floristisch, maar ook faunistisch zeer rijk. Weinig andere faunagemeenschappen zijn in Vlaanderen zo sterk in soortenrijkdom en aantallen achteruitgegaan, vooral ten gevolge van waterverontreiniging en (micro)habitatverlies. Bepaalde vissoorten zijn opgenomen in de bijlage 2 van de Habitatrichtlijn: Zalm en rivierdonderpad (snelstromende rivieren); bittervoorn, grote en kleine modderkruiper (soorten van traagstromende beken) en beekprik (soort van smalle bovenloopjes). Diverse ongewervelde diersoorten van dit habitattype zijn eveneens opgenomen in de bijlagen van het habitatrichtlijn. In de Vlaamse context zijn o.a. nog bosbeekjuffer, gewone bronlibel, beekrombout, kleine tanglibel en

beekvoerlibel aandachtsoorten in dergelijke milieus. De aanwezigheid van de algemenere Weidebeekjuffer kan als een goede indicator gelden voor het habitatype. In de steile, doorgaans weinig begroeide oevers van beken en rivieren is de IJsvogel een typische broedvogel (bijlage 1 van de Vogelrichtlijn).

Van de bovengenoemde beschermde soorten komen onderstaande voor in de Colateur en/of de kruisende waterlopen:

Figuur 66: Doelkaart H3260 en beschermde vissoorten.

- Beekprik:
Actueel Doelgebied: benedenstrooms gedeelte Zwarte Neet, benedenstrooms gedeelte Desselse Neet en Kleine Nete.
Potentieel doelgebied: Goorneetje, Desselse Neet bovenstrooms, Voorste en Achterste Neet.
- Rivierdonderpad:
Actueel Doelgebied: benedenstrooms gedeelte Zwarte Neet, Desselse Neet, Kleine Nete en Voorste Neet.
Potentieel doelgebied: Goorneetje en Achterste Neet. Deze vissoort werd waargenomen in 2015 in de Colateur ter hoogte van De Watering in Arendonk, net stroomafwaarts 1^e kruising snelweg.
- Kleine modderkruiper:
Actueel Doelgebied: Loeijens Neetje, Kleine Neetje, Goorneetje, Zwarte Neet, Desselse Neet, Kleine Nete en Voorste Nete en Achterste Nete.
 De kleine modderkruiper is in 2012 waargenomen in de Colateur ter hoogte van De Watering in Arendonk, net stroomafwaarts 1^e kruising met de snelweg.

Op verschillende plekken loopt Colateurwater in de kruisende waterlopen (zie beschrijving bij 3.2.4.). Deze situatie leidt tot een vermenging van kalkrijk Maaswater met eerder zuur Kempisch water. De wisselwerking tussen de Colateur en de Neetjes leidt tot de aanwezigheid van specifieke bewoners, zoals zeldzame eendagsvliegen (*Ephemera*, sp.), libellen en de beschermde rivierdonderpad. Die toestand wordt als waardevol gezien en werd destijds door AMINAL afdeling Natuur, de afdeling Bos en Groen en de provinciale visserijcommissie Antwerpen geadviseerd om te behouden (Leper, 2001).

3.3.3 AANGRENZENDE NATUURGEBIEDEN

De aangrenzende natuurgebieden worden hier van noord naar zuid beschreven. De situering is terug te vinden op **Figuur 67**.

3.3.3.1 DE WATERING

Oorspronkelijk waren de vijvers in gebruik als kweekvijver voor karper en steur. Een groot deel van de hooilanden werd door een luciferfabriek beplant met populieren. Populierenhout is immers ideaal om lucifers van te maken. Nadien werd het gebied ingericht voor de jacht.

ANB is eigenaar en beheerder van 'De Watering' op het grensgebied van de gemeenten Mol, Retie en Arendonk. 'De Watering' maakt deel uit van het SBZ-V BE2101639 De Ronde Put. Deze SBZ wordt als essentieel beschouwd voor vijverhabitats (H-3130 en H-3140) en is tevens zeer belangrijk voor vochtige hooilanden en ruigten (H-6510 en H-6430).

Daarnaast heeft het goedgekeurde Soortbeschermingsprogramma voor de Roerdomp in hogergenoemd SBZ-V 2 tot 3 broedparen van de Roerdomp tot doel gesteld. Hiervoor is een uitbreiding van 80 tot 140 ha leefgebied noodzakelijk in het volledige SBZ-V. De hoogdringendheid van deze doelen kan worden afgeleid uit het voorkomen van deze soort in Vlaanderen en in dit SBZ. De soort is in Vlaanderen immers met uitsterven bedreigd; bij aanmelding van de speciale beschermingszone kwamen er nog 4 koppels van de Roerdomp tot broeden in dit SBZ terwijl de soort actueel niet meer aanwezig is als broedvogel.

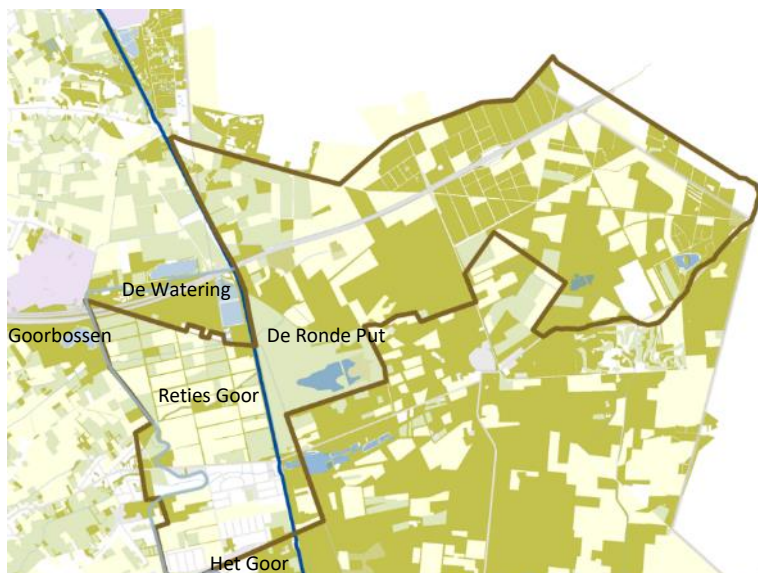
Naast de Roerdomp zullen ook andere tot doel gestelde soorten via de in 2021 en 2022 uitgevoerde werken kunnen meeliften zoals o.a. woudaap, bruine kiekendief, porseleinhoen en blauwborst. Verbetering van de kwaliteit van het vijvercomplex en ontwikkeling van een moerasspirearuigte met gedeeltelijk herstelde watering, is ook ten gunste van verschillende andere rietvogels, steltlopers, watervogels, amfibieën en libellen.

Bij de laatste inrichtingswerken is het watertoevoersysteem vanuit het kanaal Dessel-Schoten vernieuwd. Hierdoor kan kostbaar kanaalwater op een gecontroleerde manier op het vijvercomplex worden gelaten. Het kanaalwater kan de verschillende vijvers vullen en verlaat het vijvercomplex via een afvoergracht die uiteindelijk in de Colateur uitmondt, waardoor er geen water verloren gaat.

In het Arendonkse deel van De Watering heeft Natuurpunt verschillende percelen in eigendom. Voormalige visvijvers krijgen een natuurvriendelijke oever.

3.3.3.2 GOORBOSSEN

Bij de aanleg van de snelweg (E34) werd begin jaren 70 een zandwinput van 12 ha gegraven. De zandwinput staat bekend als de Goorvijver en wordt later tot gemeentelijke visvijver De Watering omgedoopt. Het zuidelijk deel van de waterpartij wordt effectief gebruikt voor de sportvisserij, terwijl de noordelijke en oostelijke zone van de vijver werd ingericht tot natuurreservaat en wordt beheerd door Natuurpunt. Op de oeverzone groeit een goed ontwikkelde kruidvegetatie die overgaat in een mix van vochtige en droge heide. Verder is de Goorvijver ook een

Figuur 67: Situering Colateur ten opzichte van Koninklijk Domein Noord (bruine grens) en de aangrenzende natuurgebieden.

gekende hotspot voor libellen; meer dan 40 soorten werden gezien waaronder enkele zeldzame soorten: koraaljuffer, bruine korenbout, venglazenmaker, beekoeverlibel en venwitsnuitlibel.

De aangrenzende heidevegetaties genieten Europese bescherming, zowel de droge als de vochtige variant. In de vochtige heide komen typische soorten voor als dopheide, trekrus, veenmossen, ronde en kleine zonedauw. Op de heidevegetaties komen 25 soorten dagvlinders voor waaronder het groentje (*Callophrys rubi*). Het aantal levendbarende hagedissen (*Zootoca vivipara*) blijft stabiel.

De omliggende Goorbossen zijn sinds 1999 erkend als bosreservaat. Het grootste deel van het bos kent een boomlaag van grove den met een gemengde struiklaag van zomereik, berk, spork, lijsterbes en zwarte els. In de kruidlaag is veel pijpenstrootje aanwezig, maar ook bramen en blauwe bosbes zijn plaatselijk overvloedig aanwezig. Op de natste plaatsen zijn elzenbroekbossen en wilgenbossen te vinden.

3.3.3.3 RETIES GOOR

Door de aanleg van het kanaal Dessel-Schoten zijn de Ronde Put en het Reties Goor (ook gekend als De Graaf) van elkaar gescheiden. Sindsdien zijn drie van de vier Netes onthoofd. Het Reties Goor maakte onderdeel uit van het Koninklijk Domein der Kempen (1853) en is sindsdien opgedeeld in een dambordpatroon van eikendreven. Het was aanvankelijk helemaal bebost met naaldhout. Honderd jaar later werd het Reties Goor verkocht aan lokale landbouwers en verschenen tussen de eikendreven de eerste weilanden. Vanaf deze periode kende de weidevogelpopulatie (voornamelijk grutto (*Limosa limosa*), wulp (*Numenius arquata*) en Kievit (*Vanellus vanellus*) een sterke groei om in de 21ste eeuw opnieuw helemaal te verdwijnen. Inmiddels zijn verschillende percelen (± 40 ha) eigendom van ANB en Natuurpunt en zijn deze opnieuw ingericht als natuurgebied. De nadruk ligt vooral op graslandbeheer en het aanbrengen van kleine landschapselementen.

3.3.3.4 VALLEI VAN DE ZWARTE NEET

De bovenlopen van de Zwarte Neet worden plaatselijk de Koude en Warme Neet genoemd. De Zwarte Neet is een belangrijke waterloop voor Europees beschermde vissen zoals de rivierdonderpad, beekprik en kleine modderkruiper.

3.3.3.5 HET CULTUURHISTORISCH LANDSCHAP HET GOOR

Het Goor werd in 1993 beschermd als cultuurhistorisch landschap. In het noordwesten van het gebied liggen drie grote vijvers met brede rietgordels, elzenhakhout nabij het kanaal Dessel-Schoten, tussengelegen broekbossen en vochtige akkers en weilanden. Doorheen het gebied zijn ook vele dijken terug te vinden die grotendeels begroeid zijn met houtkanten. Al deze biotopen maken van Het Goor een gevarieerd en rijk cultuurlandschap.

Het boscomplex ten zuiden van het cultuurhistorisch landschap ligt op een oude landduin en is grotendeels beplant met dennenbossen met in de ondergroei spontane opslag van eiken-berkenbos. Op de voormalige landduin liggen ook enkele heischrale graslanden die mogelijkheden bieden voor enkele zeldzame soorten zoals o.a. harkwesp (*Bembix rostrata*), veldparelmoervlinder (*Melitaea cinxia*), kleine parelmoervlinder (*Issoria lathonia*) en heivlinder (*Hipparchia semele*).

Verder vormt Het Goor een geschikte biotoop voor talrijke broedvogelsoorten zoals o.a. dodaars, tafeleend, blauwborst, boompieper, bosrietzanger, braamsluiper, goudvink en geelgors. Enkele zeldzame vogelsoorten zoals bruine kiekendief, roerdomp en woudaapje zijn reeds meerdere decennia verdwenen als broedvogel.

In een niet al te ver verleden is een onbevestigde waarneming van gladde slang (*Coronella austriaca*) nog vermeldenswaardig en in het midden van de 20ste eeuw werd de laatste otter (*Lutra lutra*) gevangen in Het Goor.

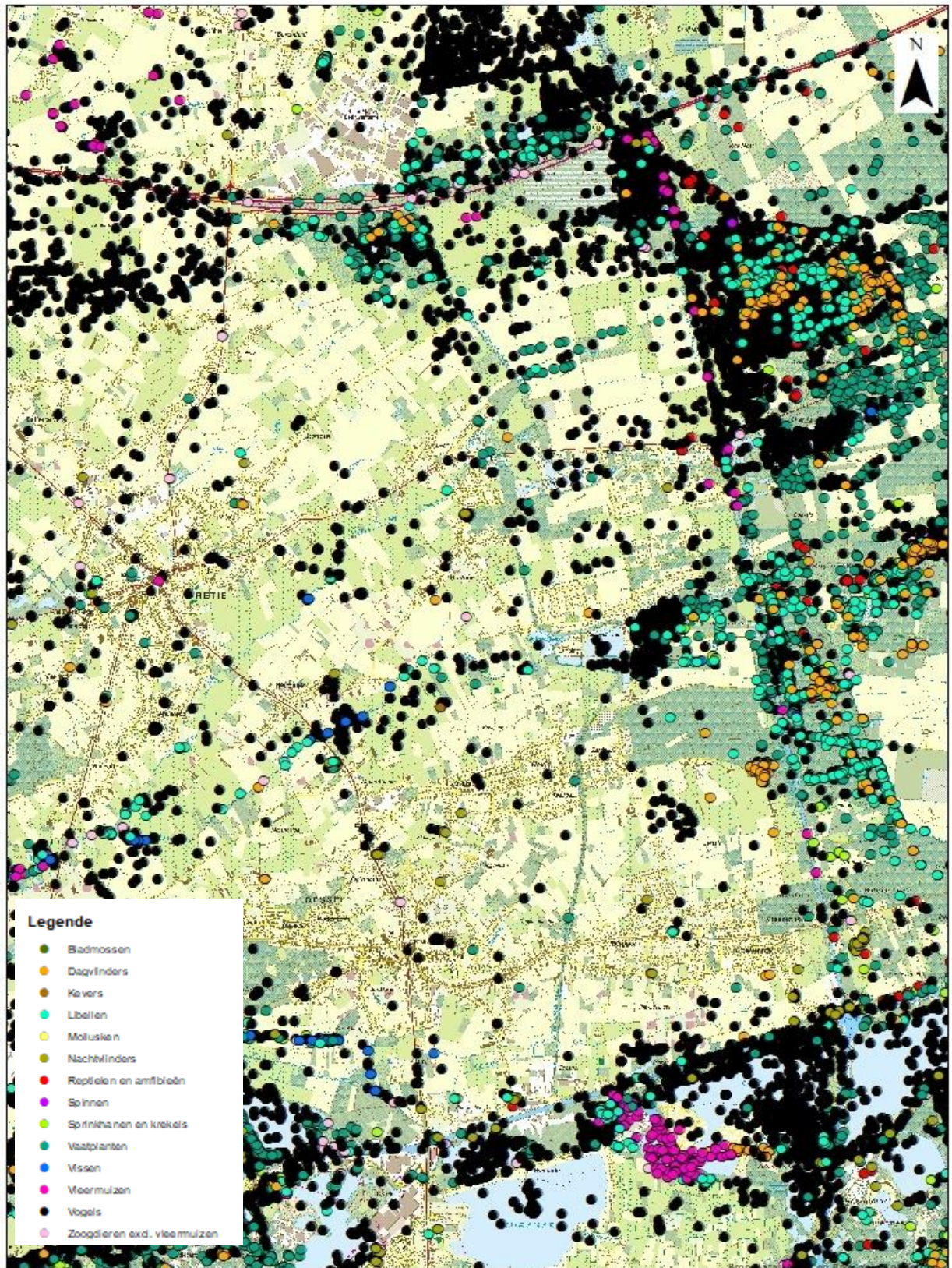
3.3.4 PROVINCIAAL PRIORITAIRE SOORTEN

Provinciaal prioritaire soorten (PPS) zijn bedreigde soorten die beduidend meer in een bepaalde provincie voorkomen dan in de rest van Vlaanderen. Daarnaast bestaan er ook lijsten met soorten van regionaal (bv. Vlaams prioritaire soorten, habitattypische soorten) of internationaal natuurbehoudsbelang (bv. Europese Rode Lijstsoorten, Vogel- of Habitatrichtlijnsoorten). Deze lijsten zijn gecombineerd tot prioritaire soorten voor het provinciale natuurbeleid. Daarnaast is ook gekeken naar de overige Provinciaal Belangrijke Habitattypische Soorten (PBHS).

De soorten (PPS en PBHS) zijn per soortgroep bekeken. Hierbij is gefocust op recente waarnemingen (laatste 10 jaar) in de Colateur en aanpalende groenstrook. De verschillende soortgroepen krijgen op bijgevoegde kaart een kleurcode mee. In onderstaande tabel zijn de soorten, die de laatste 10 jaar langs de Colateur zijn waargenomen, opgenomen.

	PPS	PBHS
Libellen	Vroege glazenmaker en bosbeekjuffer	Weidebeekjuffer, bruine korenbout, glassnijder
Reptielen en amfibieën		Levend barende hagedis
Vaatplanten	Drijvende waterweegbree, kikkerbeet	Tandjesgras, wilde kamperfoelie, blauwe bosbes, koningsvaren
Vissen	Rivierdonderpad en kleine modderkruiper	
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	
Vogels	Ijsvogel, goudhaan, matkop, staartmees, zwarte specht, grote zilverreiger, boompieper, wulp, huismus, grauwe gans, kuifeend	Grote bonte specht, kleine bonte specht, bonte vliegenvanger, boomklever, goudvink, bosuil, goudvink
Overige zoogdieren	Bever, bunzing	

Op basis van de waargenomen soorten (*Figuur 68*) kan geconcludeerd worden dat de grootste dichtheid aan bedreigde soorten in het noorden van het plangebied voorkomen. Tot net voorbij de Goorbossen/kruising met het Klein Neetje komen stromingsminnende soorten voor in de Colateur. Tot en met het Goor/kruising met de Desselse Neet komen er nog verschillende beschermde soorten, met name vogels, voor in de groenstrook langs de Colateur. Verder stroomafwaarts zijn de beschermde soorten veel minder talrijk waargenomen.

Figuur 68: Provinciaal beschermde en bijzondere soorten waargenomen in de laatste 10 jaar in de omgeving van de Colateur weergegeven per soortgroep (gebaseerd op waarnemingen.be).

3.3.5 AANVULLEND VLEERMUIZENONDERZOEK

Vanwege beperkte beschikbare onderzoeken en waarnemingen van soorten langs de Colateur is er een aanvullend vleermuizenonderzoek gedaan (Lefevre, A. 2023). Van 3 augustus tot en met 6 augustus 2022 werden op 5 verschillende locaties automatische batdetectoren geplaatst (*Figuur 69*).

Figuur 69: Één van de batdetectoren en de locaties waar ze geplaatst werden.

Er werden door de automatische detectoren 10.686 opnames gemaakt. Na analyse blijkt het om registraties van 2.333 'others' (= niet-vleermuisgeluiden) en 8.353 vleermuizen te gaan. De niet-vleermuisgeluiden betreffen soorten als grote groene sabelsprinkhaan, struiksprinkhaan, bramensprinkhaan, vogelkerstippelmot, zilveren groenuil, vogels, bruine rat, bosmuis, huis-, bos- endDwergspitsmuis.

Van de 17 in Vlaanderen voorkomende vleermuissoorten werden 11 soorten aangetroffen langs de Colateur: dit wijst op een uitzonderlijk rijk vleermuisengebied. Op basis van dit onderzoek lijkt de Colateur een belangrijke rol als foerageer- en verbingsgebied te zijn voor vleermuizen. Hiermee behoort de Colateur tot de meest belangrijke foerageergebieden voor vleermuizen in Vlaanderen. Het is een belangrijk verbingselement; diverse vleermuissoorten maken gebruik van dit afwateringskanaal als vlieg- en migratieroute.

In onderstaande tabel wordt per aangetroffen soort het voorkomen en activiteit beschreven.

Nr.	Soort	Voorkomen en activiteit
1	Gewone dwergvleermuis (Pippip)	Gewone dwergvleermuis is de meest algemeen voorkomende vleermuisensoort in Vlaanderen. Ze werd op elk van de vijf onderzochte locaties aangetroffen. De mate en spreiding van de activiteit over de nacht varieert.
2	Ruige dwergvleermuis (Pipnat)	De ruige dwergvleermuis heeft een voorkeur voor duistere, beschutte en begroeide oevers als foerageerbiotoop, en is in Vlaanderen vooral bekend als migrerende en overwinterende soort, die het meest in het voorjaar (rond maart) en najaar (rond augustus-september) wordt waargenomen. De waarnemingen verspreid over de het ganse traject en over het ganse verloop van de nacht kunnen wijzen op overvliegende, migrerende dieren.
3	Baard/brandts vleermuis (Myomys/bra)	In alle gevallen kon niet uitgemaakt worden of de opname betrekking heeft op een baardvleermuis of brandts vleermuis, wegens overlappende determinatiekenmerken. De dieren werden genoteerd als 'Myomysbra'.
4	Watervleermuis (Myodau)	Watervleermuizen hebben een uitgesproken voorkeur voor waterpartijen om boven te foerageren. De soort is zeer actief boven de volledige Colateur.
5	Ingekorven vleermuis (Myoema)	Opmerkelijk zijn de opnames van ingekorven vleermuizen. Van deze soort is de meest noordelijkste kolonie van Europa gelegen te Postel. Onderzoek met gezenderde dieren toonde aan dat deze soort tot 30 à 40 km ver ging jagen. Vliegroutes zijn weinig bekend, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de kolonie te Herentals (Boers & Verkem 2015; Boers & Moeremans 2018; Boers & Willems 2019). Het is een belangrijke, maar geen onlogische vaststelling dat deze soort ook de Colateur volgt. Immers, op 4 van de 5 onderzochte locaties werd minstens 1 opname geregistreerd van deze zeer zeldzame soort (een Bijlage II soort).
6	Franjestaart (Myonat)	Deze soort, die een typische boombewoner is maar graag langs waterpartijen jaagt, werd, met uitzondering van locatie 5, overal waargenomen. Het ging telkens over voorbijvliegende dieren en in lage aantallen.
7	Laatvlieger (Eptser)	Laatvlieger werd diverse malen over het ganse traject waargenomen. In de nabijheid van bebouwing werd de soort meer aangetroffen, wat wijst op verblijfplaatsen in de woningen.
8	Rosse vleermuis (Nycnoc)	Rosse vleermuis is op alle 5 locaties aangetroffen. Het betreft erg waarschijnlijk dieren die zich langsheen de bomenrij van het kanaal verplaatsen. Deze soort heeft een erg luide echolocatie, waardoor zij tot meer dan 100 m ver kan waargenomen worden.
9	Bosvleermuis (Nyclei)	De bosvleermuis is een typische boombewoner, die - net als de Rosse vleermuis - tot tientallen kilometers van zijn verblijfplaats gaat jagen en daarbij bomenrijen en bosranden volgt. Deze waarnemingen betroffen naar waarschijnlijkheid dieren die boven de waterpartij kwamen foerageren. De (voor die soort althans) vrij beperkte grootte van het afwateringskanaal en de omringende bomen op de oevers, maakte dat de dieren eerder langs de buitenkant van de Colateur vlogen. Op open plekken zullen ze zeker boven de Colateur jagen.
10	Gewone grootoorvleermuis (Pleaur)	Door de zachte sonar van deze vleermuissoort is het niet altijd evident om ze op te nemen. Maar de Colateur is zeer geschikt als jachtgebied voor deze soort.
11	Grijze grootoorvleermuis (Pleaus)	De Kempen herbergen diverse kolonies van deze eerder zeldzame vleermuissoort. Tot voor enkele jaren geleden kon de soort op basis van zijn echolocatie niet onderscheiden worden van de gewone grootoorvleermuis. Nauwgezet onderzoek toont ondertussen aan dat bij goede opnames beide soorten wel van elkaar kunnen onderscheiden worden.

Meest belangrijk is de activiteit van gewone dwergvleermuis, watervleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger doorheen het gebied. Dit zijn soorten die gemakkelijk boven waterpartijen jagen, maar ook gebonden zijn aan lineaire landschapselementen, net zoals de andere vleermuissoorten. De aantallen van deze soorten kunnen vooral hoog zijn tijdens de trekperiode. Voor vleermuizen is de trekperiode, net als voor vogels, soortafhankelijk en gespreid over de periode half augustus – eind oktober.

Om de Colateur te behouden en te verbeteren als habitat voor de vleermuizen worden onderstaande (beheer-) maatregelen aanbevolen (zie verder onder 4.2. kansen en knelpunten):

- Het duister houden van water- en oeverpartijen. Ook op overige locaties – en dan met name langsheen groenstroken of meer beboste zones, die als route-element én als foerageerzone kunnen gebruikt worden - is een vleermuisvriendelijk verlichtingsplan aanbevolen (Gyselings & De Bruyn 2019).
- Behoud en/of uitbreiding van opgaande begroeiing aan oevers van waterpartijen. Bomen en overige opgaande vegetatie zorgen zowel voor licht- als windbuffer.
- Het behouden van voldoende vrij wateroppervlak. Watervleermuizen maken gebruik van een vrij wateroppervlak om boven te foerageren. Wanneer waterplanten een te groot aandeel van het wateroppervlak innemen, verliest de vijver haar potenties voor bovengenoemde soorten.
- Behoud van oude bomen, zelfs als het exoten zijn zoals Amerikaanse eik, aangezien deze boomsoort snel boomholten vormt en dus als verblijfplaats geschikt is voor vleermuizen (Lefevre & Boers 2009), maar ook voor diverse andere diersoorten zoals Zwarte specht, Grote bonte specht, Middelste bonte specht, diverse mezensoorten, Bosuil, Boomklever, Boomkruiper, Spreeuw, Kauw, Holenduif, Boommarter, Zo bleek na het kappen van Amerikaanse eik bepaalde holenbewonende vogelsoorten verdwenen te zijn uit een heide- en bosgebied in Dessel (Jacobs 2023), vergeleken met eerder identiek onderzoek in datzelfde gebied (Lambrechts *et al.*, 2008).

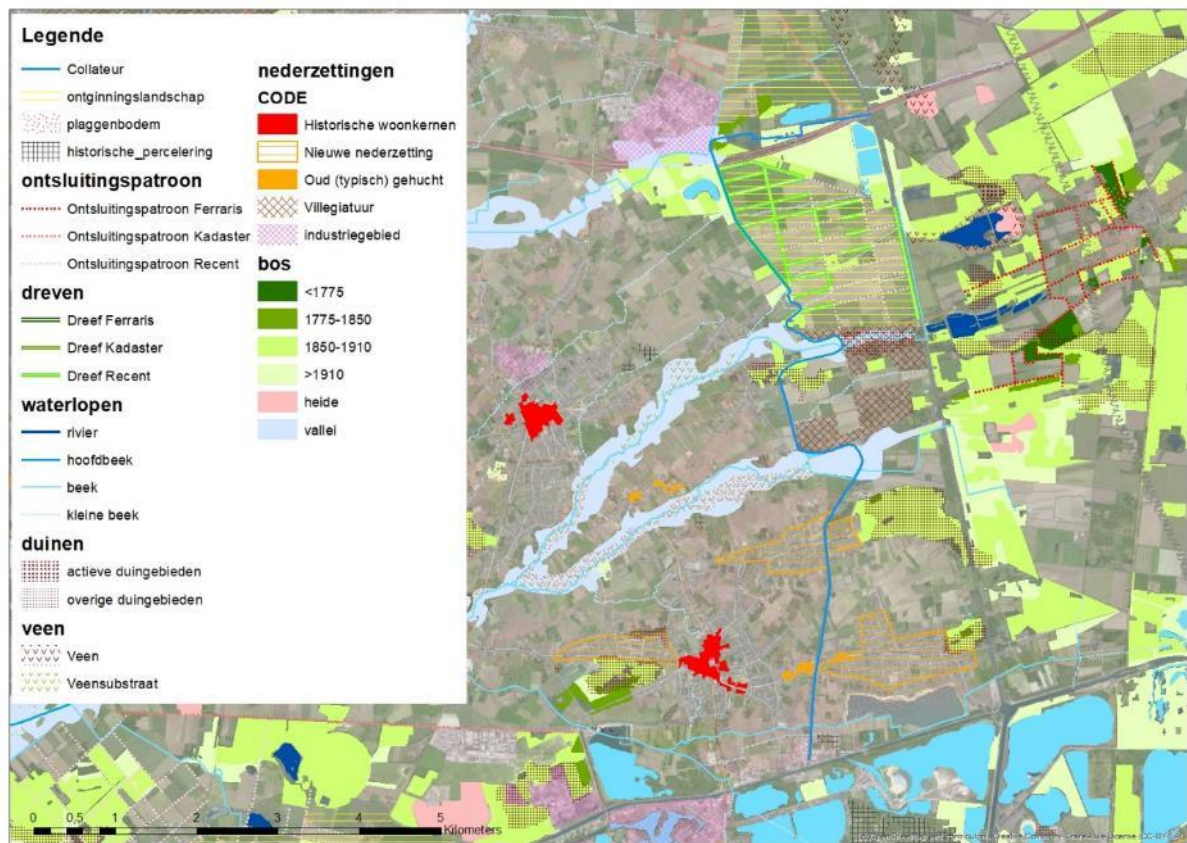
3.4 LANDSCHAP

De Colateur doorsnijdt het landschap als een groen lint en loopt grotendeels parallel aan het kanaal Dessel-Schoten. Samen doorsnijden ze een opvallend hoge dichtheid aan verschillende beken. Samen met het kanaal Bocholt-Herentals speelden ze een belangrijke rol in de ontwikkeling van landbouw op zandgronden en zorgden later voor de industrialisatie.

Naast beekdalen doorsnijdt de Colateur ook nog deels actieve duingebieden. In Dessel zijn hier de woongebieden op ontwikkeld, omdat daar hoog en droog kon gebouwd worden.

Langs de Colateur zijn nog verschillende relicten van ontginningen aanwezig. Bij de aanleg van de snelweg zijn 2 zandwinningsputten ontstaan, waarvan de E3 put er 1 van is. Zowel bij de kruising met de Zwarte als de Desselse Neet zijn grote vijvers aanwezig. Deze zijn gemaakt op plaatsen waar moer of turf gewonnen werd. Omdat de grond niet meer kon gebruikt worden als landbouwgrond werden er destijds visvijvers van gemaakt. In het zuiden van het plangebied, op Dessels en Mols grondgebied, getuigen verschillende plassen van een zandontginning in de omgeving van het kanaal Bocholt- Herentals. Groeve De Pinken is nog een actieve zandontginning.

In de Graaf zijn nog duidelijk de kenmerken van een ontginningslandschap aanwezig met de duidelijke blokverdeling van de percelen en de dreven. Tussen de Zwarte en Desselse Neet, de Colateur en het kanaal is het ontginningslandschap op basis van de percelering nog herkenbaar, maar de dreven of houtkanten ontbreken hier. Bovenstaande landschapkenmerken en relicten uit het verleden zijn terug te vinden op de provinciale landschapskaart (**Figuur 70**).

Figuur 70: De provinciale landschapskaart geeft op macroschaal inzicht in de relictten en sporen van het (agrarische) verleden.

3.5 RECREATIE

De Colateur doorsnijdt het landschap als een groen(-blauw) lint en maakt het dan ook erg aantrekkelijk voor zachte recreatievormen (wandelen, fietsen, mountainbiken en zelfs lokaal ruiters). In zowel Arendonk, Retie als Dessel zijn de trage wegen geïnventariseerd.

In de twee bochten van de Colateur, omheen de valleien van de Zwarte en Desselse Neet, zijn visvijvers gegraven. Hierrond is dag- en verblijfsrecreatie ontwikkeld; respectievelijk camping Berkenstrand en camping Campinastrand. Deze worden momenteel gebruikt om er te vissen en lokaal te zwemmen en watersporten. Vroeger werd de Colateur lokaal gebruikt om er zich te wassen en in te zwemmen.

Er is een beschrijving per type recreatievorm opgenomen. Door op de naam van de betreffende route te klikken komt u, via een hyperlink, op de website met meer info over de betreffende route.

*Gust Gevers (*1937) wist te vertellen: 'Aan de Goorstraatse brug was de Grote Gracht het diepste. Daar kon men zwemmen. Daar kwam het meeste volk op af. Ook ik heb daar leren zwemmen. Na het werk op het veld, zeker in de oogsttijd, gingen heel wat jonge mannen zich oprispen en wassen in de Grote Gracht.'*

*Een van die jongemannen was Petrus Peer van Wietjen Adriaansen(*1926): 'In mijn jonge tijd stond er veel water in de Grote Gracht. Bij de brug van de Goorstraat stond het zelfs manshoog: het kwam tot aan de kin. Het water was ook heel helder. Zo helder dat men een geldstuk op de bodem zag liggen. Wij maakten daar een spel van: wie het geldstuk kon pakken bij het duiken, mocht het voor zich houden.'*

(Raevmaekers. 2018)

3.5.1 WANDELEN

Over bijna de hele lengte van de Colateur loopt er op één oever het wandelknooppuntennetwerk (

Figuur 73 en Figuur 74). Enkel ter hoogte van de kruising met de snelweg is er een hiaat in het netwerk. De

snelweg vormt daar ook een recreatieve barrière tussen Arendonks en Reties grondgebied. Er is enkel een verbinding aan de oostkant onder de snelwegbrug langs het kanaal Dessel-Schoten. De eerste brug over de snelweg in westelijke richting, ter hoogte van op-/afrit 26, is ruim 3.5 km verder; wat voor wandelaars een hele afstand is. Er zijn verschillende doorsteken richting oost en west aanwezig. Alleen door de Graaf zijn verschillende oude ontginningswegen afgesloten (zie verder onder 4.2 kansen en knelpunten); wat een verbinding tussen Arendonk en Retie hypothekeert.

Figuur 71: Wandelpad langs de Colateur.

Langs de hele Colateur zijn voldoende rustpunten aanwezig onder de vorm van zit- en picknickbanken. Het wandelknooppuntenrouten netwerk wisselt regelmatig van oever. Het alterneert steeds met het mountainbike routen netwerk waardoor er geen conflicten zijn tussen beide gebruikers.

Figuur 72: Landart kunstwerk, Boeren langs de Grote Gracht, de gelaagdheid van het landschap.

[“Boeren langs de Grote Gracht”](#) is een wandelroute van 8.9 km, die een interessant verhaal, sappige wijsheden en land art combineert. Je ontdekt er dat landbouwers ook landschapsbouwers zijn en komt meer te weten over hoe de Graaf en de Colateur het huidige landschap mee vorm gaven. De route leidt je langs alle troeven van het Kempense landschap: heide, bossen, akkers, weiden, beekjes, kanalen, houtkanten en waterplassen. Je kan een gratis app downloaden zodat je onderweg voorzien wordt van de nodige informatie.

[Het vijverpad](#) is een wandelroute van 5.6 km die aan het Campinastrand start. De vroegere omvorming van moerasgebied (waar herhaaldelijk turf werd gestoken) naar weilanden bleek niet succesvol. Omstreeks 1935

liet het gemeentebestuur daarom visvijvers aanleggen. Je wandelt tussen de Colateur en het kanaal Dessel-Schoten tussen de verschillende vijvers waar je talrijke watervogels kan spotten.

Figuur 73: Recreatieve structuren in het noordelijk deel van de Colateur.

3.5.2 FIETSEN

3.5.2.1 MOUNTAINBIKEROUTES

Hieronder worden de routes besproken, die een rechtstreekse link hebben met de Colateur. Meer info over de routes is te vinden op de website van [Sport Vlaanderen](#).

Dessel was de eerste gemeente in Vlaanderen die uitpakte met een mountainbikeroute: het Campinapad. Met Sport Vlaanderen werden enkele aanpassingen doorgevoerd aan het Campinapad. Zo maakt deze route nu onderdeel uit van het MTB-netwerk Kempen. Het Campinapad leidt je doorheen de prachtige Kempense natuur met haar omvangrijke groengebieden en typische zandgronden. Het Campinapad bestaat uit 2 lussen met een totale afstand van 62 km. De rode lus is 19,4 km en volgt de Colateur op westoever vanaf het kanaal Bocholt-Herentals tot net ten Noorden van de Voorste Nete. De Groene route is 41.5 km lang en volgt de Colateur vanaf de Boshoeck tot aan het kanaal Bocholt-Herentals en wisselt hierbij af en toe van kant.

Door Retie loopt de Zeven Netten Route, de rode route is een mountainbikeroute van 20 km lang en loopt door een typisch Kempens weidelandschap. De route loopt grotendeels van zuid naar noord langs de Colateur; dit vanaf de Grachtstraat tot aan de kruising met de Zwarte Neet en tussen het Goorneetje en het Klein Neetje. De route kan uitgebreid worden tot 42 km door te combineren met de groene route. Er kan ook een verbindingsroute gemaakt worden met de mountainbikeroutes op Dessels grondgebied.

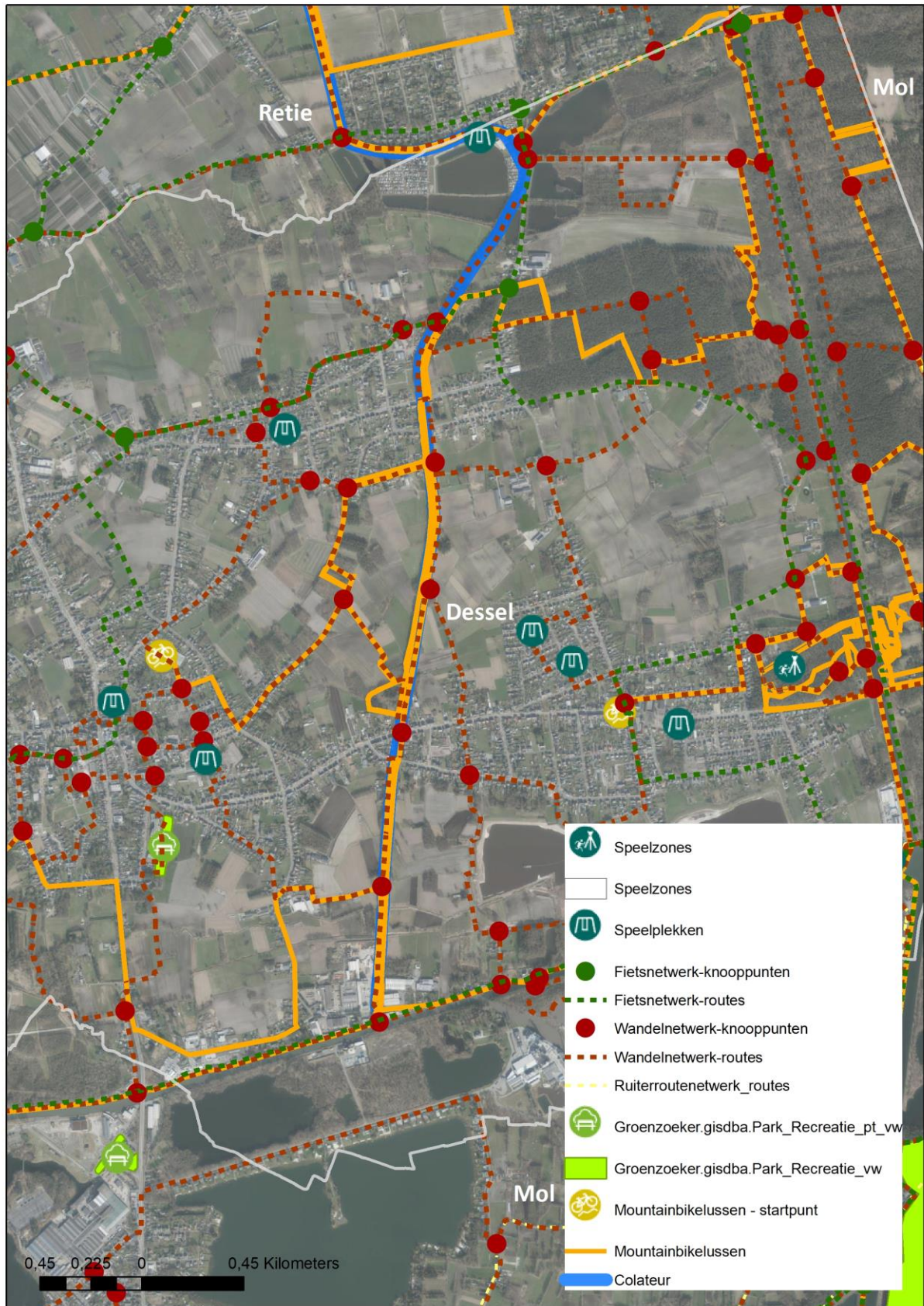
Ook in Arendonk, Retie, Mol en vele andere buurgemeenten liggen mountainbikeroutes. De routes van Retie, Dessel en Mol kunnen gecombineerd worden. In Arendonk ligt er geen route langs de Colateur.

3.5.2.2 FIETSROUTES

Als je het fietsknooppuntennetwerk volgt over de Langendijk in Retie fiets je over ruim een kilometer door het landbouwgebied parallel langs de Colateur met zicht op het groen landschapslint. Het fietsknooppuntennetwerk kruist driemaal de Colateur: in de Grachtstraat en de Nachtegaallaan in Retie en de Boshoeck in Dessel.

De fietsroute "[Vaartketersroute](#)" kruist de Colateur via de Grachtstraat. Deze fietsroute is gewijd aan het thema water en de historie van het gebied. Ze loopt langs de meren, die een gevolg zijn van de turf-, spriet- en zandwinning, en de kanalen, die in het midden van de 19de eeuw water naar de dorre Kempen voerden en goederentransport mogelijk maken. Die goederen werden in de beginjaren vervoerd met schepen, die met de hand getrokken werden. Deze scheepstrekkers noemen we in het lokale dialect 'Vaartketers', waar de naam van de route naar verwijst. De route volgt het knooppuntenroutennetwerk, is 28,5 km en kan ingekort worden tot 15,3 km. Ze loopt over het grondgebied van de gemeenten Mol, Retie en Dessel en kwam tot stand met steun van Sibelco, Vlaanderen en ondersteuning van TPA (Toerisme Provincie Antwerpen), RLKGN (Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete) en k.ERF.

["CulTour"](#) is een fietsroute die het verhaal van water en zand combineert met groen, cultuur en culinaire genoegens. Een werkgroep "Pleintjes met een verhaal", bestaande uit Desselse creatievelingen en kunstenaars, heeft gedurende meerdere jaren diverse kunstwerken geplaatst op allerlei pleintjes en mooie locaties. De CulTour leidt je langs al deze werken. Zo krijg je naast het traditionele historische patrimonium van de gemeente ook een zicht op hedendaagse kunst van eigen Desselse bodem. De route volgt het knooppuntenroutennetwerk, is 26 km en kruist de Colateur via de Boshoeck. De route kwam tot stand via samenwerking van de gemeente Dessel en TPA.

Figuur 74: Recreatieve structuren in het zuidelijk deel van de Colateur.

Iets ten zuiden van het Campinastrand steekt fietstocht "[Fietsen langs Desselse Kapelletjes](#)" via de Boshhoek de Colateur over. In de meimaand is het in de Kempense dorpen de gewoonte om de Mariakapelletjes te poetsen en versieren met bloemen. De geschiedenis en verhalen van de Desselse kapelletjes werden door de gemeente en heemkring De Griffioen met steun van RLKGN en k.ERF verwerkt in een fietsbrochure met een mooie fietstocht van 16 km.

3.5.3 PAARDRIJDEN

De paden langs het grootste deel van de Colateur zijn te smal om ook ruiters toe te laten. Ze zijn enkel toegelaten in het uiterst zuidelijk stuk langs de Colateur. Voor de duidelijkheid is het goed om een eenduidige bebording aan te houden over het hele traject. Dit wordt meegenomen in de toegankelijkheidsregeling horende bij het op te maken beheerplan. Zie verder kansen en knelpunten (4.3) en actieplan (6). Er wordt niet gewerkt aan een ruiterroute.

3.5.4 DAG- EN VERBLIJFSRECREATIE

De twee slingers, die de Colateur maakt, gaan rond Camping Berkenstrand (1965) en Campinastrand (1934). De campings zijn gelegen in de oksel van de Colateur; waar die respectievelijk de valleien van Zwarte en de Desselse Neet kruist. De campings zijn ontstaan rond de visvijvers, die aangelegd zijn op de moerige plekken waar turf gestoken werd. In de aanpalende vijvers kan er gevist en gezwommen worden.

Figuur 75: Berkenstrand, Retie (oktober 2022, Bart van der Moeren).

[Camping Berkenstrand](#) is in 1965 opgericht en werd genoemd naar het veenmoeras met de talrijke berken. De camping telt 236 staanplaatsen waarvan 180 vaste plaatsen. De vijvers worden op peil gehouden door de Colateur. Er zijn twee vis- en hengelvijvers en er is een recreatievijver met zwemstrand. De visvijvers zijn beide ten noorden van de Zwarte Neet gelegen en de recreatievijver met zwemstrand is aan de zuidzijde gelegen.

[Campinastrand](#) is de oudste van de twee campings. In 1934 werd een visvijver aangelegd en in 1936 ging de camping open. Sinds 1944 tot op heden wordt de camping

uitgebaat door de Kempenvrienden bvba. Bij de opening was er één grote vijver aanwezig. Omstreeks 1980 werd een dijk aangelegd om het zwemgedeelte te scheiden van de visvijvers. De camping telt 297 plaatsen waarvan 180 vaste staanplaatsen. De meest noordelijke vijver wordt als zwemvijver gebruikt. Zowel de zwem- als visvijvers worden gevoed door de Desselse Neet (zie 3.2.2.13).

4 KANSEN, KNELPUNTEN EN ONTWIKKELINGEN

In dit hoofdstuk worden de kansen, knelpunten en ontwikkelingen per thema besproken. Eerst worden de algemene kansen, knelpunten en ontwikkelingen besproken. Vervolgens worden ze per thema geografisch behandeld van noord naar zuid, met de stroming van de Colateur mee. Per thema is een kaart gemaakt waar de kansen en knelpunten zijn opgenomen (*Figuur 76, Figuur 95 en Figuur 97*). Ze zijn gegroepeerd per type en hebben een bijhorend symbool gekregen. In de bijhorende tekst wordt telkens het betreffende symbool weergegeven zodat er makkelijk een link kan gelegd worden met de bijhorende (detail)kaart.

4.1 INTEGRAAL WATERBEHEER

Figuur 76: Kansen, knelpunten en ontwikkelingen integraal waterbeheer (de kaart is in groot formaat terug te vinden in bijlage 8.2.1).

4.1.1 ALGEMEEN

De waterbodem van de Colateur is over de ganse lengte met zware metalen verontreinigd (vooral met cadmium, arseen en zink). Ook de PCB's en PAK's gehalten overschrijden op de meeste punten de VLAREA-voorwaarden voor hergebruik als bodem. Dit werd gebaseerd op onderzoek van PIH in opdracht van de provincie Antwerpen (1999) en AMINAL afdeling Water (huidige VMM) (2001). De aard van de verontreiniging varieert van punt tot punt. Op geen enkel punt voldoen de resultaten aan de VLAREA-voorwaarden voor het hergebruik van baggerspecie als bodem (*knelpunt*).

Het deel van de Colateur ten noorden van de Postelsebaan werd in de winter van 2004-2005 al eens gesaneerd. Het is niet duidelijk of het nieuw gevormde slib terug vervuild is. Het kan een actiepoint zijn om nieuwe staalnames uit te voeren. Indien er maatregelen genomen worden in de bedding van de Colateur waarbij grondverzet (>250m³) nodig is, zijn staalnames en de opmaak van een technisch verslag verplicht.

De verontreiniging maakt een ruiming van de waterbodem erg duur. Een volledige ruiming van de verontreinigde waterbodem werd in 2000 geraamd op 3.200.000,00 € excl. BTW.

In het verleden zijn zinkassen en slakken gebruikt om opritten, wegen en industrieterreinen aan te leggen. Onduidelijk is waar er zinkassen zijn toegepast in de directe omgeving van de Colateur. Daardoor is de bron van de verontreiniging mogelijk nog aanwezig.

Tijdens warme zomers zoals die van 2022 (zie foto, **Figuur 77**) treedt er blauwalgenbloei op in het kanaal Dessel-Schoten. Doordat dit water, via de Colateur, gebruikt wordt voor de voeding van de vis- en zwemvijvers is er een vergrote kans op blauwalgontwikkeling op die plekken.

Figuur 77: Blauwalg in kanaal ter hoogte van tappunt 50.

Omwille van dit risico wordt bij de vaststelling van een blauwalgenbloei vaak een captatie- en/of recreatieverbod ingesteld. Ook voor de inlaten vanuit de Colateur is het raadzaam om bij optreden van blauwalg in het kanaal geen water voor voeding van vis –en zwemvijvers in te laten.

Het toepassen van de volgende basisregels kan helpen om bloeivorming van blauwalgen te beperken/vermijden:

- Vermijd de aanvoer van verontreinigd water;
- Beperk de hoeveelheid uitgezette vis, voornamelijk bodemwoelende vis als brasem en karper;
- Vermijd het bijvoederen van vis en beperk het gebruik van lokvoer tijdens het hengelen;
- Zorg dat er voldoende onderwaterplanten in de vijver staan en vermijd het verwijderen of beschadigen van deze planten;
- Vermijd het verstoren van de onderwaterbodem;
- Voeder geen in het wild levende dieren.

Zowel de gemeente Arendonk, Retie als Dessel zijn bezig met het opstellen van een hemelwater- en droogteplan:

- Dessel: opmaak hemelwater- en droogteplan, start tweede helft 2022;
- Arendonk: opmaak hemelwater- en droogteplan, start begin 2023;
- Retie: opmaak hemelwater- en droogteplan, start medio 2023. Dit is ook een actie in het klimaatactieplan.

Met name voor Dessels grondgebied is het goed om te kijken of de Colateur hemelwater kan bergen bij aanleg van gescheiden rioleringstelsels. Binnen de bedding is op Dessels grondgebied nog de meeste ruimte (*kans*).

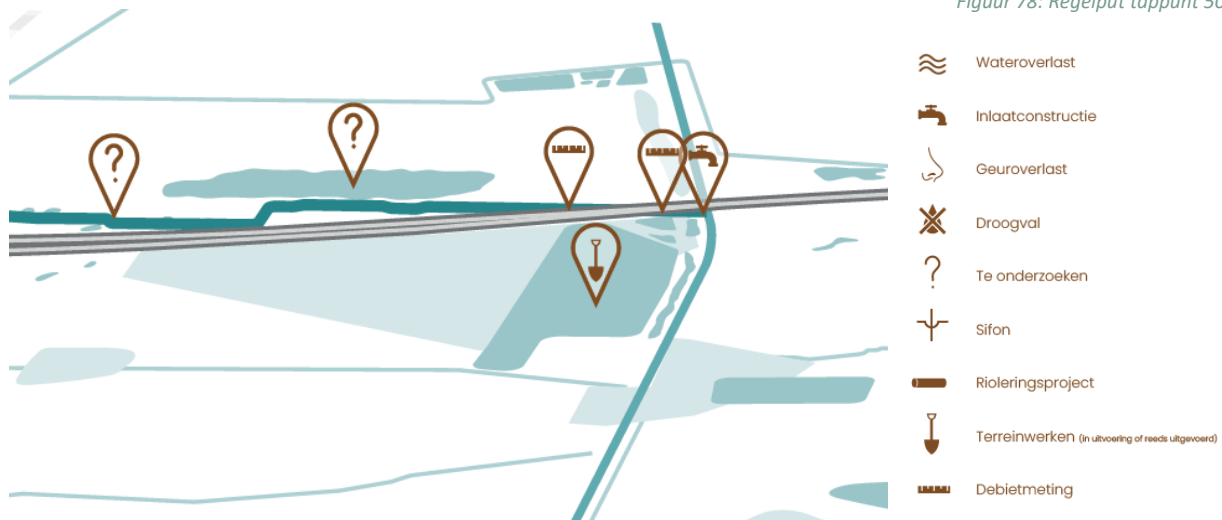
De habitatwaarden in de kruisende waterlopen Desselse en Zwarte Neet worden door een verscheidenheid aan maatregelen en projecten (op termijn) verbeterd.

4.1.2 GEOGRAFISCH (VAN NOORD NAAR ZUID)

Tappunt 50 ter hoogte van kilometerpaal 7.471 op het kanaal Dessel–Schoten (net ten zuiden van de E34) is de bron van de Colateur (**Figuur 79**). Het tappunt is in beheer bij ANB. Bij de werken aan De Watering is het slot op de put beschadigd waardoor bediening nu niet meer mogelijk is. De kraan staat momenteel volledig open. Herstel van de inlaat ligt bij de vergunninghouder (*knelpunt*). Bij droogte wordt de inlaat geknepen tot 80%. Als er code rood wordt afgekondigd, moeten vanuit De Vlaamse Waterweg alle tappingen dicht worden gezet en valt de wateraanvoer naar de Colateur grotendeels stil (*knelpunt*).

Figuur 78: Regelpunt tappunt 50.

Figuur 79: Colateur tussen tappunt 50 en de vijver van Ravago.

Enkele tientallen meters na het tappunt is er een T-splitsing; een deel van het water gaat richting de vijvers van De Watering en een ander deel duikt onder de snelweg naar “de bron van het bovengrondse deel van de Colateur”. In het kader van het soortenbeschermingsplan Roerdomp heeft ANB de vijvers van De Watering natuurlijker ingericht. Het project kadert binnen het vogelrichtlijngebied BE2101639 De Ronde Put. Medio 2023 worden nog de laatste herinrichtingsmaatregelen uitgevoerd (*ontwikkeling*).

Figuur 80: Colateur komt onder de snelweg door, ter hoogte van de straat Watering.

Op het verdeelpunt bij de T-splitsing gaat ANB debietmeetinfrastructuur voorzien in kader van het project rond De Watering (*kans*). Er wordt geen permanente voeding/doorstroming van de vijvers voorzien. Het is goed om bij het beheer van de vijverinlaat rekening te houden met weersverwachtingen in relatie tot doorvoer naar de Colateur. Het leeglaten van de vijvers gebeurt best niet bij regenweer en het vullen best niet in aanloop naar een droge periode (*kans*).

Waar de weg Watering bij de snelweg uitkomt duikt de Colateur van zuid naar noord onder de snelweg (**Figuur 80**) en komt er nadien aan het oppervlak. De hoeveelheid water die vanuit het tappunt naar de Colateur stroomt is momenteel niet inzichtelijk (*kans/knelpunt*). Het kunstwerk is gelegen op een privaat perceel. Dit zou een makkelijk punt zijn voor een debietmeting, in afwachting van de definitieve debietmeting in het kader van het project De Watering van ANB. ANB

en provincie Antwerpen stemmen de timing af om te kijken of er ten noorden van de snelweg nog een tijdelijke meting noodzakelijk is. Vanaf het kanaal tot aan het Loeijens Neetje is de Colateur niet geklasseerd (*knelpunt*).

? Het is wenselijk om het niet geklasseerde deel van de Colateur te categoriseren naar 2^e categorie om een eenduidig beheer te kunnen voeren; dan wordt de provincie Antwerpen (Dienst Integraal Waterbeleid) de verantwoordelijke beheerder (*kans*). Het klasseren (of deklasseren) van een waterloop is wettelijk geregeld. Ingeval dit stukje Colateur wordt geklasseerd, moet er een eigendomsoverdracht plaatsvinden gezien de provincie dan eigenaar wordt van de bedding. Het gaat hier over een 20-tal eigenaars inclusief Natuurpunt en AWV (Agentschap Wegen en Verkeer). Er geldt een voorkeprrecht vanuit VLM en het valt onder het visiegebied van Natuurpunt (actief aankoopbeleid). De loop van de Colateur is niet helemaal duidelijk voor wat betreft het niet-gecategoriseerde deel. ➡ Ter hoogte van de vijver van Ravago splitst de Colateur in 2 delen. Vanuit waterbeheeroptiek is het wenselijk om het deel tegen de weg te klasseren. Dit is mogelijk tegenstrijdig met het gebruik omdat er langs het zuidelijker deel nog inlaten zitten die de vijvers van Natuurpunt, de visclub en private eigenaars voeden (*knelpunt/kans*).

Zowel bij het kanaal Dessel-Schoten als nabij het onverhard gedeelte van de straat Watering liggen niet-vergunde visvijvers. Met ANB en de gemeente Arendonk loopt een traject voor herlokalisatie van deze visvijvers. Na herlokalisatie kan ook de betreffende inlaat vanuit de Colateur opgeheven worden (*kans/knelpunt*).

? Ten noorden van het niet geklasseerde deel van de Colateur ligt een vijver met een bijna permanente (grondwater)afvoer. De vijver is eigendom van Ravago en in beheer bij Natuurpunt. De vijver loopt momenteel over naar het Loeijens Neetje via een lange gracht parallel aan de straat Watering. Mogelijk kan hier meer (grond-)water vastgehouden worden. Het afgevoerde water zou de Colateur kunnen voeden om zo, met name in de zomermaanden, meer water te hebben in de Colateur. Hiervoor is een aparte studie nodig, want in droge periode wordt ook het Loeijens Neetje gekenmerkt door kritisch lage waterstanden (*kans*).

Figuur 81: De Colateur tussen de vijver van Ravago, de onderdoorgang onder de E34 en het Klein Neetje.

? De Colateur duikt, samen met de teengracht, onder de snelweg door in een koker (Figuur 82). Onduidelijk is hoe de toestand van de onderdoorgang van de snelweg E34 is. Mogelijk is er ter hoogte van het industriegebied Hoge Mauw waterverlies naar het Loeijens Neetje en naar het Klein Neetje (via teengracht). Er lopen grachten van de snelweg naar beide waterlopen die ook bij droogte nog lang blijven stromen, wat op potentieel waterverlies van de Colateur duidt. Dit zou in een gezamenlijke opdracht onderzocht kunnen worden. Hiertoe moet er een inspectie van de duiker onder de

Figuur 82: Onderdoorgang snelweg.

snelweg plaatsvinden. Het is ook onduidelijk hoe het met de teengracht langs de snelweg zit (*knelpunt*). Door inzicht te verkrijgen in de werking van deze grachten kan de Colateur meer water houden én kan mogelijke wateroverlast stroomafwaarts langsheen natuurlijke waterlopen vermeden worden (*kans*).

De Goorvijver wordt gevoed door de Colateur. Gezien de diepte van de Goorvijver en de doorlatende bodem kan er van uitgegaan worden dat deze ook door grondwater gevoed wordt. Er kan onderzocht worden of er een aangepast peilbeheer kan plaatsvinden en in welke mate inlaten van kanaalwater nodig is. Het is mogelijk om de inlaat dicht te zetten (*kans*). In de zomer van 2022 is dit trouwens ook gebeurd door de gemeente Retie, om de instroom van blauwalg maximaal te voorkomen. In de winter kan dan maximaal water vastgehouden worden om een hoog waterpeil na te streven en in de zomer zou het peil dan kunnen dalen. Op die manier kan er extra water vastgehouden worden in tijden van overschot en water gespaard worden in tijden van tekort, wordt er voldoende buffering van het water voorzien en de toestroom van voedingsstoffen beperkt. Dit regime kan ook het functioneren van de poel, waarin de westelijke overloop doorstroomt, ook ten goede komen. Het is daarom wenselijk om het niet-functionerende stuwteje te herstellen of vervangen zodat actief peilbeheer mogelijk is (*kans*).

De sifon van het Klein Neetje is in slechte staat. Ook de zuidelijker gelegen sifons aan het Goorneetje, Zuidelijk Goorneetje en Desselse Neet zijn in slechte staat. Dit blijkt uit een inspectie uitgevoerd in opdracht van de provincie, Dienst Integraal Waterbeleid (Sweco, 2019). Er dient geëvalueerd worden wat er in de plaats van deze sifon moet komen. Door het koppelen van het herstel van deze kruisingen kunnen de kosten mogelijk beperkt gedrukt worden (*kans/knelpunt*).

Bij hoge afvoerdebieten stroomt water vanuit de Colateur over in het Klein Neetje (3e cat.) via een lokale laagte in de dijk (*Figuur 84*). Dit geeft kans op een dijkdoorbraak van de Colateur. Dit kan het knelpunt van wateroverlast stroomafwaarts het Klein Neetje (stroomafwaarts Kerkhofstraat) mogelijk vergroten. De inlaat van kanaalwater naar de Colateur wordt op dat moment gereduceerd.

De sifon onder het Zuidelijk Goorneetje en de aansluitende val- en stijpputten zijn in slechte staat en

Figuur 83: Vervallen stuwteje in overloop poel.

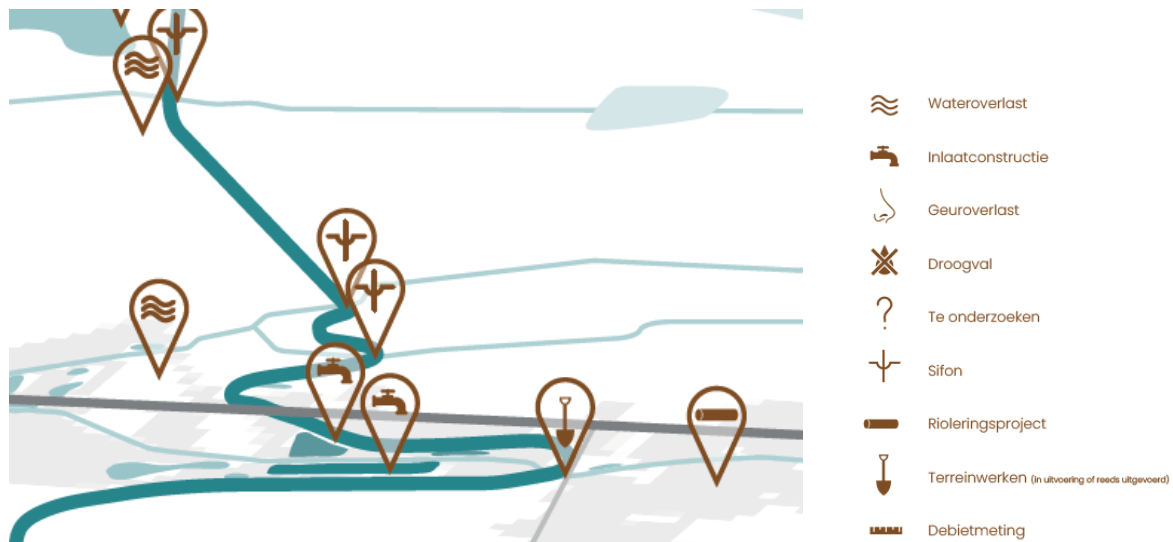

Figuur 84: Overstroming van de Colateur (rechts) naar het Klein Neetje (19-07-2021).

Figuur 85: Kruising Colateur met het Goorneetje.

dienen vervangen te worden (knelpunt). Aan het Zuidelijk Goorneetje zorgt de vervallen constructie voor lekkage en overstort naar het Goorneetje met tevens kans op overstromingen en dat ter hoogte van de samenvloeiing van de Zwarte Neet (*knelpunt*). Door het herstel van de dijken van de Colateur en aangrenzende waterbouwkundige kunstwerken (o.a. sifons) wordt de instroom van Colateurwater naar de natuurlijke waterlopen beperkt (*kans*). De waterlopen en de Colateur verschillen van beheerder (gemeente en provincie). Weliswaar worden de werken aan deze waterlopen best als één werk uitgevoerd om aanlegkosten te beperken en een optimale werking te garanderen (*kans/knelpunt*).

Figuur 86: De Colateur tussen het Klein Neetje en de Zwarte Neet ter hoogte van camping Berkenstrand.

Aan de kruising met de Goorstraat is de duiker onder de brug maar half zo breed als de Colateur zelf. Dat duidt erop dat de Colateur overgedimensioneerd is. Een smallere sectie, afgestemd op de dimensies van de duiker, maakt dat er minder kanaalwater moet worden ingelaten. Dit kan onder meer door houtpakketten/takkenbossen in de lengterichting in te brengen zonder de doorstroom te stremmen. Het inbrengen van hout biedt potenties voor natuur/biodiversiteit. De Colateur is er via de Goorstraat bovendien goed bereikbaar en dus is het ook een geschikte plek om hakhoutbeheer toe te passen en zo meer lichtinval te creëren (*kans, ook voor natuur en landschap en recreatie, zie alinea 4.2.2*).

 Ter hoogte van het Goorneetje is de afsluiter van de Colateur lek. Er stroomt dan ook veel water van de Colateur naar het Goorneetje (*knelpunt*). Ook de sifon onder de Colateur en de aansluitende val en stijpputen zijn in slechte staat en dienen vervangen te worden. De afsluiter wordt best hersteld om meer water in de Colateur te houden. Om investeringskosten te drukken kan dit best gezamenlijk opgepakt worden (*kans*).

Er zijn verschillende aftappunten vanuit de Colateur naar aanpalende vijvers, o.a. twee tappings aan het Berkenstrand en de visvijver De Goudkarper (en eerder ook aan de illegale visvijver langs De watering en de Goorvijver). Er dient gekeken te worden of er vergunningen of machtigingen zijn voor de verschillende tappings. Indien er nog geldige vergunningen zijn, kan onderzocht worden om het inlaatregime aan te passen bij droogte zodat het water dan goed verdeeld kan worden tussen Colateur en aangrenzende vijvers. Bij ontbreken van een vergunning kan water in de Colateur gehouden worden (*kans/knelpunt*). Voor de inlaten van de Goorvijver/E3 put en de visvijver de Goudkarper zijn de vergunningen nog geldig.

In de zomer spelen er bovendien waterkwaliteitsproblemen in relatie tot het zwemwater (mogelijk blauwalg). Ook hier kan een aangepast inlaatregime een deel van de oplossing zijn (*kans*). Momenteel wordt de zuurstofhuishouding in een aantal vijvers geborgd door de doorstroming. Bij vis- en zwemvijvers kan eventueel voldoende zuurstof in het water voorzien worden door oever- en onderwaterplanten en eventueel het voorzien van extra beluchting (zie ook 4.1.1).

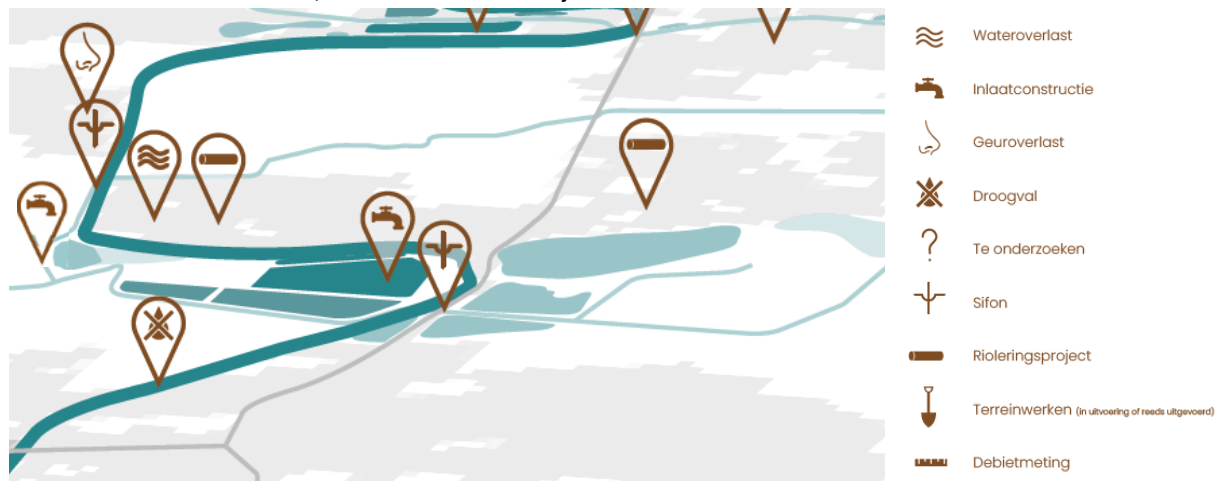

Figuur 87: Vernieuwing sifon Zwarte Neet.

De sifon van de Zwarte Neet is vernieuwd in 2021 door de provincie. Ook elders langs de Colateur is het wenselijk om de sifons en andere waterbouwkundige constructies te herstellen. De precieze invulling wordt best afgestemd op de functie van de constructie en de aangrenzende recreatievormen. Door voor een uniforme stijl te kiezen wordt gewerkt aan meer eenheid en herkenbaarheid van de Colateur als landschapselement (*kans*).

In de gemeentes waar de Colateur doorheen stroomt, lopen verschillende rioleringsprojecten, wat de kwaliteit van de naastgelegen waterlopen ten goede kan komen (*ontwikkeling, kans*):

- Retie: Nachtegaallaan, uitbreiding Postel ter Heyde, Grensstraat
- Dessel: Grensstraat, Veinderstraat en nabij Eersels

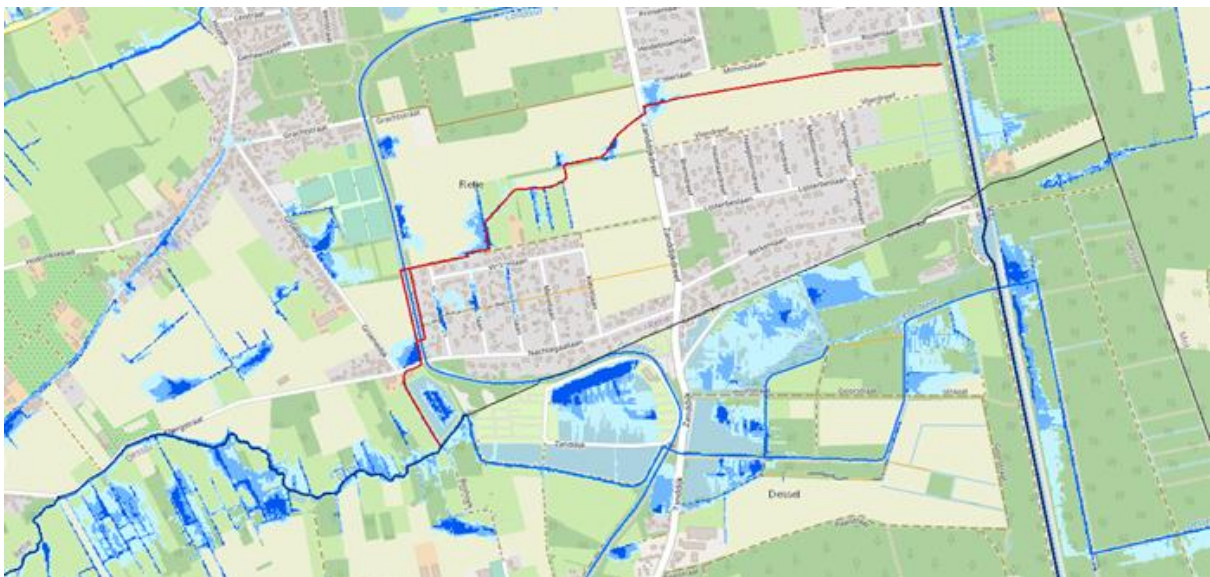
Figuur 88: De Colateur tussen de Zwarte Neet en de straat Kruisberg in het Desselse gehucht Heide.

Aan de Grachtstraat wordt regelmatig stankoverlast gemeld (*knelpunt*). Vanaf dit punt valt de Colateur droog in de zomer. Er is in 2022 een melkachtige waas waargenomen. VMM heeft dat destijds onderzocht en er lag geen kwaliteitsprobleem aan de bron.

De nabijgelegen voetbalvelden aan de Groenedijk worden drooggehouden via een bemaling/grondwaterpomp op een gebetonneerde teengracht (zie ook 2.2.4.11 en 4.2.2). Dit heeft een verdrogend effect op de omgeving

en mogelijk ook op de naastgelegen Colateur (*knelpunt*). Er wordt nu nagedacht over een herbestemming van de voetbalvelden, die op het gewestplan nog als woonuitbreidingsgebied staan aangeduid. Dit is een kans om iets aan deze ongewenste situatie te doen en in te zetten op landschapsversterking via bijvoorbeeld houtkanten en te gaan voor een duurzaam waterbeheer (*kans*).

✚ Het Abergneetje stroomt via een sifon onder de Colateur door. In de nabijgelegen woonwijk, met vogelstraatnamen, ten noordoosten van de Colateur kan er bij hevige neerslag ≈ wateroverlast optreden (zie pluviale overstromingskaart **Figuur 88**). 🛠 In deze woonwijk zullen bij een rioleringsproject ook grachten opnieuw worden opengelegd om maximaal hemelwater te bufferen, infiltreren, afvoeren, ... waar verwacht wordt dat dit de waterproblematiek ook ten goede zal komen. Er kan onderzocht worden of en hoe de Colateur hierin een aanvullende rol kan spelen (*kans/knelpunt*). Het metselwerk van het val- en stijgpunt van de zuidelijke onderdoorgang van het Abergneetje is in slechte staat en dient opgeknapt te worden (*knelpunt*). Het traject van het Abergneetje op rechteroever van de Colateur is afgestemd op deze sifonering en uitgediept. Bij hoge debieten voert deze immers een deel van het Abergneetje af. Door de uitdieping werkt de teengracht ook drainerend op het aanpalend perceel (versnelde afvoer van grondwater, *knelpunt*). Het traject van het Abergneetje, dat grenst aan de woonwijk (tussen de oude en de nieuwe sifon op linkeroever), bestaat uit een bont allegaartje van oeververstevingen. Ook bovenstaande knelpunten kunnen meegenomen worden in het rioleringsproject van de nabij gelegen woonwijk. Tussen het Abergneetje en de Colateur wordt ook heel wat tuinafval gestort. Zowel de oeververstevingen als het groenafval zijn knelpunten.

Figuur 89: Pluviale overstromingskaart van het toekomstige klimaat (VMM).

🛠 Visvijver De Goudkarper, ten zuiden van de woonwijk, onttrekt water uit de Colateur wat doorstroomt naar de Desselse Neet. Aangezien dit gedeelte van de Colateur droogvalt in de zomer, kan onderzocht worden of er een alternatief kan gevonden worden voor het onttrekken van kanaalwater. Mogelijk kan er belucht worden voor de zuurstofinbreng in plaats van doorstroming zoals nu het geval (*kans/knelpunt*).

De spie tussen camping Campinastrand en de visvijver van De Goudkarper is omheind en enkel toegankelijk vanuit de camping. De grond is eigendom van de gemeente Retie. De grond is deels in concessie door de camping. Het ander stuk biedt kansen voor natuurontwikkeling (*kans*) (zie 3.2.4.13 en 4.2 📍).

🛠 Aan de vijvers van Het Goor en het Campinastrand loopt een traject met de gemeente en de provincie in het kader van een permanent onttrekkingsverbod vanuit de Desselse Neet. Een buis van één van de aanvoerkanaaltjes naar de vijvers van het Campinastrand lekte in het verleden water naar de Colateur. De buis

is intussen vervangen. Er is momenteel geen verbinding met de Colateur. Net zoals bij de andere plassen, die water aftappen uit de Colateur, is een aangepast inlaatregime wenselijk in periodes van droogte (*potentiële kans/knelpunt*).

✦ De gemeente heeft in 2022 een handhavingstraject opgezet in kader van lozing van afvalwater vanuit de camping Campinastrand. Daardoor is de geuroverlast minder en is de ecologische druk op de Desselse Neet verkleind (*ontwikkeling*). Momenteel komt op dit punt enkel nog afvalwater in de Desselse Neet terecht vanuit de taverne en de aanpalende woning (*knelpunt*). Het afvalwater van camping Campinastrand (wordt momenteel afgevoerd via transport), taverne Vijverzicht en aanpalende woning zal richting Retie afgevoerd worden via het bovenlokaal netwerk van Aquafin. Dit studiewerk is reeds opgestart. De Grenstraat zal ook op bovenlokaal netwerk aangesloten worden, maar dit project moet nog opgestart worden.

✦ Ter hoogte van de Boshoeck ligt de Colateur diep ingesneden in het landschap. De Colateur doorsnijdt hier een hoger gelegen punt in het landschap (beboste landduin). Het water kleurt oranjebruin wat duidt op grondwaterinvloed (*Figuur 90*). Kanaalwater komt 's zomers door de droogte niet meer tot hier. Het water stroomt naar het noorden. Het oranjebruine water ziet er voor de gemiddelde passant vuil uit. Hier kan over gecommuniceerd worden, eventueel via QR-codes. Ook historische verhalen en verhalen over landschap kunnen daarbij een meerwaarde vormen (*kans*).

Figuur 90: Waar de Colateur dieper ingesneden ligt, kleurt het water oranjebruin door toestroom van ijzerrijk grondwater.

Figuur 91: Waar er openingen zijn in het bladerdek, ontwikkelt een moerasvegetatie.

Ter hoogte van het landbouwgebied Eersels zijn lokaal openingen in het bladerdek door afstervende bomen. Op die plaatsen komt meer licht op de bodem van de Colateur wat de plantengroei bevordert (Figuur 91). Hierdoor ontwikkelt zich een moerasvegetatie met gele lis (*Iris pseudacorus*) en grote wederik (*Lysimachia vulgaris*). Dit zou door gericht hakhoutbeheer extra gestimuleerd kunnen worden. Verlandingsvegetaties zien er aantrekkelijker uit dan een droogvallende bedding. Het voorkomt bovendien geuroverlast en het biedt daarnaast nog extra ecologische waarden (*kans, ook voor de natuur*). Er zijn ook verschillende bomen in de Colateur gevallen. Lokaal houden ze het (grond)water op. In de Colateur kan extra hout ingebracht worden om water vast te houden in combinatie met het openmaken van het bladerdek (cfr. bouwen met natuur) (*kans*) (zie ook 4.2.2 🍄).

— In het landbouwgebied Eersels monden verschillende perceelgrachten, komende uit het agrarisch gebied tussen Eersels en het kanaal Dessel-Schoten, uit in een gemengd rioleringsstelsel. In samenwerking met rioolbeheerder Pidpa wordt er een plan gemaakt om een afkoppeling van het regenwater te voorzien. Het afgekoppeld regenwater zal afgeleid worden richting Colateur. De timing en debieten zijn vooralsnog niet gekend. Er dient een nieuwe gracht gegraven te worden waarvoor grond verworven wordt. De aankoop-/onteigeningsfase wordt getrokken door IOK en start najaar 2023 in opdracht van de gemeente Dessel. In principe is extra water op de Colateur wenselijk gezien de huidige droogteproblematiek (*kans*). Een belangrijk aandachtspunt hierbij is de kwaliteit van het water. Nutriëntenrijkwater zou kunnen leiden tot stankoverlast en ontwikkeling van een soortenarme moerasvegetatie (*knelpunt*), anderzijds zou de Colateur kunnen fungeren als natuurlijke waterzuivering tussen het landbouwgebied Eersels en de Voorste Nete. Dit pleit voor extra licht in deze zone en dus extra kansen voor de ontwikkeling van moerasvegetaties (*kans voor integraal waterbeheer én natuurontwikkeling én recreatie*).

Bij de herinrichting dient ook voldoende aandacht te gaan naar droogteproblematiek in het landbouwgebied zelf. De oppervlakkige afwatering via de Colateur mag niet voor een extra ontwatering zorgen. Het nieuwe wateropensysteem moet dan ook afgestemd zijn op duurzame landbouw en waterbeheer (*kans*).

Figuur 92: De Colateur tussen het gehucht Heide en het kanaal Bocholt-Herentals.

Ter hoogte van de Kromstraat wordt de bedding en de oever gemaaid en gebruikt door de aanpalende eigenaars. Hoewel privaat beheer/gebruik niet wenselijk/toegelaten is aan de Colateur biedt dit wel inzichten in de potenties voor oevervegetaties in de bedding van de Colateur (*kans/knelpunt*) (zie ook 4.2.2 ✕).

De sifons van de Voorste en Achterste Neet zijn in 2021 opgeheven en vervangen door een duiker. De Colateur stort bij normale afvoeren over naar de Voortse Neet (Figuur 93). De overloop staat hoog ingesteld om maximaal water vast te houden in de Colateur. Echter: bij hoge afvoeren loopt de Colateur over via het pad richting de Voorste Nete. Dit gebeurde onder meer bij de hoge waterafvoeren in de winter van 2021-2022 en januari 2023. De overstroming wordt niet echt als een probleem gezien, maar zal ook minder frequent optreden als er opwaarts in de Colateur natuurlijke drempels (takkenbossen, boomstammen) voorzien worden, zodat lokaal meer water wordt vastgehouden (*kans*) (zie 5.1).

Figuur 93: Overlooppunt van de Colateur naar de Voorste Neet.

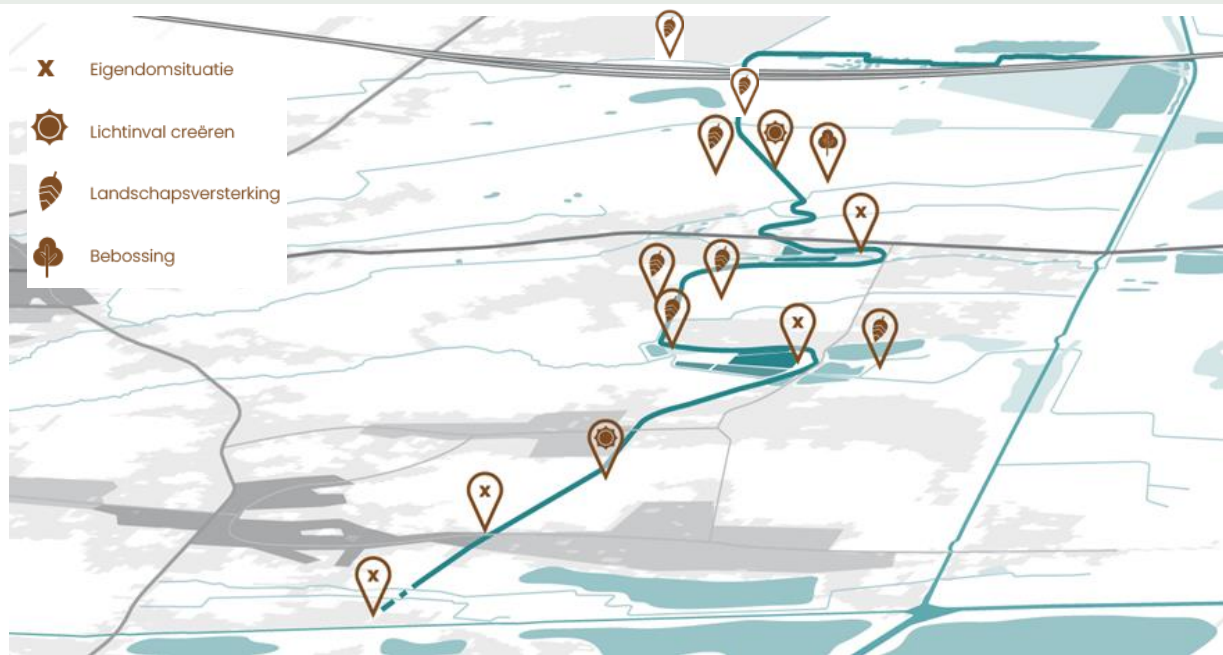
Om droogval van de Voorste Neet tegen te gaan, wordt de stuw van de Colateur naar de Voorste Neet soms verlaagd door de provincie waardoor extra water van de Colateur naar de Voorste Neet stroomt. Op die manier kan de Colateur een waterbuffer vormen voor het ecologisch watersysteem van de Voorste Neet (*kans*). Het aftappen van water uit de Colateur hetzij voor natuurlijke waterlopen, hetzij voor belendende vijvers wordt best integraal voor de Colateur bekeken. Aangezien verdeling vooral relevant is in periodes van droogte is wellicht een opdeling mogelijk tussen het gedeelte ten noorden en ten zuiden van de landduin aan Boshoeck (*kans*). Specifiek voor de Voorste Nete kan dit ook niet los worden gezien van de verdere uitbating van de groeve Pinken (*ontwikkeling*).

⚒ Het deel van de Colateur tussen de Voorste en Achterste Neet is half gedempt na de werken in 2021 (*Figuur 94*). Tijdens de werken is het slib ingebracht uit de kokers van Voorste Neet en Achterste Neet. De hoeveelheid slib was aanzienlijk meer dan verwacht, waardoor de aannemer het slib niet heeft afgevoerd, maar in de Colateur heeft gedeponeerd (vormde één kadastrale werkzone). Gezien dat slib potentieel verontreinigd is, is er een technisch verslag nodig om het slib er terug uit te halen en af te voeren. Het half gedempte deel is ecologisch momenteel weinig waard. De situatie zoals die er nu (dd.5/5/2022) is, is niet wenselijk. Zowel vanuit recreatief als vanuit ecologisch standpunt is het beter om deze zone terug uit te graven en om te vormen tot open water met verlandingsvegetaties of de zone volledig te dempen en te beplanten (*kans/knelpunt*). Aangezien ten noorden van de Voorste Neet als ingreep in de Colateur lokale slibuimingen worden voorgesteld om open water en verlandingsvegetaties mogelijk te maken, kan dit als één actie opvat worden (*kans*).

Figuur 94: Colateur tussen Voorste en Achterste Neet (mei 2022).

4.2 NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER

Figuur 95: Kansen, knelpunten en ontwikkelingen natuur- en landschapsbeheer (de kaart is in groot formaat terug te vinden in bijlage 8.2.2).

4.2.1 ALGEMEEN

De Colateur is een groenblauw, lijnvormig landschapselement met haakse ligging op de natuurlijke beekvalleien (Klein Neetje, Goorneetje, Zuidelijk Goorneetje, Zwarte Neet, Abergneetje, Desselse Neet, Voorste Nete en Achterste Nete). Hierdoor worden groengebieden, doorheen woon- en landbouwgebieden, op een natuurlijke manier met elkaar verbonden. Op verschillende locaties grenst of maakt de Colateur deel uit van Natura 2000-gebieden, zowel Vogelrichtlijngebied (BE2101639 De Ronde Put) als Habitatrichtlijngebied (BE2100026 Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden).

Doordat de oevers/dijken vaak zeer moeilijk toegankelijk zijn (steile oevers, smalle wandel- en/of fietspaden, ...) is er een hoge beheerkost aan verbonden. Doordat de eigenlijke functie van de Colateur bovendien reeds lang vervallen is, bleef beheer dan ook grotendeels uit en verbosten de oevers (vooral vanaf halverwege de 20ste eeuw). Het betreffen vooral inheemse bomen, maar hier en daar staan ook uitheemse soorten zoals Amerikaanse eik en lokaal is er veel opslag van Amerikaanse vogelkers.

Historisch is de groenstrook langs de Colateur geëvolueerd van een hoofdzakelijk grazige vegetatie naar een strook die overwegend uit oudere bomen bestaat; men zou kunnen spreken van een lijnvormig bosbestand. Dit lint van zowel naald- als loofhout is van grote ecologische waarde voor tal van faunagemeenschappen (zoogdieren, insecten, amfibieën, ...) die het bosbestand gebruiken als jacht- en leefgebied, maar ook als migratieroute.

Uit het aanvullend vleermuizenonderzoek (Lefevere, A. 2023) kwam naar voren dat de Colateur een belangrijke rol heeft als foerageer- en verbingsgebied voor vleermuizen. Een van de aandachtspunten hierbij is om deze verbinding voldoende duister te houden. De provincie Antwerpen heeft hiervoor een [“Stappenplan om het effect van licht op vleermuizen af te zwakken”](#) opgesteld:

- Stap 1: Plaats alleen lampen waar dit echt nodig is. Je kan ook gebruik maken van reflectoren, een lichtgekleurde wegbedekking voor fietspaden of wegmarkeringen.
- Stap 2: Als verlichting nodig is, zorg dat ze niet permanent brandt.
- Stap 3: Beperk zoveel mogelijk de intensiteit van het licht en vermijd strooilicht.

- Stap 4: Maak gebruik van aangepaste lichtgolven en intensiteit.

De duisternisbehoeftekaart (**Figuur 96**) van de provincie Antwerpen geeft door het combineren van lagen de behoefte aan duisternis voor soorten weer. Hoe grijszer/donkerder de kaart hoe belangrijker dat het er duister is. De kaart is al ouder dan de visie van de Colateur. Toch komt de Colateur er duidelijk naar boven als duisterbehoefte lint/verbinding.

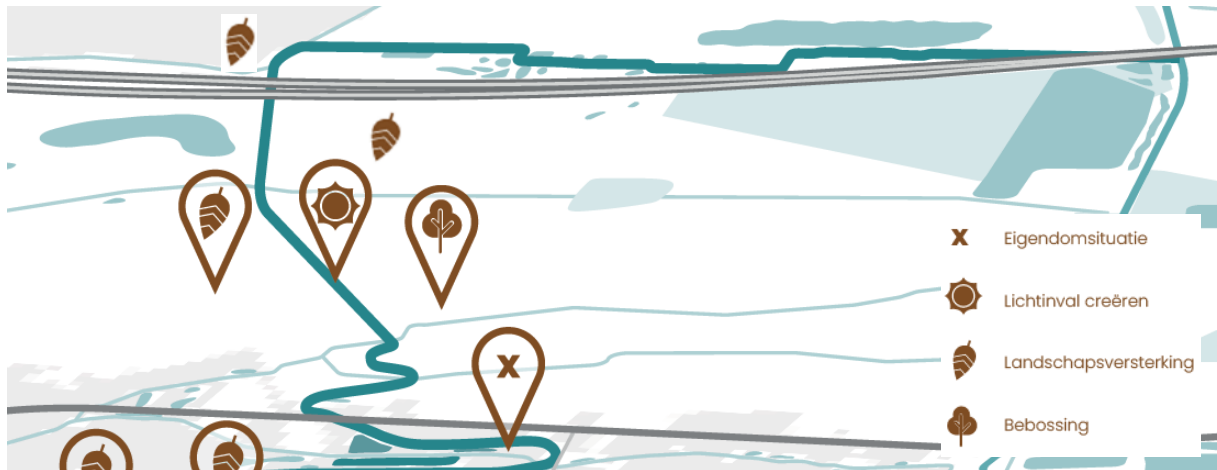
Bij het belang van duisternis voor de natuur wordt meestal vleermuizen als soortengroep genoemd. Eigenlijk geldt het belang van duisternis voor bijna alle soorten. Zowel de gemeente Retie als Dessel zijn bezig om over te schakelen naar LED-licht en staan open om dit af te stemmen in functie van vleermuizen. Het beheer van de openbare verlichting ligt bij Fluvius.

Figuur 96: Duisternisbehoefte-kaart (Provincie Antwerpen (z.d.).

4.2.2 GEOGRAFISCH (VAN NOORD NAAR ZUID)

Tussen het tappunt aan het kanaal en de industriezone Hoge Mauw is de Colateur al volop in natuurontwikkeling; o.a. door de aankopen en het beheer van Natuurpunt. Het gedeelte ten noorden van de E34 ligt in habitatrichtlijngebied en maakt tevens deel uit van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Het afgetapte water gaat bovendien naar de vijvers van De Watering, die deel uitmaken van het vogelrichtlijngebied "De Ronde Put".

Figuur 97: Kansen en knelpunten voor de Colateur op vlak van natuur- en landschapsbeheer tussen bron en camping Berkenstrand.

Uit de screening voor bebossing, die de Bosgroep Kempen Noord uitvoerde (2021-2022), kwamen drie kansrijke percelen naar boven om te bebossen. Deze percelen zijn gelegen ten zuidoosten van het industrieterrein de Hoge Mauw tegen de snelweg E34. De gemeente Arendonk omarmt die kans en pakt de bebossing samen op met de Bosgroep. Samen met Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete wordt gekeken of het mogelijk is om hier nog 1 à 2 poelen aan te leggen (zie onderstaande figuur).

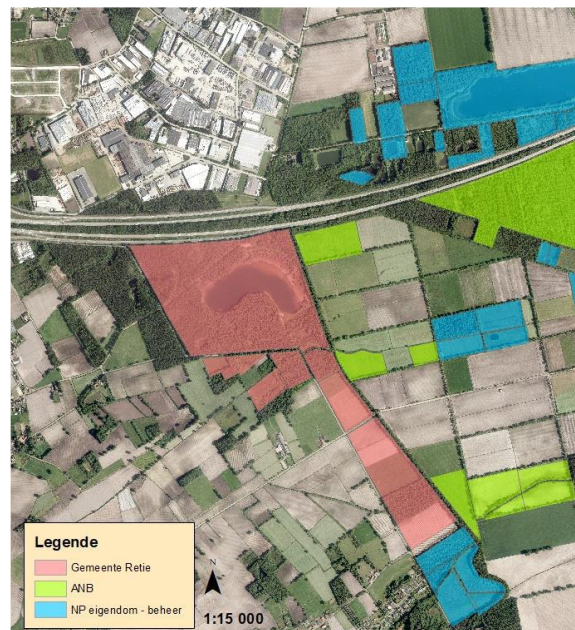
Figuur 98: In te richten percelen middels bebossing en/of poelen door de gemeente Arendonk.

Ten zuiden van de E34 ligt De Graaf, een open landbouwlandschap met een kenmerkende structuur van graslanden (deels bloemrijk) en akkers, die aan de perceelranden doorsneden zijn door houtkanten met bloemrijke bermen. De Graaf ligt grotendeels in vogelrichtlijngebied en de vallei van het Goorneetje ligt in habitatrichtlijngebied. Aan de overzijde van de Colateur grenst De Graaf aan het VEN-gebied in de omgeving van de Goorvijver. De dreven en bloemrijke bermen van De Graaf kunnen verder versterkt worden, weliswaar afgestemd op het vogelrichtlijngebied (*kans, ook voor recreatie*).

Figuur 99: In het noorden ligt de Colateur deels in/langs habitatrictlijn- (groen), vogelrichtlijn- (blauw) en VEN-gebied (paars) (Geopunt).

☛ Momenteel zijn de oevers van de Colateur ter hoogte van De Graaf quasi volledig verbost en slecht toegankelijk voor beheer. Toch zou het interessant zijn om lokaal, via gerichte ingrepen, meer lichtinval te creëren. Dit kan zowel interessant zijn voor het waterbiotoop, de oevervegetatie, als de aangrenzende bosbiotoop op de oevers. Het kappen zou kunnen gebeuren op de plaatsen waar de Colateur het best toegankelijk is (zoals aan de kruising met de Goorstraat) waarbij een hakhoutbeheer zou kunnen gevoerd worden. Het gekapte hout zou in een deel van de bedding van de Colateur kunnen gebracht worden om zo de doorstroom van het water te stremmen, maar ook de structuurkwaliteit van de waterloop te verbeteren met bijhorende ecologische kansen (*kans, ook voor integraal waterbeheer*).

Figuur 100: Publieke eigendommen langs de Colateur en de Graaf (2020).

🌿 Tussen de Goorvijver en camping Berkenstrand heeft de gemeente Retie veel eigendom langs de Colateur (**Figuur 100** en **Figuur 101**). Hier kan het karakteristieke landschapspatroon van De Graaf verder doorgetrokken worden ter versterking van de ecologische verbinding langsheen de Colateur. Op de luchtfoto zijn ook nog vele relictten van houtkanten te zien die hersteld kunnen worden (*kans*). Anderzijds bieden deze gronden ook kansen voor bebossing (zoals een geboortebos waar de gemeente naar op zoek is). Dit om zo de ecologische verbindingfunctie van de Colateur te versterken tussen de bossen in de omgeving van de Goorvijver en de bossen in de omgeving van camping Berkenstrand. Tot de jaren 1950 waren deze gronden overigens nog bebost (*kans*).

Figuur 101: Boven Langs de Langedijk zijn ten noorden van de kruising met de Goorstraat nog mooie houtkanten aanwezig. Onder: Ten zuiden van de kruising met de Goorstraat ontbreken houtkanten of laanbomen in het landschap.

🌿 Aan de oostzijde van de Colateur, ten noorden van het Goorneetje heeft ANB in 2021 het driehoekig perceel bebost. Aangrenzend wordt er in 2023 een perceel langs het Goorneetje bebost (*Ontwikkeling*).

Figuur 102: Gebouwen in groenstrook in eigendom en beheer bij ANB ter hoogte van camping Campinastrand.

✘ Ter hoogte van de campings Berkenstrand en Campinastrand is het niet duidelijk waar de precieze eigendomsgrens loopt. Het lijkt nu dat er delen in eigendom van het Vlaamse Gewest en in beheer bij ANB in gebruik werden genomen als extra tuin bij de stacaravans. De oevers zijn bovendien deels afgerasterd om toegang tot de camping te reguleren, terwijl deze zones dus in beheer is bij ANB. Daarnaast worden de oevers gebruikt voor tuinafval, allerlei aanbouwen bij de caravans, ... (*knelpunt*). Het is wenselijk dat de publieke eigendommen correct worden afgebakend. Dit biedt kansen voor een degelijk beheer van de groenzone en tevens voor een betere landschappelijke invulling (*kans, ook voor recreatie*).

Momenteel komen er amper invasieve exoten (Japanse duizendknoop, reuzebalsemien...) voor in of langs de Colateur. Er zijn evenwel twee gekende locaties van Japanse duizendknoop op de rechteroever ter hoogte van camping Berkenstrand. Om verdere verspreiding tegen te gaan, wordt deze groeiplaats best afgebakend,

bestreden en goed opgevolgd (*kans/knelpunt*). Hoe dit gebeurt, moet verder geconcretiseerd worden. Amerikaanse vogelkers komt wel verspreid voor langsheen de Colateur. Het beheer en bestrijding hiervan wordt best meegenomen in het beheerplan. Deze maatregel kan gecombineerd worden met het creëren van openheid t.b.v. lichtinval.

Figuur 103: Kansen en knelpunten voor de Colateur op vlak van natuur- en landschapsbeheer tussen campings Berkenstrand en Campinastrand.

🌿 Het woonuitbreidingsgebied Groenedijk wordt niet aangesneden; eerst zullen andere gebieden aangesneden worden (er zijn in de omgeving nog andere ontwikkelingen). Er wordt door de gemeente Retie nagedacht over een herbestemming van de zone (thans voetbalvelden). Het is hierbij wenselijk dat natuur en kleine landschapselementen worden meegenomen in relatie tot de aangrenzende Colateur (*kans*).

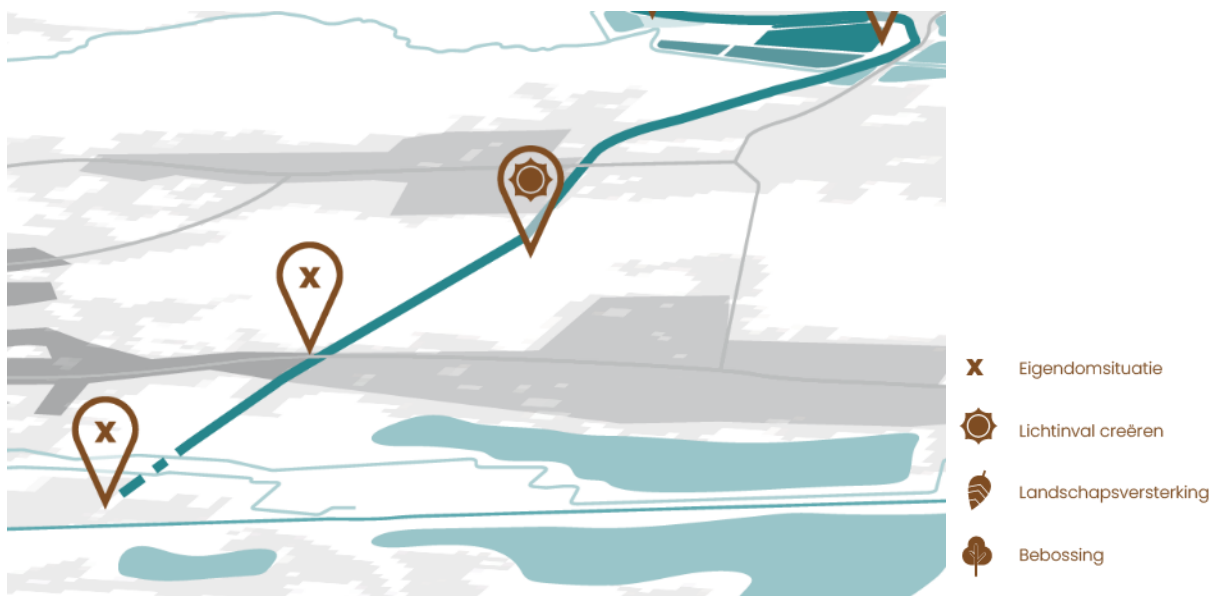
🌿 De zone tussen de visvijver “De Goudkarper”, camping Campinastrand en de Colateur is omheind en enkel toegankelijk vanuit de camping. De grond is eigendom van de gemeente Retie en is deels in concessie gegeven aan camping Campinastrand. Het andere deel, niet in concessie bij de camping Campinastrand, biedt kansen voor natuurontwikkeling, maar hierover dienen afspraken gemaakt te worden met de camping. Het kan nodig zijn een (al dan niet natuurlijke) barrière te voorzien tussen de concessiezone en de potentieel te ontwikkelen natuurzone (*kans*). Bij een herinrichting van het terrein is het ook goed om de in- en uitlaten van deze vijvers onder de loep te nemen.

🌿 Aan de overzijde van het Campinastrand ligt het beschermt cultuurhistorisch landschap Het Goor dat in het zuiden grenst aan een verboste landduin. Het Goor is VEN-gebied en deels habitatrichtlijngebied en grenst aan vogelrichtlijngebied. In 2020-2021 werd een geïntegreerd natuur- en erfgoedbeheerplan opgesteld voor Het Goor, de aangrenzende en als monument beschermde kasseiweg in de Grensstraat en het zuidelijk ervan gelegen bosgebied. Via het beheerplan wil de gemeente Dessel als eigenaar vooral inzetten op natuur- en erfgoedbeheer, ecologische verbindingen en landschapsherstel (akkers terug omzetten naar matig bemeste graslanden). De potentieel ecologische verbindingen op Het Goor kunnen complementair zijn met de Colateur als groenblauwe noord-zuidverbinding (*kans*).

Figuur 104: Ter hoogte van Campinastrand en Het Goor ligt de Colateur in de buurt van habitatrichtlijn- (groen), vogelrichtlijn- (blauw) en VEN-gebied (paars) (bron: Geopunt).

De gemeente Dessel heeft geen specifieke (gekende) plannen voor een nieuwe woonuitbreiding in de buurt van de Colateur. De verkaveling Pluimvelden (regio Pluimstraat) en de verkaveling Veldstraat zijn de laatste ontwikkelingen in de buurt, maar sluiten aan op een bestaand rioleringsnetwerk dat niet uitmondt in de Colateur.

Figuur 105: Kansen en knelpunten voor de Colateur op vlak van natuur- en landschapsbeheer tussen Campinastrand en kanaal Bocht-Herentals.

De Colateur is het diepst ingesneden ter hoogte van de landduin in de omgeving van de Boshoeck. Lokaal bemoeilijken de diepe insnijding en de reeds aanwezige bomen het beheer (*knelpunt*).

☀ In het zuidelijke deel van de Colateur is veel opslag van invasieve exoten, met name van Amerikaanse vogelkers (*knelpunt*). Bij ANB zijn de middelen voor de bestrijding van Amerikaanse vogelkers teruggeschroefd. Door de

bestrijding kan er echter gewerkt worden aan meer lichtinval in de Colateur (*kans*). Dit kan deel uitmaken van het nog op te maken beheerplan (*ontwikkeling*).

De gemeente heeft nestkasten opgehangen langs de Colateur voor de bestrijding van de processierups via het processierupsenproject van de provincie (*ontwikkeling*). Verschillende nestkasten zijn bewoond.

Doordat bomen afsterven komt er lokaal en tijdelijk meer licht op de bodem van de Colateur wat de groei van oever- en moerasvegetaties bevordert met soorten als gele lis, grote wederik en riet. Dit zou door gericht hakhoutbeheer extra gestimuleerd kunnen worden (*kans, ook voor recreatie*). Daarnaast zijn ook verschillende bomen in de Colateur gevallen, die het water ophouden. Ook kan hout bewust in de waterloop ingebracht worden met extra kansen voor natuur en integraal waterbeheer. Hiervoor kan hout afkomstig van het hakhoutbeheer gebruikt worden voor een gesloten kringloop (*kans*).

Figuur 106: Groenafval t.h.v. Abergneetje (03/07/2019).

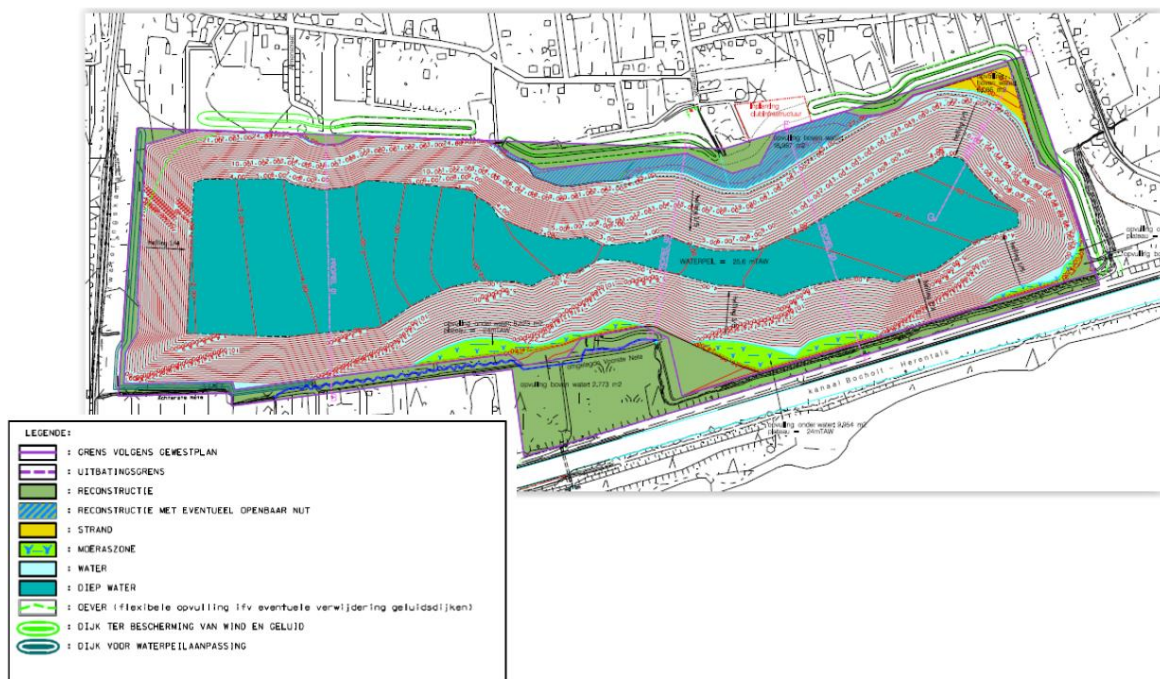
Waar de Colateur langsheen woon- en recreatiegebied stroomt, ligt vaak groenafval (grasmaaisel, snoeihout) op de oevers of in de aanpalende groenstrook (*Figuur 106*). Dit zorgt voor een sterke aanrijking van de bodem en uitspoeling van nutriënten naar de waterloop en kan een bron vormen voor verspreiding van exoten (*knelpunt*). Het is dan ook wenselijk om de eigendomsgrenzen te laten vaststellen en op basis daarvan duidelijke afspraken te maken met de aangrenzende eigenaars. Dit ten voordele van de kwaliteit van zowel water als oeverbegroeiing in de Colateur (*kans*).

✘ Ter hoogte van de Kromstraat staan op de westelijke oever geen bomen. Er is veel lichtinval waardoor zich een riet- en oevervegetatie in de Colateur ontwikkelde. De oever/dijk wordt beheerd als een gazon door de aanpalende eigenaar. De gazon is eigendom van ANB en verderop is de gemeente eigenaar (*Figuur 107*). Het oneigenlijk gebruik van de bermen/bedding door aanpalende eigenaars als uitbreiding van hun tuin is niet gewenst. Deze zones dienen mee opgenomen te worden in het op te maken beheerplan (*knelpunt/kans*).

Figuur 107: Oneigenlijk gebruik van de groenzone nabij de Kromstraat.

Tussen het kanaal Bocholt-Herentals en Dessel-Witgoor heeft Sibelco de groeve Pinken in uitbating. Hiervoor werd de Voorste Neet verlegd. Het plaspeil van de groeve Pinken bedraagt 25.5mTAW (opgelegd in de vergunning), maar kan op termijn evolueren naar 26mTAW. Dit laatste is het voorgesteld peil vanuit de disciplines Water en F&F (MER Sibelco Site Dessel-Lommel, 2015) (*Figuur 108*). De groeve is een overloopgroeve waarbij overtollig water wordt afgevoerd naar de Voorste Neet. Bij post-exploitatie doet zich een GW-peilstijging voor in westelijke richting en een GW-peildaling in oostelijke richting. Om die reden onderzoekt Sibelco de mogelijkheid om de plas in twee te delen door middel van een dijk en zo de invloed op het grondwaterpeil, Voorste en Achterste Neet en indirect op Colateur te minimaliseren (*ontwikkeling*) (Zie ook 📍 4.1.2).

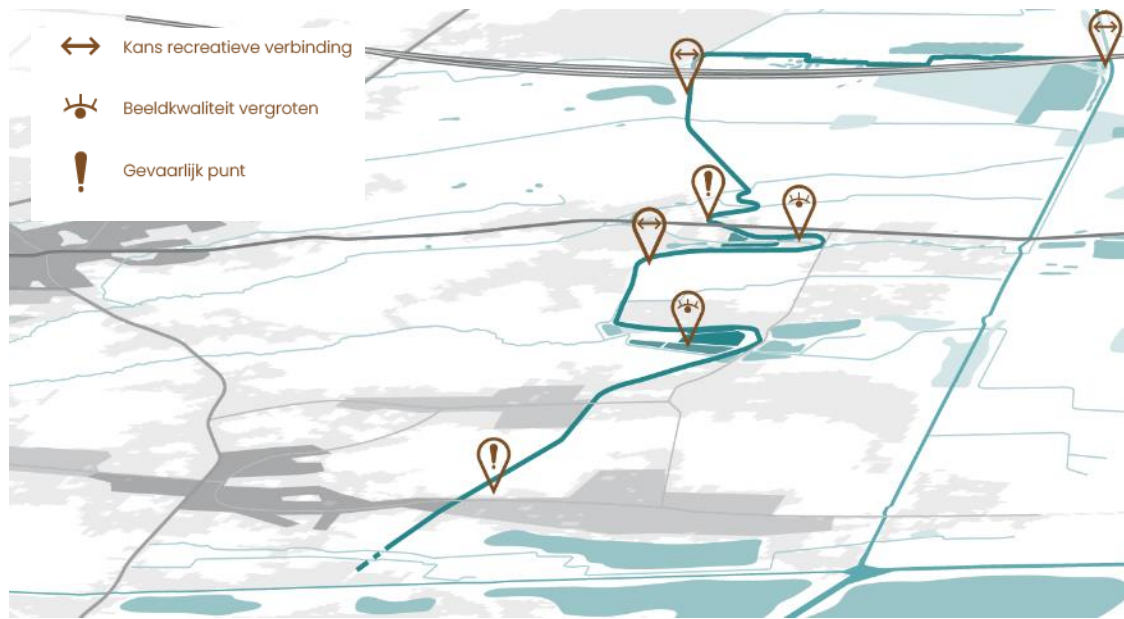
Figuur 108: Vergund eindafwerkingsplan groeve Pinken (Intoe, 2015).

✘ Het gedempte deel van de Colateur nabij het kanaal Bocholt-Herentals is in gebruik als parking. Deze zone is echter in eigendom van Provincie Antwerpen en ANB (Figuur 109). Aan de zuidkant van de zone ligt een wandelknooppunt met een aftakking naar de Colateur en er passeert ook een route van fietsknooppunten langs de kanaaldijk. Een 100-tal meter ten oosten van het gedempte deel bevindt zich een mobilhomeparking. Deze zone biedt grote potentie om ingericht te worden als recreatief rustpunt met ecologische stapsteen (*kans/knelpunt*). Het is daarom nodig om de eigendomsgrenzen vast te stellen en duidelijke afspraken te maken met de aanpalende eigenaars.

Figuur 109: Gedempte deel van de Colateur gezien vanaf de weg Schans.

4.3 RECREATIE

Figuur 110: Kansen, knelpunten en ontwikkelingen recreatie (de kaart is in groot formaat terug te vinden in bijlage 8.2.3).

4.3.1 ALGEMEEN

De Colateur slingert zich als een groen lint doorheen het landschap en maakt het dan ook erg aantrekkelijk voor zachte recreatievormen (wandelen, fietsen, mountainbiken en zelfs lokaal ruiters). Daar waar er aan twee kanten paden lopen, is de ene kant voor wandelaars en de andere kant in gebruik door mountainbikers (Figuur 111). Alleen is op terrein niet duidelijk dat wandelen niet wenselijk is op de mountainbikeroute en fietsen niet wenselijk op de wandelroute (knelpunt).

Er is geen officieel ruiterspad aan de Colateur, maar er komen wel ruiters. Dat is vooral het geval ten zuiden van het Berkenstrand. Een toegankelijkheidsregeling met een verdere verdeling van de gebruiksvormen (en waar nodig fysieke, al dan niet natuurlijke barrières) kan hiervoor een oplossing bieden (kans). Dit moet onderdeel uitmaken van het op te maken beheerplan (ontwikkeling).

Figuur 111: De Colateur met links de mountainbikeroute en rechts het wandelpad.

De Colateur kan ook aansluiten op andere recreatieve netwerken zoals de Kempense Heuvelrug (in de omgeving van het Reties Goor), nieuwe recreatieve verbindingen doorheen De Graaf en de plannen voor een lange afstandswandeling in de vallei van de Kleine Nete.

4.3.2 GEOGRAFISCH (VAN NOORD NAAR ZUID)

↔ Het noordelijke deel van de Colateur, ten noorden van de E34, is moeilijk bereikbaar voor recreanten. Er is enkel een verbinding aan de oostkant onder de snelwegbrug langs het kanaal Dessel-Schoten. Hier is een recreatieve oversteek over het kanaal wenselijk. Deze wens kwam ook naar voor uit het trage wegenplan van

Arendonk. De eerstvolgende oversteek voor trage weggebruikers ligt in het noorden op 2 km en in het zuiden op 2,5 km. Dit is een grote afstand; zeker voor wandelaars. Vóór de aanleg van de snelweg was er een brug in het verlengde van de Arendonkse steenweg zo'n 300m naar het zuiden. De brughoofden zijn nog terug te vinden. Een eventuele nieuwe brug kan ook gekoppeld worden aan de snelwegbrug (*kans*).

↔ Ten zuiden van de snelweg loopt het wandelknooppuntennetwerk telkens langs één oever van de Colateur. Een aandachtspunt, wat uit het trage wegenplan in Retie naar voor kwam, is de toegankelijkheid van De Graaf. Dit ligt gevoelig omdat enkele jagers steeds meer van deze oude ontginningswegen onrechtmatig afsluiten om de rust in hun jachtgebied te garanderen. Wandelaars worden soms hardhandig weggejaagd. Hierdoor dreigen enkele verbindingssassen tussen de gemeentelijke vijver, het kanaal en de Postelsebaan te verdwijnen. Op deze oude ontginningswegen in de Graaf geldt een publiek recht van doorgang. Het is wenselijk om enkele verbindingssassen (oost-west en noord-zuid) op te nemen in het knooppuntennetwerk en op te treden tegen het onrechtmatig afsluiten van wegen met een openbaar karakter (**Figuur 113**) (*knelpunt/kans*). Om het noordelijk deel van de Colateur met het zuidelijk deel te verbinden heeft het ANB plannen voor een wandeldoorsteek tussen de Goorvijver en de vijvers van De Watering via De Graaf (*kans*).

Ter hoogte van het Goor is er enkel een wandelpad aan de westzijde, waardoor er aan de overkant (oostelijke oever) een natuurlijke rustzone behouden blijft. De fietsknooppunten volgen er nabijgelegen wegen. Het behouden van natuurlijke rustzones biedt zowel kansen voor wandelaars als voor natuur en blijven dan ook best behouden (*kans*).

! De gewestweg ten noorden van camping Berkenstrand is een gevaarlijke oversteek. Op deze weg mag 70 km/u gereden worden, recreatieve routes kruisen deze weg langs de Colateur. Het is tevens de toegang tot camping Berkenstrand (*knelpunt*).

👁 De beeldkwaliteit langsheen de campings Berkenstrand en Campinastrand is lokaal ondermaats en kan verhoogd worden (*kans*). Dit wordt best gekoppeld aan het afbakenen van de eigendomsgrenzen.

In het kader van een Landart-project zijn er verschillende kunstwerken langs de Colateur geplaatst. De info hiervan wordt reeds meegedeeld bij de wandelroute "Boeren langs de Grote Gracht" (**Figuur 115**). Kunst en themaroutes kunnen de beleving van de Colateur versterken (*kans*).

Figuur 112: Eén van de oude ontginningswegen door De Graaf, aansluitend aan de Colateur.

Figuur 113: Wandelknooppuntennetwerk langs de Colateur.

Figuur 114: Uitzicht op Camping.

Figuur 115: Kunstwerk in kader van Landart.

↔ Tussen de Colateur en de Grachtstraat ligt het speelbos Stoerbos. De gemeente zou graag een **speelverbinding** realiseren over de Colateur richting Hodonk. Veiligheid is hierbij een aandachtspunt vanwege de steile oevers van de Colateur en mogelijk een dikke sliblaag in de Colateur (*kans*). In deze omgeving kwam uit

Figuur 116: Locatie wensverbinding (felgroene stip) uit trage wegenplan Retie.

het tragewegenplan van Retie de wens naar boven voor een verbinding; deze loopt grotendeels over private eigendommen. Een eventuele realisatie is pas mogelijk na (gedeeltelijke) verwerving van de betrokken percelen of na akkoord van de betrokken eigenaars (Figuur 116). De Colateur is een waterloop van 2^e categorie die door de Provincie Antwerpen beheerd wordt. Het is dan ook wenselijk om de Dienst Integraal Waterbeheer reeds in de ontwerpfase te betrekken.

Figuur 117: Mountainbikeroute en wandelpad met bankje langs de Colateur (Grachtstraat-Zanddijkdreef).

Op de plaatsen waar langs beide zijden van de Colateur paden lopen, wordt één zijde gebruikt door wandelaars en de andere door mountainbikers. Dit wisselt gedurende het traject. Ook de routes zijn zo aangegeven (Figuur 117). Het traject tussen Campinastrand en Kruisberg is verboden voor paarden. Deze verboden zone ligt net in de omgeving van de manege. De paden zijn hier niet breed genoeg om ook ruiters toe te laten. Enkel in het uiterste zuiden zijn de paden breed genoeg voor ruiters en

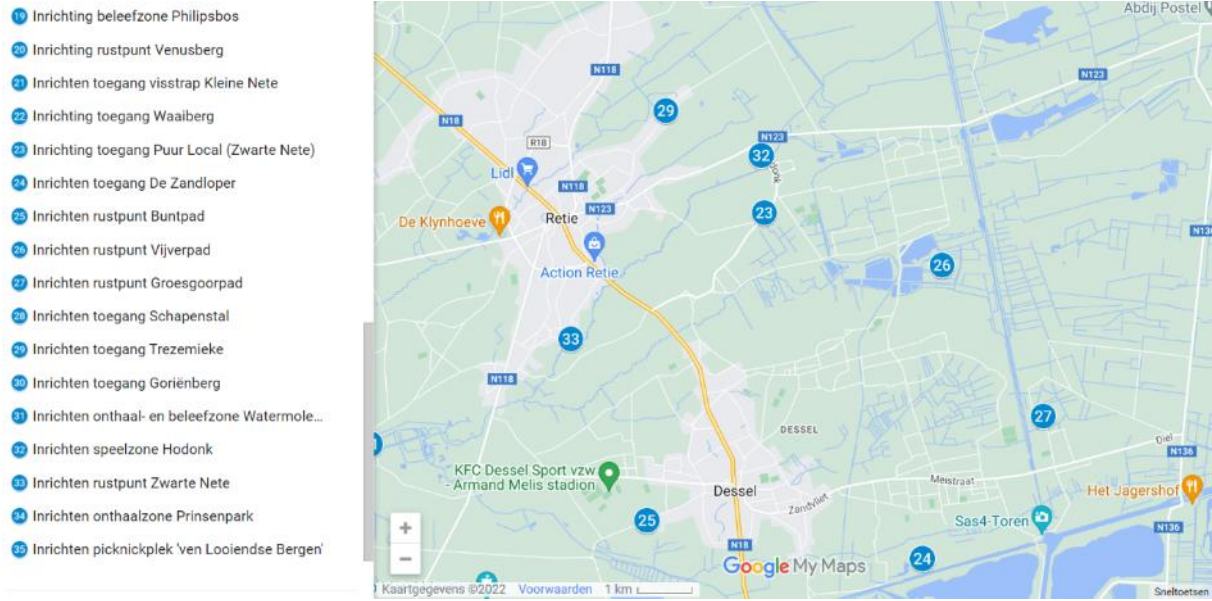
fietsers. De bebording is verouderd en kan best aangepast worden na het opstellen van een nieuwe toegankelijkheidsregeling i.h.k.v. het natuurbeheerplan (*kans*).

! De duiker van één van de waterlopen uit het landbouwgebied Eersels is in zeer slechte staat. Er ligt momenteel een rijplaat op. Er is een duurzame oplossing nodig. Voor de veiligheid van gebruikers is de situatie niet lang meer houdbaar. Er is ook uitspoeling in de richting van de Colateur (Figuur 118). De bijhorende gracht is niet geklasseerd, maar staat apart op het kadaster en maakt dus onderdeel uit van het openbaar domein (gemeente). Deze watergang komt mogelijk ook in aanmerking voor de afkoppeling van landbouwgebied Eersels. Indien deze waterloop weerhouden wordt voor de afkoppeling kan het alsnog nodig zijn om eerst een tijdelijke en nadien een definitieve veilige oplossing te voorzien (*kans/knelpunt*).

Langsheen het hele traject van de Colateur zijn er verschillende rustpunten en (picknick)banken voorzien. In het kader van het Strategisch Project Kleine Nete zijn nog verschillende rustpunten voorzien om in te richten in de invloedssfeer van de Colateur: “Kleine Nete-momentjes”. De uitvoering van deze groene rustpunten gebeurt middels subsidie van de relanceoproep “Vlaanderen, Natuurlijk” (*ontwikkeling*).

Figuur 118: Duiker onder wandelpad in slechte staat.

Figuur 119: Kleine Nete-momentjes in de buurt van de Colateur (RLKGN, januari 2023).

5 DE TOEKOMST (VISIE)

Bij de totstandkoming van de visie is afstemming gezocht tussen verschillende functies en rekening gehouden met verschillende belanghebbenden. De visie is te beschouwen als een langetermijnvisie zodat er ook een bijhorend actieplan is opgesteld. Tijdens het proces zijn er op basis van de randvoorwaarden keuzes gemaakt, immers niet alles is mogelijk, en prioriteiten gesteld. Gezien er gestreefd is om de verschillende thema's op elkaar af te stemmen, impliceert dit ook dat er meerdere initiatiefnemers zullen zijn om finaal de visie op het terrein te realiseren. In dit hoofdstuk worden de resultaten van het doorlopen proces besproken. In hoofdstuk 6 is het actieplan opgenomen.

Teruggaan naar de situatie van hoe het ooit was, is niet meer mogelijk. Middels deze visie wordt getracht een toekomstgericht antwoord te bieden binnen de kaders zoals eerder geschetst. Zo kan er meer variatie gecreëerd worden langs de Colateur zodat het er aangenaam is om langs te recreëren en te wonen. Door meer variatie zal ook de ecologische, verbindende en landschappelijke functie versterken.

Op basis van de voorafgaande analyse kan de Colateur in verschillende zones of compartimenten opgedeeld worden, dit zowel in de breedte als in de lengte. Bij de verschillende zones of compartimenten hoort dan een specifieke functie, doel en/of beheer. De visie met betrekking tot de compartimentering wordt hieronder geschetst.

5.1 INTEGRAAL WATERBEHEER

In het noordelijk deel is de invloed van kanaalwater groot. In het zuidelijke deel (vanaf Campinastrand) wordt de invloed van grondwater groter (**Figuur 120**). Het water krijgt een roestbruine kleur (**Figuur 90**). In droge periodes valt, wegens beperkte waterbeschikbaarheid, het zuidelijk gedeelte hierdoor droog. Door klimaatverandering zal dit alleen maar toenemen.

Vanuit de Colateur worden verschillende vijvers gevoed. In een droge periode heeft momenteel de meest bovenstroomse vijver de grootste beschikbaarheid aan water. Duurzaam en zuinig omspringen met het beschikbare water is essentieel. Een beheerregeling voor de tappingen, gekoppeld aan de voeding van de Colateur vanuit het kanaal, is noodzakelijk.

Daarnaast kan er meer variatie binnen de bedding van de Colateur gecreëerd worden. Door lokaal lichtinval te creëren kan de groei van waterplanten gestimuleerd worden. Dit kan door gericht beheer van de ondergroei en bomen langs de Colateur. Door het verwerken van het dood hout kan extra structuur en dynamiek in de waterloop gebracht worden. Het kan ook bijdragen aan het vasthouden van water in droge periodes. Hier is op diverse locaties ervaring mee opgedaan (b.v. Bouwen met natuur). Deze maatregelen leiden tot meer verschillende biotopen, wat de biodiversiteit een boost geeft en door de variatie vergroot ook de belevingswaarde. De ecologische meerwaarde van dood hout in bossen is al breder bekend (**Figuur 122**). Dood hout in waterlopen zorgt ook voor een ecologische diversiteit (**Figuur 123**).

Figuur 120: Invloed(voeding) kanaalwater neemt af richting het zuiden en invloed grondwater neemt toe.

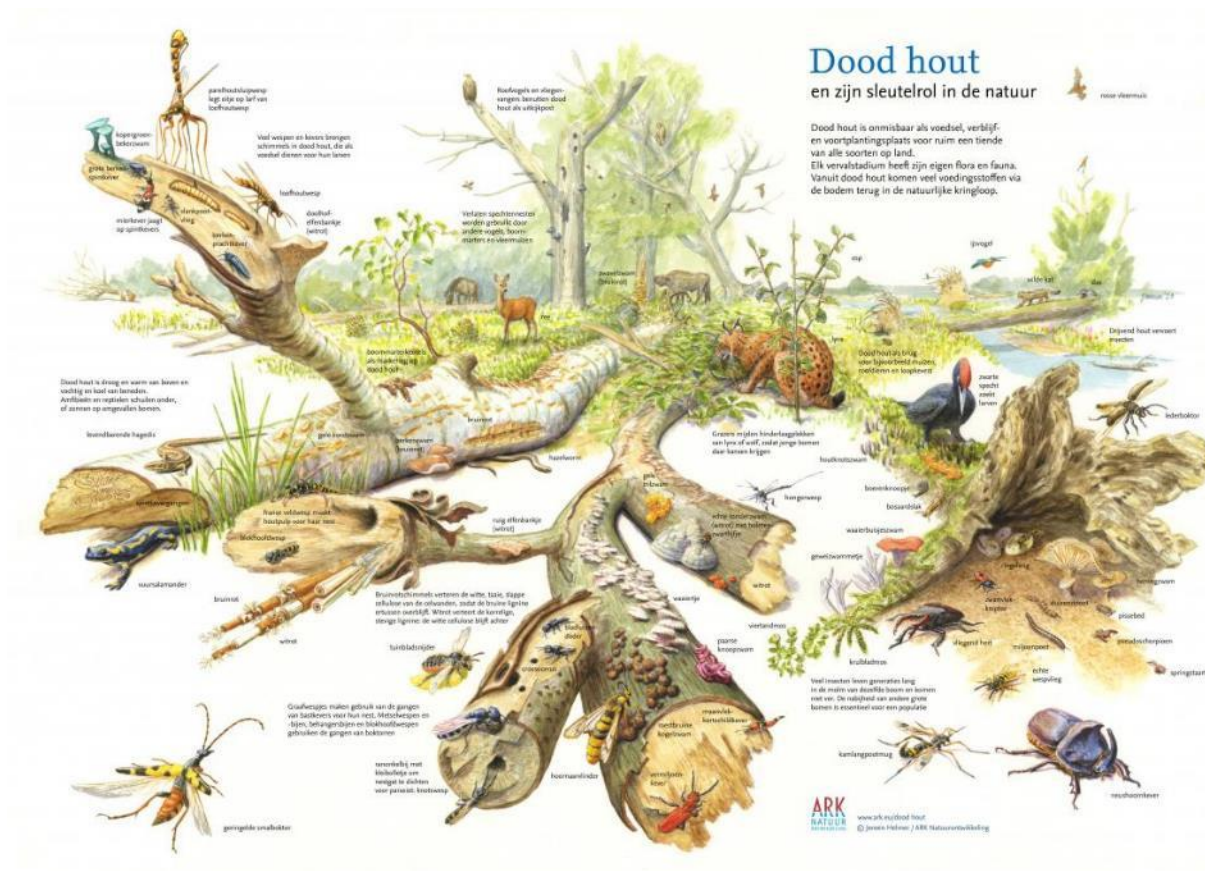
Concreet wordt aan volgende maatregelen gedacht als uitwerking van de visie:

Door in het noordelijk deel takkenbossen in te brengen in combinatie met extra licht kan meer variatie aan de Colateur toegevoegd worden. Door de takkenbossen in de lengterichting in te brengen kan het profiel lokaal versmald worden zonder de aanvoer te stremmen. De voorgestelde zoekzones zijn geselecteerd op basis van bereikbaarheid (**Figuur 128**).

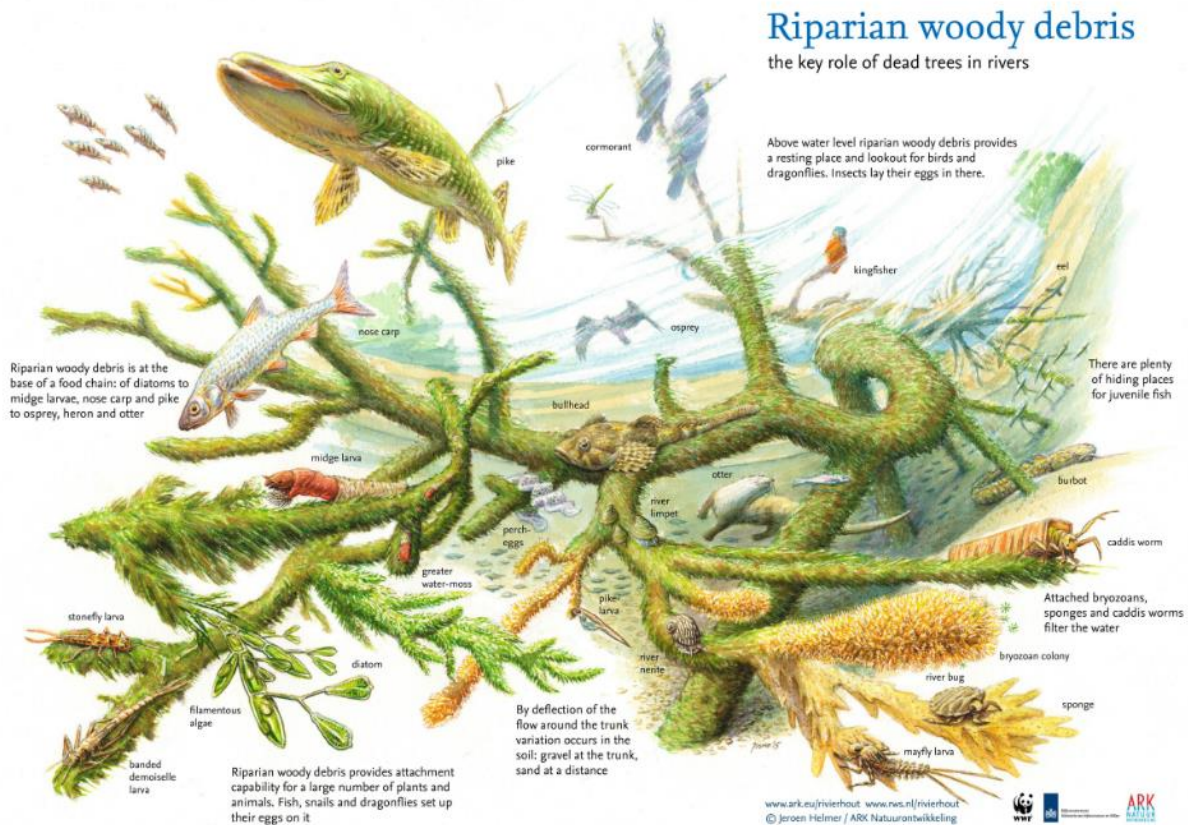
In het zuidelijk, grondwater gevoed, deel van de Colateur kunnen houtpakketten over de hele breedte ingebracht worden om in droge tijden het schaarse (grond)water vast te houden; “drempels tegen droogte”. Door deze drempels goed te dimensioneren stroomt bij voldoende wateraanvoer het water over deze drempels. Bij lage waterstanden zorgen ze er juist voor dat de Colateur langer water houdt.

Figuur 121: Voorbeelden van houtinbreng in de waterloop: links takkenbossen in de lengterichting, rechts als drempel tegen droogte.

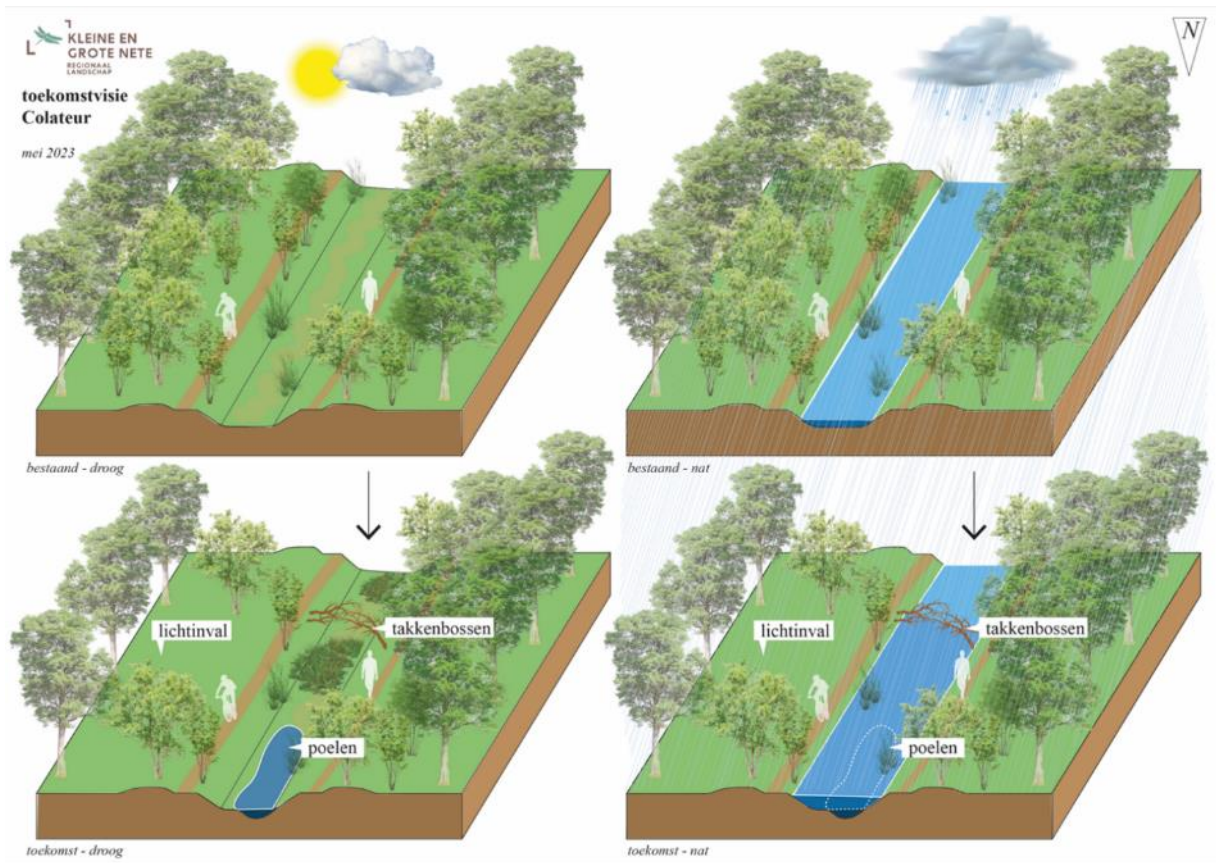
Figuur 122: De functie van dood hout in natuurgebieden is al breder bekend (Helmer J., z.d.).

Figuur 123: De ecologische rol van dood hout in de waterlopen is net zo belangrijk (Helmer J., z.d.).

Om de beeldkwaliteit en de ecologische diversiteit te vergroten wordt extra lichtinval gecreëerd zodat zich in de verlandende zones moerasvegetaties kunnen ontwikkelen. Momenteel is de Colateur op de meeste plekken zo beschadwd dat plantengroei binnen de bedding geremd wordt. Daarnaast wordt voorgesteld om op een aantal droogvallende locaties poelen te creëren in de Colateur. Dit kan gerealiseerd worden door lokaal de Colateur uit te diepen om deze plekken quasi permanent van (grond)water te voorzien. Op deze manier wordt de belevingswaarde en de biodiversiteit van deze zones bevorderd.

In het meest zuidelijk deel kan actief ingezet worden op verlanding en wordt zelfs bosontwikkeling in de Colateur toegestaan. De maatregelen, die in het zuidelijk droogvallend deel van de Colateur voorgesteld zijn, zijn beeldend weergegeven (Figuur 124). In het bovenste deel wordt de bestaande situatie weergegeven. Dit voor zowel droge omstandigheden (links) als natte omstandigheden (rechts). De figuur is georiënteerd van noord naar zuid of met de stroming mee. Gedurende de natte wintermaanden staat er water in de Colateur. In droge zomerse omstandigheden valt hij quasi droog wegens beperkte waterbeschikbaarheid. Op de onderste 2 tekeningen zijn de maatregelen weergegeven. Door lichtinval te creëren ontstaat er meer plantengroei op de oevers en in de bedding. Door houtpakketten of takkenbossen in te brengen kan water gedurende een langere periode worden vastgehouden. Bovenstrooms zal er in natte periodes hierdoor een hoger waterpeil ontstaan. Onder gemiddelde omstandigheden zijn de poelen niet te zien, deze komen pas bij zeer droge omstandigheden tevoorschijn.

Figuur 124: Verbeelding maatregelen zuidelijk gedeelte Colateur (RLKGN, mei 2023).

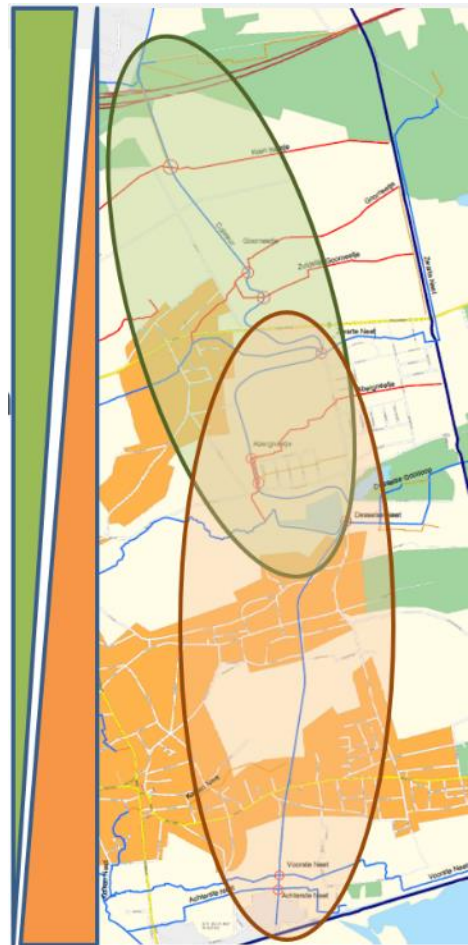
5.2 NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER

De oevers van de Colateur zijn begroeid met bomen en struweel. Op die manier vormt de Colateur een noord-zuidgeoriënteerde groenblauwe verbinding dwars op de verschillende bovenlopen van de Netes, die van oost naar west stromen. Waar kansen zich voordoen, wordt ingezet op het versterken van deze verbinding. Dit kan in de breedte, maar ook door meer variatie toe te voegen over het hele traject wordt de biodiversiteit en de belevingswaarde versterkt. In het noordelijk deel van de Colateur ligt de nadruk op natuur (*Figuur 125*).

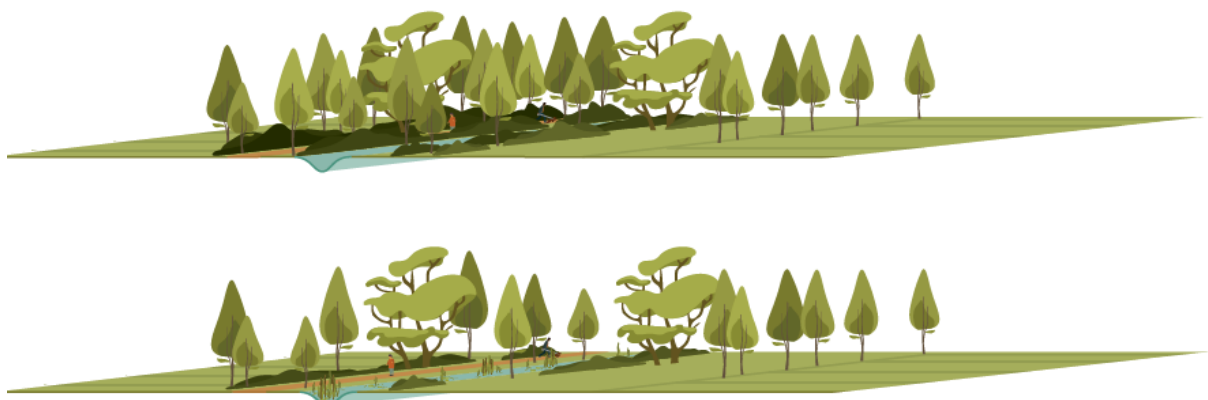
Bomen zorgen enerzijds voor beschaduwing en regelen zo de plantengroei in de Colateur en houden het water in de Colateur koel, anderzijds is er meer bladinvall. Door lokaal hakhoutbeheer toe te passen en gericht dunningen uit te voeren kan er meer lichtinval gecreëerd worden om zo lokaal de plantengroei in de Colateur te stimuleren. Dit zal voor meer diversiteit aan flora en fauna zorgen en tevens ook de belevingswaarde vergroten.

Deze dunningen worden best afgestemd op het exotenbeheer (Amerikaanse eik en vogelkers) en houden rekening met de bestaande waarden van de aanwezige bomen en tasten de verbindende functie van de Colateur niet aan. Hieronder is schematisch weergegeven hoe dit er kan uitzien (*Figuur 126*).

Het noordelijk deel tot aan de kruising met de Zwarte Neet is veel rustiger en kent hogere natuurwaarden vanwege de ligging tegen De Watering en de extensieve recreatie. Het is dan ook logisch om hier de nadruk op rust en natuur te leggen. Er wordt gekeken om, waar mogelijk, de verbindende functie van de Colateur verder te optimaliseren en te versterken. Dit kan onder andere door in te zetten op bebossing of landschapsversteking middels kleine landschapselementen en het natuurlijk inrichten van percelen, die momenteel in oneigenlijk gebruik zijn.

Figuur 125: In het noordelijk gedeelte ligt de nadruk op natuur en in het zuidelijk gedeelte op recreatie.

Figuur 126: Schematische weergave van lichtinval creëren om plantengroei in de waterloop te stimuleren (RLKGN, oktober 2023).

5.3 RECREATIE

In het zuidelijke deel ligt de nadruk eerder op zachte recreatie dan op natuurwaarden. Dit stuk wordt momenteel al intensiever gebruikt door zowel wandelaars als mountainbikers.

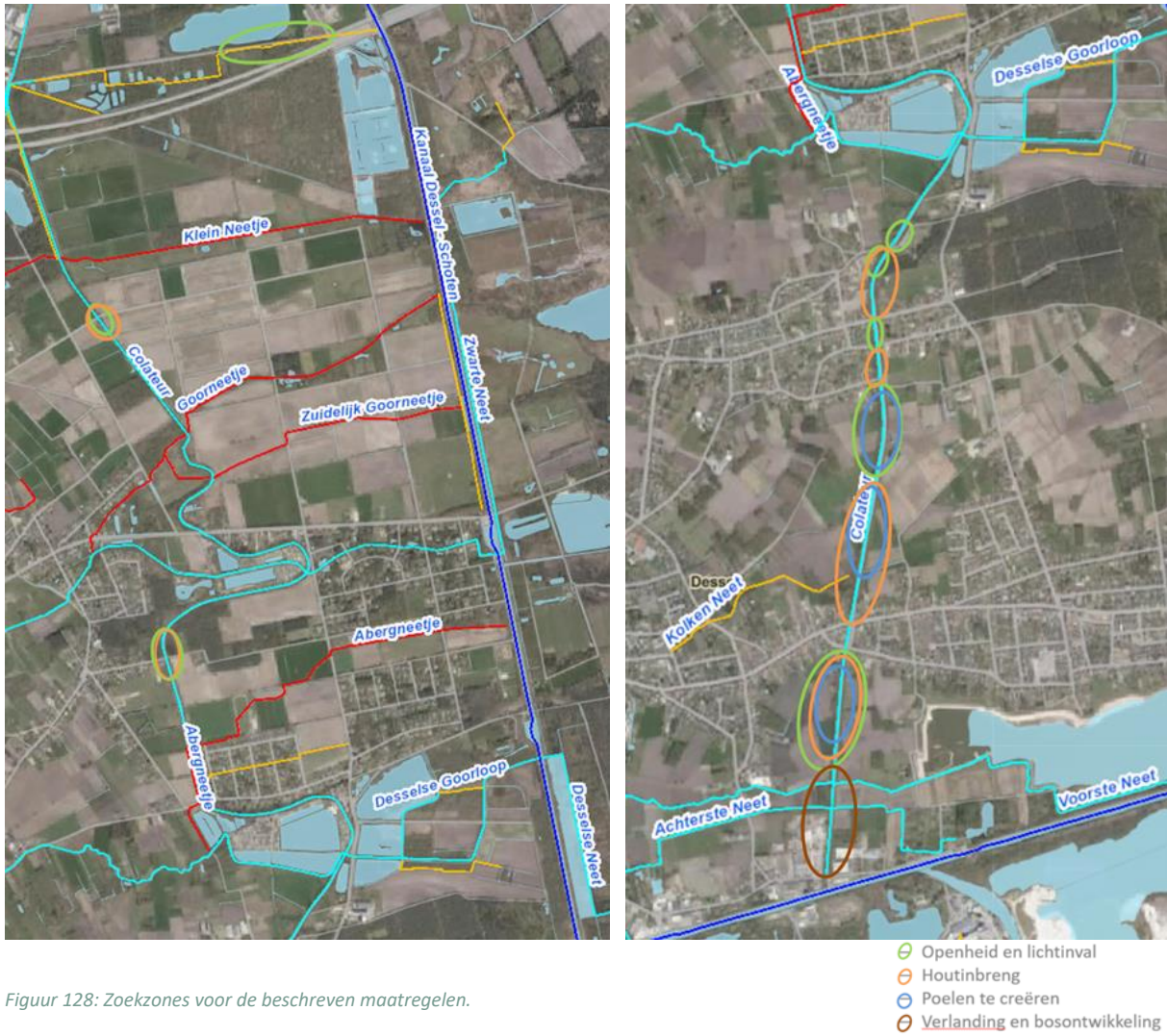
Uitgangspunt is om de verschillende gebruiksvormen te blijven scheiden en zo conflicten te voorkomen. Lokaal, in het noordelijk rustigere deel, is er één oever nog niet gebruikt door recreanten. Het is goed om dat zo te houden voor de rust. In Dessel is de scheiding tussen verschillende gebruikers goed georganiseerd: één oever is beschikbaar voor de mountainbikers en de andere om te wandelen. Dat deze onderling afwisselen vormt geen probleem. Het is niet de bedoeling om mountainbiken uit te breiden, maar wel te verduidelijken en bestendigen in een toegankelijkheidsregeling (als onderdeel van een beheerplan voor de groenstroken).

Figuur 127: Gebruiksvormen blijven scheiden; links mountainbiken en rechts wandelen.

In het midden, rond de campings en visvijvers, is een intensievere zone met dag- en verblijfsrecreatie. Ter hoogte van de campings dient gewerkt te worden aan de beeldkwaliteit en moet er gewerkt worden aan het oneigenlijk gebruik van openbare eigendommen.

Het beheer is momenteel vooral gericht op de beperking van overlast voor gebruikers. Door gericht meer openheid in het bladerdek te creëren, middels hakhoutbeheer, kan meer licht invallen op het water waardoor water- en oeverplanten beter kunnen ontwikkelen. Dit zal een plus betekenen voor de belevings- en natuurwaarden. Een voorstel voor de locaties waar meer openheid gecreëerd kan worden is hieronder weergegeven (*Figuur 128*). Dit dient verder uitgewerkt te worden in een beheerplan.

Figuur 128: Zoekzones voor de beschreven maatregelen.

6 ACTIEPLAN

6.1 LEESWIJZER

Uit de inventarisatie van de bestaande toestand en de kansen en knelpunten, beschreven in deze visie, zijn verschillende acties gedestilleerd en opgenomen in een actietabel. De acties zijn uitgebreid beschreven in het hoofdstuk 4 “Kansen, knelpunten en ontwikkelingen” en/of in het hoofdstuk 5 “De toekomstvisie”. De naam van elke actie is samengesteld uit een letter die naar de categorie verwijst (zie tabel hieronder) en een volgnummer zodat de link met dit rapport makkelijk gelegd kan worden.

Per actie is er telkens een code met volgnummer opgenomen:

Code	Betekenis
A	Algemene actie geldend voor hele Colateur
W	Actie voortvloeiend uit kansen en knelpunten integraal waterbeheer (paragraaf 4.1)
N	Actie voortvloeiend uit kansen en knelpunten natuur- en landschapsbeheer (paragraaf 4.2)
R	Actie voortvloeiend uit kansen en knelpunten recreatie (paragraaf 4.3)
V	Actie voortvloeiend uit de visie
C	Actie als onderdeel van de communicatie

Het volgnummer is chronologisch gegeven naar volgorde van de beschrijving in het rapport.

Met een kleur is aangegeven waar de maatregel zich afspeelt ten opzichte van de Colateur:

Kleur	Betekenis
	Maatregel in/aansluitend op de Colateur
	Maatregel in groenstrook langs Colateur
	Maatregel in Colateur en groenstrook
	Maatregel in aangrenzende (weg) infrastructuur
	Maatregel in omgeving Colateur

Vervolgens wordt aangegeven in welke gemeente(s) de acties zijn gesitueerd en op welke specifieke locatie de actie betrekking heeft. In de kolom ‘Maatregel’ wordt de actie kort benoemd en onder ‘Beschrijving’ wordt de actie nader gespecificeerd. Per actie wordt aangegeven wie de initiatiefnemer is en welke partner(s) betrokken worden. Voor elke actie wordt aangeduid of deze al dan niet inspeelt op de verschillende thema’s. Tenslotte wordt aan elke actie een uitvoeringstermijn vastgelegd.

Wat betreft uitvoeringstermijn worden de acties in 3 groepen onderverdeeld:

- Korte termijn (KT): 3 jaar na vaststelling visie of tussen 2023 tot 2027
- Middellange termijn (MT): 3-6 jaar na vaststelling visie of tussen 2027 tot 2030
- Lange termijn (LT): 6-9 jaar na vaststelling visie of tussen 2030 tot 2033

Aanvullend hierbij is het van belang dat de actie start binnen de vooropgestelde uitvoeringstermijn. Bepaalde acties vergen namelijk procedures en/of aanvullende onderzoeken die een zekere doorlooptijd kennen, waardoor de finalisatie van de actie buiten de vooropgestelde uitvoeringstermijn kan vallen.

De actietabel is in opgenomen in bijlage 8.3.

6.2 MOGELIJKE SUBSIDIEBRONNEN

Voor de uitvoering van verschillende acties uit het actieplan kan er gebruik gemaakt worden van een aantal subsidiebronnen. Hieronder worden een aantal subsidiebronnen die al een langere tijd beschikbaar zijn of waarvan een nieuwe oproep wordt verwacht kort geschetst.

De subsidiebronnen zijn gegroepeerd per thema. Meer informatie kan gevonden worden via de links naar de websites van de betreffende subsidieverstrekker. Let op subsidies betreffen een momentopname en zijn steeds aan verandering onderhevig.

De actietabel en rapport vormen een goede basis om snel in te schrijven op een subsidieoproep.

6.2.1 WATER/ BLUE DEAL MIDDELEN

De Blue Deal is een plan dat de Vlaamse regering in de zomer van 2020 lanceerde in de strijd tegen waterschaarste en droogte. Met de Blue Deal slaat Vlaanderen de weg in van minder verharding, meer vernatting en maximaal circulair watergebruik. Voor wat betreft Blue deal middelen, zullen nog meer oproepen komen in de toekomst, deze zijn legislatuur overschrijdend. Enkele worden hieronder geschetst.

6.2.1.1 LEVEND WATER

De Vlaamse Milieumaatschappij ondersteunt lokale waterbeheerders en lokale actoren om de hydromorfologie van waterlopen te herstellen. Ingrepen aan waterlopen en valleigebieden die zorgen voor meer biodiversiteit, betere waterkwaliteit en het herstel van waterbergend vermogen komen in aanmerking voor een subsidie van 50%. Deze subsidie oproep [levend water](#) is in 2023 voor het eerst gelanceerd en wordt waarschijnlijk herhaald.

De Colateur en de kruisende waterlopen zijn opgenomen in het stroomgebiedsbeheerplan, waardoor ze een grotere kans maken om in aanmerking te komen voor deze subsidie.

6.2.1.2 WATERLANDSCHAP

Middels de [waterlandschap](#)-subsidie wil men: behouden en versterken van essentiële openruimtefuncties zoals voedselproductie, waterberging, klimaatregulatie en het behoud van biodiversiteit door deze goed samen te laten functioneren. De focus hierbij ligt op bodem en water.

De subsidiehoogte bedraagt (80%) en wordt verstrekt via VLM. Het project waterlandschap 2.0 Bodem water valt onder het Strategische Project Kleine Nete (zowel Retie als Dessel vallen hier volledig binnen) en heeft een doorlooptijd tot en met 2025. Voor het grondgebied van Arendonk is er een gelijkaardig project lopende tot 2025 Water+Land+Schap Bopota.

6.2.2 LANDSCHAPSMIDDELEN

6.2.2.1 LANDSCHAP (WERKINGSMIDDELEN RLKGN)

Voor het uitvoeren van kleinschalige landschapselement of inrichting van percelen, die bijdragen aan de versterking van het landschap, kan Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete rekenen op projectsubsidies die ter beschikking worden gesteld door de Provincie Antwerpen.

Dienst Milieu en Natuur vanuit de Provincie Antwerpen stelt [werkingsmiddelen beschikbaar voor regionale landschappen](#) om projecten uit te voeren. De voorgestelde projecten geven uitvoering aan één of meerdere van de volgende doelstellingen uit het provinciaal meerjarenplan:

- Werken aan een functionele groene infrastructuur, waaronder het helpen realiseren van de landschapsbeelden biodiversiteit, het ondernemen van acties voor de provinciaal prioritaire soorten, het bevorderen van biodiversiteit op bedrijventerreinen (BIODIVA), vergroening van scholen, ...
- Landschapszorg en het werken aan kwalitatieve beleefbare landschappen (inclusief trage wegen);
- Draagvlak creëren voor landschap, functionele groene infrastructuur en biodiversiteit.

De voorkeur wordt gegeven aan een duidelijk samenhangend project, eerder dan aan versnipperde uitgaven, verspreid over diverse locaties en/of doelen.

6.2.2.2 LEADER

[LEADER is een Europees subsidieprogramma voor plattelandontwikkeling](#). LEADER staat voor plattelandontwikkeling van onderuit en voor samenwerken aan vernieuwende projecten die bijdragen aan een duurzaam en leefbaar platteland.

Het is een Europees subsidieprogramma dat voor het eerst gelanceerd werd in 1991 en zich intussen situeert binnen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. In provincie Antwerpen tellen we drie LEADER-gebieden. De hele Colateur en de 4 gemeenten (Mol, Arendonk, Retie en Dessel) vallen onder het werkingsgebied LEADER Kempen Oost.

Elk LEADER-gebied heeft een eigen ontwikkelingsstrategie die is afgestemd op de noden, kansen en uitdagingen van het gebied. Een project kan enkel ingediend worden als het past binnen deze strategie en uitgevoerd wordt op het LEADER-grondgebied. Elk LEADER-gebied heeft bovendien een eigen Plaatselijke Groep die de strategie van in het begin mee uitstippelt, zorgt voor een goeie uitvoering ervan en middelen toewijst aan projecten. De LEADER-coördinator, werkzaam bij RURANT vzw, treedt op als secretariaat en aanspreekpunt van het gebied.

6.2.3 NATUUR (SUBSIDIES ANB)

6.2.3.1 PSN

Met de [projectsubsidies natuur](#) wil het Agentschap voor Natuur en Bos concrete initiatieven stimuleren die hoofdzakelijk een bijdrage leveren aan de Europese natuurdoelen, of inspelen op het ontwikkelen van een hogere natuurkwaliteit.

Voorwaarde is dat er een natuurbeheerplan is of wordt opgesteld. De basissubsidie bedraagt 50, 80 of 90 procent van de totale projectkost afhankelijk van het type natuurbeheerplan dat men ambieert. Het gaat hier over eenmalige natuurinrichtings-, herstel- en ontwikkelingsmaatregelen, hoofdzakelijk voor Europees te beschermen habitats en soorten, of binnen projecten voor het ontwikkelen van een hogere natuurkwaliteit. Natte natuurprojecten gaan vooral over (herstel van) veengebieden, vallei- en moerasgebieden (bv. hydrologisch herstel), vochtige graslanden in valleien en polders. Voor een aantal aangrenzende natuurgebieden als de Goorbossen en het Goor in eigendom bij de gemeenten ligt er al een natuurbeheerplan.

6.2.3.2 PPS (70%)

Het leefgebied van bedreigde diersoorten beperkt zich vaak niet tot natuurgebieden. Ook de kleine natuurlijke elementen in de tussenliggende open ruimte in Vlaanderen zijn voor veel soorten van levensbelang. Diverse soortenbeschermingsprogramma's (SBP) streven naar het versterken van dergelijke kleine, maar essentiële

soortgerichte elementen in het buitengebied. Ze vormen het leefgebied voor de soorten die er zich thuis voelen én helpen andere soorten om veilig van het ene natuurgebied naar het andere te migreren.

Omdat deze kleine landschapselementen vaak voorkomen op percelen met een andere hoofdfunctie dan natuur, werd deze [projectsubsidie soorten](#) uitgewerkt waarbij na inrichting geen verplichting tot de opmaak van een natuurbeheerplan geldt. Er wordt dan ook in het bijzonder gefocust op robuuste leefgebiedelementen die ook zonder regelmatig beheer lange tijd voor de doelsoorten geschikt blijven en waarbij het hoofdgebruik van het perceel het goed ecologisch functioneren van de maatregel niet in de weg hoeft te staan.

Gedacht kan worden aan het versterken van de verbindende functie van de Colateur voor vleermuizen en poelkikker. In het Noordelijk deel kunnen ook maatregelen voor grote modderkruiper en bruine kiekendief hieronder vallen. Daarnaast kunnen ook maatregelen die bijdragen aan het versterken van het leefgebied van beschermde vissoorten zoals rivierdonderpad, kleine modderkruiper en beekprik hieraan bijdragen.

6.2.3.3 BEBOSSING

De [bebossingssubsidie](#) geldt zowel voor de aanplant met inheemse soorten, als voor natuurlijke verjonging. Op het moment van de aanvraag mag er nog geen bos aanwezig of aangeplant zijn op de gronden!

Natuurlijke personen, privaatrechtelijke en publiekrechtelijke rechtspersonen, uitgezonderd de federale staat, en de gewesten kunnen de subsidie aanvragen. De oppervlakte bedraagt minimaal 0,1 ha. Indien het betreffende perceel gelegen is in agrarisch gebied is het minimaal 0,5 ha tenzij deze aansluit bij bestaand bos; dan is 0,25 ha voldoende.

6.2.4 RECREATIE/ MAATSCHAPPELIJK

6.2.4.1 TOERISME VLAANDEREN

[Toerisme Vlaanderen](#) ondersteunt heel wat projecten die de toeristische meerwaarde van Vlaanderen vergroten. Dat gebeurt via thematische oproepen en andere steunmogelijkheden.

6.2.4.2 LOKAAL FONDS

Het <https://www.lokaalfonds.be/> is opgericht om een meerwaarde te creëren voor de bevolking van Dessel en Mol en er zo mee voor te zorgen dat het draagvlak voor de berging van radioactief afval in Dessel blijft bestaan. Met de oprichting van het Lokaal Fonds op 3 juni 2016 kunnen projecten gefinancierd worden die de inwoners van Dessel en Mol en hun nakomelingen ten goede komen. Het Lokaal Fonds kan allerlei projecten en activiteiten steunen, op het vlak van cultuur, milieu, economie, samenleving, gezondheid, veiligheid, welzijn...

7 BIBLIOGRAFIE

- Agentschap Natuur en bos (2014) BE2100026 - Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden , BE2100424 - De Zegge, BE2101639 - De Ronde Put , Managementplan Natura 2000 1.0. https://natura2000.vlaanderen.be/sites/default/files/34_kleine_nete_mp-1.0.pdf
- Agentschap Natuur en bos (2019), 'Natuurinrichtingswerken in domein De Watering i.k.v. soortbeschermingsprogramma Roerdomp' Passende beoordeling inclusief verscherpte natuurtoets
- Agentschap Natuur en bos (z.d.), Bechermde gebieden: VEN en IVON, Geraadpleegd op 05-05-2023, van <https://natuurenbos.vlaanderen.be/natuur-wijzigen/beschermde-gebieden-ven-ivon>
- Aminal, Afdeling Water, Buitendienst Antwerpen (2004), Openbare aanbesteding voor aanneming van de werken, Slibruiming Colateur te Retie/Dessel.
- Berkenstrand (2023), Geraadpleegd op 12-05-2022, van <https://berkenstrand.be/>
- Boers, K. & S. Verkem (2015). Vleermuis Charlotte 20 kilometer lang gevolgd met zender. Natuurbericht 25 september 2015. <https://www.natuurpunt.be/nieuws/vleermuis-charlotte-20-kilometer-lang-gevolgd-met-zender-20150925>
- Boers K. & H. Moeremans (2018). Vleermuizenonderzoek onthult geheimen van grootste kraamkolonie van Vlaanderen. Natuurbericht 24 augustus 2018. <https://www.natuurpunt.be/nieuws/vleermuizenonderzoek-onthult-geheimen-van-grootste-kraamkolonie-van-vlaanderen-20180824>
- Boers K. & Willems W. (2019). Landschapsgebruik van Ingekorven vleermuizen te Herentals en omgeving. Rapport Natuurpunt Studie 2019/11, Mechelen.
- Boeye D., et al. (1990). De Belgische Kempen Mineralenrijke kanalen door een voedselarm gebied. Artikel landschap 1990 7/1
- Coördinatiecommissie Integraal waterbeleid (z.d). Geraadpleegd op 05-05-2023, van <https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/geoloket/geoloket-stroomgebiedbeheerplannen>
- De Becker P. (2019). Ecologisch onderbouwde scenario's voor moerasontwikkeling en hydrologisch herstel in De Zegge en Mosselgoren, ANB 2019/34.
- De Kempenvrienden BV (2023). Geraadpleegd op 12-05-2022, van <https://www.campinastrand.be/>
- Denissen R., et al. (2006). Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan Retie. Geel: IOK plangroep.
- Deuydt F., et al. (1995) Fascinerende landschappen van Vlaanderen en Wallonië in kaart en beeld. Davidsfonds, Leuven
- Dessel, brochure CulTour, Culinaire en culturele fietsroute langs de mooiste kunstwerken en HoReCa- zaken van Dessel.
- Dessel, (2023). Fietsroute "Fietsen langs Desselse kapelletjes", <https://www.dessel.be/desselsekapelletjes>
- Dessel, (2021). Het vijverpad, <https://www.dessel.be/file/download/16507/CD7A67357BF9308F88ED7E482F0889E7>
- Erfgoedcel k.ERF, brochure Vaartketersroute, ontdek de kempische kanalen, Dessel, Mol, Retie.

- ECHER milieu- natuur bvba (2001). Beheersplan Bosreservaat DeGoorbossen te Retie, Gent.
- Groep Infrabo (2010) Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan Dessel. Stramien cvba.
- Gyselings, R., & De Bruyn, L. 2019. Advies over vleermuisvriendelijke verlichting langs wegen en fietsostrades. (Adviezen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek; No. INBO.A.3707). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. 14p
- Gyselings R. en De Bruyn L., INBO (2019), Vleermuizen en verlichting? https://www.provincieantwerpen.be/leefomgeving/natuur-en-landschap/nieuws-over-natuur-en-landschap.masterdetail.html/p_detail_url/nl/dlm/dienst-duurzaam-milieu--en-natuurbeleid/nieuws/natuur-en-landschap/biodiversiteit/dieren-en-planten/vleermuizen-en-verlichting-.html
- Helmer J. (z.d.). Dood hout. De sleutelrol van dood hout in de natuur, ARK Natuurontwikkeling. Geraadpleegd op 7-08-2023, van <https://www.ark.eu/natuurontwikkeling/natuurlijke-processen/wandelende-bossen/dood-hout>
- Helmer J. (z.d.), Rivierhout. De sleutelrol van dode bomen in de rivier, ARK Natuurontwikkeling. Geraadpleegd op 7-08-2023, van <https://www.ark.eu/natuurontwikkeling/natuurlijke-processen/levende-rivieren/rivierhout>
- Intoe, 2015. MER Sibelco site Dessel-Lommel (PR2164). Project-MER opgemaakt door Intoe in opdracht van Sibelco nv.
- Inventaris onroerend erfgoed (z.d.). Geraadpleegd op 12-05-2022, van <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>
- Izi Travel (z.d.). Geraadpleegd op 12-05-2022, van <https://izi.travel/nl/9afd-boeren-langs-de-grote-gracht-retie/nl#/browse/35917f18-97fa-41b5-ad0f-b617d25aea64/nl>
- Jacobs, I. Broedvogelkartering NIRAS 2022 ifv MER-rapportage, Rapport Natuurpunt Studie 2023/4, Mechelen.
- Lambrechts, J., Hendrickx, P., Gabriëls, J., Jacobs, M., De Vocht, A. & P. T. Hendig (2009). Ontwikkeling van het geïntegreerd Cat A. bergingsconcept te Dessel en Mol. Ecologische inventarisatie van de fauna en flora in de nucleaire zone ten Noorden van het Kanaal Bocholt-Herentals in ondersteuning van de opmaak van een plan-MER en twee project-MER. Arcadis Belgium in opdracht van NIRAS. 112 pp + bijlages + kaarten.
- Labo Van Vooren (2001) Beproeverslag analyse van 10 monsters slib uit een beek in de omgeving van Retie (01/A3566bis). Studie uitgevoerd door Labo Van Vooren in opdracht van AMINAL afdeling Water.
- Lefevre A. & Boers K. 2009. Vleermuizen in Vlaanderen. Voorkomen, onderzoek en bescherming. Natuur.focus 8:44-48.
- Lefevre, A. 2023. Inventarisatie van de vleermuizen langsheen de Colateur – Retie/Dessel (provincie Antwerpen). Rapport Natuurpunt Studie 2023/8, Mechelen.
- Lepers E. 2001. Voorstel van integraal herstelplan van de Colateur (Arendonk-Dessel-Retie), Rapport AMINAL-afdeling Water, Brussel

- Maes D, De Knijf G, Devos K, Gouwy J, Gyselings R, Packet J, Speybroeck J, Swinnen KRR, Thomaes A, Van Den Berge K, Van Landuyt W, Van Thuyne G & Vermeersch G (2021). Provinciaal Prioritaire Soorten in de provincie Antwerpen. Versie 2021. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2021 (51). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek.
- Martens D. (2021), Geïntegreerd beheerplan “Grensstraat, het Goor en omgeving”, Antea Group.
- Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete vzw (2020). Actieplan voor de trage wegen, bewegen langs de trage wegen, uitgevoerd in opdracht van ARO.
- Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete vzw (2022). Inspiratienota trage wegen, basis voor een fijnmazig, kwaliteitsvol traag netwerk.
- Pelicaen J. (2009). Zwemwaterprofiel Berkenstrand Retie. VMM.
- Pelicaen J. (2009). Zwemwaterprofiel Campinastrand Dessel. VMM.
- PIH (1999). Waterbodemonderzoek van de Colateur (WB/DOV/99/18). Studie uitgevoerd door PIH in opdracht van de provincie Antwerpen, dienst Integraal Waterbeleid.
- Provincie Antwerpen (z.d.), duisternisbehoeftekaart, geraadpleegd op 05-05-2023, <https://provincieantwerpen.maps.arcgis.com/apps/mapviewer/index.html?webmap=335489796d284678bc167e88c7d9a687>
- Rodrigues Milis J. (2021). Boskansennota gemeente Dessel. Bosgroep Kempen Noord.
- Rodrigues Milis J. (2022). Boskansennota gemeente Arendonk. Bosgroep Kempen Noord.
- Rodrigues Milis J. (2022). Boskansennota gemeente Retie. Bosgroep Kempen Noord.
- Secretariaat Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (2016). Stroomgebiedbeheerplan Schelde 2016-2021, Vlaamse deel internationaal stroomgebieddistrict, Kaartenatlas, Aalst van https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/stroomgebiedbeheerplannen-2016-2021/documenten/Kaartenatlas_Schelde.pdf
- Sneyders S., Smits F. (2004). Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan Arendonk. Geel: IOK plangroep.
- Sport Vlaanderen (z.d.). Geraadpleegd op 12-05-2022, van <https://www.sport.vlaanderen/ik-wil-mountainbiken/vind-een-mountainbikeroute/>
- Studiebureau Omgeving c.v.b.a. (2001). Ruimtelijk structuurplan provincie Antwerpen.
- Sweco (2019). Inventarisatie van de sifons onder de Colateur. Studie uitgevoerd door Sweco i.o.v. de provincie Antwerpen, dienst Integraal Waterbeleid.
- Team IOED k.ERF (2017). Land van water en zand Beleidsplan IOED k.ERF.
- Van Acker M., et. al. (2017). Kempenatlas, Public Space, Mechelen.
- Van Audenhove J. en P. (1987). Terreinstudie “De Gracht” te Dessel, Geel.
- Van der Veken D. (2010). Retie-Veranderend landschap. Retiese Heemkundige kring.
- Van der Veken D., Raeymaekers W., Lefevere J. (2023). Koning in de Kempen, de ontginning van het koninklijk domein, 1850-1950, Public Space, Mechelen.

Vlaanderen (z.d.). Geopunt Waterbodempkwaliteitsgegevens uit geoloket- waterkwaliteit, Geraadpleegd op 12-05-2022, van <https://www.geopunt.be/catalogus/applicationfolder/geoloket-waterkwaliteit>

VMM (2020). Zware metalen in grondwater(2006-2018), <https://www.vmm.be/water/grondwater/zware-metalen-in-grondwater>,

VMM (z.d.). Blauwalgen, Geraadpleegd op 12-05-2022, van <https://www.vmm.be/water/kwaliteit-waterlopen/blauwalgen>

8 BIJLAGEN

8.1 BIJLAGE WATER-BODEM-KWALITEIT

Vlaamse Milieumaatschappij		Triadekwaliteit						
VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ		Triadekwaliteit						
Nummer	848250[Geoview]							
Gemeente1	Mol							
Coördinaten	207076/214583							
Omschrijving	afw sluis							
Opdrachtgever	VMM/ARW							
Dag	Triade Eindklasse	Triade Fysico Chemie Eindklasse	Triade Ecotoxicologie Eindklasse	Triade Biologie Eindklasse				
07/05/2007	3	4	2	1				
07/05/2007								
Triade								
Triade Component Code	Symbool	Parameter	Eenheid	Triade Vlare Gemeten Waarde*	Triade Correctie	Triade Referentie	Triade Log	Triade Klasse
FYSCH	Klei	Klei	%	=	16,00	16,00		
	OS	Organische stof	%	=	5,00	5,00		
	As t	Arseen, totaal	mg/kg ds	=	22,00	21,14	11,00	0,28
	Cd t	Cadmium, totaal	mg/kg ds	=	17,00	17,00	0,38	1,65
	Cr t	Chroom, totaal	mg/kg ds	=	59,00	53,11	17,00	0,49
	Cu t	Koper, totaal	mg/kg ds	=	76,00	73,41	8,00	0,96
	Hg t	Kwik, totaal	mg/kg ds	=	1,05	1,01	0,05	1,30
	Ni t	Nikkel, totaal	mg/kg ds	=	30,00	27,87	11,00	0,40
	Pb t	Lood, totaal	mg/kg ds	=	210,00	203,21	14,00	1,16
	Zn t	Zink, totaal	mg/kg ds	=	1540,00	1521,93	67,00	1,36
	KWS ap.	Apolaire koolwaterstoffen	mg/kg ds	=	592,00	592,05	37,00	1,20
	EOX	Extraheerbare organohalogenen	mgCl/kg ds	=	1,50	1,50	31,00	0,00
	PAK 6	Polyaromatische KWS (6 Borneff)	mg/kg ds	=	5,51	5,51	0,22	1,40
	PCB t	Polychloorbifenyl, totaal	µg/kg ds	=	36,50	36,50	5,10	0,85
OCP t	Organochloorpesticiden, totaal	µg/kg ds	=	3,00	3,00	3,90	0,00	
ECOTX	Gemiddeld	Gemiddeld	OB	=	0,01			
	Selenas	Selenastrum	EE	=	0,01			
	Thamno	Thamnocephalus	EE	=	0,01			
	Hyal	Hyalella	%	=	43,00	0,00		

09/08/2022

1

Tabel: Waterbodempkwaliteit kanaal Bocholt-Herentals stroomafwaarts sluis nabij N136

Nummer	842600[Geoview]
Gemeente1	Mol
Coördinaten	203863/221591
Omschrijving	Watering, kanaalpad opw brug autosnelweg (E34)
Opdrachtgever	VMM/ARW

Dag	Triade Eindklasse	Triade Fysico Chemie Eindklasse	Triade Ecotoxicologie Eindklasse	Triade Biologie Eindklasse
29/04/2002	3	1	2	2
04/05/2006	3	2	2	3

29/04/2002

Triade

Triade Component Code	Symbool	Parameter	Eenheid	Triade Vlare Gemeten Waarde*	Triade Correctie	Triade Referentie	Triade Log	Triade Klasse
FYSCH	Klei	Klei	%	=	1,20	1,20		
	OS	Organische stof	%	=	0,21	1,00		
	As t	Arseen, totaal	mg/kg ds	<	0,77		11,00	0,00
	Cd t	Cadmium, totaal	mg/kg ds	=	0,12	0,12	0,38	0,00
	Cr t	Chroom, totaal	mg/kg ds	=	9,10	11,70	17,00	0,00
	Cu t	Koper, totaal	mg/kg ds	=	2,60	2,92	8,00	0,00
	Hg t	Kwik, totaal	mg/kg ds	<	0,02		0,05	0,00
	Ni t	Nikkel, totaal	mg/kg ds	=	6,80	8,25	11,00	0,00
	Pb t	Lood, totaal	mg/kg ds	=	11,00	12,12	14,00	0,00
	Zn t	Zink, totaal	mg/kg ds	=	73,00	77,44	67,00	0,06
	EAS TtCEe	Tetrachlooretheleen extrah.apol.stoffen	mg/kg ds	=	30,00	150,00	37,00	0,61
	EOX	Extraheerbare organohalogenen	mgCl/kg ds	<	0,10		31,00	0,00
	PAK 6	Polyaromatische KWS (6 Borneff)	mg/kg ds	=	0,13	0,66	0,22	0,48
	PCB t	Polychloorbifenyl, totaal	µg/kg ds	=	1,57	7,85	5,10	0,19
OCPT	Organochloorpesticiden, totaal	µg/kg ds	=	0,47	2,35	3,90	0,00	
ECOTX	Gemiddeld	Gemiddeld	OB	=	0,54			
	Selenas	Selenastrum	EE	=	1,08			
	Thamno	Thamnocephalus	EE	=	0,01			

09/08/2022

1

Tabel: Waterbodempkwaliteit kanaal Dessel-Schoten, kanaalpad opwaarts brug autosnelweg

Vlaamse Milieumaatschappij		Triadekwaliteit						
VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ		Triadekwaliteit						
Nummer	311000[Geoview]							
Gemeente1	Retie							
Coördinaten	202445/219911							
Omschrijving	Goorstraat, opw brug							
Opdrachtgever	VMM/ARW							
Dag	Triade Eindklasse	Triade Fysico Chemie Eindklasse	Triade Ecotoxicologie Eindklasse	Triade Biologie Eindklasse				
27/04/2004	3	3	2	1				
29/04/2008	2	2	3	1				
27/04/2004								
Triade								
Triade Component Code	Symbol	Parameter	Eenheid	Triade Vlare Waarde*	Triade Correctie	Triade Referentie	Triade Log	Triade Klasse
FYSC	Klei	Klei	%	= 7,10	7,10			
	OS	Organische stof	%	= 4,83	4,83			
	As t	Arseen, totaal	mg/kg ds	= 18,00	18,61	11,00	0,23	
	Cd t	Cadmium, totaal	mg/kg ds	= 5,20	5,21	0,38	1,14	3
	Cr t	Chroom, totaal	mg/kg ds	= 26,00	28,47	17,00	0,22	
	Cu t	Koper, totaal	mg/kg ds	= 115,00	118,46	8,00	1,17	3
	Hg t	Kwik, totaal	mg/kg ds	= 0,43	0,45	0,05	0,95	3
	Ni t	Nikkel, totaal	mg/kg ds	= 22,00	23,42	11,00	0,33	
	Pb t	Lood, totaal	mg/kg ds	= 106,00	108,97	14,00	0,89	3
	Zn t	Zink, totaal	mg/kg ds	= 849,00	858,21	67,00	1,11	3
	KWS ap.	Apolaire koolwaterstoffen	mg/kg ds	= 192,00	198,87	37,00	0,73	2
	EOX	Extraheerbare organohalogenen	mgCl/kg ds	= 1,10	1,14	31,00	0,00	
	PAK 6	Polyaromatische KWS (6 Borneff)	mg/kg ds	= 0,63	0,65	0,22	0,47	2
	PCB t	Polychloorbifenyyl, totaal	µg/kg ds	= 19,40	20,09	5,10	0,60	2
OCP t	Organochloorpesticiden, totaal	µg/kg ds	= 4,70	4,87	3,90	0,10		
ECOTX	Gemiddeld	Gemiddeld	OB	= 0,80				2
	Selenas	Selenastrum	EE	= 1,60				3
	Thamno	Thamnocephalus	EE	= 0,01				

09/08/2022

1

Tabel: Waterbodempkwaliteit Colateur, Goorstraat opwaarts brug

Waterbodempkwaliteitsgegevens uit geoloket- waterkwaliteit

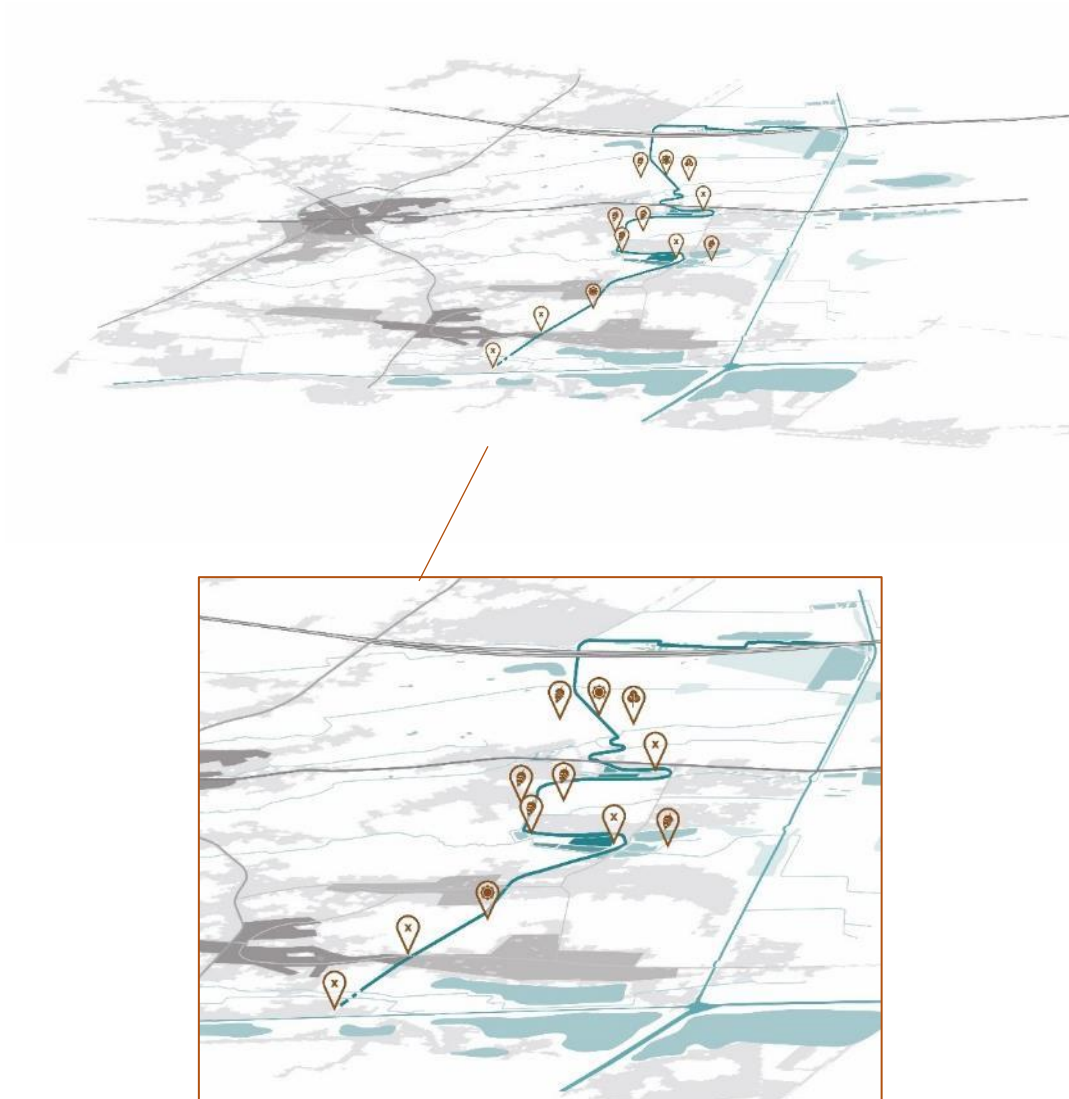
<https://www.geopunt.be/catalogus/applicationfolder/geoloket-waterkwaliteit>

8.2 BIJLAGE: KAART KANSEN EN KNELPUNTEN

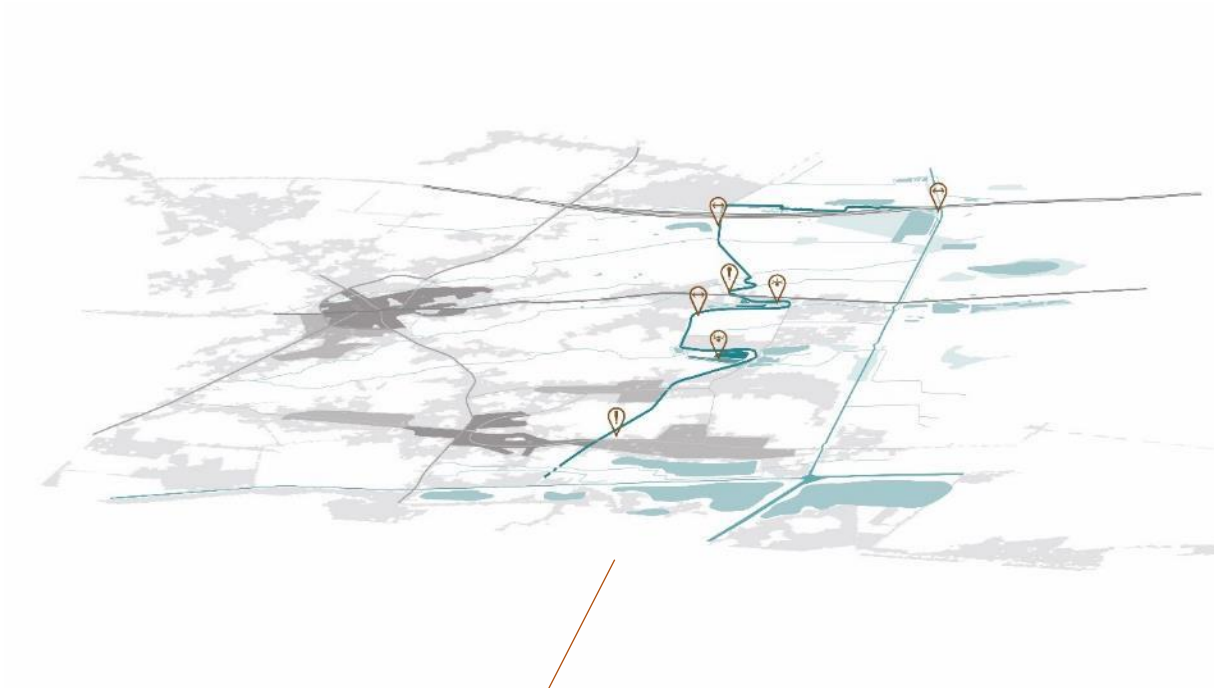
8.2.1 INTEGRAAL WATERBEHEER

	Wateroverlast		Sifon
	Inlaatconstructie		Rioleringsproject
	Geuroverlast		Terreinwerken (in uitvoering of reeds uitgevoerd)
	Droogval		Debietmeting
	Te onderzoeken		

- Eigendomsituatie
- Lichtinval creëren
- Landschapsversterking
- Bebossiping

↔ Kans recreatieve verbinding

👁 Beeldkwaliteit vergroten

! Gevaarlijk punt

8.3 BIJLAGE: UITVOERINGSPROGRAMMA

Per actie is er telkens een code met volgnummer opgenomen:

Code	Betekenis
A	Algemene actie geldend voor hele Colateur
W	Actie voortvloeiend uit kansen en knelpunten integraal waterbeheer (paragraaf 4.1)
N	Actie voortvloeiend uit kansen en knelpunten natuur- en landschapsbeheer (paragraaf 4.2)
R	Actie voortvloeiend uit kansen en knelpunten recreatie (paragraaf 4.3)
V	Actie voortvloeiend uit de visie
C	Actie als onderdeel van de communicatie

Het volgnummer is chronologisch gegeven naar volgorde van de beschrijving in het rapport.

Met een kleur is aangegeven waar de maatregel zich afspeelt ten opzichte van de Colateur:

Kleur	Betekenis
	Maatregel in/aansluitend op de Colateur
	Maatregel in groenstrook langs Colateur
	Maatregel in Colateur en groenstrook
	Maatregel in aangrenzende (weg) infrastructuur
	Maatregel in omgeving Colateur

Vervolgens wordt aangegeven in welke gemeente(s) de acties zijn gesitueerd en op welke specifieke locatie de actie betrekking heeft. In de kolom 'Maatregel' wordt de actie kort benoemd en onder 'Beschrijving' wordt de actie nader gespecificeerd. Per actie wordt aangegeven wie de initiatiefnemer is en welke partner(s) betrokken worden. Voor elke actie wordt aangeduid of deze al dan niet inspeelt op de verschillende thema's. Tenslotte wordt aan elke actie een uitvoeringstermijn vastgelegd.

Wat betreft uitvoeringstermijn worden de acties in 3 groepen onderverdeeld:

- Korte termijn (KT): 3 jaar na vaststelling visie of tussen 2023 tot 2027
- Middellange termijn (MT): 3-6 jaar na vaststelling visie of tussen 2027 tot 2030
- Lange termijn (LT): 6-9 jaar na vaststelling visie of tussen 2030 tot 2033

Aanvullend hierbij is het van belang dat de actie start binnen de vooropgestelde uitvoeringstermijn. Bepaalde acties vergen namelijk procedures en/of aanvullende onderzoeken die een zekere doorlooptijd kennen, waardoor de finalisatie van de actie buiten de vooropgestelde uitvoeringstermijn kan vallen.

Volg nr.	Gemeente	Locatie	Maatregel	Omschrijving	Trekker/ Initiatiefnemer	Andere betrokkenen	Water	Natuur-en landschap	Recreatie	Uitvoerings-termijn
A1		Hele Colateur	Opstellen natuurbeheerplan	Voor de aanpalende groenzones langsheen de Colateur (in beheer bij ANB) wordt de visie en de daarbij horende beheer- en inrichtingsmaatregelen verder uitgewerkt en verankerd in een beheerplan. Deze actie wordt op korte termijn opgepakt maar kent echter een langere doorlooptijd (MT).	ANB	DIW, Gemeente Arendonk, Retie, Dessel, RLKGN, ...	X	x	x	KT-MT
A2		Hele Colateur	Opstellen toegankelijkheidsregeling	Onderdeel van het natuurbeheerplan (Actie A1)	ANB	DIW, Gemeente Retie en Dessel, RLKGN		x	x	KT
A3	Arendonk en Retie	Meerdere tappingen	Uitwerken beheerregeling tappingen	Er dient gekeken te worden of er vergunningen of machtigingen zijn bij de tappingen. Rekening houdend met de klimaatverandering en de voeding van de Colateur vanuit het kanaal Dessel-Schoten moet er een beheerregeling worden uitgewerkt voor de tappingen op de Colateur naar de aangrenzende vijvers. In zeer droge periodes wordt de kanaaltap deels of volledig dichtgezet en de tappingen op de Colateur moeten hierop afgestemd worden. Deze maatregel is deels gekoppeld aan de klassering van het eerste deel van de Colateur (W5)	DIW	Beheerders betreffende vijvers	x	x	x	KT
A4		Hele Colateur	Aanpakken oneigenlijk gebruik	Verschillende gronden langs de Colateur, die publieke eigendom zijn, worden oneigenlijk gebruikt (door aanpalende eigenaars). Deze gronden bieden kansen voor het versterken van de 3 thema's van de Colateur. Dit speelt ondermeer bij camping Berkenstrand en Campinastrand, de taverne aan de Zanddijk 61, ter hoogte van de kruising met de Zanddijk, kruising Meistraat, kruising Kromstraat en het gedempte deel van de Colateur nabij het kanaal Bocholt-Herentals. Deze actie kan gekoppeld worden aan het opstellen van het natuurbeheerplan (A1).	betreffende eigenaar (ANB)	ANB, Gemeente Retie en Dessel, DIW, oneigenlijke gebruikers	x	x	x	KT

A5		Vis- en zwemvijvers gevoed door de Colateur	Verspreiding en massale toename blauwalgen voorkomen	Door contact met blauwalg kunnen er gezondheidsrisico's ontstaan. In het kader van het algemeen welzijn is de coördinerende initiatiefnemer de gemeente. Door inlaten vanuit de Colateur preventief dicht te zetten, wordt verspreiding geminimaliseerd. Visuitzet beperken, bijvoeren van vis en gebruik van lokvoer vermijden, voldoende onderwaterplanten voorzien en verstoring van de waterbodem vermijden.	Eigenaar/behoever vis- en recreatievijver	Gemeente Arendonk, Retie en Dessel, DIW, DVW	x	x	x	KT
W1	Mol	Tappunt 50	Herstel bedieningspunt inlaat	Bij de inrichtingswerken aan de vijvers De Watering is de instelconstructie van het tappunt kapot gegaan waardoor bediening niet meer mogelijk is.	ANB	DVW, DIW	x			KT
W2	Mol	T-splitsing	Nieuwe verdeelconstructie en debietmeter voorzien	Enkele tientallen meters na het tappunt is er een T-splitsing: een deel van het water gaat richting de vijvers van De Watering en een ander deel duikt onder de snelweg naar "de bron van het bovengrondse deel van de Colateur". Dit verdeelpunt wordt best vernieuwd en uitgerust met een debietsmeter zodat de verdeling tussen de vijvers en de Colateur kan worden geregeld.	ANB	DIW	x			KT
W3	Mol	De Watering	Bij vijverbeheer rekening houden met weersomstandigheden en verwachtingen	Het leeglaten van de vijvers gebeurt best niet bij regenweer en het vullen best niet in aanloop naar een droge periode. Bij het leeglaten en/of doorvoeren van peil aanpassingen op de vijvers wordt DIW (en evt. andere betrokkenen) verwittigd.	ANB	DIW	x			KT-LT
W4	Arendonk	Kunstwerk waar de Colateur onder de E34 doorkomt.	Tijdelijke debietmeting voorzien	De hoeveelheid water, die vanuit het tappunt naar de Colateur stroomt, is momenteel ongekend (kans/knelpunt). Het kunstwerk staat op private eigendom, maar is qua opbouw zeer geschikt voor een debietmeting. Dit is een relevante monitoring in afwachting van een meer definitieve debietmeting in het kader van het project De Watering van ANB.	DIW	Particuliere eigenaar	x			KT

Volg nr.	Gemeente	Locatie	Maatregel	Omschrijving	Trekker/ Initiatiefnemer	Andere betrokkenen	Water	Natuur-en landschap	Recreatie	Uitvoerings-termijn
W5	Arendonk	Niet geklasseerde deel van de Colateur	Klasseren naar een onbevaarbare waterloop van 2e cat.	Ten noorden van de E34 is de Colateur niet geklasseerd en is het beheer de verantwoordelijkheid van de aangelanden. Het traject van de Colateur is bovendien niet helemaal duidelijk. Vanuit het oogpunt van integraal waterbeheer is het wenselijk om het deel tegen de weg te klasseren naar een waterloop van 2e categorie. De provincie (Dienst Integraal Waterbeleid) wordt dan de verantwoordelijke beheerder. Dit vereist afstemming met de aangelanden.	DIW	Particuliere eigenaars, aangelanden, Gemeente Arendonk, AWV, Natuurpunt	x			KT
W6	Mol en Arendonk	Visvijver nabij kanaal Dessel-Schoten en de Watering	Herlocalisatie visvijvers	De visvijvers zijn niet vergund. Er wordt gezocht naar een nieuwe locatie. Na her lokalisatie kan ook de betreffende inlaat vanuit de Colateur op Arendonks grondgebied opgeheven worden.	ANB	Gemeente Arendonk, DIW	x	x	x	KT/loopt
W7	Arendonk	Ravago vijver	Studie naar mogelijkheid aansluiten Ravago vijver op Colateur	Ten noorden van het niet-geklasseerde deel van de Colateur ligt een vijver (de Ravago vijver) met een bijna permanente (grond)waterafvoer. De vijver loopt, via een gracht parallel aan de straat, over naar het Loeijens Neetje. De vijver is eigendom van Ravago en in beheer bij Natuurpunt. Mogelijks kan in de vijver meer water vastgehouden worden. Het afgevoerde water zou ook naar de Colateur kunnen stromen om zo, met name in de zomermaanden, meer water te hebben in de Colateur. Het effect op het Loeijens Neetje moet geëvalueerd worden. Hiervoor is een aparte studie nodig. Deze studie wordt op KT opgestart en afhankelijk van het resultaat op MT uitgevoerd.	DIW	Natuurpunt, Ravago	x			KT-MT

W8	Arendonk	Kruising Colateur met E34 en relatie met Loeijens Neetje en Klein Neetje.	Inzicht in situatie onder de E34	De opbouw van de doorgang van de Colateur onder de snelweg E34 is niet duidelijk. Mogelijk is er waterverlies naar het Loeijens Neetje, die er vlak naast stroomt ter hoogte van industriegebied Hoge Mauw en naar het Klein Neetje (via teengrachten). Gezien de teengrachten ook bij droogte nog lang blijven stromen, is dit mogelijk waterverlies vanuit de Colateur. Er moet een inspectie gebeuren van de duiker onder de E34. Door inzicht te verkrijgen in de situatie van de Colateur onder de E34 kunnen mogelijke waterverliezen worden aangepakt én kan mogelijke wateroverlast langs Loeijens Neetje en Klein Neetje vermeden worden. Het studiewerk wordt op KT opgestart en uitvoering van eventuele maatregelen op MT.	DIW	AWV	x			KT-MT
W9	Retie	Goorvijver	Onderzoek naar aangepast peil- en inlaatbeheer	De Goorvijver heeft nu een permanente voeding vanuit de Colateur en een overloop i.f.v. verversing. Er dient onderzocht te worden in welke mate in- en uitlaat dynamisch kunnen worden beheerd. Die biedt enerzijds mogelijkheden voor buffering en anderzijds moet dan minder water vanuit de Colateur worden ingelaten.	Gemeente Retie	DIW, vissers	x	x		KT
W10	Retie	Poel nabij Goorvijver	Stuw vervangen	Niet-functionerende stuw vervangen om beter water vast te kunnen houden en zo droge periodes makkelijker te overbruggen.	Gemeente Retie	RLKGN, DIW, ANB	x	x		KT
W11	Retie en Dessel	Meerdere Sifons	Aanpak sifons	De sifon van het Klein Neetje is in slechte staat, evenals de sifons van het Goorneetje en Zuidelijk Goorneetje.	Gemeente Retie	DIW, ANB	x			KT
W12	Dessel	Sifon Desselse Neet	Aanpak sifon	Sifon onder de Colateur is in slechte staat.	DIW	Gemeente Dessel en ANB	x			KT

Volg nr.	Gemeente	Locatie	Maatregel	Omschrijving	Trekker/ Initiatiefnemer	Andere betrokkenen	Water	Natuur- en landschap	Recreatie	Uitvoerings- termijn
W13	Retie	Kruising Klein Neetje en Zuidelijk Goorreetje	Oevers Colateur versterken	Bij hoge afvoeren stort er water vanuit de Colateur over in het Klein Neetje (3e cat.) via een lokale laagte in de dijk. Dit zorgt voor een bijkomende belasting van het Klein Neetje en vormt tevens een risico op een dijkdoorbraak bij de Colateur. Aan het zuidelijk Goorreetje gebeurt hetzelfde. Deze ingrepen worden best gekoppeld aan werken aan de sifons.	DIW	Gemeente Retie, ANB	x			KT-MT
W14	Retie	Kruising Goorreetje	Afsluiter vervangen/ aanpassen	Afsluiter herstellen om zo meer water in de Colateur te houden.	DIW	Gemeente Retie, ANB	x			KT
W15	Retie	Kruising Goorreetje	Sifon en val- en stijpputten herstellen.	De sifon onder de Colateur en de aansluitende val- en stijpputten zijn in slechte staat en dienen vervangen te worden. De afsluiter wordt best hersteld om meer water in de Colateur te houden.	Gemeente Retie	ANB, DIW	x			KT
W16	Retie	Goorstraat	Houtinbreng in de Colateur in combinatie met hakhoutbeheer	Houtpakketten/takkenbossen inbrengen in de lengterichting waar de bedding smaller wordt zonder de doorstroming te stremmen. Het inbrengen van hout biedt bovendien potenties voor natuur/biodiversiteit. De Colateur is er via de Goorstraat bovendien goed bereikbaar en dus is het ook een geschikte plek om hakhoutbeheer toe te passen en zo meer lichtinval te creëren. Zie ook verder N3 en V2	DIW	ANB, Gemeente Retie	x	x		MT
W17	Retie	Voetbalvelden	Duurzamer maken van de drainage van de voetbalterreinen.	Op de rechteroever van de Colateur, stroomopwaarts van het Abergneetje, is een constructie aangelegd om de voetbalterreinen van Retie t.h.v. Groenedijk bespeelbaar te maken en/of te houden. De voetbalterreinen zijn hiervoor gedraineerd. Deze drainage resulteert in een versnelde afvoer van grondwater naar het Abergneetje. Moeten deze percelen worden gedraineerd en zo ja, kan dit duurzamer (peilgestuurde drainage)? Dit kan op korte termijn meegenomen worden in het kader van het hemelwater- en droogteplan. Bij een toekomstige herinrichting wordt ook best bekeken hoe de groen- en landschapselementen beter kunnen afgestemd worden op de verbindingfunctie van de aangrenzende Colateur.	Gemeente Retie	DIW, ANB, RILKG	x	x	x	MT

Volg nr.	Gemeente	Locatie	Maatregel	Omschrijving	Trekker/ Initiatiefnemer	Andere betrokkenen	Water	Natuur- en landschap	Recreatie	Uitvoerings- termijn
W18	Retie	Kruising Abergneetje	Onderzoeken of de Colateur een rol kan spelen in de aanpak van de wateroverlast in de nabijgelegen woonwijk.	In de nabijgelegen woonwijk, ten noordoosten van de Colateur, treedt er bij hevige neerslag wateroverlast op. Er kan onderzocht worden of en hoe de Colateur een rol kan spelen in het oplossen van dit probleem. Dit kan op korte termijn meegenomen worden bij de opmaak van het hemelwater- en droogteplan. In de woonwijk zullen bij een rioleringsproject ook grachten opnieuw worden opgelegd om maximaal hemelwater te bufferen en infiltreren.	Gemeente Retie	DIW, ANB	x			MT
W19	Retie	Abergneetje tussen sifons, rechteroever	Aanpakken drainerende werking (versnelde afvoer grondwater)	De opbouw van de teengracht op de rechteroever van de Colateur is afgestemd op de sifon van het Abergneetje en uitgediept. Bij hoge debieten voert deze immers een deel van het Abergneetje af. Door de uitdieping werkt de teengracht ook drainerend op het aanpalend perceel (versnelde afvoer van grondwater).	Gemeente Retie	DIW, ANB	x			KT
W20	Retie	Abergneetje tussen sifons, linkeroever	Oeverversteving aanpakken	Het traject van het Abergneetje tegen de woonwijk bestaat uit een bont allegaartje van oeververstevingen. De aanpak hiervan kan meegenomen worden in rioleringsproject van de nabij gelegen woonwijk.	Gemeente Retie	DIW, ANB	x	x		KT
W21	Retie	Abergneetje tussen sifons, linkeroever	Aanpak sluikstorten groenafval	Tussen het Abergneetje en de Colateur wordt heel wat tuinafval gestort in de groenzone. Dit zorgt voor een sterke aanrijking van de bodem.	Gemeente Retie, ANB	DIW	x	x	x	KT
W22	Retie	Zuidelijke Kruising Abergneetje	Renovatie val- en stijgput	Het metselwerk van het val- en stijgput van de zuidelijke onderdoorgang van het Abergneetje is in slechte staat en dient gerenoveerd te worden. Dit kan meegenomen in rioleringsproject van de nabij gelegen woonwijk.	Gemeente Retie	DIW, ANB	x			KT

W23	Retie	Visvijver de Goudkarper	Alternatievenonderzoek voor tapping Colateurwater i.f.v. peilbeheer en zuurstofhuishouding van de visvijver.	Visvijver De Goudkarper tapt water uit de Colateur en de vijver loopt vervolgens over naar de Desselse Neet. Aangezien dit gedeelte van de Colateur droogvalt in de zomer dient onderzocht te worden of er alternatieven zijn voor de tapping. Mogelijk kan de zuurstofhuishouding ook geregeld worden d.m.v. beluchting in plaats van via doorstroming met Colateurwater.	Gemeente Retie	Visclub, DIW	x	x	x	MT
W24	Retie	Zone tussen camping Campinastrand en visvijver De Goudkarper (perceel 501X2)	Landschapsinrichting	Het perceel is in eigendom van de gemeente Retie en in erfpacht bij Campinastrand. Het perceel is omheind en enkel te bereiken via de camping. Het wordt nu gebruikt als hondenloosloopzone. De campinguitbater heeft aangegeven dat het perceel niet echt een meerwaarde is. Het is een opportuniteit om dit perceel in te richten als ecologische stapsteen langs de Colateur.	Gemeente Retie	RLKGN, DIW, ANB	x	x		MT
W25	Dessel	Taverne en aanpalende woningen Desselse Neet	Aanpak lozing afvalwater	De gemeente heeft in 2022 een handhavingstraject opgestart in het kader van lozing van afvalwater vanuit de camping. Daardoor is de geuroverlast minder en is de ecologische druk op de Desselse Neet verkleind. Momenteel komt op dit punt enkel nog afvalwater in de Desselse Neet vanuit de taverne en de aanpalende woning. Het afvalwater van Campinastrand wordt momenteel afgevoerd via transport. Het afvalwater van de taverne en aanpalende woning zal richting Retie afgevoerd worden via het bovenlokaal netwerk van Aquafin. Dit studiewerk is reeds opgestart.	Gemeente Dessel	DIW, Aquafin	x	x	x	KT
W26	Dessel	omgeving Boshhoek	Communicatie over kleur water	Het water van de Colateur kleurt oranjebruin wat duidt op grondwaterinvloed. Kanaalwater komt 's zomers door de droogte niet meer tot hier. Het water stagneert of stroomt naar het noorden, waardoor afwaarts de Colateur enkel nog grondwater ontvangt. Het oranjebruine water ziet er voor de gemiddelde passant vuil uit. Hier kan over gecommuniceerd worden d.m.v. een infopaneel en/of QR-codes. Ook historische verhalen en verhalen over het landschap kunnen hierbij een meerwaarde vormen.	DIW	Gemeente Dessel, ANB, TPA, RLKGN	x		x	KT

Volg nr.	Gemeente	Locatie	Maatregel	Omschrijving	Trekker/ Initiatiefnemer	Andere betrokkenen	Water	Natuur-en landschap	Recreatie	Uitvoerings-termijn
W27	Dessel	Eersels	Afkoppelen	In het landbouwgebied Eersels monden momenteel perceelsgrachten uit met water van een gemengd rioleringsstelsel. In samenwerking met rioolbeheerder Pidpa wordt er een plan gemaakt voor een afkoppeling van het regenwater. Het afgekoppeld regenwater zal afgeleid worden richting Colateur. Hiervoor dienen nog gronden verworven te worden (aankoop-/onteigeningsfase start najaar 2023). De exacte timing is vooralsnog niet gekend. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is de kwaliteit van het water: nutriëntenrijkwater zou kunnen leiden tot geuroverlast; anderzijds zou de Colateur ook kunnen fungeren als natuurlijke waterzuivering tussen landbouwgebied Eersels en de Voorste Neet. In dat geval is meer licht in de Colateur wenselijk zodat een moerasvegetatie tot ontwikkeling kan komen.	Gemeente Dessel	DIW, ANB, IOK, Pidpa	x	x		LT
W28		Traject Boshok - Voorste Neet	Openheid in de groenzone i.f.v. meer lichtinval	Lokaal dunningen uitvoeren in de aangrenzende groenstroken om meer lichtinval te creëren naar de Colateur en zo ontwikkeling van een moerasvegetatie stimuleren. Actie op te nemen in het op te maken beheerplan en afstemmen op de ingrepen in de Colateur.	DIW en ANB	Gemeente Dessel, RLKGN	x	x	x	LT
W29	Dessel	Monding in Voorste Neet	Maximaal water vasthouden d.m.v. natuurlijke drempels (takkenbossen)	De Colateur stort bij normale afvoeren over naar de Voortse Neet. De overloop staat hoog ingesteld om maximaal water vast te houden in de Colateur, maar dit effect reikt niet ver stroomopwaarts. Bovendien loopt bij hoge afvoeren de Colateur over via het pad richting de Voorste Neet. De overstrooming wordt niet echt als een probleem gezien, maar zal minder frequent optreden als er verder opwaarts in de Colateur natuurlijke drempels (takkenbossen, boomstammen) voorzien worden. Hierdoor kan lokaal meer (grond)water worden vastgehouden. Deze maatregel wordt best gekoppeld aan acties uit het natuurbeheerplan.	DIW	Gemeente Dessel, ANB	x	x		MT

W30	Dessel	Traject tussen Voorste en Achterste Neet	Natuurontwikkeling	Het deel van de Colateur tussen de Voorste en Achterste Neet is half gedempt na de werken in 2021. Tijdens de werken is er slib in gedeponeed uit de kokers van Voorste Neet en Achterste Neet. Het half gedempte deel is momenteel ecologisch weinig interessant. Zowel vanuit recreatief, als vanuit ecologisch oogpunt, is het beter om deze zone terug uit te graven en om te vormen tot open water met verlandingsvegetaties of de zone volledig te dempen en te bebossen. Waarbij de voorkeur van DIW naar het bebossen uitgaat.	DIW	Gemeente Dessel, ANB	x	x		MT
W31	Retie en Dessel	Stroomafwaartse deel Colateur	RWA van industriegebied bufferen in de Colateur	Bij het opstellen van het hemelwater- en droogteplan evalueren of het wenselijk is dat niet-verontreinigd hemelwater van het industriegebied wordt gebufferd in de Colateur.	Gemeente Retie en Dessel	DIW, ANB	x			KT
W32	Dessel	Meistraat	RWA af te koppelen naar de Colateur	Bij aanleg gescheiden rioleringsstelsel evalueren of buffering van RWA in de Colateur mogelijk is (wordt bekeken in het hemelwater - en droogteplan).	Gemeente Dessel	DIW	x			MT
W33	Dessel	Industriezone kempisch kanaal	RWA af te koppelen naar de Colateur	Bij aanleg gescheiden rioleringsstelsel evalueren of buffering van RWA in de Colateur mogelijk is (wordt bekeken in het hemelwater - en droogteplan).	Gemeente Dessel	DIW	x			MT
NA1	Arendonk	Hoge Mauw/snelweg E34	Bebossing en/of poelen	Het bebossen en aanleggen van poel(en) op 3 percelen die zich bevinden ten zuidoosten van het industrieterrein de Hoge Mauw tegen de E34.	Gemeente Arendonk	Bosgroep Kempen Noord, RLKGN, DIW	x	x		KT
N1	Retie en Dessel	Hele Colateur	Duister houden van omgeving, batlampen, hop-over	Uit het vleermuizenonderzoek is gebleken dat de Colateur een belangrijke rol heeft als foerageer- en verbindinggebied voor vleermuizen. Eén van de aandachtspunten hierbij is om deze verbinding voldoende duister te houden. Dit kan o.a. door bij aangrenzende wegen en kruisingen vleermuisvriendelijke verlichting toe te passen (batlamp). Zowel de gemeente Retie als Dessel zijn bezig om over te schakelen naar LED-verlichting zodat het een opportuiniteit is om dit nu mee te nemen.	Gemeente Retie en Dessel	RLKGN, ANB, Fluvius		x		KT

Volg nr.	Gemeente	Locatie	Maatregel	Omschrijving	Trekker/ Initiatiefnemer	Andere betrokkenen	Water	Natuur- en landschap	Recreatie	Uitvoerings- termijn
N2	Retie	De Graaf	Versterken dreven en bloemrijke bermen	Ten zuiden van de E34 ligt De Graaf; een open landbouwlandschap met een kenmerkende structuur van graslanden en akkers, die aan de perceelranden doorsneden zijn door houtkanten met bloemrijke bermen. De dreven en bloemrijke bermen van De Graaf kunnen verder versterkt worden op voorwaarde dat dit compatibel is met de doelen van het vogelrichtlijngebied.	Gemeente Retie	RLKGN, ANB		x	x	KT
N3	Retie	Omgeving Goorstraat	Hakhoutbeheer ten behoeve van openheid	Momenteel zijn de oevers van de Colateur ter hoogte van De Graaf quasi volledig verbost en slecht toegankelijk voor beheer. Toch zou het een meerwaarde zijn om lokaal, via gerichte ingrepen, extra lichtinval te creëren. Dit kan zowel interessant zijn voor het waterbiotoop, de oevervegetatie als de aangrenzende boszones. Het kappen zou kunnen gebeuren op die plaatsen waar de Colateur het makkelijkst toegankelijk is. Het gekapte hout zou (deels) in de bedding van de Colateur kunnen aangebracht worden om zo de structuur- en habitatkwaliteit van de waterloop te verbeteren (zie ook W16). Deze maatregel wordt best opgenomen in het natuurbeheerplan (A1).	ANB	DIW	x	x	x	KT
N4	Retie	Omgeving Langedijk	Aanleggen houtkanten/ bebossing	Tussen de Goorvijver en camping Berkenstrand heeft de gemeente Retie veel eigendommen langs de Colateur. Hier kan het karakteristieke landschapspatroon van De Graaf verder doorgetrokken worden ter versterking van de ecologische verbindingfunctie van de Colateur. Anderzijds bieden deze gronden ook kansen voor bebossing. Dit om zo de ecologische verbindingfunctie van de Colateur te versterken tussen de bossen in de omgeving van de Goorvijver en de bossen in de omgeving van camping Berkenstrand.	Gemeente Retie	RLKGN/ Bosgroep Kempen Noord	x	x	x	MT

N5	Retie	Percelen ten oosten van de Colateur langs Goorheetje	bebossing	Aan de oostzijde van de Colateur, ten noorden van het Goorheetje, heeft ANB recentelijk een perceel bebost. Aangrenzend wordt er in 2023 een perceel langs het Goorheetje bebost.	ANB	Gemeente Retie	x	x	x	KT/lopend
N6	Retie en Dessel	Camping Berkenstrand en Campinastrand	Uitklaren eigendomssituatie	Ter hoogte van de campings Berkenstrand en Campinastrand is het momenteel niet duidelijk waar de precieze eigendomsgrenzen lopen. Mogelijk wordt er nu publieke eigendom in gebruik genomen door de campings. De oevers zijn bovendien deels afgerasterd om toegang tot de camping te reguleren, terwijl deze zones openbaar domein zijn (in beheer bij ANB). Het is nodig dat de publieke eigendommen correct worden afgebakend. Dit laat een degelijk beheer van de groenzone toe en zorgt tevens voor een betere landschappelijke invulling. Deze actie wordt gekoppeld aan het aanpakken van het oneigenlijk gebruik (A4).	ANB	Gemeente Retie en Dessel, eigenaars/beheerders campings		x	x	KT
N7	Retie en Dessel	Hele Colateur	Bestrijding invasieve exoten	Momenteel komen er amper invasieve exoten (Japanse duizendknoop, Reuzebalsemien...) voor in of langs de Colateur. Er zijn evenwel twee gekende locaties van Japanse duizendknoop op de rechteroever ter hoogte van camping Berkenstrand. Om verdere verspreiding tegen te gaan, worden deze groeiplaatsen best afgebakend, bestreden en goed opgevolgd. Dit moet verder worden geconcretiseerd in het nog op te stellen natuurbeheerplan voor de groenzones (A1). Amerikaanse vogelkers komt verspreid voor langsheen de Colateur. Ook het beheer en bestrijding hiervan wordt meegenomen in het beheerplan. Deze maatregel kan gecombineerd worden met het creëren van openheid i.f.v. lichtinval (o.a. W28).	ANB	Gemeente Retie en Dessel, DIW				KT

Volg nr.	Gemeente	Locatie	Maatregel	Omschrijving	Trekker/ Initiatiefnemer	Andere betrokkenen	Water	Natuur- en landschap	Recreatie	Uitvoerings- termijn
N8	Retie en Dessel	Hele Colateur	Aanpak groenafval	Waar de Colateur langsheen woon- en recreatiegebied stroomt, ligt vaak groenafval (grasmaaisel, snoeihout) op de oevers of in de aanpalende groenstrook. Dit zorgt voor een sterke aanrijking van de bodem, uitspoeling van nutriënten naar de waterloop (en grondwater) en kan een bron vormen voor verspreiding van exoten. Het is dan ook wenselijk van de eigendomsgrenzen te laten vaststellen en op basis daarvan duidelijke afspraken te maken met de aangrenzende eigenaars.	Gemeente	ANB, DIW				KT
N9	Dessel	Gedempte deel Colateur	Inrichting als natuur en recreatiestapsteen	Het gedempte deel van de Colateur nabij het kanaal Bocholt-Herentals is in gebruik als parking. Deze zone is echter in eigendom van Provincie Antwerpen en ANB. Deze zone biedt grote potentie om ingericht te worden als recreatief rustpunt met ecologische stapsteen. Het is daarom nodig om de eigendomsgrenzen vast te stellen en duidelijke afspraken te maken met de aanpalende eigenaars. Deze actie wordt gekoppeld aan het aanpakken van het oneigenlijk gebruik (A4) in het kader van het opstellen van het natuurbeheerplan (A1).	DIW en ANB	RLKGN, Gemeente Dessel		x	x	MT
R1	Arendonk en Retie	Kruising E34, kanaal Dessel - Schoten	Recreatieve oversteek	Het deel van de Colateur ten noorden van de E34 is moeilijk bereikbaar voor recreanten. Er is enkel een verbinding aan de oostkant onder de snelwegbrug langs het kanaal Dessel-Schoten. Een recreatieve oversteek over het kanaal is wenselijk. Een eventuele nieuwe brug kan gekoppeld worden aan de snelwegbrug. Vóór de aanleg van de snelweg was er een brug in het verlengde van de Arendonkse steenweg zo'n 300 m naar het zuiden.	Gemeente Retie	AWV, TPA, RLKGN, DVW			x	LT
R2	Retie	De Graaf	Realiseren nieuwe recreatieve lus	ANB probeert een wandellus te creëren door Reties Goor - De Graaf - De Watering die tevens een Oost west doorsteek is doorheen het Reties Goor. Hiervoor zoekt ANB partners bij andere eigenaars en gebruikers (zoals gemeente Retie, jagers en privé eigenaars,...). Echter is er nog geen consensus bereikt en kunnen wandeltracés enkel over eigendom van ANB.	ANB	Gemeente Retie en Dessel, TPA, RLKGN			x	KT

Volg nr.	Gemeente	Locatie	Maatregel	Omschrijving	Trekker/ Initiatiefnemer	Andere betrokkenen	Water	Natuur- en landschap	Recreatie	Uitvoerings- termijn
R3	Retie	Gewestweg N123	Aanpak onveilige oversteek	Op deze weg mag 70 Km/u gereden worden, maar recreatieve routes langs de Colateur kruisen deze weg en het is tevens de toegang tot camping Berkenstrand. Een snelheidsverlaging is wenselijk. Deze weg is in beheer bij AWV.	AWV na signaal vanuit gemeente Retie	Gemeente Retie, TPA			x	MT
R4	Retie en Dessel	Langs campings	Vegroten beeldkwaliteit	De beeldkwaliteit langsheen de camping Berkenstrand en Campinastrand is lokaal ondermaats en kan verhoogd worden. Deze maatregel wordt best gekoppeld aan het afbakenen van de eigengrenzen A4 (privé versus openbaar domein) en tevens verankerd worden in het natuurbeheerplan (A1).	Gemeente Retie en Dessel	ANB, RLKGN		x	x	MT
R5	Retie en Dessel	Hele Colateur	Vervangen oude bebording langs recreatieve paden	De bebording is verouderd. Dit wordt best aangepast na het opstellen van een nieuwe toegankelijkheidsregeling (A2).	ANB	Gemeente Retie en Dessel, TPA		x	x	LT
R6	Dessel	Duiker in waterloop onder wandelpad	Vervangen	De duiker van één van de grachten uit het landbouwgebied Eersels is in zeer slechte staat. Er ligt momenteel een rijplaat op. Voor de veiligheid van gebruikers is de situatie niet lang meer houdbaar. Er is een duurzame oplossing nodig. Er is ook uitspoeling in de richting van de Colateur. De gracht is niet geklasseerd, maar staat apart op het kadaster en maakt dus onderdeel uit van het openbaar domein (gemeente).	Gemeente Dessel	ANB, DIW	x		x	KT
V1	Dessel	Traject tussen Desselse en Voorste Neet	Hakhoutbeheer	Meer variatie binnen de bedding van de Colateur door lokaal lichtinval te realiseren. Hierdoor kan de groei van waterplanten gestimuleerd worden. Dit kan door gericht beheer van de groenzones langs de Colateur. De verdere uitwerking hiervan wordt opgenomen in het beheerplan (A1, zie ook W28 en N3).	ANB	DIW, Gemeente Dessel	x	x	x	LT

V2	Dessel		Houtpakketten inbrengen	Door het inbrengen van dood hout kan extra structuur in de waterloop gebracht worden en dit kan tevens bijdragen aan het vasthouden van water in droge periodes. Deze maatregel leidt tot een grotere diversiteit aan biotopen en door die variatie vergroot ook de belevingswaarde. In het zuidelijk, grondwatergevoed deel van de Colateur kunnen houtpakketten over de hele breedte ingebracht worden om het (grond-) water vast te houden; "drempels tegen droogte". Door deze drempels goed te dimensioneren stroomt bij voldoende wateraanvoer het water over deze drempels. Bij lage waterstanden zorgen ze er juist voor dat de Colateur langer water houdt. Deze maatregel wordt gekoppeld aan het natuurbeheerplan A1 (en zie ook W16 en W29).	DIW	ANB, Gemeente Dessel	x	x	x	LT
V3	Dessel		Poelen aanleggen in de Colateur	Op een aantal open locaties worden poelen aangelegd in de Colateur. Dit kan gerealiseerd worden door lokaal de Colateur uit te diepen en deze plekken van quasi permanent water te voorzien. Op deze manier wordt de belevingswaarde en de biodiversiteit van deze zones bevorderd. Deze maatregel wordt verankerd in het natuurbeheerplan (A1).	DIW	ANB, Gemeente Dessel	x	x	x	LT

8.4 GEBRUIKTE AFKORTINGEN

ANB: Agentschap voor Natuur en Bos

AWV: Agentschap voor Wegen en Verkeer

DIW: Dienst Integraal Waterbeleid, provincie Antwerpen

DVW: De Vlaamse Waterweg

IOK: Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen

GEN: Grote Eenheden Natuur

GENO: Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling

PAK: Polycyclische aromatische koolwaterstoffen

PCB: Polychloorbifenyyl, een groep van zeer giftige organische chloorverbindingen

PPS: Provinciale Prioritaire Soorten

RLKGN: Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete

SBZ: Speciale Beschermingszone

TPA: Toerisme Provincie Antwerpen

VEN: Vlaams Ecologisch Netwerk

VLAREA: Vlaams reglement inzake afvalvoorkoming en beheer

VLM: Vlaamse Landmaatschappij

VMM: Vlaamse Milieumaatschappij

VHA: Vlaamse Hydrografische Atlas

